Службен весник на Република Македонија

Број 16 **26 јануари 2018, петок** **година LXXIV**

www.slvesnik.com.mk **contact@slvesnik.com.mk**

С О Д Р Ж И Н А

		Стр.
168.	**Програма** за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија за 2018 година.....	**2**
169.	**Програма** за превентивни мерки за спречување на туберкулозата кај населението во Република Македонија за 2018 година.....	**16**
170.	**Програма** за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија за 2018 година.....	**26**
171.	**Програма** за фитосанитарна политика во 2018 година.....	**35**
172.	**Програма** за финансиска поддршка на руралниот развој за 2018 година.....	**58**
173.	**Програма** за мониторинг на безбедноста на храната во Република Македонија за 2018 година.....	**69**
174.	**Национална годишна програма** за јавно здравје во Република Македонија за 2018 година.....	**92**
175.	**Годишна програма** за изградба, продажба и одржување на станбениот простор во сопственост на Република Македонија за 2018 година.....	**161**
176.	**Годишна програма** за финансирање на изработка на просторен план на Република Македонија за 2018 година.....	**189**
177.	**Годишна програма** за финансирање на изработка на урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации за 2018 година.....	**189**
178.	**Методологија** за процена на пазарната вредност на земјоделско земјиште во државна сопственост под оранжерии и објекти кои се во функција на земјоделското производство.....	**190**

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

168.

Врз основа на член 16, ставови 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А
ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА ИМУНИЗАЦИЈА НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

I. Вовед

Со воведувањето на вакцинацијата како мерка за заштита на населението од заразни болести постигнати се најдобрите резултати во историјата на медицината. Бројни заразни болести се искоренети во светски рамки, голем број од нив се елиминирани, а голем број на заразни болести се ставени под контрола, при што само во одредени реони во светот се регистрираат поединечни случаи.

Задолжителната имунопрофилакса и хемиопрофилакса во Република Македонија се спроведува согласно законската и подзаконската регулатива од оваа област, односно согласно Законот за заштита на населението од заразни болести („Службен весник на Република Македонија“ бр. 66/04, 139/08, 99/09, 149/14, 150/15 и 37/16) и Правилникот за имунопрофилакса, хемиопрофилакса, лицата кои подлежат на овие мерки, начинот на изведување и водење на евиденција и документација („Службен весник на Република Македонија“ бр.177/15) (во натамошниот текст: Правилникот).

II. Моментална состојба

Задолжителната имунизација во Република Македонија со години и децении наназад се спроведуваше со висок опфат ≥95% за повеќето вакцини, согласно препораките на Светската здравствена организација (СЗО) и други референтни меѓународни институции. Меѓутоа, од 2014 година се бележи пад на опфатот и кај примарната вакцинација икај ревакцинацијата во однос на претходните години. Овој трендот на намалување на опфатот на вакцинацијата и ревакцинацијата се одржува и во текот на 2015 година.

Во 2016 година, примарната вакцинацијата во Република Македонија бележи благ пораст на опфатот во однос на претходната година, со исклучок на МРП вакцината, додека во однос на ревакцинацијата, опфатот го задржува трендот на опаѓање.

При тоа, во однос на примарна вакцинација е констатиран опфат над 95% за ДиТеПер и ОПВ/ИПВ вакцина. Примовакцинацијата со ДиТеПер и ОПВ/ИПВ вакцина имаат идентичен опфат од 95,3%. Опфат под 95% за примарна вакцинација е регистриран со вакцина против хепатитис Б, Хемофилус инфлуенца тип Б и со МРП вакцина. Вакцинацијата против заболувања кои ги предизвикува хемофилус инфлуенца тип Б има опфат 94,0%, вакцината против хепатитис Б има опфат од 93,8%, а примовакцинацијата со МРП вакцина се реализираше со опфат од 82,1%. Вакцинацијата против ХПВ, како и изминатите години (од нејзиното воведување) има најмал регистриран опфат кој изнесува 53,3%.

III. Мерки кои треба да се преземат за подобрување на состојбите

Согласно резултатите од спроведената задолжителна имунизација во Републиката во 2016 година, како и препораките на Светската здравствена организација за опфат ≥ 95%, се наметнува потребата да се преземат одредени интензивни мерки и активности за подобрување на состојбата со задолжителната вакцинација во Република Македонија, и тоа:

- зголемување на опфатот со сите вакцини и ревакцини кои бележат понизок опфат од 95%, а континуирано одржување на опфат над 95% за вакцините кои го достигнале овој опфат, на секоја одделна територија и во целата република, со посебен акцент на МРП вакцинацијата која последните години бележи интензивно намалување на опфатот;

- континуиран надзор и контрола над спроведувањето на имунизацијата од страна на надлежните институции - Центри за јавно здравје/подрачни единица (ЦЈЗ/ПЕ), Институт за јавно здравје на Република Македонија (ИЈЗ), Државен санитарен и здравствен инспекторат (ДСЗИ);

- строго придржување кон принципите за одржување и контрола на студениот синџир на сите нивоа - при набавката, транспортот, ракувањето и чувањето на вакцините;

- континуирано и навремено снабдување со соодветни квалитетни вакцини, согласно препораките на СЗО;

- пополнување со персонал на вакциналните тимови кои спроведуваат континуирана вакцинација во сите населени места, каде што има недостиг од нив;

- организирање кампањи за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините;

- организирање и одржување на едукативни семинари на здравствени работници за зголемување на свесноста за значењето и бенефитите на имунизацијата, како и за јакнење на нивните комуникациски вештини со родители;

- спроведување на студија за серопреваленца на антитела за мали сипаници, рубеола и паротитис, со цел да се потврди пријавениот вакцинален опфат, да се утврдат пропусти во вакцинацијата и да се откријат осетливите групи; и

- осовременување на системот за планирање, изведување, евидентирање и надзор на спроведената имунизација преку воведување на единствен софтвер со дата база за имунизацијата, како дел од интегрираниот здравствен информатички систем во Република Македонија.

IV. Цели на програмата

Основна цел на Програмата е постигнување на опфат над 95% на национално, регионално и локално ниво со сите вакцини, согласно Календарот за имунизација во 2018. Оваа цел ќе се постигне преку ажурно спроведување на рутинската, задолжителна континуирана вакцинација, како и дополнителни активности за зголемување на опфатот (национални и регионални денови на имунизација, Европска недела на имунизација, едукативни семинари, кампањи за промоција на вакцинацијата и др.).

Дополнително, како важна цел на Програмата е и постигнување на што поголем опфат кај тешко достапните популации во руралните средини, во ромската популација и кај лицата кои често го менуваат своето место на живеење и престојување (мобилни групи), мигранти, бегалци, преку активности за изнаоѓање на неевидентирани, невакцинирани и некомплетно вакцинирани лица и нивна вакцинација (теренски активности за прочешлување на теренот, повикување, вакцинација од врата на врата и др.).

V. Мерки и активности, очекувани резултати (индикатори на успешност)

Активностите предвидени во Програмата за имунопрофилакса и хемиопрофилакса против одредени заразни болести на населението во Република Македонија во 2018 година, ќе се спроведуваат во согласност со Правилникот, при што опфатот со сите вакцини треба да биде над 95% на национално ирегионално и над 90% на локално ниво. Тоа ќе претставува основен индикатор за успешноста на вакцинацијата односно реализација на Програмата.

V.1. ИМУНИЗАЦИЈА ПРОТИВ ОДРЕДЕНИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Имунизацијата против одредени заразни болести се спроведува како:

1. Задолжителна активна имунизација на лица на одредена возраст,која се спроведува континуирано, во текот на целата година против: акутен вирусен хепатит Б (Hepatitis B), туберкулоза (Tuberculosis), заболувања предизвикани од хемофилусинфлуенца тип Б (Hib), дифтерија (Diphtheria), тетанус (Tetanus), голема кашлица (Pertussis), детска парализа (Poliomyelitisacuta), мали сипаници (Morbilli), заразни заушки (Parotitisepidemica), црвенка (Rubeola) и инфекции предизвикани од хуман папилома вируси (HPV) за сите лица на одредена возраст согласно Календарот за имунизација.

1.1. Имунизација против акутен вирусен хепатитис Б

Задолжителна активна имунизација против акутниот вирусен хепатит Б се врши со давање на три дози НВ (Хепатитис Б) вакцина, како поединечна или во состав на поливалента вакцина.

А) Вакцинација се врши:

На сите новородени деца во 2018 година, на возраст определена со Календарот за имунизација:

- Првата доза на вакцина се дава во родилиште како поединечна НВ вакцина, во тек на првите 24 часа по раѓање, а децата кои не се родени во родилиште се вакцинираат веднаш, во надлежната установа која спроведува вакцинација.

- Втората доза на вакцина се дава на растојание не пократко од еден месец по давање на првата доза.

- Третата доза на вакцина се дава на растојание не пократко од шест месеци после давање на првата доза, односно не пократко од два месеца после давање на втората доза.

Сите деца кај кои не е отпочната вакцинација до 18 месеци од животот, се вакцинираат најдоцна до отпочнување на основното образование, со давање на три дози НВ вакцина по шема 0, 1 и 6 месеци.

Децата кои не се потполно вакцинирани до 18 месеци од животот, ги примаат преостанатите дози на вакцина до отпочнување на основното образование.

1.2. Имунизација против туберкулоза

Задолжителна активна имунизација против туберкулоза се врши со давање на една доза вакцина против туберкулоза (BCG вакцина) како примовакцинација.

А) Вакцинација се врши:

- На сите новородени деца во 2018 година, при отпуштање од родилиште. Децата кои не се родени во родилиште, се вакцинираат до навршени 2 месеци од животот. Сите невакцинирани деца до крајот на првата година од животот, се вакцинираат до навршување на 12 месеци.

- Вакцинацијата кај децата до 12 месеци од животот се врши без претходно туберкулинско тестирање.

- На сите деца со навршена една година до наполнети 14 години од животот кои претходно не биле вакцинирани, после извршено туберкулинско тестирање. Се вакцинираат само децата со негативна туберкулинска реакција.

- Ревакцинација против туберкулоза не се врши.

1.3. Имунизација против заболувања причинети од Хемофилус инфлуенца тип Б

Имунизација против заболувања предизвикани од хемофилус инфлуенца тип Бсе врши со давање на три дози на вакцина против заболувања предизвикани од Хемофилус инфлуенца тип Б (Hib вакцина) како примовакцинација и една доза Hib вакцина како ревакцинација, во вид на поединечна вакцина или во состав на поливалентна вакцина.

А) Вакцинација се врши:

- На сите деца родени од 01.11.2017 до 31.10.2018, до навршени 6 месеци од животот, со давање на три дози Hib вакцина на растојание од 1 до 3 месеци.

- На сите деца со навршени 6 месеци од животот кои претходно не биле вакцинирани, со давање на две дози вакцина на растојание не пократко од еден месец, а најдоцна до навршени 12 месеци.

- Децата кај кои примоимунизација се спроведува со поливалентни вакцини во чиј состав е и ХИБ вакцината, и доколку наместо со полни 2 месеци, се започне покасно над 6 месеци до 12 месеци, ХИБ вакцината се спроведува со давање на три дози. (Согласно одлука на Министерството за здравство бр.22-4601/1 од 16.05.2016, а врз основа на заклучоците од Комитетот за имунизација)

- На сите деца со навршени 12 месеци од животот кои претходно не биле вакцинирани, со давање на една доза вакцина, најдоцна до навршени 5 години.

- Доколку децата, кај кои примоимунизација се врши со поливалентни вакцини во чиј состав е и ХИБ вакцината, ја започнуваат покасно, со навршени 12 месеци, ХИБ вакцинацијата се спроведува со давање две или три дози зависно од претходниот вакцинален статус. (Согласно одлука на Министерството за здравство бр.22-4601/1 од 16.5.2016, а врз основа на заклучоците од Комитетот за имунизација)

Б) Ревакцинација се врши:

- На сите деца кои се примовакцинирани до 12 месеци возраст, со една доза Hib вакцина која се дава 6 месеци од последната примена доза, препорачливо до навршени 18 месеци.

- Доколку примовакцинацијата не се заврши до препорачаните 12 месеци возраст, и ревакцинацијата не може да се спроведе до препорачаните навршени 18 месеци возраст, ревакцинација се може да се спроведе подоцна (Согласно одлука на Министерството за здравство бр. 22-4601/1 од 16.05.2016, а врз основа на заклучоците од Комитетот за имунизација)

1.4. Имунизација против дифтерија, тетанус и голема кашлица

Задолжителна активна имунизација против дифтерија, тетанус и голема кашлица се врши со давање на:

- Три дози комбинирана вакцина против дифтерија, тетанус и голема кашлица ацелуларна или целуларна (DTaP или DTwPвакцина) како поединечна или во состав на поливалентна вакцина како примовакцинација.

- Една доза на DTaP или DTwPвакцина како поединечна или во состав на поливалентна вакцина како I ревакцинација.

- Две дози комбинирана вакцина против дифтерија и тетанус (DT или dT вакцина – за возрасни (проадултис), како II и III ревакцинација.

- Една доза вакцина против тетанус (TT) или вакцина против дифтерија и тетанус – про адултис (dT вакцина), како IV ревакцинација.

Министерството за здравство на Р. Македонија согласно заклучоците на Комитетот за имунизација со одлука бр.22-248 од 16.01.2017 година направи измени во Календарот за имунизација со тоа што ревакцинацијата со DTwP вакцина на 4-годишна возраст ја укина од редовниот Календар за имунизација.

А) Вакцинација против дифтерија, тетанус и голема кашлица се врши:

- На сите деца родени од 01.11.2017 до 31.10.2018, на возраст определена со Календарот за имунизација во 2018 година.

- На сите деца најдоцна до навршени 5 години од животот, кои до таа возраст не биле уредно вакцинирани, а не прележале голема кашлица.

Децата со навршени 2 месеци од животот до навршување на 5 години, кај кои ќе се утврди постоење на контраиндикација за примена на целуларна вакцина против дифтерија, тетанус и голема кашица (DTwP вакцина) заради тешка поствакцинална компликација на претходната доза DTwP вакцина, ќе се вакцинираат понатаму со вакцина која не содржи пертусис компонента, односно вакцина против дифтерија и тетанус (DT вакцина) или пак со комбинирана вакцина против дифтерија, тетанус со ацелуларна пертусис компонента (DTaP вакцина), согласно заклучокот и издадената документација од страна на Стручниот тим за утврдување на трајни контраиндикации и поствакцинални компликации при ЈЗУ Универзитетска Клиника за детски болести – Скопје (во понатамошниот текст: Стручен тим).

- Вакцинација против дифтерија, тетанус и голема кашлица се спроведува и кај деца од навршени 5 до навршени 14 години од животот, ако дотогаш не биле вакцинирани или ако нема докази дека се вакцинирани против овие болести, со давање на три дози комбинирана вакцина (DT, DTaP или dT вакцина), на растојание утврдено согласно Правилникот.

Б) Ревакцинација против дифтерија, тетанус и голема кашлица се врши:

- На сите деца комплетно вакцинирани против дифтерија, тетанус и голема кашлица во 2017 година, на возраст определена со Календарот за имунизација во 2018 година.

- Првата ревакцинација против дифтерија, тетанус и голема кашлица се спроведува со давање на една доза на DTaP или DTwP вакцина како поединечна или во состав на поливалентни вакцини кога ќе помине една година од потполната вакцинација.

А) Вакцинација против дифтерија и тетанус се врши:

- На сите деца до навршени 5 години од животот кои не се вакцинирани, а ја прележале големата кашлица.

- На сите деца од навршени 2 месеци до навршени 5 години од животот, кај кои Стручниот тим ќе утврди постоење на трајна контраиндикација за примена на DTP вакцина (целуларна или ацелуларна) поради посебна контраиндикација за вакцинација против голема кашлица.

Вакцинацијата во овој случај се спроведува со давање на комбинирана вакцина против дифтерија и тетанус (DT вакцина), на начин како со DTP вакцина.

- На сите деца родени од 2004 година наваму, ако не биле уредно вакцинирани против дифтерија и тетанус на растојание утврдено согласно Правилникот.

Б) Ревакцинација против дифтерија и тетанус:

- На сите деца на 7-годишна возраст, односно во II (второ) одделение на основното училиште, кои претходно се уредно вакцинирани и ревакцинирани против дифтерија и тетанус, според Календарот за имунизација.

- На сите деца на 14-годишна возраст, односно во завршното одделение на основното училиште кои претходно се уредно вакцинирани и ревакцинирани против дифтерија и тетанус, според Календарот за имунизација.

- На сите деца до 14-годишна возраст, вакцинирани против дифтерија и тетанус прв пат во 2017 година, ако од вакцинацијата поминала една година.

Имунизацијата на деца постари од 7-годишна возраст се врши со посебна вакцина против дифтерија и тетанус за возрасни (dT вакцина– proadultis).

А) Вакцинација против тетанус се врши:

- На сите лица од навршена 14-годишна возраст до навршена 18-годишна возраст, ако дотогаш не биле вакцинирани против тетанус или ако нема докази за вакцинирање, со давање на три дози вакцина против тетанус – тетанусентоксоид (TT вакцина), на растојание утврдено со Правилникот.

Б) Ревакцинација против тетанус се врши:

- На сите лица на 18-годишна возраст, односно во завршната година на средното образование, ако дотогаш биле уредно вакцинирани и ревакцинирани против тетанус, согласно Календарот за имунизација.

- На сите лица од 14-годишна возраст до 18-годишна возраст, кои во 2017 година прв пат биле вакцинирани против тетанус, ако од вакцинирањето поминала една година.

1.5. Имунизација против детска парализа

Задолжителна активна имунизација против детска парализа се врши со давање:

- Три дози вакцина против детска парализа со жива двотипна орална полио вакцина (во понатамошниот текст: OPV2), и/ или мртва тритипнаинактивиранаполио вакцина (во понатамошниот текст: IPV) како поединечна или во состав на поливалентни вакцини како примовакцинација.

- Една доза на OPV2 или IPV како поединечна или во состав на поливалентна вакцина, како I (прва) ревакцинација.

- Една доза на OPV2 или IPV како II (втора) и III (трета) ревакцинација

А) Вакцинација се врши:

- На сите деца родени од 01.11.2017 до 31.10.2018, на возраст определена со Календарот за имунизација.

- На сите сите деца родени 2004 година наваму до 31.10.2017 година, кои порано не биле вакцинирани против детска парализа.

Б) Ревакцинација се врши:

- На сите деца комплетно вакцинирани против детска парализа во 2017 година, ако од потполната вакцинација поминала една година.

- На сите деца на 7-годишна возраст, односно во II (второ) одделение од основното образование, кои претходно биле вакцинирани и ревакцинирани според Календарот за имунизација.

- На сите деца на 14-годишна возраст, односно во завршното одделение на основното училиште, кои претходно биле вакцинирани и ревакцинирани според Календарот за имунизација.

1.6. Имунизација против мали сипаници, заушки и црвенка - рубеола

Задолжителна активна имунизација против мали сипаници, заушки и црвенка - рубеола се врши со давање на една доза вакцина комбинирана жива вакцина против мали сипаници, заушки и црвенка – рубеола (МРП вакцина), како и една доза МРП вакцина со цел ревакцинација.

А) Вакцинација се врши:

- На сите деца со навршени 12 месеци од животот, најдоцна до навршени 15 месеци.

- На сите деца после навршување на 15 месеци до 14-годишна возраст, кои претходно не биле вакцинирани со MRP вакцина.

Б) Ревакцинација се врши:

- На сите деца на 6-годишна возраст, односно во I (прво) одделение од основното образование, на почетокот на учебната година, а најдоцна до крајот на месец октомври со МРП вакцина.

- На сите деца после 6-тата година од животот до навршување на 14-годишна возраст, ако дотогаш не биле ревакцинирани со МРП вакцина.

Децата кои од било кои причини не биле вакцинирани согласно Календарот, ќе примаат две дози MRP вакцина на растојание од најмалку 30 дена, најдоцна до 14-годишна возраст.

1.7. Имунизација против инфекции од Хуман папилома вируси - ХПВ

Задолжителната активна имунизација против инфекции причинети од Хуман папилома вируси (ХПВ) се врши со давање на две или три дози на вакцина против хуман папилома вируси (ХПВ вакцина).

А) Вакцинација се врши:

- На сите женски деца на 12 годишна возраст, односно на сите девојчиња во VII (седмо) одделение од основното образование, на растојанија согласно Календарот за имунизација.

- На сите женски деца најдоцна до 14 годишна возраст, а кои претходно не биле вакцинирани со оваа вакцина, со давање на две или три дози вакцина, на растојанија согласно Правилникот.

Задолжителната активна имунизација против определени заразни болести на лица на одредена возраст, согласно оваа Програма се спроведува согласно Календарот за имунизација во 2018 година, даден во продолжение на текстот:

КАЛЕНДАР ЗА ИМУНИЗАЦИЈА ВО 2018 ГОДИНА

* Возраст на лица што подлежат на задолжителна имунизација	ВАКЦИНИ	КОМЕНТАР
24 часа од раѓање[1]	• Хепатитис Б	Вакцинирање
До 12 месеци[2]	• БЦГ	Вакцинирање
2 месеци[3]	• ДиТеПер • ХиБ • Хепатитис Б • Полио	Вакцинирање/ шестовалентна или поединечна вакцина
3,5 месеци[4]	• ДиТеПер • ХиБ • Полио	Вакцинирање/ петовалентна или поединечна вакцина
6 месеци[5]	• ДиТеПер • ХиБ • Хепатитис Б • Полио	Вакцинирање/ шестовалентна или поединечна вакцина
12 месеци[6]	• МРП	Вакцинирање
18 месеци[7]	• ДиТеПер • ХИБ • Полио	I Ревакцинирање / петовалентна или поединечна вакцина
6 години[8]	• МРП	Ревакцинирање
7 години[9]	• ДиТе - адултна • Полио	II Ревакцинирање
12 години[10]	• ХПВ	Вакцинирање
14 години[11]	• Ди Те - адултна • Полио	III Ревакцинирање
18 години[12]	• ТТ	IV Ревакцинирање

* Појаснување – возраст во месеци (се мисли со наполнети месеци); возраст во години (се мисли наполнети години)

[1]Во првите 24 часа од раѓање се вакцинира со Хепатитис Б вакцина

[2] До крајот на првата година детето се вакцинира со БЦГ вакцина без претходно туберкулинско тестирање

[3] Со полни 2 месеци детето се вакцинира со шестовалентна вакцина која содржи (ДиТеПерацелуларна, ХиБ, Хеп Б и ИПВ) или со поединечни вакцини

[4] Со полни 3,5 месеци детето се вакцинира со петтовалентна вакцина која содржи (ДиТеПерацелуларна, ХиБ и ИПВ) или со поединечни вакцини

[5] Со полни 5 месеци детето се вакцинира со шестовалентна вакцина која содржи (ДиТеПерацелуларна, ХиБ, Хеп Б и ИПВ) или со поединечни вакцини

[6] Со полни 12 месеци детето се вакцинира со МРП вакцина

[7] Со полни 18 месеци детето се вакцинира со петтовалентна вакцина која содржи (ДиТеПерацелуларна, ХиБ и ИПВ) или со поединечни вакцини како I (прва) ревакцина

[8] Со полни 6 години детето се вакцинира со МРП вакцина

[9] Со полни 7 години детето се вакцинира со ДиТе адултна вакцина како IIревакцина и со ОПВ како II (втора) ревакцина

[10] Со полни 12 години се вакцинираат само девојчиња со ХПВ вакцина

[11] Со полни 14 години детето се вакцинира со ДиТе адултна вакцина како III ревакцина и со ОПВ како III (трета) ревакцина

[12]Со полни 18 години детето се вакцинира со Те IV (четврта) ревакцина

2. Задолжителна имунопрофилакса на лица експонирани на одредени заразни болести по епидемиолошки индикации, се спроведува кај сите експонирани лица по епидемиолошки индикации, сé додека истите траат и тоа како: активна и пасивна имунизација против акутен вирусен хепатит Б (Hepatitis B), активна и пасивна имунизација против беснило (Lyssa), активна и пасивна имунизација против тетанус (Tetanus) кај повредени лица и активна имунизација противцревен тифус (Typhusabdominalis).

2.1. Активна имунизација против туберкулоза

На задолжителна имунизација против туберкулоза подлежат здравствени работници и друг помошен персонал, при вработување во здравствени установи во кои се врши дијагностика и лекување на болни од туберкулоза, ако туберкулинскиот тест им е негативен.

2.2.Активна имунизација против мали сипаници

Задолжителна имунизација против мали сипаници ако постојат епидемиолошки индикации се врши и кај деца на возраст од 6 до 12 месеци од животот, но тие повторно мора да се вакцинираат од 15 до 24-месечна возраст.

На задолжителна имунизација против мали сипаници подлежат и деца од навршени 15 месеци до 14 години од животот, кои се имунизирани против мали сипаници, ако за тоа постојат епидемиолошки индикации (заболување на вакцинирани, епидемија на мали сипаници кај деца од таа возраст), што ги утврдил надлежниот орган на државата и ако од претходната вакцинација против мали сипаници поминало повеќе од една година.

2.3. Активна и пасивна имунизација против акутен вирусен хепатитис Б

А) Активната имунизација против вирусен хепатитис Б се спроведува кај:

- Сите невакцинирани и непотполно вакцинирани лица вработени во здравствените установи, вклучувајќи ги и учениците и студентите во здравствено образовните струки (медицина, стоматологија, фармација) кои доаѓаат во непосреден контакт со инфективен материјал (крв или серум);
- Хемофиличари;
- Болни на хемодијализа;
- Полови партнери на HBsAg позитивни лица;
- Штитеници на установи за социјална заштита;
- Лица кои инјектираат дроги;
- Инсулин зависни болни од шеќерна болест;
- Болни од хроничен хепатит Ц;
- Лица со ХИВ/СИДА;
- Лица со регистрирани сексуално преносливи инфекции (СПИ) и нивни сексуални партнери;
- Лица кои имале инцидент со инфективен материјал (крв или серум).

Лица кои се HbsAgи антиHbsAg негативни, а живеат во близок контакт со носители на HbsAg исто така треба да се вакцинираат со НВ вакцина, при што приоритет имаат нивните полови партнери.

За вакцинација на деца помлади од 10 години се дава педијатриска доза вакцина (0,5 ml), на лицата постари од 10 години им се дава доза за возрасни (1ml), додека за вакцинација на пациенти на дијализа се дава двојна доза вакцина за определена возраст.

Бројот на потребните дози вакцина против акутен вирусен хепатитис Б кај експонирани лица и растојанието меѓу нив, како и времето на давање се пропишани со Правилникот.

Ревакцинација се спроведува кај случаи на имунодефициенција и кај болните на дијализа, со една доза на НВ вакцина, 5 години после потполната вакцинација.

Б) Пасивна имунизација против вирусен хепатитис Б се спроведува со давање на хепатитис Б имуноглобулин (HBIG) на:

- невакцинираните и непотполно вакцинираните лица кои имале инцидент со инфективен материјал (крв или серум), и
- новородени деца на HBsAg позитивни мајки.

HBIG се аплицира интрамускулно, во количина која ја препорачува производителот, веднаш по инцидентот, односно по раѓањето, а најдоцна 12 часа од моментот на инцидентот, односно на раѓањето.

По исклучок, ако хепатитис Б имуноглобулинот (HBIG) кај новородени деца од HBsAg позитивни мајки не е даден во првите 12 часа, може да се даде најдоцна до 7 дена од раѓањето.

HBIG се дава истовремено со првата доза вакцина, на спротивниот екстремитет.

2.4. Активна и пасивна имунизација против беснило

А) Активната имунизација против беснило се спроведува со давање на современи инактивирани вакцини против беснило за хумана употреба, произведени на култура на клетки и препорачани од СЗО, со потенцијал од најмалку 2,5 I.E. по поединечна доза.

1. Предекспозициона вакцинација против беснило се спроведува кај лица кои непосредно професионално се изложени на инфекција со вирусот на беснило, согласно одредбите на Правилникот.

Предекспозициона вакцинација се спроведува со давање на три поединечни дози на вакцина против беснило интрамускулно, во пределот на делтоидниот мускул, наизменично на спротивната рака, по шема: 0, 7 и 21 ден.

2. Постекспозициона задолжителна имунизација против беснило се спроведува кај:

- Лице кое го каснало или на друг начин повредило бесно или на беснило сомнително диво или домашно животно;

- Лице кое го каснало куче или мачка на непознат сопственик, што не можат да се подложат на десетодневен ветеринарен надзор;

- Лице кое го каснало куче или мачка, што во рок од десет дена од денот на повредата на лицето ќе покажат знаци на беснило, ќе пцовисаат, ќе бидат убиени или ќе заскитаат, а беснилото на животното не може да се исклучи со лабораториски преглед;

- Лице кое можело да се зарази со вирусот на беснило преку слузница или оштетување на кожата.

Постекспозициона имунизација против беснило се спроведува веднаш после утврдувањето на индикациите, со давање на 5 поединечни дози на вакцина против беснило интрамускулно, во делтоидниот мускул (кај малите деца во предно-надворешниот дел на натколеницата), наизменично на спротивниот екстремитет, по шема: 0, 3, 7, 14 и 28 дена.

Б) Пасивната имунизација против беснило се спроведува истовремено со давањето на првата доза вакцина, во сите случаи, со примена на хуман антирабичен имуноглобулин (HRIG).

HRIG се дава еднократно, во дози од 20 I.E./kg TT. Се инфилтрира во самата рана и околу раната, а остатокот од потребната количина се дава интрамускулно, во глутеалната регија.

HRIG се аплицира во сите случаи, без разлика на времето поминато од експозицијата на вирусот на беснило.

Доколку постекспозиционата имунизација е започната со давање само на вакцина, додатното давање на HRIG може да се примени најдоцна до осмиот ден од започнатата вакцинација.

Комплетно вакцинираните лица против беснило, после повторно утврдена индикација согласно Правилникот, се вакцинираат со давање на две поединечни дози на вакцина против беснило во делтоидниот мускул, по шема: 0 и 3 дена, без давање на HRIG.

Кај некомплетно вакцинираните лица, како и лицата кај кои не постои документација за вакцинација или кај кои постои докажана имуносупресија, после повторно утврдената индикација, се спроведува комплетна активна и пасивна имунизација согласно Правилникот.

Истовремено со имунизацијата против беснило се врши и имунизација и против тетанус, согласно Правилникот.

2.5. Активна и пасивна имунизација против тетанус кај повредени лица

Имунопрофилакса против тетанус кај повредени лица се спроведува со аплицирање на адсорбирана TT (тетанус токсоид) вакцина или dT вакцина (активна имунизација), како и со давање на хуман антитетанусенимуноглобулин (HTIG) (пасивна имунизација), во дози и на начин кој зависи од претходниот имунолошки статус за тетанус, согласно критериумите пропишани со Правилникот.

Вакцината (TT или dT) и хуманиот антитетанусенимуноглобулин (HTIG) се даваат истовремено, интрамускулно, во различен екстремитет.

Во продолжение на текстот е дадена шема за активна и пасивна имунизација против тетанус кај повредени лица.

Активна и пасивна имунизација против тетанус кај повредени лица

Вакцинален статус на повредениот	Растојание од последната доза до повредата	Вакцинација	Имунопрофилакса
Потполно вакциниран и ревакциниран за своја возраст	Од последна примена доза до повреда - < 5 години	Не е потребна вакцинација	Нема потреба од HTIG
Потполно вакциниран и ревакциниран за своја возраст	Од последна примена доза до повреда - >5 години <10 години	Еднадоза TT (илиdT) вакцина веднаш по повредата	Нема потреба од HTIG
Потполно вакциниран и ревакциниран за своја возраст	Од последна примена доза до повреда - >10 години	Еднадоза TT (илиdT) вакцина веднаш по повредата	250 I.E. HTIG
Непотполно вакциниран, односно лице кои примило помалку од три дози TT(dT)		Продолжува со вакцинација до комплетирање на вакцинирањето (растојанието меѓу дозите да не е помало од 1 месец ниту подолго од 3 месеци)	250 I.E. HTIG
Невакцинирани лица или лица со непознат вакцинален статус или лица без документација на увид при повредата		Прва доза TT (или dT) вакцина веднаш по повредата, втора доза на растојание не помало од 1 месец ниту подолго од 3 месеци, трета доза 6 месеци после втората доза, а ревакцинација се врши со давање една доза, една година после давање на третата доза	250 I.E. HTIG веднаш по повредата заедно со првата доза

2.6. Активна имунизација против цревен тифус

Активна имунизација против цревен тифус по епидемиолошки индикациисе спроведува кај:

- Лица вработени на чистење на канализација и септички јами, и на отстранување на смет и други отпадни материи од населени места;
- Лица кои живеат во заедничко домаќинство со бацилоносител на цревен тифус;
- Лица вработени на ексхумација на тела на умрени лица;
- Лица припадници на други целни групи, согласно Одлука на Комисијата за заразни болести при Министерството за здравство, на предлог на надлежната епидемиолошка служба, за одредена територија.

Вакцинацијата се спроведува со давање на една доза вакцина според препораките на производителот.

Ревакцинација на вакцинираните лица по епидемиолошки индикации се спроведува со давање на една доза вакцина, после три години од вакцинацијата и се повторува на секои три години, сé додека трае индикацијата.

3. Активна имунизација по клинички и епидемиолошки индикации, се спроведува против: грип (Influenzae), заболувања предизвикани од хемофилусинфлуенца тип "Б" (Hib), заболувања предизвикани од Streptococcuspneumoniae (пнеумокок), менингококенменингит (Meningitismeningococcica), голема кашлица (Pertusis).

Во оваа смисла, имунизација може да се спроведува и против други заразни болести и возрасни групи, врз основа на одлука на Министерот за здравство и годишната Програма за имунопрофилакса и хемиопрофилаксапротив определени заразни болести на населението во Република Македонија.

3.1.Активна имунизација против грип

Вакцинација против грип сеспроведува по клинички и по епидемиолошки индикации.

По клинички индикации, вакцинацијата се спроведува кај лица постари од 6 месеци кои имаат хронични заболувања на белите дробови и кардиоваскуларниот систем, метаболнипореметувања (вклучително и шеќерната болест), состојби на имунодефициенција, бубрежна дисфункција, хемоглобинопатија, имуносупресија и друго.

По епидемиолошки индикации вакцинација се спроведува кај:

- Лица сместени во геронтолошки центри и кај лицата вработени во овие центри;
- Млади и стари лица сместени во установи за социјална заштита и кај лицата вработени во тие установи;
- Лица вработени во здравствени установи, кои даваат здравствени услуги и спроведуваат здравствена дејност, а особено вработените во одделенија со зголемен ризик, стационари за хронично заболени лица и друго;
- Лица вработени во јавни служби кои се посебно експонирани на инфекција, и
- Лица на возраст над 65 години.

Кај деца кои прв пат се вакцинираат, вакцинацијата се врши со давање на две дози вакцина на растојание од 30 дена, а наредните години се дава само по една доза вакцина, согласно упатството на производителот.

3.2. Активна имунизација против заболувања предизвикани од хемофилус инфлуенца тип Б

Вакцинација против заболувања предизвикани со хемофилус инфлуенца тип Б се спроведува со Hibвакцина, според клиничките индикации, кај деца постари од 2 години без оглед на претходниот вакцинален статус, во случај на:

- Трансплантација на органи и ткива;
- Спленектомија и српеста анемија;
- Хемиотерапија и терапија со зрачење кај малигни тумори;
- Симптоматски и асимптоматски HIV инфекции;
- Кај други, клинички утврдени состојби на имунодефициенција.

Бројот на потребните дози вакцина против хемофилус инфлуенца тип Б според клинички индикации, како и растојанието меѓу нив, пропишани се со одредбите на Правилникот.

Индикациите за спроведување на оваа вакцинација по клинички индикации, ја поставува доктор специјалист клиничар.

3.3. Активна имунизација против заболувања предизвикани со Streptococcuspneumoniae (пнеумокок)

Вакцинацијата против заболувања предизвикани со Streptococcuspneumoniae (пнеумокок) се врши со коњугирана или полисахаридна вакцина, во зависност од возраста, според клиничките индикации – кај лица во зголемен ризик од инвазивно пнеумококно заболување, односно лица со:

- Анатомска или функционална аспленија;
- Српеста анемија;
- Хронично кардиоваскуларно и белодробно заболување;
- Шеќерна болест;
- Хронично заболување на црниот дроб;
- Хронично заболување на бубрезите;
- Нефротски синдром;
- Алкохоличари;
- Симптоматска и асимптоматска HIV инфекција;
- Трансплантација на органи и ткива;
- Малигно заболување;
- Ликворна фистула;
- Клиничка историја на потврдена или суспектна пневмококна пневмонија;
- Кои примаат имуносупресивна терапија, вклучувајќи системски кортикостероиди;
- Постари од 65 години и деца под 5 годишна возраст кои се сместени во колективни установи (домови за згрижување на стари лица и градинки);
- Деца под 5 годишна возраст со намален имунитет со чести инфекции на респираторниот систем.

Децата под 2-годишна возраст се вакцинираат со коњугиранапневмококна вакцина, а деца постари од 2 години и возрасни се вакцинираат со полисахаридна вакцина.

Двете пневмококни вакцини (и коњугираната и полисахаридната) се даваат во дози од 0,5 ml интрамускуларно или субкутано во делтоидната регија, согласно упатството на производителот.

3.4. Активна имунизација против менингококенменингит

Вакцинација против менингококенменингит по клинички индикации се спроведува со полисахариднаменингококна вакцина, и се дава кај деца постари од 2 години и кај возрасни. Само кај лица постари од 11 години со висок ризик од појава на ова заболување се користи коњугиранаменингококна вакцина.

Клиничките индикациите за спроведување на вакцинација против менингококенменингит ги поставува доктор специјалист клиничар. Тие се:

- Анатомска и функционална аспленија (спленектомија, српеста анемија), и
- Имунодефициенција на комплемент (C5 – C9).
- Вакцинација против менингококенменингит по епидемиолошки индикации се спроведува со коњугирана вакцина против менингококенменингит.

Индикацијата за спроведување на целна вакцинација, како и целните групи кои ќе подлежат на вакцинација против менингококенменингит по епидемиолошки индикации, на предлог на надлежната епидемиолошката служба за одредена територија, ја поставува Комисијата за заразни болести при Министерството за здравство.

Вакцинацијата против менингококенменингит со двата вида вакцина се спроведува со давање на една доза, веднаш по утврдувањето на индикацијата.

Лицата кои се професионално експонирани на причинители на менингококенменингит или со својата работа можат да го пренесат причинителот на други лица, се вакцинираат со една доза четиривалентна полисахаридна вакцина.

Ревакцинација се спроведува со давање на полисахаридна вакцина на растојание од 5 години после извршената вакцинација, во случај ако индикациите и понатаму постојат. Ревакцинацијата со полисахаридна вакцина може да се спроведе и доколку лицето е претходно вакцинирано со коњугирана вакцина.

Вакцината против менингкокниотменингит се аплицира во доза од 0,5 mlсубкутано, во делтоидната регија.

3.5. Активна имунизација против голема кашлица

Вакцинацијата на децата од 2 месеци до 5 години живот, со ацелуларна вакцина против голема кашлица (DTaP) се спроведува врз основа на следниве клинички индикации:

- Температура (ректална) 40оС и поголема од 40оС, во рок од 48 часа од претходната доза на DTwP вакцина, а која неможе да се доведе во врска со друга можна причина;
- Упорно и континуирано плачење кое трае 3 и повеќе часа, а се јавува во рок од 48 часа од претходната доза на примена DTwP вакцина;
- Колапс или слична состојба на шок (хипотонички – хипосензитивни епизоди) во рок од 48 часа од претходно примена доза на DTwP вакцина;
- Конвулзии, било да се фебрилни или афебрилни кои се јавуваат до 3 дена од претходно примена доза DTwP вакцина.

Клиничките индикации за давање на DTaPвакцина ги утврдува Стручниот тим после разгледувањето на пријавата за поствакцинална компликација по имунизација на претходно дадена DTwP вакцина.

Вакцината DTaP се аплицира на начин кој е предвиден со упатството на производителот.

Вакцината DTaP е контраиндицирана кај еволутивни невролошки заболувања (неконтролирана епилепсија, инфантилни спазми, прогресивна енцефалопатија), како и за DTwP вакцина, се додека невролошкиот статус не се разјасни или стабилизира, за што одлучува Стручниот тим.

4. Активна имунизација на патници во меѓународен сообраќај ќе се спроведува согласно Меѓународниот Здравствен Правилник (IHR), против следните заразни болести: жолта треска (Febrisflava), менингококенменингит (Meningitismeningococcica), црев тифус (Typhusabdominalis), колера (Cholera), дифтерија (Diphtheria).

Активна имунизација на патници во меѓународниот сообраќај ќе се врши и против други заразни болести (акутен вирусен хепатит Б - Hepatitis B, беснило - Lyssa, тетанус - Tetanus, мали сипаници - Morbilli и друго).

Патниците во меѓународниот сообраќај подлежат на активна имунизација ако патуваат во ризични и ендемични зони или во земји кои бараат вакцинација против одредена заразна болест, и по епидемиолошки индикации, согласно Меѓународниот здравствен правилник.

4.1. Имунизација против жолта треска

Се спроведува со давање на една доза вакцина, најдоцна 10 дена пред патување во ендемското подрачје.

Повторна вакцинација против жолта треска нема потреба да се врши согласно најновите насоки на Светската здравствена организација.

4.2. Имунизација против менингококен менингитис

Вакцинација против менингококен менингитис се врши најдоцна 10 дена пред патување во ризичното/ендемското подрачје, со соодветна вакцина.

Се аплицира соодветен број на дози, во зависност од видот на вакцината која ги содржи соевите, кои на тие територии предизвикуваат заболување.

4.3. Имунизација против колера

Вакцинација против колерасе спроведува со орална вакцина против колера, најдоцна 14 дена пред патувањето. Се дава во две дози на растојание од една недела, а се очекува заштитата да се манифестира една недела после втората доза.

Повторна вакцинација против колера се врши со давање на една доза орална вакцина против колера, после 10 години.

4.4.Имунизација против други заразни болести

Вакцинација на патници во меѓународен сообраќај може да се врши по епидемиолошки индикации и против: црев тифус, дифтерија, акутен вирусен хепатит Б, беснило, тетанус, мали сипаници и други заболувања.

Апликацијата на овие вакцини се врши согласно препораките на производителот на соодветната вакцина.

V. 2. ХЕМИОПРОФИЛАКСА НА ОДРЕДЕНИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Хемиопрофилакса против одредени заразни болести се спроведува против: туберкулоза, маларија, менингококенменингит, скарлатина, како и против други заразни заболувања - по епидемиолошки индикации и по препорака на надлежната епидемиолошка служба на локално, регионално и национално ниво, за соодветната територија.

1. Хемиопрофилакса против туберкулоза

Хемиопрофилакса против туберкулоза се спроведува со соодветни дози на лекови против туберкулоза и времетраење, согласно меѓународни препораки:

1. Кај деца кои се во близок контакт со заболен од директно микроскопски потврдена туберкулоза, позитивна туберкулоза или тешки форми на белодробна туберкулоза;

2. Кај HIV позитивни лица и други состојби на имуносупресија.

Одлуката за хемиопрофилакса против туберкулоза се донесува после направена консултација со лекар пнеумофтизиолог, интернист пулмолог и педијатар.

2. Хемиопрофилакса против маларија

Хемиопрофилаксата против маларија се спроведува кај лица пред одењето, за време на целиот период на престој и по враќањето од земјата, односно подрачјата каде постои ендемија на маларија.

Препораки за изборот на видот и дозирањето на лековите за хемиопрофилакса против маларија, во согласност со препораките на СЗО, на епидемиолошките служби на Центрите за јавно здравје и подрачни единици (ЦЈЗ/ПЕ) им доставува епидемиолошката служба на Институтот за јавно здравје на Република Македонија.(ИЈЗ)

3. Хемиопрофилакса против менингококенменингит

Хемиопрофилакса против менингококенменингит се спроведува кај одредени целни групи по епидемиолошки индикации.

Индикациите, како и целните групи кои ќе подлежат на хемиопрофилакса против менингококенменингит по епидемиолошки индикации, на предлог на епидемиолошката служба на надлежниот ЦЈЗ/ПЕ за својата територија, центар за јавно здравје Скопје(ЦЈЗ - Скопје) за град Скопје и ИЈЗ за територијата на Република Македонија, ја поставува Комисијата за заразни болести при Министерството за здравство.

Изборот на видот на лековите, нивното дозирањето според возраста, начинот на апликација на лекот и времетраењето на хемиопрофилаксата против менингококенменингит се во согласност со пропишаните критериуми во Правилникот.

4. Хемиопрофилакса против скарлатина

Хемиопрофилакса против скарлатина се спроведува во времетраење од 10 дена и е задолжителна:

1. Кај деца, во семејства во кои некој член од семејството има анамнеза на ревматска треска, а кои живеат во лоши социјални услови

2. При појава на скарлатина или стрептококен тонзилофарингит во колективи, по претходна консултација и препорака на епидемиолошката служба при надлежниот ЦЈЗ/ПЕ за своето подрачје и ЦЈЗ- Скопје за град Скопје.

Хемиопрофилаксата се врши со давање на пенициклински препарат, а кај лица преосетливи на пенициклин се дава еритромицин.

5. Хемиопрофилакса против други заразни заболувања

Хемиопрофилакса по епидемиолошки индикации, може да се спроведува и против други заразни заболувања, кај лица изложени на тие заразни заболувања, а врз основа на препораките на епидемиолошката служба на надлежниот ЦЈЗ/ПЕ за своето подрачје, ЦЈЗ-Скопје за град Скопје и ИЈЗ за територијата на Република Македонија.

V.3. ИМУНИЗАЦИЈА И ХЕМИОПРОФИЛАКСА ПРОТИВ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ ВО ПОСЕБНИ УЛОВИ И ПРИ ВОНРЕДНИ СОСТОЈБИ

Имунопрофилакса и хемиопрофилакса на населението може да се спроведува и за други заразни болести и тоа во случај на вонредни состојби, како што се природни и други несреќи, изложеност или сомнение на изложеност на заразни болести, тероризам со биолошки агенси и друго.

Имунопрофилакса и хемиопрофилакса во вакви случаи, на предлог на Комисијата за заразни болести при Министерството за здравство, се одредуваат од страна на министерот за здравство.

VI. ИНДИКАТОРИ

За оценување на успешноста на предвидените активности со Програмата, ќе се користат следните индикатори на успешност:

- Опфат над 95% од подлежачката популација за сите видови задолжителни вакцини.

- Шестмесечен извештај за спроведената имунизација на подрачјето на Центрите за јавно здравје/Подрачните единици и Центарот за јавно здравје Скопје, по истекот на шестмесечјето се доставуваат до Институтот за јавно здравје на РМ.

- Шестмесечен табеларен извештај за спроведената имунизација во Република Македонија, изготвен од Институтот за јавно здравје, со опфат по видови вакцини и територијална распределба по Центри за јавно здравје/Подрачни единици.

- Годишен извештај за спроведената имунизација на подрачјето на Центрите за јавно здравје/Подрачните единици и Центар за јавно здравје Скопје доставен до Институтот за јавно здравје, со опфат по видови вакцини и територијална распределба.

- Годишен табеларен извештај за спроведената имунизација во Република Македонија, изготвен од Институтот за јавно здравје, со опфат по видови вакцини и територијална распределба по Центри за јавно здравје/Подрачни единици.

- Годишен извештај за спроведената имунизација во Република Македонија со епидемиолошки коментар, изготвен од Институтот за јавно здравје, со опфат по видови вакцини и територијална распределба по Центри за јавно здравје/Подрачни единици.

- Теренските посети и увиди во вакциналните пунктови во републиката со цел надзор и контрола на спроведувањето на имунизацијата од сите аспекти и изготвени информации за состојбата на теренот, со констатации и предлог мерки.

VII. ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

За 2018 година за обезбедување на потребни количини вакцини за континуирана имунизација и минимални потребни количини вакцини по епидемиолошки индикации потребни се 205.000.000,00 денари.

Исплата за неизмирени обврски за набавка на вакцини од 2017 година, ќе се подмират од оваа програма.

Вкупните средства за реализација на оваа програма за 2018 година изнесуваат 205.000.000,00 денари.

Од Буџетот на Република Македонија за 2018 година ќе се обезбедат финансиски средства занабавка на потребните количини на вакцините за 2018 година.

Вакцини и серум по клинички и епидемиолошки индикации за заштита и лекување на пациенти, или за заштита на свои вработени лица,ги обезбедуваат јавните здравствени установи од сопствени буџети.

Финансиските средства за обезбедување на вакцини и хемиопрофилактички средства за спроведување на имунизацијата на патници во меѓународниот сообраќај ги обезбедуваат институциите овластени за вршење на оваа вакцинација.

Набавените вакцини од страна на Министерството за здравство, ќе се дистрибуираат од страна на добавувачите до овластените здравствени установи-извршители, врз основа на доставени списоци од Министерството за здравство согласно искажаните потреби од вакцини на здравствените установи.

Финансиските средства потребни за реализација на оваапрограма се доставуваат до најповолните добавувачи на вакцини, по достава и прием на вакцините.

VIII. Извршители на програмата

Активностите предвидени со оваа програма ќе ги спроведуваат превентивните тимови при Здравствените домови во Република Македонија, Универзитетската Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби и Универзитетската Клиника за детски болести, инфективните одделенија при Општите и Клиничките болници во Република Македонија, други здравствени установи во Република Македонија овластени за вршење на вакцинација, како и Центрите за јавно здравје и нивните подрачни единици и Институтот за јавно здравје на Република Македонија и Државниот санитарен и здравствен инспекторат кои се надлежни за спроведување на надзор и контрола на активностите предвидени со Програмата.

IX. Доставување на годишни извештаи и рокови

Центрите за јавно здравје/Подрачните единици и Центарот за јавно здравје Скопје, збирните годишни извештаи за спроведената имунизација на својата територија ги доставуваат до Институтот за јавно здравје на Република Македонија, а за спроведена имунизација против туберкулоза до Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза до 01.02.2018, за спроведената имунизација во 2017 година.

Институтот за јавно здравје ги обработува и евалуира прибраните годишни извештаи, изготвува посебна анализа и извештај за состојбата со спроведената имунизација во 2017година и опфатот со одделни вакцини на локално, регионално и национално ниво во републиката и овој извештај го доставува до Министерството за здравство, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Државниот санитарен и здравствен инспекторат (ДСЗИ) и други надлежни институции, до 28.02.2018 година.

Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза доставува годишен извештај за спроведената имунизација против туберкулоза на територијата на Република Македонија во 2017 година, до Министерството за здравство и Институтот за јавно здравје, најдоцна до 28.02.2018 година.

X. Следење на реализација на Програмата (мониторинг и евалуација)

Реализација на Програматана централно ниво ја врши Министерството за здравство. Следење над извршување на вакцинацијата согласно Програмата ќе биде перманентно следена од страна на епидемиолошките служби при Центрите за јавно здравје/Подрачните единици (координатори за имунизација) и Државен санитарен и здравствен инспекторат, како и од страна на Одделението за контрола и надзор на имунизацијата при Институтот за јавно здравје на Република Македонија.

Интензитетот на следењето ќе се спроведува на месечно ниво, од страна на Центрите за јавно здравје /Подрачни единици, а квартално од страна на Институтот за јавно здравје на Република Македонија и Државниот санитарен и здравствен инспекторат.

XI. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-404/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

169.

Врз основа на член 16, ставови 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14 , 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А
ЗА ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ТУБЕРКУЛОЗАТА КАЈ НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

I. Вовед

Туберкулозата се уште претставува глобален медицински проблем пред се во неразвиените земји и земјите во развој. Денес, една третина од светската популација е инфицирана со туберкулозниот бацил. Кај 10% од инфицираните во текот на животот се развива болест Според податоците на Светската здравствена организација, секоја година во светот се регистрираат над 8 милиони нови случаи на туберкулоза а умираат над 2 милиони. Појавата на резистентни форми на туберкулоза чиј број континуирано се зголемува, е една од причините која придонесува за големината на проблемот со туберкулозата. Денес во светот има приближно половина милион заболени од резистентни форми на туберкулоза. Епидемијата на ХИВ/СИДА во светот придонесе за значително зголемување на бројот на болни од туберкулоза. ХИВ инфекцијата е најмоќен познат фактор што овозможува прогресија на туберкулозната инфекција во болест.

II. Моментална состојба

Во 2016 година во Република Македонија регистрирани се 267 случаи на туберкулоза. Од регистрираните 213 (79,7 %) случаи се со белодробна форма на туберкулоза а 54(20,3%) со вонбелодробна. Инциденцата изнесува 12,9/100 000 население, и е намалена во однос на 2015 година, кога изнесувала 13,7/100 000 население. Зголемена е и стапката на детска туберкулоза 9,3/100 000 население (25 болни). Бројот на умрени од туберкулоза во 2016 година изнесуваше 18 (0,8/100 000 население). Во 2016 година во Република Македонија има регистрирани два нови случаи со мултирезистентна форма на туберкулоза.

Во последните години во Република Македонија бележиме подобрување на епидемиолошката состојба со туберкулозата. Но, лошата социјално економска состојба поради невработеноста, сиромаштијата, стигмата, големиот број на хронични незаразни болести се фактори кои придонесуваат проблемот со туберкулозата во Република Македонија и натаму да перзистира. Ова наметнува потреба од постојана активност од надлежните институции одговорни за контрола на болеста.

III. Мерки кои треба да се превземат за подобрување на состојбите

Со цел за што поуспешна контрола на туберкулозата во Република Македонија, намалување на ризикот од ширење на инфекцијата, особено онаа предизвикана од резистентни соеви на Mycobacterium tuberculosis, спречување на коинфекција меѓу туберкулозата со ХИВ инфекцијата, неопходно е да се превземат сите расположиви превентивни мерки кои придонесуваат за рано откривање и спречување на болеста. Сепак најдобра превентивна мерка е правилно и навремено лекување на секој болен од туберкулоза со што се прекинува ланецот на ширење на инфекцијата.

IV. Цели на Програмата

Целите на оваа програма се зацртани со секоја програмска активност.

1.1. Активно пронаоѓање на случаи на туберкулоза кај ризични групи со селективна радиофотографија:

Со цел рано откривање на болните од туберкулоза и други неспецифични белодробни заболувања се врши селективно радиофотографско снимање на лица кај кои постои поголема опасност од заболување од туберкулоза. Тоа се лица кои спаѓаат во т.н. ризични групи: затвореници, болни во психијатриски болници, привремено раселени лица, бездомници, лица во домови за стари, популација со поголема стапка на заболување од туберкулоза во однос на националата (Роми), подрачја со поголема стапка на заболување од туберкулоза, корисноци на дроги и сл. Со радиофотографија во 2018 година ќе бидат опфатени 4000 лица.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

1.2. Дообработка на сомнителни ртг наоди:

цел на активноста е да прегледанитлица со радиофотографско снимање, и сите сомнителни рентгенолошки наоди дополнително се обработуваат. Во 2018 година се планира со дообработка да бидат опфатени 150 лица. По извршената дообработка се изготвува Извештај .

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

2. Трошоци за скрининг на сомнителни од туберкулоза (партиципација)

Како контакти се испитуваат:

- Сите лица кои биле во контакт со болен од микроскопски позитивна туберкулоза
- Сите членови на семејството на болен од микроскопски негативна туберкулоза
- Родителите и другите членови на семејството на болно дете (до 14 годишна возраст)

Минимум испитувања за преглед на контакти:

- Возрасни: рентгенграфија на бел дроб и директна микроскопија два искашлока
- Деца: испитувањето се состои од туберкулинско тестирање по методата на Манту и квантиферон тест по индикација поставена од лакар, рентгенграфија и директна микроскопија два искашлока.

За испитаните контакти се пополнува формулар кој се доставува во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза заедно со фактура за партиципација која не е наплатена од пациентот. Врз основа на фактурите доставени од установите кои ги прегледале контактите ќе биде извршена исплата од Институтот.

Со оваа активност се планира да бидат опфатени 800 лица.

Извршители: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза, ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата - Козле, другите стационари и диспанзерите за белодробни заболувања и туберкулоза.

3. Мониторинг - евалуација и стручно-методолошка помош на здравствените установи кои спроведуваат превенција, дијагноза и лекување на болните од туберкулоза

Со цел да се подобри организацијата на работата, обемот и квалитетот на стручната работа, спроведување на превентивни мерки, водење на медицинската документација за случаите со туберкулоза и сл. се спроведува стручно-методолошка помош на здравствените установи кои спроведуваат превенција, дијагноза и лекување на болните од туберкулоза

Тимот за мониторинг и евалуација го сочинуваат експерти од Институтот. Се мониторира и евалуира по два пати годишно работата на 40 установи и тоа: 4 болници, 13 диспанзери, 3 психијатриски болници 1 специјален завод , 12 Казнено-поправни установи и 7 микробиолошки лаборатории во Република Македонија.

За извршениот стручно-методолошки надзор се изготвува записник кој се потпишува на лице место од присутните при надзорот а потоа се изготвува Извештај со предлог мерки за надминување на идентификуваните проблеми за секоја установа посебно кој се доставува до раководителот на установата.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

4. Редовна надворешна проверка на квалитетот на лабораториите

Два пати годишно се контролира работата на 7 лаборатории за дијагноза на туберкулоза-директна микроскопија преку испраќање на панел за тестирање од Националната референтна лабораторија до лаборантите. Одговорите од лаборантите кои работат директна микроскопија се доставуваат до националната референтна лабораторија каде се анализираат резултатите, се подготвува извештај и се даваат препораки за надминување на недостатоците.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

5. Испраќање на примероци до СНРЛ во Милано

Еднаш до два пати годишно се испраќаат примероци-позитивни култури од болни со резистентни форми на туберкулоза до СНРЛ во Милано за проверка на квалитетот на работата на НРЛ и изработка на тест на чувствителност кон антитуберкулотици од втора линија.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

6. Исплата на патни трошоци за болните од туберкулоза кои се јавиле на контролен преглед во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле

Со цел за се постави дијагноза на туберкулоза како и да спроведат контролни прегледи според препораките на СЗО и ЕЦДЦ потребно е сите лица болни од туберкулоза да дојдат на преглед во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје а децата во ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле. Износот на патните трошоци ќе биде исплатен според Одлуката (за исплата на патни трошоци на болните од туберкулоза во тек на лекувањето и на лицата кои биле во контакт со нив) донесена од старана на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза - Скопје, врз основа на член 35 од статутот на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје.

Се планира со оваа активност да бидат опфатени 150 болни од туберкулоза кај кои треба да се извршат четири контроли во тек на лекувањето.

Извршител; ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле

7. Исплата на патни трошоци на лицата кои биле во контакт со болен од туберкулоза и се јавиле на преглед во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле

Со цел навремено дијагностицирање на туберкулоза или латентна туберкулозна инфекција кај лицата кои биле во непосреден контакт со болен од туберкулоза кои ќе бидат прегледани во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле ќе им бидат надоместени патните трошоци според Одлуката (за исплата на патни трошоци на болните од туберкулоза во тек на лекувањето и на лицата кои биле во контакт со нив) донесена од старана на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје, врз основа на член 35 од статутот на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје.. Со оваа активност се планира да бидат опфатени околу 400 лица.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле

8. Тренинг за специјалисти за туберкулоза

Со цел да се освежување и надополнување на знаењата како и практично да се примени наученото, еднаш годишно се организира предавање за најмногу 25 специјалисти кои работат со туберкулоза

Извршител: Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

9. Годишен состанок на претставници од институции кои спроведуваат контрола на туберкулоза

Со цел да се зајакне контролата на туберкулозата во рамките на установите за контрола на туберкулозата еднаш годишно се организира состанок на раководителите каде се разгледува состојбата со туберкулозата на ниво на државата и се предлагаат мерки за нејзино надминување. Заклучоците од овој состанок се презентираат пред Комисијата за туберкулоза.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

10. Тренинг на медицински сестри вклучени во контрола на туберкулозата

Со цел освежување и надополнување на знаењата како и практична примена на наученото, еднаш годишно се организира предавање за медицински сестри кои се вклучени во контрола на туберкулозата.

Извршител. ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

11.Тренинг на лекари од ПЗЗ

Два пати годишно се одржуваат едукации за лекарите од примарната здравствена заштита со цел нивно поактивни вклучување во контролата на туберкулозата.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

12. Тренинг на медицински кадри од казнено-поправни установи и психијатриски болници

Два пати годишно се организира едукација за туберкулоза за вработениот медициски персонал и воспитувачи од казнено-поправните установи и психијатриските болници со цел подигање на нивото на знаење за туберкулозата и примена на Протоколот за контрола на туберкулозата во овие установи.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

13. Работилница за контрола на инфекција

Еднаш годишно се одржуваат едукации за контрола на инфекција наменети за лицата вработени во установите за белодробни заболувања и туберкулоза.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

14. Обука со акредитирани предавања за спроведување на ПАЛ во пракса за специјалисти и општи лекари

Со цел подобрување на пристапот на лекарите од примарната здравствена заштита кон болестите на респираторниот систем планирано е два пати годишно советување со цел освежување на знаењата и стекнување на нови вештини.

Состаноците за специјалисти и општи лекари подлежат на акредитација од страна на Македонското лекарско друштво и Лекарската комора на Македонија. Се планира да бидат акредитирани три состанока и тоа: специјалисти, општи лекари и за ПАЛ

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

15. ДДС и ХИВ тестирање

Сите лица со дијагностицирана туберкулоза пред почеток на лекувањето задолжително се советуват и тестираат за ХИВ . Во 2018 година се планира да бидат тестирани 180 лица

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза, диспанзерите и стационарите, диспанзерите и стационарите

16. ДОТ активности

Овие активности имаат за цел непосредно да го контролираат лекувањето на болните од туберкулоза со цел да се спречи прекин и несработка на болниот во тек на лекувањето. Под ДОТ активност се подразбира непосредна контрола на лекувањето, следење на болниот со туберкулоза, едукација за туберкулоза на болниот и членовите на семејството во домот или установата за белодробни заболувања и туберкулоза. По завршената посета односно советување се пополнува формулар на кој се потпишуваат болниот ,членовите на неговото семејство и сите присутни. Формуларот се доставува до Централниот регистар за туберкулоза на ЈЗУ Институт за белодробни болести и туберкулоза каде се внесува во електронската база на податоци. Едновремено еден од членовите на семејството кој ја превзема обврската да го контролира болниот додека ги зема лековите и оди на закажаните контроли потпишува изјава за соработка со установата која ја спроведува ДОТ активноста. Планирани се 250 посети.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза Диспанзерите, поливалентната патронажа и Избраните лекари од установите за примарна здравствена заштита

17. Набавка на медицински потрошен материјал Solid media Loewenstein (тврда подлога)

За бактериолошка потврда на туберкулозата потребна е набавка на цврсти подлоги Lowenstein Jenssen во количина од 8000 подлоги за ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза, Институт по белодробни заболувања кај децата Козле-Скопје и микробиолошката лабораторија во Битола.

Извршител: Министерство за здравство

18. Набавка на медицински потрошен материјал Бактек Мигит 320 (течни подлоги) со пуфер и суплемент

За бактериолошка потврда на туберкулозата потребна е набавка на течни подлоги Бактек Мигит 320, во количина од 4000 подлоги со пуфер и суплемент.

Извршител: Министерство за здравство

19. Набавка на тестови за идентификација

За разграничување на типичните од атипичните микобактерии потребно е да се направи идентификација. Потребни се околу 200 теста за идентификација.

Извршител: Министерство за здравство

20. Набавка на потрошен материјал за Gene Xpert MTB/Rif

Gene Xpert MTB /Rif е еден од молекуларните тестови за дијагноза на туберкулоза кој е во примена во Институтот од 2014 година. За 2018 година има потреба од набавка на 1300 теста. Тестот се изведува само во националната референтна лабораторија.

Извршител: Министерство за здравство

21. Набавка на потрошен материјал за ХАИН тест за атипични микобактерии

За типизација на атипичните микобактерии како и тест на резистенција на антитуберкулотици од втора линија потребно е да се набаваат 4 кутии по 12 теста, вкупно 48. Тестот се изведува само во националната референтна лабораторија.

Извршител: Министерство за здравство

22.Набавка на Квантиферон тест

За дијагноза на латентна туберкулозна инфекција има потреба од набавка на 450 Квантиферон теста за 2018 година. Тестот се работи во Националната референтна лабораторија во Институтот и во ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле

Извршител: Министерство за здравство

23. Набавка на антитуберкулотици од прва линија за лекување на новорегистрираните случаи на туберкулоза

Има за цел да го спречи ширењето на туберкулозата преку лекување на новооткриените случаи на туберкулоза според стандардни режими на лекување препорачани од Светската здравствена организација. Лековите се наменети за лекување на сите болни од туберкулоза во диспанзерите и стационарите.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

24. Набавка на антитуберкулотици од втора линија за лекување на болни со резистентни форми на туберкулоза

Има за цел да го спречи ширењето на резистентните форми на туберкулоза, чие лекување е долготрајно, скапо и честопати неуспешно.

Иако бројот на мулти и полирезистентни форми на туберкулоза во Република Македонија не е голем, сепак, неопходно е да се превземат сите превентивни мерки за спречување на појава на овие форми на туберкулоза. Нелекувањето на овие болни претставува можност за ширење на инфекција со тешки форми на болеста чие лекување трае најмалку 2 години со неизвесен исход и последици од лекувањето. Годишно, во Македонија се регистрираат 2-3 нови случаи на мулти или полирезистентна туберкулоза.

Резистентните форми на туберкулоза (РР, мулти и полирезистентните) се лекуваат исклучиво во Институтот. Набавка и чувањето на лекови за овие форми на туберкулоза се врши од страна на Институтот врз основа на бројот на лица кои се лекуваат со нив.

Извршител:ЗЈУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

25. Набавка на лекови за купирање на нус ефектите од антитуберкулотската терапија

Со цел купирање на нус ефектите од антитуберкулотската терапија потребна е набавка на хапатопротектори, антихистаминици и Б комплекс за околу 150 лица.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

26. Набавка на РТГ филмови

За Институтот потребно е да се набаваат 4000 (40 пакувања по 100 ртг филмови) филма за контролни прегледи на болните од туберкулоза, како и за скрининг на сомнителни и лица кои биле во контакт со болен

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

27. Набавка на медицински потрошен материјал и лабораториски материјал

За потребите на лабораториите за дијагноза на туберкулоза потребно е да се набави медицински и лабораториски потрошен материјал.

Извршител:ЗЈУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

28. Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција- набавка на респиратори

За лицата кои се во непосреден контакт со болни од туберкулоза во стационарите за белодробни заболувања и туберкулоза во Република Македонија потребна е набавка на маски за лична заштита-респиратори. Респираторите се наменети за Институтот и стационарите за белодробни заболувања и туберкулоза. Потребни се 2000 респиратори.

Извршител: Министерство за здравство

29. Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција маски

За вработените во стационарите и диспанзерите потребна е набавка на средства за лична заштита-хируршки маски во количина од 50000 парчиња. Маските се наменети за персоналот и болните од туберкулоза во установите за белодробни заболувања и туберкулоза.

Извршител: Министерство за здравство

30. Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција – набавка на ракавици

За вработените во стационарите и диспанзерите потребна е набавка на сретства за лична заштита ракавици во вкупна количина од 600 пакувања по 100 ракавици. Ракавиците се наменети за персоналот во установите за белодробни заболувања и туберкулоза

Извршител: Министерство за здравство

31.Набавка на услуги за ДДТ

За задолжителна дезинфекција, дезинсекција и дератизација на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза поточно на магацинот за лекови и други простории два пати годишно.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

32. Одржување и надградба на софтверот за електронска обработка на податоците за болните од туберкулоза во Република Македонија

ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза раководи со базата на податоци за случаите на туберкулоза во Република Македонија. Софтверот е лоциран во Институтот и има потреба од континуирано одржување.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

33. Подготовка на материјали и организирање на активности од програмата

Подготовка на состаноци (контакирање на учесници, подготовка на материјали, умножување), собирање на документи за реализираните активности од оваа програмата Изработка на извештаи и сл.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

34. Набавка на прехранбени и хигиенски пакети за болните од туберкулоза

Со цел успешно лекување на болните од туберкулоза и обезбедување на нивна подобра соработка во тек на лекувањето .Вкупно 700 пакети.

Вкупно 700 пакети

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

35. Координација и мониторинг на дистрибуција на пакети - Оваа активност подразбира идентификување на пациентите кои треба да примаат прехрамбени пакети врз основа на податоците од Централниот регистар за туберкулоза, координирање на активностите околу дистрибуција на прехранбените и хигиенските пакети до 16 диспанзери за белодробни заболувања и туберкулоза како и водење на евиденција за примените пакети

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

36. Грижа за заедницата кај групи под ризик од Туберкулоза – оваа активност подразбира едукативни активности кај групи под ризик за ТБ (корисници на дроги, лица на лекување од зависност од дроги, затвореници, сексуални работници, лица кои живеат со ХИВ)- Организирање едукативни настани и посети на припадниците на високоризични групи со цел скрининг за туберкулоза и информирање за сите ризици од болеста како и пристап до лекување.

Едукација на ТБ пациентите и членовите на семејствата - Одржување на работилници наменети за пациенти заболени од туберкулоза и членови на семејства со цел проверка на знаењата и ставовите за туберкулоза, информирање за болеста и подигање на свесноста, комуникација со таргетираната група и обезбедување на мотивациони пакетчиња и информативен материјал.

ТБ превенција и скрининг помеѓу Ромска популација со посредство на ромски медијатори- Спроведување на скрининг

Спроведување на 200 скрининзи квартално, набавување и делење на мотивациони пакети за целната група.

Спроведување на 16 мониторинг посети за следење на квалитетот на извршување на активноста.

Извршител: Здруженија.

37. Активно пронаоѓање на случаи на туберкулоза кај високо ризични групи - ангажирање на 4 лица за дистрибуција на покани меѓу ризичните групи со цел нивна мобилизација за флуорографско снимање, патни трошоци по лице

Набавка на мотивациони пакетчиња за мобилизација на таргетираните ризични груп за вкупно 4.120 таргетирани лица.

Печатење информативен материјал за подигање на свесноста и мобилизирање на ризичните групи за флуорографско снимање, 200 постери и 4.000 покани.

Извршител: Здруженија

38. Зајакнување на соработката со заедницата – Имплементација на локални акциони планови за одржливост на програмата

Одржување работилници во соработка со локалната самоуправа за подигање на свесноста за туберкулоза и важноста од континуирано финансирање и спроведување на контролата на туберкулоза, развивање и спроведување на акциони планови за обезбедување одржливост на програмата за туберкулоза и поддршка од локалната самоуправа во спроведување на активности за контрола на туберкулоза.

Извршител: Здруженија

39. Поддршка и грижа за пациентите Експанзија на ДОТ Активности - ова активност подразбира континуитет на ДОТ активности, набавка на гориво за ДОТ посетите, 6400 посети годишно вкупно за сите таргетирани подрачја

Експанзија на ДОТ активности на територија на Република Македонија - Организирање тренинзи за градење на капацитетите на ДОТ волонтерите, мобилизирање на поливалентните сестри во теренски активности.

Координирање и мониторирање на работата на поливалентните ДОТ сестри, градење на капацитети за лобирање и подигање на свесноста за болеста.

Извршител: Здруженија

40. Гадење на капацитетите на човечки ресурси - ова активност подразбира транинзи за јакнење на капацитетите на граѓанските здруженија во лобирање и застапување- организирање на тренинг за граѓанскиот сектор еднаш годишно за 20 тина учесници за јакнење на капацитетите за лобирање и застапување

Тренинг за јакнење на капацитетите на граѓанските здруженија во прибирање на финансиски средства од разни извори- Организирање на тренинг за граѓанскиот сектор еднаш годишно за 20 тина учесници за јакнење на капацитетите на граѓанските здруженија во прибирање на финансиски средства за контрола на туберкулоза и од други донатори надвор од државниот буџет и зголемување на одржливоста на нивните активности.

Тренинг за јакнење на капацитетите на граѓанските здруженија – координација- координирање и следење на извршувањето на активностите, како и проценка на ефектите од спроведените активности и давање препораки за промена и усовршување на идните тренинзи.

Извршител: Здруженија

Табела 1. ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

бр	Активност	Извршител	Индикатор	Единечна цена во денари	Вкупен износ во денари
1.1	Активно пронаоѓање на случаи на туберкулоза кај ризични групи со селективна радиофотографија	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	5000	317,00	1.585.000,00
1.2	Дообработка на сомнителни РТГ наоди	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	250	2.900,00	725.000,00
2	Трошоци за скрининг на сомнителни од туберкулоза (партиципација)	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза, ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата Козле-Скопје, Стационарите и Диспанзерите	1	140.000,00	140.000,00
3	Мониторинг и евалуација	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	90	4.700,00	423.000,00
4	Редовна надворешна проверка на квалитет (EQA)- Надзорни посети	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	15	1.000,00	15.000,00
5	Испраќање примероци до СНРЛ Милано	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	2	30.000,00	60.000,00
6.	Исплата на патни трошоци на болните од туберкулоза кои се јавиле на преглед во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата - Козле	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата Козле-Скопје,	150 болни (по 4 контроли во тек на лекувањето)	120.000,00	120.000,00

7	Исплата на патни трошоци на лицата кои биле во контакт со болен од туберкулоза, кои се јавиле на контролен преглед во ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза и ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата - Козле	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата Козле -Скопје	400 контакти (за секој болен по 4 контакти)	80.000,00	80.000,00
8	Тренинг на специјалисти за туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	35.152,00	35.152,00
9	Годишен состанок на претставници од институции кои спроведуваат контрола на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	31.050,00	31.050,00
10	Тренинг на медицински сестри вклучени во контрола на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	54.600,00	54.600,00
11	Тренинг на лекари од Примарна здравствена заштита	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	2	28.600,00	57.200,00
12	Тренинг на медицински персонал од казнено - поправни установи и психијатриски установи	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	2	28.600,00	57.200,00
13	Работилница за контрола на инфекција за здравствени работници од установите за белодробни болести и туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	35.152,00	35.152,00
14	Обука со акредитирани предавања за спроведување на ПАЛ во пракса за специјалисти и општи лекари	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	5	36.500,00	182.500,00
15	ДДС и ХИВ тестирање	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза, Диспанзерите и Стационарите	180	240,00	43.200,00
16	ДОТ активности	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза , Диспанзерите и Стационарите, Избрани лекари од Приватни здравствени установи	300	1.000,00	300.000,00

17	Набавка на медицински потрошен материјал - Solid media Loewensten Jensen (тврда подлога)	Министерство за здравство	9000	80,00	720.000,00
18	Набавка на медицински (лабораторотиски) потрошен материјал Бактек Мигит 320 (течни подлоги) со пуфер и суплемент	Министерство за здравство	5000	600,00	3.000.000,00
19	Набавка на тестови за идентификација	Министерство за здравство	250	700,00	175.000,00
20	Набавка на потрошен материјал за Gene Expert MTB/Rif	Министерство за здравство	1400	2400,00	3.360.000,00
21	Набавка на потрошен материјал за Hain test за атипични микобактерии	Министерство за здравство	1 (48 теста 4 кутии x12)	200.000,00	200.000,00
22	Набавка на Квантиферон тест	Министерство за здравство	500	2.400,00	1.200.000,00
23	Набавка на антитуберкулотици од прва линија за лекување на новорегистрирани случаи на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	3.122.000,00	3.122.000,00
24	Набавка на антитуберкулотици од втора линија за лекување на резистентни форми на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	1.000.000,00	1.000.000,00
25	Набавка на лекови за купирање на нусефектите од антитуберкулотиците (антихистаминици, хепатопротектори, Б комплекс)	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	150 болни	400	60.000,00
26	Набавка на РТГ филмови	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	40 кутии (1 кутија 100 филма)	7.200,00	288.000,00
27	Набавка на медицински потрошен и лабораториски материјал	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	1.000.000,00	1.000.000,00
28	Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција - Набавка на респиратори	Министерство за здравство	2000	295,00	590.000,00

29	Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција - Набавка на маски	Министерство за здравство	50000	2,50	125.000,00
30	Обезбедување на лична опрема за контрола на инфекција – Набавка на ракавици	Министерство за здравство	600 кутии (1 кутија 100 ракавици)	227,00	136.200,00
31	Набавка на услуги за ДДД	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	10.000,00	10.000,00
32	Одржување и надградба на софтвер за електронска обработка на податоци за пациенти болни од туберкулоза во Република Македонија	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	4	30.000,00	120.000,00
33	Подготовка на материјали и организирање на активности од програмата	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	4	20.000,00	80.000,00
34	Набавка на прехранбени и хигиенски пакети за пациенти болни од туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	700	2.500,00	1.750.000,00
35	Координација и мониторинг на дистрибуција на пакети	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	4	10.000,00	40.000,00
36	Грижа за заедницата кај групи под ризик од Туберкулоза	Здруженија	1	4.480.000,00	4.480.000,00
37	Активно пронаоѓање на случаи на туберкулоза кај високо ризични групи, едукативни активности и скрининг кај високоризични групи	Здруженија	1	1.900.000,00	1.900.000,00
38	Зајакнување на соработката со заедницата	Здруженија	1	1.100.000,00	1.100.000,00
39	Поддршка и грижа за пациентите -Експанзија на ДОТ Активности	Здруженија	1	1.100.000,00	1.100.000,00
40	Гадење на капацитетите на човечки ресурси	Здруженија	1	499.746,00	499.746,00
	Средства обезбедени од основниот Буџет				20.000.000,00
	Буџет на самофинансирачки активности на Министерството за здравство				10.000.000,00
	Вкупно				30.000.000,00

V. Извршители на Програмата

Извршители на оваа програма се Министерство за здравство ,ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје, ЈЗУ Институт по белодробни заболувања кај децата-Козле, Диспанзерите за белодробни заболувања и туберкулоза во Македонија и избраните здруженија со соодветна експертиза за спроведување на програмата за туберкулоза.

VI. Доставување на Годишни извештаи и рокови

Распределбата на средствата од оваа програма ќе ја врши Министерството за здравство, квартално кон извршителите на активностите, врз основа на доставени фактури изготвени според приложените формати за изготвување на фактури и барања за повлекување на средства со уредно пополнети наративни извештаи за имплементација на активностите, и прегледи на трошоци, поддржани со останати материјали (фотографии, аудио и видео снимки, написи, списоци на учесници, докази за извршена набавка, договори и друга документација дефинирана во договорите).

Извршителите на активностите подготвуват и доставуват квартални /тромесечни извештаи до Министерството за здравство во рок од десет дена по завршувањето на кварталот.

Целта на оваа програма за е правилна дистрибуција на веќе лоцираните средства преку кои граѓанските здруженија се вклучени во спроведување на активностите.

Неизмирените обврски кон извршителите за 2017 година ќе бидат исплатени во текот на 2018 година.

Извор на средства за реализирање на планираните активности во Програмата за превентивни мерки за спречување на туберкулоза кај населението во Република Македонија за 2018 година е Буџетот на Република Македонија, во висина од 30.000.000,00 денари, од кои 20.000.000,00 денари од основен Буџет и 10.000.000,00 денари од сопствени средства на Министерство за здравство.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-414/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

170.

Врз основа на член 16 став 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А
ЗА РАНА ДЕТЕКЦИЈА НА МАЛИГНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија за 2018 година се однесува на:

I. Скрининг рак на грло на матка
II. Опуртунистички скрининг на колоректален карцином во Република Македонија
III. Преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата (возрасна група 50-55 години) со фамилијарен ризик од 45-50 години
IV. Организиран скрининг за рана детекција на рак на дојка
V. Формирање на тимови за конзилиарно мислење (тумор борд) за секој заболен од малигно заболување

I. Скрининг рак на грло на матка 2018-2019 година

Ракот на грлото на матката е на третото место по зачестеност од сите малигни заболувања на женскиот генитален тракт, по карциномот на ендометриум и оваријалниот со околу 500.000 новорегистрирани случаи секоја година. Преку 80% од случаите на рак на грлото на матката и смрт од оваа болест се регистрирани во земјите во развој. Годишната инциденца во САД е 6,6 на 100.000 жени, според податоците на САД во 2008. Но, стапка на морталитет од цервикален карцином во САД е драматично намалена по имплементација на скрининг тестот за цервикален карнцер и повеќето случаи се јавуваат кај жени кои немале адекватен скрининг. Стратегиите се со цел да се обезбеди сите жени да бидат скрининрани на адекватен временски интервал и потоа да добијат адекватно следење.

Фрекфенцијата на ракот на грлото на матката е намалена за 50% во последните 30-40 години, како што е веќе погоре напоменато, поради зголемување на ефикасноста на рано откривање (ексфолијативна цервикална цитологија) и превенција (третман на преинвазивни лезии). Сепак, 1-2% од жените над 40 години ќе развијат рак на грло на матка. Во Европа се уште од рак на грлото на матката заболуваат околу 65.000, а умираат 32.000 жени годишно. Во Република Македонија стапката на новорегис-трирани случаи на рак на грлото на матката е 22.5 на 100.000 жители.

Заштита постои и се состои редовни гинеколошки прегледи со ПАП тест и вакцинација.

1. Цели на програмата

1.1. Општа цел
- Намалување на инциденца и смртност на жената од рак на грло на матка во Република Македонија
1.2. Специфични цели
- Вклучување на сите матични гинеколози на ниво на цела држава во организираниот скрининг
–Подигање на свеста на жената за важноста на редовни прегледи и рано откривање на промените на грлото на матката и информирање за важноста од скрининг
- Обезбедување на поддршка на Програмата на ниво на држава
- Дефинирање на улогата на здравствени установи на сите нивоа на здравствена заштита во превенција и лечење на ракот на грлото на матка

2. Методологија на скринингот

На ниво на целата држава, за жените кои имаат избрано матичен гинеколог скринингот го вршат гинеколозите од ПЗУ согласно превентивните цели пропишани од ФЗОМ: гинеколошки преглед, земање на брис, припрема и доставување на материјалот за цитолошка анализа. Земениот материјал за цитолошка анализа се испитува во цитолошката лабораторија во болниците низ цела држава, цитолошки лаборатории кои имаат склучено договор со ФЗОМ за здравствена услуга читање на ПАП тест како и Клиниката за гинекологија и акушерство. Фактури и извештаи за извршените активности се доставуваат до Министерството за здравство квартално. Согласно доктринарните ставови целна група за скрининг се жени на возраст од 24-60. Препорачан временски интервал за изведување на скринингот е 3 години. Оваа година со скринингот се предвидени жените на возраст од 24 - 35 години. Со скринингот, исто така ќе се опфатат и жените на возраст од 24 - 60 кои во текот на 2016 година не направиле ПАП тест. Како извршители на Програмата се околу 140 матичните гинеколози на ниво на цела држава, односно апроксимативно се прикрепени 500 000 пациентки.

3. Индикатори на спроведување на програмата

3.1. Индикатори на процес на спроведување и следење

- Број и процент на жени кои се јавиле на повикот после првиот или наредниот повик кај матичниот гинеколог
- Број на жени кај кои е направен ПАП тест
- Број и процент на жени кои не се јавиле на повикувачките писма
- Број и процент на позитивни тестови
- Број на пронајдени ASC-US
- Број на пронајдени ASC-H
- Број на пронајдени HPV
- Број на пронајдени CIN 1
- Број на пронајдени CIN 2
- Број на пронајдени CIN 3
- Број на пронајдени CIS
- Број на пронајдени AGC
- Број на пронајдени AIS
- Број и процент на негативни тестови

Наведените процесни и индикатори на успешност се елементи за пишување на периодични извештаи за спроведените активности на сите нивоа на здравствена заштита. Показателите на успешност на спроведување на скринингот се елементи со кои се планираат понатамошни активности на здравствениот систем со цел намалување на инциденца и смртност од рак на грло на матка.

4. Финансирање на програмата

Министерството за здравство ќе ги распределува средствата на јавните здравствените установи, приватните здравствени установи кои имаат потпишано договор со ФЗОМ и други извршители на активностите за реализација на скринингот на рак на грло на матка квартално, врз основа на доставени фактури и извештаи. Активности со мобилна гинеколошка ординација во соработка со НВО од областа на здравството - совети за превенција од сексуално преносливи инфекции - дијагностицирање на сексуално преносливи инфекции - лекување на сексуално преносливи инфекции - ПАП тест - гинеколошки ехо – преглед.

Табела 1

Ред бр.	Вид на мерки	Извршители	Обем на активност	Цена по услуга	Вкупно
1	Координирање на активностите, со останатите извршители, промоција на скринингот, повикување на	Матични гинеколози	Поканување на околу 20.000 жени	30,00 денари по покана	600.000,00

	жените на возраст од 24-35 години Активност на матични гинеколози (оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ)				
2.	Координирање на актив-ностите, со останатите извршители, промоција на скринингот, прегледи Активност на матични гинеколози (оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ)	Матични гинеколози	Дополнителни трошоци за преглед и доставување на материјал на 25.000 жени	200,00 денари од земен ПАП	5.000.000,00
3.	Партиципација за цитолошка анализа - активност за Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ за здравствената услуга читање на ПАП тест	Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ	20.000 жени	60,00 денари	1.200.000,00
4.	Координација на скринин-гот од страна на 10-те Центри за јавно здравје	10 ЦЈЗ	10	40.000,00	400.000,00
5.	Активности со мобилна гинеколошка ординација во соработка со НВО од областа	Цитолошките лаборатории во јавно здравствените установи и оние кои имаат потпишано договор со ФЗОМ како и матични гинеколози кои ќе даваат услуги	12 месеци	41.666,00 месечно, за земени 200 пап-тестови месечно	500.000,00
6.	Подготовка на предлог модел за национален скрининг за рак на грло на матката кој ги следи меѓународните упатства и е соодветен на националниот контекст - Усогласување со Евроспки директиви за скрининг (организација на состаноци на работна група)	Институт за јавно здравје, матични гинеколози при МЛД	Изработка на 1 модел за национален скрининг за рак на грло на матката	60.000,00	60.000,00
7.	Изготвување на клиничко упатство за превенција скрининг на рак на грло на матка (алгоритам), усогласување со препораки на СЗО (организација на состаноци на работна група)	Институт за јавно здравје	Изготвување на 1 клиничко упатство	60.000,00	60.000,00
8.	Изготвување на протокол (водич) за процесот на земање брис за ПАП, фиксација, транспорт, обработка на материјалот, информирање на пациентот/матичниот гинеколог за наодот од цитолошката лабораторија (организација на состаноци на работна група)	Институт за јавно здравје	Изготвување на протокол	60.000,00	60.000,00
9.	Изготвување на анализа-проценка на капацитетите на постоечкиот кадар (гинеколози, патолози, цито-скринери, биолози, патронажни сестри) и опрема (ПАП и ХПВ тестирање) (организација на посети, работа на работна група)	Институт за јавно здравје	Изготвување на анализа	60.000,00	60.000,00
10.	Организирање на кампања за подигнување на свеста кај општата популација за скрининг на рак на грло на матка преку медиумите и преку акушерите/ гинеколозите,	Институт за јавно здравје, Центри за јавно здравје, Македонско лекарско друштво, НВО	Организирање на кампања	200.000,00	200.000,00

	општите лекари, патронажните сестри и здравствените медијатори за Ромите				
11.	Изготвување на едукативни/информативни материјали плакати, брошури	Институт за јавно здравје, Центри за јавно здравје, Македонско лекарско друштво, НВО	Изготвување на едукативни/информативни материјали	30.000,00	30.000,00
12.	Изработка на софтверско решение за поврзување на податоците од матичен гинеколог, лабораториски и други резултати, Усогласување на системот за обработка на податоци и известување	Институт за јавно здравје и Управа за електронско здравство	Изработка на софтверско решение	300.000,00	300.000,00
13.	Месечни и квартални извештаи за скрининг на рак на грло на матка, за состојбата и постигнатите резултати, евалуација и мониторинг за 2018 година	Институт за јавно здравје	12 месечни и 4 квартални извештаи	180.000,00	180.000,00
14.	Долгови од 2016 и 2017година				1.900.000,00
	ВКУПНО:				10.550.000,00

5. Извршители на програмата

- Институт за јавно здравја на РМ
- Општи болници на ниво на цела држава
- Цитолошки лаборатории со потпишан договор со ФЗО за здравствена услуга читање на ПАП тест
- Матични гинеколози на ниво на цела држава
- Општи болници на ниво на цела држава, Клинички болници на ниво на цела држава, како и Клиника за гинекологија и акушерство и Специјална болница за гинекологија и акушерство Мајка Тереза- Скопје
- Мобилна гинеколошка ординација во кординација со НВО од областа на здравството
- Управа за електронско здравство.

6. Мониторинг и евалуација

Мониторинг и евалуација се планира да спроведува Институтот за јавно здравје на Република Македонија врз основа на базата на податоци која ја поседува за организиран скрининг и изготвување на периодични извештаи како сублимат од извештаите од Цитолошките лаборатории. Основна обврска на овластените извршители на Програмата се континуирано внесување, праќање и ажурирање на податоците за организиран скрининг Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши евалуација на сите активности на скринингот и доставување на извештаи, врз основа на показателите за успешност кои се јасно определени.

II. Опуртунистички скрининг на колоректален карцином во Република Македонија

1. Цел на програмата

Целта на програмата е намалување на морбилитетото и морталитетот на населението во Република Македонија од рак на дебело црево. Стратегијата за подобрување на раното откривање на ракот на дебело црево подразбира и подобра информираност на населението за значењето на раното откривање на ракот на дебелото црево и едукација на здравствениот кадар за самата програма.
Активности:

2. Спроведување на скринингот

- Скринирањето ќе се изведува со тестот за детекција на окултно крварење – ФОБТ (Fecal Occult Blood Test – FOBT). Министерството за здравство ги набавува ФОБ тестовите и ги распоредува по Центрите за јавно здарвје според бројот на жители на подрачјето кое го покриваат.

- Секој граѓанин на возраст од 50-70 години можат да си го оставарат правото на бесплатен ФОБ тест одејќи во ЦЈЗ одговорно за нивното подрачје.

- Центарот за јавно здравје ќе врши анализа на доставениот материјал со примена на ФОБ-тестот – за резултатот го известува пациентот и го упатува на консултација кај матичниот лекар.

- На пациентите/семејствата со покачен ризик за заболување ќе бидат советувани и упатувани на колоноскопија од страна на матичните лекари.

- Координатор на скринингот ќе биде Институтот за Јавно здравје на Република Македонија, кој ќе биде задолжен за координација на сите активности во државата, стручно методолошка помош на Центрите за јавно здравје, изготвување и водење на Регистер за КРК. Институтот за Јавно здравје ќе доставува до Министерството за здравство тромесечни извештаи и фактури за извршениот скрининг во Република Македонија. Министерството за здравство ќе доставува финансиски средства и до извршителите – Центрите за јавно здравје.

- Центрите за Јавно здравје ќе бидат задолжени за координација на активностите на своето подрачје

- Очекуваниот одзив на поканите за скрининг од вкупниот број на испитаници на возраст од 50-70 години е околу 10.000 испитаници, за кои ќе бидат потребни по 3 теста за испитаник.

3. Едукација на матичните лекари од ПЗЗ за советување на пациентите за употреба на китовите за ФОБТ, идентификација на пациентите со висок ризик како и за упатување до Центрите за јавно здравје. Оваа активност ја изведуваат Центар за семејна медицина Медицински факултет.

4. Индикатори на спроведување на програмата

4.1. Индикатори на процес на спроведување
- Број и процент на луѓе кај кои е направен ФОБТ тест
- Број и процент на луѓе кои го земале резултатот
- Број и процент на неадекватни тестови

4.2. Индикатори на успешност на спроведување на скринингот се:
- Број и процент на опфаени лица со Програмата
- Број и процент на позитивни тестови
- Број и процент на лица препратени на колоноскопија

5. Финансирање на програмата

Табела 2.

Реден број	Мерки	Извршители	Финансиски средства/денари
1.	Анализа на ФОБ тест, известување, водење евиденција	10 ЦЈЗ 10.000пациенти Х 50,00денари	500.000,00
2.	Координација на скринингот од страна на 10-те Центри за јавно здравје	10 ЦЈЗ 10 Х 30.000,00ден	300.000,00
3.	Едукација на матични доктори	Центар за семејна медицина, Медицински факултет	100.000,00
4.	Месечни и квартални извештаи за скрининг на рак на дебело црево, за состојбата и постигнатите резултати, евалуација и мониторинг за 2018 година	Институт за јавно здравје	180.000,00
	Осмислување , подготовка и	Институт за јавно здравје	200.000,00

	печатење на промотивен материјал (постери, флаери, упатства за употреба на ФОБ-тестови за пациенти, упатство за работа на здравствениот персонал)		
	ВКУПНО:		1.280.000,00

Финансиски средства за реализација на скрининг на колоректалниот карцином (крк) Министерството за здравство ќе ги распределува средствата на јавните здравствените установи и извршители на активностите за реализација на скринингот на колоректален карцином, врз основа на доставени фактури и извештаи, по завршена и реализирана активност.

6. Извршители на програмата

- Институт за јавно здравја на Република Македонија
- 10- те Центри за јавно здравје
- Матични лекари на ниво на цела држава
- Центар за семејна медицина
– Медицински факултет

7. Мониторинг и евалуација

Мониторинг и евалуација се планира да спроведува Институтот за јавно здравје на Република Македонија врз основа на базата на податоци која ја поседува за организиран скрининг и изготвување на пероднични извештаи како сублимат од извештаите од Центрите за јавно здравје. Основна обврска на овластените извршители на Програмата се континуирано внесување, праќање и ажурирање на податоците за организиран скрининг Краткорочната проценка на успешноста на спроведување на Програмата се вреднува со одзивот на насе- лението, брзината на известување за позитивен наод и упатување на колоноскопија, каков е односот према понатамошните испитувања на лицата кај кој е најден позитивен тест. Долгорочна проценка на спроведување на Програмата се однесува на намалување на стапката на морталитет, морбилитет и инциденца. Индикатори на следење на Програмата се: ниска стапка на популација заболена од рак на дебело црево, број на извештаи за направени превентивни прегледи предвидени со Програмата, број на едуцирани здравствени работници, број на здравствени установи кои се опремени за спроведување на систематски прегледи. Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши евалуација на сите активности на скринингот и доставување на извештаи, врз основа на показателите за успешност кои се јасно определени.

III. Преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата (возрасна група 50-55 години) со фамилијарен ризик од 45-50 години

Министерството за здравство од оваа програма ќе ја плаќа партиципацијата за ПСА тестот и за дигитален ректален преглед за возрасна група 50-55 години и оние со фамилијарен ризик од 45-50 години. Матичните доктори ќе препорачуваат на сите мажи на возраст од 50-55 години и оние со фамилијарен ризик од 45-50 години да направат превентивен преглед на секундрно ниво и за истото ќе им издадат упат.

Табела 3

Реден број	Мерки	Извршители	Услуга	Финансиски средства
1.	Превентивен преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата (возрасна група 50-55 години) со фамилојарен ризик од 45-50 години	Универзитетски клиники, Клинички и општи болници	Партиципација за PSA тест и ректално туше 50,00 x 20.000 мажи	100.000,00
	ВКУПНО:			100.000,00

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на јавните здравствените установи и извршители на активностите преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата (возрасна група 50-55 години) со фамилијарен ризик од 45-50 години, врз основа на доставени фактури и извештаи.

IV. Организација на мамографски скрининг за карцином на дојка

1. Општа цел

Скрининг мамографијата претставува периодично правење на мамографија на здрава женска популација, без присутни симптоми, со цел да се открие рак на дојката во неговиот претклинички стадиум. Со раната детекција се продолжува животот на жената и се намалуваат трошоците за лекувањето. Ракот на дојка е најчесто малигно заболување кај жената и водечка причина за смртност. Една од осум жени ќе се соочи со ова заболување во својот животен век. Не постои превенција од рак на дојка, но раната детекција на карциномот ќе ја намали смртноста и до 30%. Единствена метода со најголема специфичност за рана детекција е мамографијата која радиологот ја интерпретира. Со мамографијата може да се детектира карциномот во неговата предклиничка фаза преку директни и индиректни знаци од обучен радиолог по технички добро направена мамографија од обучен радиолошки технолог на современ мамомат.
Министерството за здравство следејќи ги европските и светските насоки почна со организирана „Национална скрининг програма за рана детекција на рак на дојка“ во април 2015 во соработка со мамоматските кабинети во јавните здравствени установи. Набавени се нови дигитални мамомати во повеќе јавни здравствени установи, креирани се и посебни термини за изведување на скрининг, а центрите за јавно здравје посредуваат во закажување на термините.
Квалитетот на скинингот се обезбедува преку следните активности:
- Спроведување на едукација преку семинари, предавања од експерти од Македонија и странство
- Континуирана контрола на технички квалитет на мамоматите во Македонија
- Континуирана контрола на квалитет на вршење на мамографски преглед и интерпретација на мамографски наод
- Евиденција и статистичка обработка на резултати од дијагностичка и скрининг мамографија
- Зголемена информираност на населението и матичните лекари.

2. Спроведување на скрининг от

2.1. Мамографскиот скрининг се изведува во јавните здравствени установи кои имаат мамографски апарати (дигитални и аналогни). Мамографските кабинети при јавните здравствени установи одредуваат денови во текот на неделата во кои ќе вршат скрининг кој ќе биде истакнат на видно место во јавната здравствена установа.
2.2. Жени на возраст од 50-69 години се поканува ат за мамографски преглед на две години преку повикувачки писма/покани, кои се испраќаат по пошта користејќи податоци од компјутерски софтвер и хардвер кој е есенцијален елемент за повикување на жените, со кој се обезбедува повикување на жените кои никогаш немаат извршено мамогравски преглед. Тенденција во тек на 2018 година ке биде повикување на жените кои не се осигурани односно кои немаат регулирано осигурување.
2.3. Повиканите жени потребно е со себе да понесат покана - повикувачки флаер и здравствена книшка/лична карта заради личните податоци. Резултатите наодите се внесуваат во електронскиот регистар.

3. Индикатори на успешност на спроведување на скринингот се:

- Број и процент на повикани жени со Програмата,
- Процент на излезеност.

4. Финансирање на активностите и извршители

Преглед на активностите и потребните финансиски средства за реализација на активностите дадени се во табела број 1.

Табела број 4

	Активност	Извршител	Финансиски средства
1.	Одржување и надградба на компјутерски софтвер за формирање на е-регистер карцином на дојка	Управа за електронско здравство	200.000,00
2.	Изработка и печатење на промотивни материјали – флаери, постери	Институт за јавно здравје	300.000,00
3.	Обезбедување средства за организација и повикување на жените и доставување на наоди	10 Центри за јавно здравје	1.000.000,00
4.	Обезбедување на средства за мамографски скрининг активности	Јавни здравствени установи	5.620.000,00
5.	Координација за скрининг во ИЈЗ	Институт за јавно здравје	40.000,00
6.	Организирање на кампања за подигнување на свеста кај општата популација за скрининг на рак на дојка преку медиумите	Институт за јавно здравје , во соработка со Центрите за јавно здравје , НВО	200.000,00
7.	Изработка на индикатори за обработка на податоците собрани во УЕЗ	Институт за јавно здравје во соработка со УК за радиологија	30.000,00
8.	Подготовка на табеларни прегледи со обработени податоци и индикатори	УЕЗ во соработка со ИЈЗ	30.000,00
9.	Изготвување квартални извештаи и годишен извештај со резултати од скрининг от	Институт за јавно здравје	180.000,00
10.	Обуки на радиолошки технолози	УК за радиологија	300.000,00
11.	Средства за екипите кои вршат контрола на мамографите		100.000,00
12.	Долгови за 2017 година		1.000.000,00
	ВКУПНО:		9.000.000,00

Министерството за здравство месечно ќе ги распределува средствата на јавните здравствените установи и извршители на активностите за мамографски скрининг врз основа на доставени фактури и извештаи, верификувани и одобрени од страна на Управата за електронско здравство.

Потребни финансиски средства за Програмата за рана детекција на малигни заболувања во Република Македонија за координаторот Институт за јавно здравје на Република Македонија

V. Формирање на тимови за конзилијарно мислење (тумор борд) за секој заболен од малигно заболување.

Тимовите ќе бидат формирани од страна на Универзитетски клиники, Клинички болници и општи болници во Република Македонија.

Табела број 5

Реден број	Мерки	Услуга	Финансиски средства
1.	Тимови за конзилијарно мислење за секој заболен од малигно заболување	конзилијарно мислење	1.500.000,00
2.	Долгови од 2016 и 2017година		1.570.000,00
	ВКУПНО:		3.070.000,00

Тумор борд е тело составено од доктори од повеќе специјалности кое ќе ги разгледува сите случаи на карцином од соодветната специјалност и преку мултидисциплинарен пристап ќе го одредува текот на лекувањето и терапијата. Неизмирените обврски од Програмата за рана детекција на малигните заболувања во Република Македонија за 2016 и 2017 година ќе се исплаќаат од Програмата за рана детекција на малигните заболувања во Република Македонија за 2018 година.

Финансирање на програмата:

ЗБИРНА ТАБЕЛА

ред. бр.	Активност		финансиски средства
1.	**Скрининг за рак на грло на матка**	**табела бр. 1**	10.550.000,00
2.	**Опортунистички колоректален скрининг**	**табела бр. 2**	1.280.000,00
3.	**Преглед на пациенти за рано откривање на карцином на простата**	**табела бр.3**	100.000,00
4.	**Мамографски скрининг**	**табела бр. 4**	9.000.000,00
5.	**Тимови за конзилијарно мислење**	**табела бр. 5**	3.070.000,00
	ВКУПНО:	**таб 1+2+3+4+5**	24.000.000,00

Активностите предвидени со оваа програма ќе се реализираат во обем на средствата одобрени од Буџетот на Република Македонија наменети за Програмата за рана детекција на малигните заболувања во Република Македонија во висина од 24.000.000,00денари. Распределбата на средствата по оваа програма ќе ја врши Министерството за здравство на јавните здравствените установи, приватни здравствени установи кои имаат потпишано договор со ФЗОМ на РМ и други из- вршители на активностите наведени во Програмата, врз основа на доставени фактури и извештаи за реализација на активностите содржани во Програмата.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

Бр. 44-457/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

171.

Врз основа на член 36 став (5) од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/00, 12/03, 55/05, 37/06, 115/07, 19/08, 82/08, 10/10, 51/11, 15/13, 139/14, 196/15 и 142/16) и член 9-б од Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 81/08, 20/09, 57/10, 17/11, 148/11, 69/13, 43/14, 158/14, 149/15 и 39/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А
ЗА ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА ВО 2018 ГОДИНА

I

Со оваа програма се утврдува висината на средствата, намената и начинот на нивното користење за функционирање на фитосанитарната политика во 2018 година.

II

Средствата за реализација на оваа програма се утврдуваат во Буџетот на Република Македонија за 2018 година во износ од 8.800.000,00 денари и тоа од следниве извори:

1. Средства од Буџетот на Република Македонијаза 2018 година, раздел 14001-Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Програма 5 - Заштита на растенија и семе и саден материјал, Потпрограма 51 - Заштита на растенија, ставка 46 - Субвенции и трансфери, подставка 464 - Разни трансфери, сметка 637	**4.800.000,00**
2. Средства од Буџетот на Република Македонија за 2018 година, раздел 14001-Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, Програма 5 - Заштита на растенија и семе и саден материјал, Потпрограма 51 - Заштита на растенија, ставка 46 - Субвенции и трансфери, подставка 464 - Разни трансфери, сметка 631	**4.000.000,00**

III

Средствата во вкупен износ од 4.800.000,00 денари утврдени во дел II точка 1 од оваа програма ќе се користат за:

намена	денари
1. Фитосанитарен мониторинг за 2018 година	**1.021.970,00**
2. Потреби за Државниот инспекторат за земјоделство за спроведување на мониторинг програми (обезбедување на опрема и технички материјали за вршење на здравствени прегледи и земање на примероци за лабораториска анализа) и тековна реализација на системот на пасоши на растенија.	**3.277.500,00**
3. Активности кои произлегуваат од мерки за сузбивање на штетни организми (глодари и други штетници) на земјоделските и шумски растителни видови и активности за унапредување на фитосанитарниот систем, како и печатење и техничка опрема за печатење на пасоши на растенијата	**500.530,00**
вкупно	**4.800.000,00**

IV

Средствата во вкупен износ од 4.000.000,00 денари утврдени во дел II точка 2 од оваа програма ќе се користат за:

намена	**денари**
1. Активности кои произлегуваат од законската регулатива од областа на фитосанитарната политика, активности кои се однесуваат на следење, прогноза и дијагноза на штетни организми, воспоставување на фитосанитарниот информативен систем, обука на засегнатите страни во системот за пасоши на растенија и негова тековна реализација и неподмирени обврски за 2017 година	**4.000.000,00**
вкупно	**4.000.000,00**

V

Средствата во вкупен износ од 1.021.970,00 денари утврдени во дел III точка 1 од оваа програма ќе се користат за:

Намена	денари
1. Фитосанитарен мониторинг за семенски и меркантилен компир	246.740,00
2. Фитосанитарен мониторинг за овошни видови и винова лоза	507.460,00
3. Фитосанитарен мониторинг за градинарски култури на отворено и во затворен простор	213.610,00
4. Фитосанитарен мониторинг за тутун	54.160,00
вкупно	**1.021.970,00**

VI

Средствата во вкупен износ од **246.740,00** денари утврдени во дел V точка 1 од оваа програма фитосанитарен мониторинг за семенски и меркантилен компир ќе се користат за:

Компир						
Производни региони и гранични премини	**цена на единечна анализа (во денари)**	**Штетен организам**	**број на визуелни здравствени прегледи**	**Број на испитани штетни организми**	**Вид на земени примерци**	**Трошок за извршена анализа**
Скопски	850,00	*Ralstonia solanacearum*	18	6	кртоли (5) вода(1)	5.100,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		6	кртоли	5.100,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	18	6	кртоли, цели растенија или почва	6.480,00
	490,00	*Globodera pallida*	18	6	почва	2.940,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		6		2.940,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	6	2	кртоли, цели растенија	740,00
	Вкупно		**60**	**32**		**23.300,00**
Пелагониски	850,00	*Ralstonia solanacearum*	12	4	кртоли	3.400,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		4		3.400,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	6	2	кртоли, цели растенија или почва	2.160,00
	490,00	*Globodera pallida*	12	4	почва	1.960,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		4		1.960,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	9	3	кртоли, цели растенија	1.110,00
	Вкупно		**39**	**21**		**13.990,00**
Полошки	850,00	*Ralstonia solanacearum*	12	4	кртоли	3.400,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		4		3.400,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	6	2	кртоли, цели растенија или почва	2.160,00

	490,00	*Globodera pallida*	12	4	почва	1.960,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		4		1.960,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	12	4	кртоли, цели растенија	1.480,00
	Вкупно		**42**	**22**		**14.360,00**
Вардарски	850,00	*Ralstonia solanacearum*	6	2	кртоли	1.700,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		2		1.700,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	3	1	кртоли, цели растенија или почва	1.080,00
	490,00	*Globodera pallida*	6	2	почва	980,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		2		980,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	9	3	кртоли, цели растенија	1.110,00
	Вкупно		**24**	**12**		**7.550,00**
Источен	850,00	*Ralstonia solanacearum*	45	15	кртоли (20) вода(1)	12.750,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		15	кртоли	12.750,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	24	8	кртоли, цели растенија или почва	8.640,00
	490,00	*Globodera pallida*	63	21	почва	10.290,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		21		10.290,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	15	5	кртоли, цели растенија	1.850,00
	Вкупно		**147**	**85**		**56.570,00**
Југоисточен	850,00	*Ralstonia solanacearum*	15	5	кртоли	4.250,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		5		4.250,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	9	3	кртоли, цели растенија или почва	3.240,00
	490,00	*Globodera pallida*	18	6	почва	2.940,00
	490	*Globodera rostochiensis*		6		2.940,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	12	4	кртоли, цели растенија	1.480,00
	Вкупно		**54**	**29**		**19.100,00**
Североисточен	850,00	*Ralstonia solanacearum*	25	8	кртоли (9) вода(1)	6.800,00
	850,00	*Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus*		8	кртоли	6.800,00
	1080,00	*Synchytrium endobioticum*	24	8	кртоли, цели растенија или почва	8.640,00
	490,00	*Globodera pallida*	30	10	почва	4.900,00
	490,00	*Globodera rostochiensis*		10		4.900,00
	370,00	*Phthorimaea operculella*	25	8	кртоли, цели растенија	2.960,00

	Вкупно		**104**	**52**		**35.000**,00
Југозападен	850,00	***Ralstonia solanacearum***	6	2	кртоли	1.700,00
	850,00	***Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus***		2		1.700,00
	1080,00	***Synchytrium endobioticum***	3	1	кртоли, цели растенија или почва	1.080,00
	490,00	***Globodera pallida***	6	2	почва	980,00
	490,00	***Globodera rostochiensis***		2		980,00
	370,00	***Phthorimaea operculella***	9	3	кртоли, цели растенија	1.110,00
	Вкупно		**24**	**12**		**7.550**,00
Гранични премини	850,00	***Ralstonia solanacearum***	60	20	кртоли	17.000,00
	850,00	***Clavibacter michiganensis ssp.sepedonicus***		20		17.000,00
	1080,00	***Synchytrium endobioticum***	30	10	кртоли, цели растенија или почва	10.800,00
	490,00	***Globodera pallida***	66	22	почва	10.780,00
	490,00	***Globodera rostochiensis***		22		10.780,00
	370,00	***Phthorimaea operculella***	25	8	кртоли, цели растенија	2.960,00
	Вкупно		**181**	**107**		**69.320,00**
Вкупно:			**675**	**372**		**246.740,00**

VII

Средствата во вкупен износ од **507.460,00** денари утврдени во дел V точка 2 од оваа програма фитосанитарен мониторинг за овошни видови и винова лоза ќе се користат за:

Винова лоза						
Регион	**цена на единечна анализа (во денари)**	**Штетен организам**	**Број на визуелни здравствени прегледи**	**Број на испитани штетни организми**	**Вид на земени примерци**	**Трошок на извршена анализа**
Вардарски	850,00	***Xylella fastidiosa***	30	10	корен, листови, ластари, плодови	8.500,00
	850,00	***Xylophilus ampelinus***	30	10	корен, листови, цветови, ластари, плодови	8.500,00
	850,00	***Tobacco ringspot virus***	60	20	листови, ластари, плодови	17.000,00
	850,00	***Tomato ringspot virus***	60	20	листови, ластари, плодови	17.000,00
	2200,00	***Grapevine flavescence doree***	3	1	листови, ластари	2.200,00
	Вкупно		**183**	**61**		**53.200**,00
Југоисточен	850,00	***Xylella fastidiosa***	9	3	корен, листови, ластари, плодови	2.550,00

	850,00	*Xylophilus ampelinus*	9	3	корен, листови, цветови, ластари плодови	2.550,00
	850,00	*Tobacco ringspot virus*	12	4	лисови, ластари плодови	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*	12	4	лисови, ластари плодови	3.400,00
	Вкупно		**42**	**14**		**11.900,00**
Источен	850,00	*Xylella fastidiosa*	15	5	корен, листови, ластари, плодови	4.250,00
	850,00	*Xylophilus ampelinus*	15	5	корен, листови, цветови, ластари, плодови	4.250,00
	850,00	*Tobacco ringspot virus*	27	9	листови, ластари, плодови	7.650,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*	27	9	листови, ластари, плодови	7.650,00
	Вкупно		**84**	**28**		**23.800,00**
Гранични премини	850,00	*Xylella fastidiosa*	15	5	лозов садник, подлога и калем гранка	4.250,00
	850,00	*Xylophilus ampelinus*	15	5	лозов садник, подлога и калем гранка	4.250,00
	850,00	*Tobacco ringspot virus*	30	10	лозов садник, подлога и калем гранка	8.500,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*	30	10	лозов садник, подлога и калем гранка	8.500,00
	2200,00	*Grapevine flavescence doree*	3	1	лозов садник, подлога и калем гранка	2.200,00
	Вкупно		**93**	**31**		**27.700,00**
ВКУПНО			**402**	**134**		**116.600,00**

Јаболко/Круша						
Пелагониски	850,00	*Erwinia amylovora*	36	12	листови, цветови, гранки, плодови	10.200,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	21	7	листови, цветови, гранки, плодови	7.560,00
	2200,00	*Apple proliferation mycoplasm*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	2.200,00
	Вкупно		**66**	**22**		**20.700,00**

Југозападен	850,00	*Erwinia amylovora*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	1.480,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	5.400,00
	2200,00	*Apple proliferation mycoplasm*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	4.400,00
	Вкупно		**48**	**16**		**15.530,00**
Полошки	850,00	*Erwinia amylovora*	18	6	листови, цветови, гранки, плодови	5.100,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	1.480,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	18	6	листови, цветови, гранки, плодови	6.480,00
	Вкупно		**48**	**16**		**13.060,00**
Гранични премини	850,00	*Erwinia amylovora*	12	4	садник	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	15	5	садник	5.400,00
	Вкупно		**27**	**9**		**8.800,00**
ВКУПНО			**189**	**63**		**58.090,00**

Сливи						
Источен	1.080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	1.080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00

	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	370,00	*Grapholita molesta*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	1.850,00
	Вкупно		**48**	**23**		**18.030,00**
Вардарски	1.080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	1.080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	2.550,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		3	листови, цветови, гранки, плодови	2.550,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	370,00
	370,00	*Grapholita molesta*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	1.850,00
	Вкупно		**39**	**18**		**13.800,00**
Североисточен	1.080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	1.080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	2.550,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		3	листови, цветови, гранки, плодови	2.550,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00

	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	370,00
	370,00	*Grapholita molesta*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	1.850,00
	Вкупно		**39**	**18**		**13.800,00**
Гранични премини	1.080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	21	7	садник	7.560,00
	1.080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		7	садник	7.560,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	15	5	садник	4.250,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		9	садник	7.650,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	9	3	садник	3.240,00
	Вкупно		**45**	**31**		**30.260,00**
ВКУПНО			**171**	**90**		**75.890,00**
Праски						
Вардарски	1.080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	18	6	листови, цветови, гранки, плодови	6.480,00
	1.080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		6	листови, цветови, гранки, плодови	6.480,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	1.110,00
	370,00	*Grapholita molesta*	30	10	листови, цветови, гранки, плодови	3.700,00
	370,00	*Frankliniella occidentalis*	30	10	листови, цветови, гранки, плодови	3.700,00
	Вкупно		**108**	**46**		**31.510,00**
Скопски	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00

	1080,00	***Pseudomonas syringae pv.persicae***		4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	850,00	***Plum pox potyvirus***	18	6	листови, цветови, гранки, плодови	5.100.00
	850,00	***Tomato ringspot virus***		6	листови, цветови, гранки, плодови	5.100.00
	1080,00	***Monilinia fructicola***	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	370,00	***Quadraspidiotus perniciosus***	4	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	370,00	***Grapholita molesta***	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	370,00	***Frankliniella occidentalis***	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	Вкупно		**52**	**28**		**23.220,00**
Југоисточен	1080,00	***Xanthomonas arboricola pv.pruni***	12	3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	1080,00	***Pseudomonas syringae pv.persicae***		3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	850,00	***Plum pox potyvirus***	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	850,00	***Tomato ringspot virus***		5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	1080,00	***Monilinia fructicola***	6	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	370,00	***Quadraspidiotus perniciosus***	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	370,00	***Grapholita molesta***	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	1.480,00
	370,00	***Frankliniella occidentalis***	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	1.480,00

	Вкупно		**63**	**30**		**23.000,00**
Гранични премини	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	садник	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	садник	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	садник	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	садник	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	3	1	садник	1.080,00
	Вкупно		**27**	**17**		**16.520,00**
ВКУПНО			**250**	**121**		**94.250,00**
Вишни						
Источен	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	Вкупно		**39**	**22**		**20.040,00**
Југоисточен	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		5	листови, цветови, гранки, плодови	4.250,00

	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	Вкупно		**39**	**22**		**20.040,00**
Полошки	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	Вкупно		**39**	**21**		**19.420,00**
Гранични премини	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	15	5	садник	5.400,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		5	садник	5.400,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	15	5	садник	4.250,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		5	садник	4.250,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	12	4	садник	4.320,00
	Вкупно		**42**	**24**		**23.620,00**
ВКУПНО			**159**	**89**		**83.120,00**
Цреши						
Пелагониски	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	15	5	листови, цветови, гранки, плодови	5.400,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		5	листови, цветови, гранки, плодови	5.400,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	18	6	листови, цветови, гранки, плодови	5.100,00

	850,00	*Tomato ringspot virus*		6	листови, цветови, гранки, плодови	5.100,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	740,00
	Вкупно		**45**	**26**		**23.900,00**
Југоисточен	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		3	листови, цветови, гранки, плодови	3.240,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	листови, цветови, гранки, плодови	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	1.080,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	370,00
	Вкупно		**27**	**16**		**14.730,00**
Полошки	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		2	листови, цветови, гранки, плодови	2.160,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	6	2	листови, цветови, гранки, плодови	1.700,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		2	листови, цветови, гранки, плодови	1.700,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	1.080,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	370,00
	Вкупно		**18**	**10**		**9.170,00**

Скопски	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	листови, цветови, гранки, плодови	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	9	3	листови, цветови, гранки, плодови	2.550,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		3	листови, цветови, гранки, плодови	2550,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	1.080,00
	370,00	*Quadraspidiotus perniciosus*	3	1	листови, цветови, гранки, плодови	370,00
	Вкупно		**27**	**16**		**15.190,00**
Гранични премини	1080,00	*Xanthomonas arboricola pv.pruni*	12	4	садник	4.320,00
	1080,00	*Pseudomonas syringae pv.persicae*		4	садник	4.320,00
	850,00	*Plum pox potyvirus*	12	4	садник	3.400,00
	850,00	*Tomato ringspot virus*		4	садник	3.400,00
	1080,00	*Monilinia fructicola*	3	1	садник	1.080,00
	Вкупно		**27**	**17**		**16.520,00**
ВКУПНО			**144**	**85**		**79.510,00**
СЕ ВКУПНО:			**1315**	**582**		**507.460,00**

VIII

Средствата во вкупен износ од **213.610,00** денари утврдени во дел V точка 3 од оваа програма фитосанитарен мониторинг за градинарски култури на отворено и во затворен простор ќе се користат за:

Градинарски						
	цена на единечна анализа (во денари)	**Штетен организам**	**Број на визуелни здравствени прегледи**	**Број на испитани штетни организми**	**Вид на земени примерци**	**Трошок на извршена анализа**
Домат						
Југоисточен	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	24	4	семе, цело растение или плодови	3.400,00
	850,00	***Xanthomonas campestris pv.vesicatoria***		4	семе, цело растение или плодови	3.400,00
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***	42	5	семе, цело растение или плодови	4.250,00

	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***		5	семе, цело растение или плодови	4.250,00
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***		5	семе, цело растение или плодови	4.250,00
	370,00	***Liriomyza trifolii***	80	7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	370,00	***Bemisia tabaci***		7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми,	2.590,00
	370,00	***Tuta absoluta***		7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	370,00	***Thrips palmi***		7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	370,00	***Frankliniela occidentiis***	15	5	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.850,00
	Вкупно		**161**	**56**		**31.760,00**
Скопски	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	12	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***	20	2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	370,00	***Tuta absoluta***	12	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Thrips palmi***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00

	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасе н), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**53**	**18**		**10.980,00**
Полошки	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	6	2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Xanthomonas campestris pv.vesicatoria***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***	15	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***		3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***		3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	370,00	***Tuta absoluta***	12	4	инсект (кукла,ларва,возрасен) , мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен) , мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	Вкупно		**39**	**19**		**13.270,00**
Пелагониски	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	6	2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Xanthomonas campestris pv.vesicatoria***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***	15	2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***		2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	370,00	***Spodoptera littoralis***	15	3	инсект (кукла,ларва,возрасе н), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Liriomyza huidobrensis***		3	инсект (кукла,ларва,возрасе н), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00

	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Tuta absoluta***	12	4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	Вкупно		**57**	**23**		**13.310,00**
Североисточен	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	8	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***	18	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***		3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	370,00	***Tuta absoluta***	10	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	***Bemisia tabaci***		2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**45**	**16**		**10.240,00**
Граничен премин	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	Сите пратки да бидат визуелно прегледани, а во случај на сомнеж да се земе примерок за анализа		семе, плод или расад	
	850,00	***Pepino mosaic potexvirus***				
	850,00	***Chryantemum stem necrotic tospovirus***				
	370,00	***Tuta absoluta***				
	370,00	***Bemisia tabaci***				
	Вкупно			**26**		**22.000,00**
ВКУПНО:			**355**	**158**		**101.560,00**

Пиперка						
Југоисточен	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	21	7	семе, цело растение или плодови	5.950,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***	15	5	семе, цело растение или плодови	4.250,00

	370,00	***Tuta absoluta***	30	4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	370,00	***Bemisia tabaci***		4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	370,00	***Spodoptera littoralis***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**75**	**26**		**15.380,00**
Пелагонински	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	18	6	семе, цело растение или плодови	5.100,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***	15	5	семе, цело растение или плодови	4.250,00
	370,00	***Liriomyza huidobrensis***	24	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Spodoptera littoralis***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Liriomyza bryoniae***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	15	5	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.850,00
	Вкупно		**72**	**25**		**14.530,00**
Источен	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	12	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***	12	4	семе, цело растение или плодови	3.400,00

	370,00	***Tuta absoluta***	15	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Bemisia tabaci***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**48**	**16**		**9.280,00**
Вардарски	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	12	3	семе, цело растение или плодови	2.550,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***	12	4	семе, цело растение или плодови	3.400,00
	370,00	***Spodoptera littoralis***	15	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Thrips palmi***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Tuta absoluta***	15	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**63**	**19**		**10.390,00**
Полошки	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	6	2	семе, цело растение или плодови	1.700,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***	12	4	семе, цело растение или плодови	3400,00
	370,00	***Spodoptera littoralis***	15	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00

	370,00	***Tuta absoluta***		3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	370,00	***Frankliniela occidentlis***	9	3	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.110,00
	Вкупно		**42**	**15**		**8.430,00**
Граничен премин	850,00	***Clavibacter michignensis ssp.michiganensis***	Сите пратки да бидат визуелно прегледани, а во случај на сомнеж да се земе примерок за анализа		семе,плод или расад	15.000,00
	850,00	***Tomato yellow leaf curl begomovirus***				
	370,00	***Spodoptera littoralis***				
	370,00	***Tuta absoluta***				
	Вкупно			**20**		**15.000,00**
ВКУПНО			**300**	**121**		**73.010,00**

Зелка						
Југоисточен	370,00	***Spodoptera littoralis***	18	8	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.960,00
	Вкупно		**18**	**8**		**2.960,00**
Полошки	370,00	***Spodoptera littoralis***	12	4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	Вкупно		**12**	**4**		**1.480,00**
Скопски	370,00	***Spodoptera littoralis***	12	4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	Вкупно		**12**	**4**		**1.480,00**
Вардарски	370,00	***Spodoptera littoralis***	12	4	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	1.480,00
	Вкупно		**12**	**4**		**1.480,00**
Гранични премини	370,00	***Spodoptera littoralis***	Сите пратки да бидат визуелно прегледани, а во случај на сомнеж да се земе примерок за анализа			5.000,00
	Вкупно			**8**		**5.000,00**
ВКУПНО			**54**	**28**		**12.400,00**

Краставица						
Југоисточен	370,00	***Bemisia tabaci***	18	10	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	3.700,00
	370,00	***Thrips palmi***	20	7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	370,00	***Liriomyza huidobrensis***	20	7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	370,00	***Liriomyza bryoniae***	20	7	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	2.590,00
	Вкупно		**78**	**31**		**11.470,00**
Скопски	370,00	***Bemisia tabaci***	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	***Thrips palmi***	3	1	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	370,00
	370,00	***Liriomyza huidobrensis***	3	1	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	370,00
	370,00	***Liriomyza bryoniae***	3	1	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	370,00
	Вкупно		**15**	**5**		**1.850,00**
Пелагониски	370,00	***Bemisia tabaci***	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	***Thrips palmi***	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	***Liriomyza huidobrensis***	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00

	370,00	*Liriomyza bryoniae*	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	Вкупно		**24**	**8**		**2.960,00**
Источен	370,00	*Bemisia tabaci*	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	*Thrips palmi*	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	*Liriomyza huidobrensis*	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	370,00	*Liriomyza bryoniae*	6	2	инсект (кукла,ларва,возрасен), мамци, делови од растение со симптоми	740,00
	Вкупно		**24**	**8**		**2.960,00**
Граничен премин	370,00	*Bemisia tabaci*	Сите пратки да бидат визуелно прегледани, а во случај на сомнеж да се земе примерок за анализа			
	370,00	*Thrips palmi*				
	370,00	*Liriomyza huidobrensis*				
	370,00	*Liriomyza bryoniae*				7.400,00
	Вкупно			**20**		**7.400,00**
ВКУПНО			**141**	**72**		**26,640,00**
СЕ ВКУПНО			**850**	**379**		**213.610,00**

IX

Средствата во вкупен износ од **54.160,00** денари утврдени во дел V точка 4 од оваа програма фитосанитарен мониторинг за тутун ќе се користат за:

Тутун						
Регион	**цена на единечна анализа (во денари)**	**Штетен организам**	**Број на визуелни здравствени прегледи**	**Број на испитани штетни организми**	**Вид на земени примерци**	**Трошок на извршена анализа**
Скопски	500,00	*Peronospora tabacina*	12	4	растение	2.000,00
Полошки	500,00	*Peronospora tabacina*	21	7	растение	3.500,00
Пелагониски	500,00	*Peronospora tabacina*	110	40	растение	20.000,00
Вардарски	500,00	*Peronospora tabacina*	27	9	растение	4.500,00
Источен	500,00	*Peronospora tabacina*	27	9	растение	4.500,00
Југоисточен	500,00	*Peronospora tabacina*	51	17	растение	8.500,00
	ВКУПНО:		**248**	**86**		**43.000,00**

Струмица Табак Ад Струмица	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutela*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Ад Тутунски комбинат ДООЕЛ Прилеп	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele,*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Сокотаб ДОО Битола	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutela*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Далија Табак ДОО Делчево	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Алијанс Уан Македонија АД Кавадарци	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Орбита Табак Прима Кавадарци	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Пашоски тутунски дилер ДООЕЛ Скопје	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Кавекс Балкан ДООЕЛ	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
Центо Тобако ДООЕЛ	500,00	*Peronospora tabacina*	1	1	лисја	500,00
	370,00	*Ephestia ellutele*	1	1	лисја	370,00
	370,00	*Lasioderme sericorne*	1	1	лисја	370,00
	Вкупно		**3**	**3**		**1.240,00**
ВКУПНО			**275**	**113**		**54.160,00**

X

Средствата од дел IV на оваа програма во износ од 4.000.000,00 денари ќе се користат за:

намена	денари
Активности кои произлегуваат од законската регулатива од областа на фитосанитарната политика, а кои се однесуваат на: следење, прогноза и дијагноза на економски штетни организми; воспоставување на фитосанитарниот информативен систем, обука на засегнатите страни во системот за пасоши на растенија и негова тековна реализација и развој на научните достигнување во областа на фитосанитарната политика	1.000.000,00
Спроведување на активности за одобрување и оценување на производ за заштита на растенијата и финансирање на стручни комисии за регистрација на производи за заштита на растенијата, како и спроведување на активности за работа на стручните совети за здравјето на растенијата, производи за заштита на растенијата, педологијата, физиологијата на растенијата и агрохемијата	2.000.000,00
Неподмирени обврски од 2017 година	1.000.000,00
ВКУПНО	**4.000.000,00**

XI

Средствата од оваа програма ќе се исплатуваат со решение од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

XII

За спроведување на оваа програма се грижи Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство - Фитосанитарна управа.

XIII

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-697/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

172.

Врз основа на член 29 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.196/17), член 7 ставови (3) и (4) од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија” бр.49/10, 53/11, 126/12, 15/13, 69/13, 106/13, 177/14, 25/15, 73/15, 83/15, 154/15, 53/16, 120/16, 163/16 и 74/17), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А

ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ ЗА 2018 ГОДИНА

I

(1) Средствата за финансиска поддршка на руралниот развој за 2018 година во вкупен износ од 2.132.000.000,00 денари се обезбедени согласно, Буџетот на Република Македонија за 2018 година („Службен весник на Република Македонија" бр. 196/17), раздел 140.04 - Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој (во понатамошен текст Агенцијата), Програма 2 - Финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој, Потпрограма 20 - Финансиска поддршка во земјоделството ставка 464-разни трансфери во износ од 320.000.000,00 денари, Програма 2А - Финансиска поддршка на рурален развој ставка 489 - капитални субвенции за претпријатија и невладини организации во износ од 1.812.000.000,00 денари.

II

(1) Дел од средствата од дел I на оваа програма во износ 1.986.200.000,00 денари ќе се користат за следните мерки за финансиска поддршка на руралниот развој:

I. МЕРКИ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ			
Код на мерка	Дел	НАЗИВ НА МЕРКА	ИЗНОС (во денари)
111	IV	Обука и информирање на земјоделските производители	100.000,00
112	V	Помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност	250.000.000,00
114	VI	Советодавни услуги во земјоделството:	100.000,00
121	VII	Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства:	101.500.000,00
		набавка на приплоден добиток	14.000.000,00
		подигнување на нови насади	30.000.000,00
		набавка на пчелни матици, пчелни роеви и опрема во пчеларството	5.000.000,00
		набавка на земјоделска механизација за житни и индустриски култури	20.000.000,00
		набавка на систем за наводнување капка по капка вклучително и бунари	20.000.000,00
		набавка на матични растенија од категорија основен саден материјал во овоштарството и лозарството	12.500.000,00
122	VIII	Инвестиции за зголемување на економската вредност на шумите	1.000.000,00
123	IX	Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделски производи	18.000.000,00
124	X	Инвестиции во инфраструктура за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството и заштита од природните непогоди	687.206.000,00
		капитални инвестиции во водостопанската инфраструктура	550.000.000,00
		останати инвестиции наменети за водостопанска инфраструктура	117.206.000,00
		пристап до земјоделско земјиште	10.000.000,00
		консолидација на земјоделско земјиште	10.000.000,00
125	XI	Инвестиции за реструктуирање на земјоделски стопнаства	35.000.000,00
131	XII	Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност	80.294.000,00
211	XIII	Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност (ПОМ)	61.000.000,00

213	XIV	Помош за зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики	16.000.000,00
214	XV	Помош за вршење на земјоделска дејност за заштита и унапредување на животната средина	14.000.000,00
		активносги за воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните земјоделски растенија и обезбедување на задолжителни генетски резерви	6.000.000,00
		воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните раси на добиток и чување и обезбедување на задолжителни генетски резерви на автохтоните раси на добиток	6.000.000,00
		зачувување на генетската разновидност на автохтони раси на добиток (говедо Буша, овци каракачанска, овчеполска и шарпланинска, кози балканска коза, куче - овчарско куче шарпланинец и бивол - домашен бивол)	2.000.000,00
215	XVI	Органско производство	81.000.000,00
321	XVII	Подобрување на квалитетот на живот во рурални средини	275.000.000,00
322	XVIII	Обнова и развој на селата	225.000.000,00
323	XIX	Зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја	130.000.000,00
413	XX	Реализација на стратегии за локален развој на рурални средини	10.000.000,00
431	XXI	Поттикнување на локален развој на рурални средини	1.000.000,00
I. ВКУПНО ЗА МЕРКИ ЗА ФИНАНИСКА ПОДДРШКА НА РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ			1.986.200.000,00

(2) Дел од средствата од дел I на оваа програма во износ од 124.480.000,00 денари ќе се користат за следните мерки за техничка поддршка во земјоделството и руралниот развој:

II. МЕРКИ ЗА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ		
РЕДЕН БРОЈ	НАЗИВ НА МЕРКА	ИЗНОС (во денари)
1	Техничка поддршка во земјоделството и руралниот развој	94.480.000,00
1.1	организирање, спроведување и учество на манифестации и саеми	26.000.000,00
1.2	учество на саемски манифестации и саеми на земјоделски производители и преработувачи	4.000.000,00
1.3	помош за маркетинг на земјоделски производи и преработени земјоделски производи	5.000.000,00
1.4	изработка и публикување на едукативни, информативни, научни, пропагандни и стручни материјали, публикации и списанија	500.000,00
1.5	спроведување на истражувања, изработка на анализи, предлог-проекти, студии и стратешки документи од областа на земјоделството и руралниот развој:	2.000.000,00
1.6	инвестициони вложувања за воспоставување на научно-демонстративни примери	6.000.000,00
1.7	воспоставување и спроведување на истражувања се доделува за трошоци за спроведување на истражувања	6.000.000,00
1.8	други трошоци и инвестициони вложувања за воспоставување и спроведување на мерките за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој	40.980.000,00
1.9	учество на меѓународни и регионални натпревари за вино	4.000.000,00
2.	Субвенционирање на каматна стапка	30.000.000,00
II. ВКУПНО ЗА МЕРКИ ЗА ТЕХНИЧКА ПОДДРШКА НА ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И РУРАЛНИОТ РАЗВОЈ		124.480.000,00

(3) Дел од средствата од дел I на оваа програма во износ 21.320.000,00 денари се наменети за Фондот за иновации и технолошки развој согласно член 26 од Законот за иновациска дејност.

III

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 111 „Обука и информирање на земјоделските производители" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 66 и 92 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратната финансиска поддршка.

IV

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 112 „Помош на млади земјоделци за започнување со земјоделска дејност" од оваа програма се спроведуваат како неповратна финансиска поддршка за започнување со земјоделска дејност на млади земјоделци, кои за прв пат започнуваат да се занимаваат со земјоделска дејност преку преземање на постоечко земјоделско стопанство или со воспоставување на ново земјоделско стопанство согласно членовите 67 и 92 од Законот за земјоделство и руралниот развој.

(2) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 180.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски за реализација на мерката 112 „Помош на млади земјоделци за започнување на земјоделска дејност" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

V

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 114 „Советодавни услуги во земјоделството“ од оваа програма, се спроведуваат согласно членовите 69 и 92 од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратна финансиска поддршка.

(2) Финансиската помош може да се додели во вид на авансна исплата во висина од 30% од вредноста на одобрените прифатливи трошоци.

VI

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 121 за „Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 70 и 90 од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратна финансиска, а поддршката претставува учество во нови инвестиции за следните намени:

- набавка на оригинали или мелези високостелни педигрирани јуници (со исклучок на јуници од расата буша), педигрирани оригинали или мелези машки и женски приплодни грла овци, педигрирани оригинали или мелези машки и женски приплодни грла кози и педигрирани оригинали или мелези свињи (нерези и назимки);
- подигнување на нови повеќегодишни лозови и овошни насади, повеќегодишни насади со ароматични растенија и медоносна флора (фацелија, еводија и багрем) на нови површини;
- набавка на пчелни матици, пчелни роеви и опрема за пчеларство;
- набавка на земјоделска опрема и механизација за житни и индустриски култури;
- набавка на опрема за систем за наводнување-капка по капка за пченка, сончоглед и фуражни култури вклучително и бунари за наводнување и
- набавка на матични растенија од категорија основен саден материјал во овоштарството и лозарството.

(2) Краен рок за поднесување на барања за исплата на поддршка за набавени оригинали или мелези високостелни педигрирани јуници (со исклучок на јуници од расата буша), педигрирани оригинали или мелези машки и женски приплодни грла овци, педигрирани оригинали или мелези машки и женски приплодни грла кози и педигрирани оригинали или мелези свињи (нерези и назимки), за периодот од 1 октомври 2017 до 31 декември 2017 година е 28 февруари 2018 година.

(3) Краен рок за поднесување на барања за исплата на поддршка за подигнати нови повеќегодишни лозови и овошни насади и медоносна флора (фацелија, еводија и багрем) на нови површини, за периодот од 1 октомври 2017 до 31 декември 2017 година е 28 февруари 2018 година.

(4) Краен рок за поднесување на барања за исплата на поддршка за инвестициите од ставот (1) алинеи 1 и 2 од овој дел за периодот од 1 јануари 2018 година до 30 септември 2018 година е 30 септември 2018 година.

(5) За реализација на мерките од став (1) алинеи 3, 4, 5 и 6 од овој дел, Агенцијата објавува отворени јавни повици за прибирање на барања за користење на финансиска поддршка до 01.03.2018 година.

(6) Неповратната финансиска поддршка по барање на корисникот, може да се додели согласно со фазите на реализација на инвестицијата со поднесување на барање за исплата до Агенцијата.

(7) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 38.380.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерка 121 „Инвестиции за модернизација на земјоделски стопанства" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

VII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 122 „Инвестиции за зголемување на економска вредност на шумите" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 71 и 90 од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратната финансиска поддршка наменета за инвестиции за одржливо стопанисување со шумите.

VIII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 123 „Инвестиции за преработка и маркетинг на земјоделски производи" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 72 и 90 од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратна финансиска поддршка

(2) Висината на поддршката не може да надмине 50% од вредноста на прифатливите и направените трошоци, освен кога е наменета за јавни инвестиции, кога висината на поддршката ја утврдува Владата на Република Македонија.

IX

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 124 „Инвестиции во инфраструктура за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 73 и 90 од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратната финансиска поддршка за инвестиции за следните намени:

- капитални инвестиции во водостопанска инфраструктура;
- останати инвестиции наменети за водостопанска инфраструктура;
- системи за снабдување со вода вклучително и водопоила на пасишта во државна сопственост;
- електрификација на пасиштата во државна сопственост;
- инфраструктура за пристап до пасиштата во државна сопственост;
- инфраструктура за пристап до земјоделското земјиште;
- консолидација на земјоделско земјиште и
- заштита на земјоделско производство оштетено од природни непогоди.

(2) Корисник на средствата од став (1) алинеја 1 од овој дел е Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во понатамошен текст: Министерството).

(3) Корисник на средствата од став (1) алинеја 2 од овој дел е "АД Водостопанство на Република Македонија" – во државна сопственост.

(4) Корисник на средствата од став (1) алинеи 3, 4 и 5 од овој дел е "Јавно Претпријатие за стопанисување со пасиштата" - во државна сопственост.

(5) Корисник на средствата од став (1) алинеи 6 и 7 од овој дел се единиците на локалната самоуправа.

(6) Корисник на средствата од став (1) алинеја 8 од овој дел се земјоделските стопанства.

(7) Средствата за инвестициите од ставот (1) ги спроведува Министерството по пат на јавна набавка по доставен предлог за инвестиции од страна на заинтересираните корисници на средствата.

(8) Неповратната финансиска поддршка од став (1) од овој дел се доделува во висина на износот утврден согласно договорите за јавна набавка.

(9) Неповратната финансиска поддршка по барање на корисникот може да се додели согласно со фазите на реализација на инвестицијата.

(10) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 650.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерката 124 „Инвестиции во инфраструктура за развој на земјоделството, шумарството и водостопанството" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

X

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 125 „Инвестиции за реструктуирање на земјоделски стопанства" од оваа програма, се спроведуваат согласно членовите 70-а и 93-а од Законот за земјоделство и руралниот развој како неповратна финансиска поддршка.

XI

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 131 „Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 74 и 90 од Законот за земјоделство и руралниот развој и членовите 15 и 16 од Законот за земјоделски задруги како неповратната финансиска поддршка за следните намени:

- помош за основање и функционирање на земјоделски задруги;
- помош за премии за осигурување;
- инвестиции за набавка на земјоделска механизација;
- инвестиции за примена на заеднички производни практики за усогласување на стандардите за квалитетот на земјоделските производи или за производство на земјоделски производи со повисок квалитети и
- организирање на информативни и промотивни активности за земјоделски производи.

(2) Поддршката од став (1) алинеја 1 на овој дел за направени прифатливи трошоци се исплаќа по доставено барање за исплата.

(3) Поддршката од став (1) алинеја 4 на овој дел се доделува врз основана одобрен деловен план изготвен за плански период од најмалку пет години.

(4) Поддршката од став (1) алинеја 5 на овој дел се доделува во износ од 100% од вкупните прифатливи трошоци за спроведување на предвидените активности во програма за работа на земјоделската задруга и може, по барање на корисникот, да се додели на две рати.

(5) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 15.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерка 131 „Економско здружување на земјоделски стопанства за заедничко вршење на земјоделска дејност" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 211 „Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност" од оваа програма програма се спроведуваат согласно член 77 став (8) од Законот за земјоделство и рурален развој .

(2) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 60.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерка 211 „Помош за вршење на земјоделска дејност во подрачја со ограничени можности за земјоделска дејност" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XIII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 213 „Помош за зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики" од оваа програма се спроведува согласно член 78 од Законот за земјоделство и рурален развој за надомест на трошоци за одржување на висински пасишта и ливади и поддршка на традиционалното овчарство како неповратната финансиска поддршка и тоа:

- во висина од 80% од просечна месечна бруто плата во дејноста од период 1 ноември 2017 до 31 октомври 2018 година, како трошок за чување и напасување на добитокот (овци, кози и/или говеда) на пасишта и ливади, односно регистрирани одгледувалишта кои се наоѓаат во населени места со надморска висина поголема од 700 метри и
- во висина од 40% од просечна месечна бруто плата во дејноста од период 1 ноември 2017 до 31 октомври 2018 година, како трошок за чување и напасување на добитокот (овци, кози и/или говеда) на пасишта и

ливади, односно регистрирани одгледувалишта кои се наоѓаат во населени места со надморска висина поголема од 700 метри.

(2) За помошта од став (1) на овој дел, бројот на вработени лица за кои се пресметува поддршката е:

- одгледување на овци за 1 вработено лице на 150 овци;
- одгледување на кози за 1 вработено лице на 50 кози и
- одгледување на говеда 1 вработено лице на 80 говеда.

(3) Помошта од став (1) на овој дел се исплаќа за најмногу 20 вработени лица за чување и напасување на добитокот (овци, кози и/или говеда) на пасишта и ливади, односно регистрирани одгледувалишта при што за 10 вработени лица се исплаќа 80% за помошта од став (2) алинеја 1 на овој дел, односно 40% за помошта од став (2) алинеја 2 на овој дел, а за вработените лица над 10 помошта се намалува за 50%.

(4) Бројот на вработени лица за кои е исплатена поддршката треба да е ист најмалку една година по годината за која е исплатена поддршката.

(5) Висината на поддршката за прифатливите трошоци по корисник на мерката од став (1) на овој дел изнесува не повеќе од 300.000 денари по вработено лице.

(6) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 15.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерка 213 „Помош за зачувување на руралните предели и нивните традиционални карактеристики" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XIV

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 214 „Помош за зачувување на генетската разновидност на автохтони земјоделски растенија и автохтони раси на добиток" од оваа програма се спроведуваат согласно член 78 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратната финансиска поддршка за следните намени:

- активности за воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните земјоделски растенија и обезбедување на задолжителни генетски резерви и
- воспоставување, следење и анализирање на состојбите со автохтоните раси на добиток и чување и обезбедување на задолжителни генетски резерви на автохтоните раси на добиток и
- зачувување на генетската разновидност на автохтони раси на добиток (говедо Буша, овци каракачанска, овчеполска и шарпланинска, кози балканска коза, куче - овчарско куче шарпланинец и бивол - домашен бивол)

(2) Средствата од став (1) од овој дел ги спроведува Министерството за исплата на субјектите на кои им е доделена јавна услуга или овластување согласно со прописите од областа на сточарството, семе и саден материјал и здравје и заштита на растенијата.

XV

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 215 „Органско производство" од оваа програма се спроведуваат согласно член 47 од Законот за земјоделство и рурален развој.

(2) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 80.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерка 215 „Органско производство" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XVI

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 321 „Подобрување на квалитетот на живот во рурални средини" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 86 и 90 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратна финансиска поддршка за инвестиции за следните намени:

- изградба на локална патна инфраструктура (вклучително и мостови) за поврзување меѓу две или повеќе населени места во руралните средини во должина до 5 км;
- изградба на локална патна инфраструктура (вклучително и мостови) за поврзување на населени места во руралните средини со регионален пат или со населено место - град во должина до 7 км;
- изградба на водоснабдителни и канализациони системи во населени места во руралните средини;
- изградба на објекти, вклучително и набавка на опрема за организирање на продажба на жив добиток во населени места во руралните средини;
- модернизација на постоечките пазари за жив добиток за постигнување на повисоки стандарди за благосостојба на животните и
- изградба на објекти и опрема за домови за деца и млади, домови на култура во населени места во руралните средини.

(2) Корисници на средствата од став (1) од овој дел се единиците на локалната самоуправа утврдени како рурална средина, единиците на локалната самоуправа на чија територија се наоѓа руралната средина за која се однесува инвестицијата согласно член 63 од Законот за земјоделство и рурален развој и Центрите за развој на планските региони утврдени согласно Законот за рамномерен регионален развој за инвестиции во рурални средини.

(3) Неповратната финансиска поддршка од став (1) од овој дел се доделува во висина од 100% од вкупната вредност на прифатливите трошоци и се исплаќа во висината на износот утврден согласно договорите за јавна набавка склучени од корисниците од став (2) од овој дел.

(4) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели во вид на авансна исплата во висина од 20% од вредноста на одобрените прифатливи трошоци.

(5) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели на две рати или согласно со фазите на реализација на инвестицијата.

(6) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 200.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерката 321 „Подобрување на квалитетот на живот во рурални средини" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XVII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 322 „Обнова и развој на селата" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 86 и 90 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратна финансиска поддршка за инвестиции за следните намени:

- изработка на урбанистички планови за населени места во руралните средини;

- изградба и/или реконструкција на улици во населени места во руралните средини (вклучително и атмосферска канализација и пешачки елементи) во должина до 1км и

- изградба и/или реконструкција на плоштади, зелени површини и/или шеталишта во населени места во руралните средини.

(2) Корисници на средствата од став (1) од овој дел се единиците на локалната самоуправа утврдени како рурална средина, единиците на локалната самоуправа на чија територија се наоѓа руралната средина за која се однесува инвестицијата согласно член 63 од Законот за земјоделство и рурален развој и Центрите за развој на планските региони утврдени согласно Законот за рамномерен регионален развој за инвестиции во рурални средини.

(3) Неповратната финансиска поддршка од став (1) од овој дел се доделува во висина од 100% од вкупната вредност на прифатливите трошоци и се исплаќа во висината на износот утврден согласно договорите за јавна набавка склучени од корисниците од став (2) од овој дел.

(4) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели во вид на авансна исплата во висина од 20% од вредноста на одобрените прифатливи трошоци.

(5) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели на две рати или согласно со фазите на реализација на инвестицијата.

(6) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 170.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерката 322 „Обнова и развој на селата" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XVIII

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 323 „Зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 86 и 90 од Законот за земјоделство и рурален развој за инвестиции за следните намени:

- изградба на локална патна инфраструктура (вклучително и мостови) за поврзување на населени места во рурални средини со локалитет од значење за начинот на живот и работа на руралната популација во должина до 2 км;

- означување на културни и природни знаменитости во рурални средини;

- уредување на излетнички места во рурални средини, вклучително и нивно поврзување со мрежи за снабдување со електрична енергија, вода за пиење и канализација;

- изградба или реконструкција на патна инфраструктура за пристапност до и околу природни знаменитости во рурални средини вклучително и нивно уредување и воведување на комплементарни содржини - пешачки, велосипедски и останати спортски патеки и шеталишта и

- озеленување на површини покрај природни езера и магистрални патишта во рурални средини.

(2) Корисници на средствата од став (1) од овој дел се единиците на локалната самоуправа утврдени како рурална средина, единиците на локалната самоуправа на чија територија се наоѓа руралната средина за која се однесува инвестицијата согласно член 63 од Законот за земјоделство и рурален развој и Центрите за развој на планските региони утврдени согласно Законот за рамномерен регионален развој за инвестиции во рурални средини.

(3) Корисник на средствата од став (1) алинеи 2, 3 и 4 од овој дел може да биде и Агенцијата за промоција и поддршка на туризмот во Република Македонија.

(4) Корисник на средствата од ставот (1) алинеја 5 од овој дел е "ЈП Македонски шуми" - во државна сопственост.

(5) Средствата од мерката од став (1) алинеја 4 од овој дел ги спроведува Министерството за транспорт и врски, преку спроведување на постапка на јавна набавка.

(6) Неповратната финансиска поддршка од став (1) од овој дел, се доделува во висина од 100% од вкупната вредност од прифатливите трошоци и се исплаќа во висина на износот утврден согласно договорите за јавни набавки склучени од корисниците од ставовите (2), (3), (4) и (5) на овој дел.

(7) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели во вид на авансна исплата во висина од 20% од вредноста на одобрените прифатливи трошоци.

(8) Неповратната финансиска поддршка од ставот (1) на овој дел по барање на корисникот може да се додели на две рати или согласно со фазите на реализација на инвестицијата.

(9) Дел од средствата од став (1) од овој дел во износ од 100.000.000,00 денари се наменети за неподмирени обврски од реализација на мерката 323 „Зачувување и унапредување на традиционалните вредности во руралните подрачја" од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

XIX

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 413 „ Реализација на стратегии за локален развој на рурални средини" од оваа програма се спроведуваат согласно членовите 87 и 90 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратна финансиска поддршка.

(2) Корисник на поддршката од став (1) од овој дел е Локалната акциона група (во натамошниот текст: ЛАГ) основан согласно член 89 од Законот за земјоделство и рурален развој.

(3) Стратегиите за локален развој на рурални средини од став (1) од овој дел мора да ги исполнуваат условите утврдени во член 88 од Законот за земјоделство и рурален развој.

XX

(1) Средствата од дел II став (1) од табелата мерка 431 „Поттикнување на локален развој на рурални средини" од оваа програма се спроведуваат согласно чле-

новите 87 и 90 од Законот за земјоделство и рурален развој како неповратна финансиска поддршка наменета за работата на ЛАГ за развој на руралните средини.

(2) Корисник на поддршката од став (1) од овој дел е ЛАГ основан согласно член 89 од Законот за земјоделство и рурален развој.

XXI

(1) Средствата од дел II став (2) од табелата точка 1. „Техничка поддршка во земјоделството и руралниот развој" од оваа програма се спроведуваат согласно член 101 од Законот за земјоделство и рурален развој.

(2) Дел од средствата од став (1) од овој дел во вкупен износ од 300.000,00 денари се наменети за спроведување на започнати постапки и неподмирени обврски за потточка 1.1 „Организирање и спроведување на манифестации и саеми“ од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

(3) Дел од средствата од став (1) од овој дел во вкупен износ од 700.000,00 денари се наменети за спроведување на започнати постапки и неподмирени обврски за потточка 1,5 „“Спроведување на истражувања, изработка на анализи, предлог-проекти, студии и стратешки документи од областа на земјоделството и руралниот развој” од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

(4) Дел од средствата од став (1) од овој дел во вкупен износ од 21.650.722,00 денари се наменети за спроведување на започнати постапки и неподмирени обврски за потточка 2 ”Субвенционирање на каматна стапка” од Програмите за финансиска поддршка на руралниот развој од претходните години.

(5) Средствата од дел II став (2) потточка 1.1 „Организирање и спроведување на манифестации и саеми“ и потточка 1.2. „Учество на саемски манифестации и саеми на земјоделски производители“ се наменети за следните манифестации и саеми:

- „Interwine China“ за вино, Гуанџо-Народна Република Кина;
- „Prodexpo“саем за пијалоци, Москва-Руска Федерација;
- „World Food (Мир Питание)“ за овошје, зеленчук и преработки, Москва –Руска Федерација;
- „Fruitlogistica“ за свежо овошје и зеленчук, Берлин-Сојузна Република Германија;
- „ProWein“ за вино, Дизелдорф-Сојузна Република Германија;
- „Sial “ за преработки од овошје и зеленчук, Париз-Република Франција;
- „ SIAL middle east “ за преработки од овошје и зеленчук, Abu Dhabi, Обединети Арапски Емирати;
- „Fancy Food“ за преработки од овошје и зеленчук, Њујорк САД
- „Biofach - Нирнберг, Германија “ за органско земјоделство;
- „Megavino“ – саем за вино, Брисел Белгија
- „London Wine Fair“ – саем за вино, Лондон Велика Британија
- „Foodex “ за преработки од овошје и зеленчук и вино, Токио Јапонија
- Промоција на македонското вино на таргетирани пазари во ЕУ, САД и Хонг Конг;
- Промотивни настани за промоција на македонската преработувачка индустрија на овошје и зеленчук на таргетирани пазари во ЕУ и Руска федерација
- Промоција на македонските производи преку безцаринските зони во Хуанџо и Шангај и во „China National Exibition Center“ – Народна Република Кина

(6) Средствата од дел II став (2) потточка 1.3 “Помош за маркетинг на земјоделски производи и преработени земјоделски производи” и потточка 1.9 “Учество на меѓународни и регионални натпревари за вино“ се спроведуваат согласно член 6 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(7) Средствата од дел II став (2) потточка 1.4 “Изработка и публикување на едукативни, информативни, научни, пропагандни и стручни материјали, публикации и списанија” се спроведуваат согласно член 7 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(8) Средствата од дел II став (2) потточка 1.5 “Спроведување на истражувања, изработка на анализи, предлог-проекти, студии и стратешки документи од областа на земјоделството и руралниот развој” се спроведуваат согласно член 8 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(9) Средствата од дел II став (2) потточка 1.6 “Инвестициони вложувања за воспоставување на научно-демонстративни примери” се спроведуваат согласно член 9 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(10) Средствата од дел II став (2) потточка 1.7 “Воспоставување и спроведување на истражувања“ се спроведуваат согласно член 10 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(11) Средствата од дел II став (2) потточка 1.8 “Други трошоци и инвестициони вложувања за воспоставување и спроведување на мерките за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој “ се спроведуваат согласно член 11 од “Уредбата за видот на активности, максималниот износ по активности, корисниците, субјектите кои учествуваат во постапката, поблиските критериуми и начинот за доделување на техничката поддршка во земјоделството и руралниот развој”.

(12) Средствата од дел II став (2) потточка 1.9.„Учество на меѓународни и регионални натпревари за вино“ се наменети за следните натпревари и видови на награди:

Натпревар	Специјализирана награда	Златна медала	Сребрена медала
1. Меѓународни натпревари:			
1.1. Decanter UK / Asia	• Platinum - Best in Show • Platinum	да	да
1.2. London International Wine Challenge	• Trophy	да	да
1.3. Mundus Vini (Spring / Summer)	• Grand Gold	да	да
1.4. Citadelles du Vin	• Special Price	да	/
1.5. International Wine Challenge AWC Vienna	• Best red wine of the year • Best white wine of the year • Best sweet wine of the year • Best sparkling wine of the year	да	/
1.6. Concours Mondial de Bruxelles	• Grand Gold	да	/
1.7. China Wine and Spirits Awards	• Trophy • Best Value	да	/
2. Регионални натпревари:			
2.1. VINO LJUBJANA Slovenia	• World Champion • National Champion	да	/
2.2. Balkans International Wine Competition BIWC	• Grand Trophy • White wine Trophy • Red wine Trophy • Rose wine Trophy • Sparkling wine Trophy • Sweet wine Trophy • Best indigenous white • Best indigenous rose • Best indigenous red	да	/
2.3. INTERNATIONAL WINE CONTEST Bucharest	• Great Gold	да	/
2.4. GAST Croatia	• Champion	да	/

(13) Средствата од дел II став (2) од табелата точка 2. „Субвенционирање на каматна стапка'' од оваа програма, се спроведуваат согласно член 98-а од Законот за земјоделство и рурален развој.

XXII

(1) За реализација на мерките од оваа програма Агенцијата објавува отворени јавни повици за прибирање на барања за користење на финансиска поддршка или барања за исплата на финансиска поддршка, доколку поинаку не е уредено со оваа програма.

(2) Рокот за објавување на отворени јавни повици за прибирање на барања за користење на финансиска поддршка од оваа програма е 30 ноември 2018 година.

(3) Рокот за објавување на отворени јавни повици за доставување на барања за исплата е во согласност со роковите утврдени во дел VI ст (2), ст (3), ст (4) и ст(5) од оваа програма.

(4) Еден корисник поднесува посебно барање за секоја мерка во оригинал. Еден корисник може да поднесе најмногу две барања за користење на финансиска поддршка по различни мерки од оваа програма, освен за мерките од дел VIII, IX, XVI, XVII и XVIII во кои еден корисник - единица на локалната самоуправа и/или Центрите за развој на планските региони може да поднесат најмногу три барања.

(5) Рокот за реализација на средствата од оваа програма е согласно утврдената динамика за реализација на средствата утврдени во Буџетот на Република Македонија за 2018 година.

XXIII

(1) Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

Бр. 44-700/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

173.

Врз основа на член 70 став (5) од Законот за безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/2010, 53/2011, 1/2012, 164/2013, 187/2013, 43/2014, 72/2015, 129/2015, 213/2015 и 39/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

П Р О Г Р А М А
ЗА МОНИТОРИНГ НА БЕЗБЕДНОСТА НА ХРАНАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

I

Средствата за реализација на оваа програма се утврдени во износ од 4.500.000,00 денари и тоа од следните извори:

1. Средства од Буџет на Република Македонија, раздел 14005, Програма 3, Потпрограма 30,ставка 464, сметка 637	4.500.000,00

II

Средствата за реализација на оваа програма ќе бидат искористени за плаќање на тековни активности опишани и утврдени во оваа програма и за заостанати обврски од Програмата за мониторинг на безбедноста на храната во Република Македонија за 2017 година.

III

Целта на оваа програма е одредување на присуството и концентрациите на контаминентите во храната, утврдување на присуство на резидуи од пестициди во и на храната, миграцијата на одделни супстанции од материјалите и производите кои доаѓат во контакт со храната, мониторирање на можно присуство на ГМО храна, мониторирање на органските производи, мониторирање на храната третирана со јонизирачко зрачење, утврдување на безбедноста на храна за различни други параметри, микробиолошки критериуми и други опасности во храната, како и евалуација на нивното влијание врз здравјето на човекот.

IV

Мониторингот на безбедноста на храната се спроведува на различни видови или категории храна и во однос на различни параметри, кои се критериуми за безбедноста на храната. Во рамки на оваа програма планирани се следните активности:

IV.1 Мониторинг на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми на одредени категории на прехранбени производи - планирани се 216 мостри храна;

IV.2. Мониторинг на безбедноста на храната за определување на присуство на резидуи од пестициди во однос на максимално дозволеното ниво (МДН) во зеленчук и овошје – планирани се 192 мостри храна;

IV.3. Мониторинг со определување на максимално дозволени количества на специфични максимални нивоа на резидуи од пестициди или метаболити на пестициди во:

- преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца и пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на обработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца; и
- почетна формула за доенчиња и во последователна формула за доенчиња и пестициди што не треба да се употребуваат во земјоделски производи наменети за производство на почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња - планирани се 63 мостри храна;

IV.4. Мониторинг за определување на присуството на тешки метали и нитрати во одредени видови прехранбени производи – планирани се 117мостри;

IV.5. Мониторинг за определување на присуството на микотоксини во одредени видови прехранбени производи - планирани се 234 мостри;

IV.6. Мониторинг на материјали и производи кои доаѓаат во контакт со храната – планирани се 57 мостри ;

IV.7. Мониторинг во однос на утврдување на присуството на ГМО храна – планирани се 42 мостри и
IV.8 Мониторинг на производи од органско производство во Република Македонија - планирани се 50 мостри .
IV.9 Мониторинг на храна третирана со јонизирачко зрачење - планирани се 50 мостри .

Во согласност со планот за спроведување на мониторинг програмата, вкупниот број на мостри храна или материјали и производите што доаѓаат во контакт со храната кои ќе бидат земени и анализирани изнесува 1021 .

IV.1 Мониторинг на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми на одредени категории на прехранбени производи

Во согласност со Законот за безбедност на храната и препораките на Европската Унија за мониторирање на штетните агенси во храната, а со цел производство, промет и пуштање на безбедна храна на пазарот како и заштита на здравјето на потрошувачите, посебно внимание оваа програма посветува на определување на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми.

Ваквиот приоритет е во согласност со трендот на Европските програми за мониторинг, препораките на Светска Здравствена Организација, како и резултатите добиени со анализа на податоците за земените мостри од храна за период од 2007 до 2017 год. како и податоците за заразните болести кои се пренесуваат преку храната. Најголем број од акутните заболувања кои потекнуваат од храна се должат на микробиолошки предизвикувачи на алиментарни заболувања кои се пренесуваат преку храната. Од анализите произлегува дека микробиолошката контаминација е доминантна во споредба со останатите параметри.

Согласно со Правилникот за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната, мониторирањето на микробиолошките критериуми за безбедност на храната ќе биде во согласно со приложените табели, во кои е определена поврзаноста на одделни прехранбени производи и микроорганизми кои ќе се бараат во нив.
Според оваа програма, планирано е да се земат по 27 мостри од 8 вида храна предвидени за анализа на присуството на микробиолошките критериуми кои согласно Правилникот за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната, треба да ги исполнуваат, односно вкупно 216 мостри, и тоа: сладолед, слаткарски производи, термички обработен пилешки стек и производи од мелено месо по термичка обработка во угостителски објекти или во малопродажни објекти, мајонез, претходно исечкан зеленчук, сушено овошје зеленчук и печурки и кандирано овошје и житарки и нивни производи.

Табела бр.1. Категории производи во кои се спроведува мониторинг на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми

Категорија на храна	Микроорганизми нивни токсини и метаболити	План на мострирање		Граници		Аналитички референтен метод	Фаза на која се однесува критериумот
		n	c	m	M		
1.Сладолед	Salmonella	3	0	Отсуство во 25g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
2.Слаткарски производи	Salmonella	3	0	Отсуство во 25g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
	Listeria monocytogenes	3	0	Отсуство во 25g		ISO 11290-1	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење

3.Производи од живинско месо наменети за консумација по термичка обработка: - пилешки стек	Salmonella	3	0	Отсуство во 10g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
4. Мелено месо и подготовки од месо произведени од сите останати видови освен живина, наменети за јадење по термичка обработка: - Плескавица; - Ќебапи; - Свинска вешалица;	Salmonella	3	0	Отсуство во 10g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
5. Мајонези, преливи со мајонез и салати со мајонез	Salmonella	3	0	Отсуство во 25g		МКС EN ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
	Listeria monocytogenes	3	0	Отсуство во 25g		ISO 11290-1	
6. Претходно исечкан зеленчук: сечкани домати; сечкани краставици; сечкана зелка.	Salmonella	3	0	Отсуство во 25g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
	Listeria monocytogenes	3	0	Отсуство во 25g		ISO 11290-1	
7. Сушено овошје, зеленчук и печурки и кандирано овошје	Salmonella	3	0	Отсуство во 25g		ISO 6579	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење
8. Житарки и нивни производи	Bacilus cereus	3	0	10^3 cfu/g	10^4 cfu/g	ISO 7932	Производи пласирани на пазарот во текот на нивниот рок на траење

Мониторингот ќе се спроведува по вид прехранбен производ, а ќе се земаат мостри од следните објекти за производство и промет со храна:

1. Објекти во кои се произведуваат, послужуваат и продаваат сладолед и различни видови слаткарски производи од точка 1 од Табелата 1 ;

2. Угостителски објекти или во малопродажни објекти во кои се продаваат, подготвуваат или послужуваат производите од точки 2, 3, 4, 5 и 6 од Табелата 1;

3. Објекти во кои се продаваат производите од точка 7 и 8 од Табелата 1;

Табела бр.2 Преглед на временскиот период, количините на земени мостри и паричните средства потребни за спроведување на мониторирањето на микробиолошки критериуми на храната.

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Количество на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства од буџетот
I. Земање на мостри од производи предвидени за анализа на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми	Број на мостри од видовите храна кои ќе бидат земени	јануари декември 2018	Количество на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на безбедноста на храната во однос на микробиолошките критериуми 241.280,00
1. Мостри од сладолед	27 мостри од сладолед	Мај – октомври 2018	27 мостри по 150 мл сладолед	30.160,00
2. Мостри од слаткарски производи	27 мостри од слаткарски производи	Јануари – декември 2018	27 парчиња слатки од 100-150 г	30.160,00
3. Мостри од производи од живинско месо за консумација пред термичка обработка – пилешки стек.	27 мостри од пилешки стек	Јануари – декември 2018	27 парчиња од 150-200 г	30.160,00
4. Мостри од мелено месо освен од живина (плескавица, ќебапи, свинска вешалица)	27 мостри од овие производи	Јануари – декември 2018	27 мостри од по 150-200 г	30.160,00
5. Мајонез, преливи од мајонез и салати со мајонез	27 мостри	Јануари – декември 2018	27 мостри од по 500 г	30.160,00
6. Претходно исечкан зеленчук	27мостри	Јануари – декември 2018	27 мостри од по 400-500 г	30.160,00
7. Сушено овошје, зеленчук и печурки и кандирано овошје	27 мостри	Јануари – декември 2018	27 парчиња од 150-200 г	30.160,00
8. Житарки и нивни производи	27 мостри	Јануари – декември 2018	27 парчиња од 150-200 г	30.160,00

IV.2 Мониторинг на безбедноста на храната за определување на присуство на резидуи од пестициди во однос на максимално дозволеното ниво (МДН) во зеленчук и овошје

Спроведувањето на мониторирањето на безбедноста на храната во однос на максимално дозволените нивоа на активни материи - резидуи од пестициди, ќе опфати земање на мостри од растителни производи (овошје и зеленчук) и лабораториско квалитативно и квантитативно определување на присуството на резидуи од пестициди или нивни метаболити во храната. Мострите се земаат од местата на откуп на земјоделските производи или од зелените пазари за земјоделски производи.

Мострите од секоја од предвидените видови на овошје и зеленчук, ќе се земат во специфичниот период на берба односно во сезоната карактеристична за производот. Земањето на мостри од предвидените видови на овошје и зеленчук, ќе се врши во определените региони карактеристични за раст на зеленчукот или овошјето.

Предмет на мониторирање ќе бидат вкупно 32 вида на овошје и зеленчук, при што секој од нив ќе биде лабораториски анализиран за присуство на остатоци на активните материи од производите за заштита на растенијата – резидуи од пестициди, наведени во Правилникот за општи барања за безбедност на храната во однос на максимално дозволените нивоа на резидуи од пестициди во или врз храната.

Од 27 земјоделски производи во свежа, непреработена состојба, ќе се земаат по 2 мостри од три региона, а од 5 земјоделски производи во свежа, непреработена состојба, ќе се земаат по 3 мостри од два региона со вкупна тежина на секоја мостра во согласност со најдените количини и репрезентативноста на мострата согласно Правилникот за начинот и постапката за земање примероци за определување на резидуи од пестициди во храната во рамки на официјалната контрола.

Мониторирањето ќе ги опфати следните земјоделски производи, распределени по региони, земајќи го во предвид периодот на берба на производот – сезоната.

1. Домат

- Мострите се земаат во текот на месец август, септември -октомври од продажните пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Струмичкиот регион и Гевгелиско – Валандовскиот регион;
- Планирано е да се земаат мостри од **ранаградинарското** производство на домати одгледувани во оранжерии и **домати** одгледувани на отворено, во текот на берба, од април до август, од Скопскиот, Струмичкиот регион и Гевгелиско – Валандовскиот регион;

2. Пиперки

- Мострите се земаат во текот на месеците август, септември -октомври од продажните пунктови или зелени пазари во Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот и Радовишкиот регион;
- Планирано е да се земаат мострите од **ранаградинарското** производство на пиперки одгледувани во оранжерии и **пиперки** одгледувани на отворено, во текот на месеците април до септември од Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот и Радовишкиот регион;

3. Морков

- Мострите се земаат во текот на месеците септември -октомври од продажните пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Битолскиот и Струмичкиот регион.

4. Компир и млад компир

- Мострите се земаат во текот на месеците септември -октомври од продажните пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Битолскиот и Беровскиот регион за компир и Струмица, Гевгелија и Неготино за млад компир.

5. Краставици

- Мострите се земаат во текот на август -септември од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;
- Планирано е да се земаат мостри од **ранаградинарското производство на краставици** во оранжерии и од **краставици** растени на отворено, во текот на месеците април – септември, од пунктовите во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;

6. Корнишони

- Мострите се земаат во текот на месеците октомври -ноември од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот и Гевгелиско - Валандовскиот регион;

7. Лук

- Мострите се земаат во текот на месеците јуни -јули од продажните пунктови или зелените пазари во Кавадаречкиот, Неготинскиот и Росоманскиот регион;

8.Млад кромид

- Мострите се земаат во текот на месеците мај - јуни од продажните пунктови или зелените пазари во Гевгелија -Валандово, Струмица и во септември Прилеп -Бучин, Гостивар, Скопје;

9.Кромид/главица кромид

- Мострите се земаат во текот на месеците јули -септември од продажните пунктови или зелените пазари во Гевгелија -Валандово, Струмица и во септември Прилеп -Бучин, Гостивар, Скопје;

10.Грашок

- Мострите се земаат во текот на месеците април - мај од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион;
- **11. Карфиол**

- Мострите се земаат во текот на месеците септември од продажните пунктови или зелени пазари во Струмичкиот и Гевгелиско- Валандовскиот регион.

12.Брокула

- Мострите се земаат во текот на месеците септември од продажните пунктови или зелени пазари во Струмичкиот и Гевгелиско- Валандовскиот регион.

13. Модар патлиџан

- Мострите се земаат во текот на месеците септември од продажните пунктови или зелени пазари во Струмичкиот и Гевгелиско- Валандовскиот регион.

14. Цвекло

- Мострите се земаат во текот на месеците август -октомври од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Битолскиот и Струмичкиот регион.

15. Зелка

- Мострите се земаат во текот на месеците септември -октомври од продажните пунктови или зелени пазари во Вардарискиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион.

16. Праз

- Мострите се земаат во текот на месеците август-септември од продажните пунктови или зелени пазари во Струмичкиот и Гевгелискиот регион.

17. Грав

- Мострите се земаат во текот на месеците април -мај од продажните пунктови или зелени пазари во Вардарискиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион.

18. Тиквички

- Мострите се земаат во текот на месеците мај-јули од продажните пунктови или зелени пазари во Повардарискиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион.

19. Грозје

- Мострите се земаат во текот на август - септември од продажните пунктови или зелените пазари во Тиквешкиот, Скопскиот и Велешкиот регион;

20. Лубеница

- Мострите се земаат во текот на месец јули -септември од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;

21 Диња

- Мострите се земаат во текот на месец јули -август од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;

22. Цреши

- Мострите се земаат во текот на месеците јуни -јули од продажни пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Охридскиот и Битолскиот регион;

23.Кајсии

- Мострите се земаат во текот на месец јуни -јули од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;

24. Праски

- Мострите се земаат во текот на месеците август од продажни пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Вардарискиот (Росоман) и Тетовскиот регион;

25. Јагоди

- Мострите се земаат во текот на месеците мај – јуни од продажни пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Тетовскиот и Охридскиот регион;

26. Круши

- Мострите се земаат во текот на месеците август од продажни пунктови или зелените пазари во Скопскиот, Тетовскиот и Охридскиот регион;

27. Слива

- Мострите се земаат во текот на месец август -септември од продажните пунктови или зелени пазари во Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско - Валандовскиот регион;

28. Јаболка

- Мострите се земаат во текот на месеците октомври од продажните пунктови или зелени пазари во Охридскиот, Тетовскиот и Ресенскиот регион;

Резидуите од пестициди за заштита на растенијата ќе се испитуваат за вкупно 32 производи. За 27 производи ќе се земаат по шест мостри за анализа, кои ќе бидат земени од три региони а за 5 производи ќе се земаат по шест мостри за анализа, кои ќе бидат земени од два региони.
Вкупно ќе се земат 192 мостри од градинарски и овошни култури за анализа на резидуи од производите за заштита на растенијата.

Табела бр. 3 Преглед на временскиот период, бројот на земени мостри регионите од кои се земаат и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот на резидуите од пестициди во предвидените градинарски и овошни култури.

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри од земјоделски производи (за анализа на присуство на активни материи од пестициди)	Број на вкупно земени мостри од примарни земјоделски производи	2018 година	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на резидуи од пестициди во земјоделски производи 1.237.500 ,00
ЗЕЛЕНЧУК				
1. Мостри од домати од раноградинарско произведство – Гевгелсико-Валандовски, Струмички, Скопски регион.	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	април-мај 2018	6 вкупно	38.670,00
2. Мостри од домати Гевгелсико-Валандовски, Струмички, Скопски регион.	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	Август -септември 2018	6 вкупно	38.670,00
3. Мостри од пиперки (раноградинарско производство) од Струмичиот, Гевгелиско-Валандовскиот и Радовишкиот регион.	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	Април -мај 2018	6 вкупно	38.670,00
4. Мостри од пиперки од Струмичиот, Гевгелиско-Валандовскиот и Радовишкиот регион.	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	август-септември 2018	6 вкупно	38.670,00
5. Мостри од морков во Скопскиот, Битолскиот и Беровскиот регион	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	септември – октомври 2018	6 вкупно	38.670,00
6. Мостри од млад компир од Стумичкиот, Гевгелискиот и Неготинскиот регион	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	Мај-јуни 2018	6 вкупно	38.670,00
7. Мостри од компир од Скопскиот, Битолскиот и Беровскиот компир	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	Август-септември 2018	6 вкупно	38.670,00
8. Мостри од краставици (раноградинарско производство) од Струмичкиот, Гевгелиско-Валандовскиот и Скопскиот регион	По 2 мостри од секој од трите наведени региони	април-мај 2018	6 вкупно	38.670,00
9.Мостри од краставици од Струмичкиот, Гевгелиско-Валандовскиот и Скопскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	август-септември 2018	6 вкупно	38.670,00
10. Мостри од корнишони од Скопскиот, Струмичкиот и	6 мостри вкупно од наведените региони	октомври-ноември 2018	6 вкупно	38.670,00

Гевгелиско-Валандовскиот регион				
11. Мостри од лук од Кавадаречкиот, Неготинскиот и Росоманскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	јуни-јули 2018	6 вкупно	38.670,00
12. Мостри од млад кромид од Струмичкиот, Гевгелиско-Валандовскиот регион.	6 мостри вкупно од наведените региони	јуни-јули 2018	6 вкупно	38.670,00
13. Мостри од кромид од регионот на Прилеп-Бучин, Гостривар, Скопје	6 мостри вкупно од наведените региони	септември 2018	6 вкупно	38.670,00
14. Мостри од грашок во Скопскиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	април-мај 2018	6 вкупно	38.670,00
15.Мостри од карфиол во Струмички и Гевгелиско - Валандовски регион	6 мостри вкупно од наведените региони	септември 2018	6 вкупно	38.670,00
16.Мостри од брокула во Струмички и Гевгелиско-Валандовски регион	6 мостри вкупно од наведените региони	септември 2018	6 вкупно	38.670,00
17.Модар патлицан во Струмички и Гевгелиско - Валандовски регион	6 мостри вкупно од наведените региони	септември 2018	6 вкупно	38.670,00
18.Мостри од цвекло во Скопскиот, Битолскиот и Струмичкиот регион.	6 мостри вкупно од наведените региони	август –октомври 2018	6 вкупно	38.670,00
19. Мостри од зелка од Повардарскиот Струмичкиот и Тетовскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	септември - октомври 2018	6 вкупно	38.670,00
20.Мостри од праз од Струмичкиот и Гевгелискиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	август -септември 2018	6 вкупно	38.670,00
21.Мостра од грав во Вардарски, Струмички и Тетовски регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Април -мај 2018	6 вкупно	38.670,00
22. Мостри од тиквички во Повардарискиот, Струмичкиот и Тетовскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	мај – јули 2018	6 вкупно	38.670,00
ОВОШЈЕ				
1. Мостри од грозје од Тиквешкиот, Скопскиот и Велешкиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Август -септември 2018	6 вкупно	38.670,00
2. Мостри од лубеница од Скопскиот, Струмичкиот и Гевгелиско -Валандовскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	јули-септември2018	6 вкупно	38.670,00
3.Мостри од диња од Скопскиот, Струмичкиот, Гевгелиско- Валандовскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Јули -август 2018	6 вкупно	38.670,00
4. Мостри од цреши од Скопскиот, Охридскиот и Битолскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Мај -јуни 2018	6 вкупно	38.670,00
5.Мостри од кајсија од Скопски, Неготински, Струмички регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Мај -јуни 2018	6 вкупно	38.670,00
6. Мостри од праски од Скопскиот, Повардарскиот (Росоманскиот) и Скопскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	август 2018	6 вкупно	38.670,00
7. Мостри од јагоди од Скопскиот, Тетовскиот и Охридскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Мај -јуни 2018	6 вкупно	38.670,00

8. Мостри од круши од Скопскиот, Тетовскиот и Охридскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	август 2018	6 вкупно	38.670,00
9.Мостри од сливи од Скопски, Струмички, Гевгелиско -Валандовски регион	6 мостри вкупно од наведените региони	Август -септември 2018	6 вкупно	38.670,00
10. Мостри од јаболка од Тетовскиот, Ресенскиот и Охридскиот регион	6 мостри вкупно од наведените региони	октомври 2018	6 вкупно	38.670,00

IV.3 Мониторинг со определување на максимално дозволени количества на специфични максимални нивоа на резидуи од пестициди или метаболити на пестициди во:
- преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца и пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на обработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца; и
- почетна формула за доенчиња и во последователна формула за доенчиња и пестициди што не треба да се употребуваат во земјоделски производи наменети за производство на почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња

Спроведувањето на мониторирањето на безбедноста на храната во однос на максимално дозволени количества на резидуи од пестициди или метаболити на пестицидите во преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца и во почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња се врши согласно со: Правилникот за посебните барања за безбедност на храната за посебна нутритивна употреба-преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца и Правилникот за посебните барања за безбедност на храната за посебна нутритивна употреба-млечна храна за доенчиња.
Спроведувањето на мониторингот ќе биде во согласност со приложените табели во кои е определена поврзаноста на одделни прехранбени производи и максимално дозволени количества на резидуи од пестициди или метаболити на пестициди кои ќе се бараат во нив.
Според оваа програма, планирано е да се земат вкупно 63 мостри, односно 36 мостри од преработена храна на житна основа (едноставни жита кои се или треба да бидат растворени со млеко или друга соодветна хранлива течност; жита со додаден производ на висок процент на протеини кои се или треба да бидат растворени со вода или друга течност што не содржи протеини; тестенини, кои се употребуваат откако ќе се подготват со варење во вода или друга соодветна течност и двопек и бисквити, кои се употребуваат директно или после пулверзација и додавање на вода, млеко или друга соодветна хранлива течност) и „детска храна“ освен преработена храна на житна основа и 27 мостри од почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња- млечна храна за доенчиња.

Табела.4 Преглед на предвидените пестициди или метаболити на пестициди за чии активни материи (резидуи) ќе се мониторира предвидената преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца

.МОНИТОРИНГ НА РЕЗИДУИ ОД ПЕСТИЦИДИ ИЛИ МЕТАБОЛИТИ НА ПЕСТИЦИДИ		
Категорија на храна	Хемиски назив на супстанцијата	Максимално ниво на резидуа (mg/kg)
Преработена храна на житна основа и „детска храна“ освен преработена храна на житна основа	Кадусафос	0.006
	Деметон-С-метил/деметон-С-метил сулфон/ оксидеметон-метил(поединечно или комбиниран, изразен како деметон-С-метил)	0.006
	Етопрофос	0.008
	Фипронил (збир од фипронил и фипронил-десулфинил, изразен како фипронил)	0.004
	Пропинеб/пропиленетиуреа (збир од пропинеб и пропиленетиоуреа)	0.006

Табела бр.4.1 Пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца

Хемиски имиња на супстанции (дефиниции на резидуи)
Дисулфотон(збир од дисулфотон, дисулфотон сулфоксид и дисулфотон сулфон изразено како дисулфотон)
Фенсулфотион (збир од фенсулфотион, неговиот оксигенски аналог и нивните сулфони, изразено како фенсулфотион)
Фентин, изразен како трифенилтин катјон
Халоксифоп (збир од халоксифоп, неговите соли и естри вклучувајќи ги конјугатите, изразено како халоксифоп)
Хепталор и транс-хептахлор епоксид, изразено како хептахлор
Хексахлоробензен
Нитрофен
Ометоат
Тербуфос (збир од тербуфос, негов сулфоксид и сулфон, изразен како тербуфос

Табела бр.4.2 Пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца

Хемиско име на супстанција
Алдрин и диелдрин, изразено како диелдрин
Ендрин

Табела.5 Преглед на предвидените пестициди или метаболити на пестициди за чии активни материи (резидуи) ќе се мониторира храната за доенчиња - почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња

.МОНИТОРИНГ НА РЕЗИДУИ ОД ПЕСТИЦИДИ ИЛИ МЕТАБОЛИТИ НА ПЕСТИЦИДИ		
Категорија на храна	Хемиски назив на супстанцијата	Максимално ниво на резидуа (mg/kg)
Почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња	Кадусафос	0.006
	Деметон-С-метил/деметон-С-метил сулфон/ оксидеметон-метил(поединечно или комбиниран, изразен како деметон-С-метил)	0.006
	Етопрофос	0.008
	Фипронил (збир од фипронил и фипронил-десулфинил, изразен како фипронил)	0.004
	Пропинеб/пропиленетиуреа (збир од пропинеб и пропиленетиоуреа)	0.006

Табела бр.5.1 Пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња

Хемиски имиња на супстанции (дефиниции на резидуи)
Дисулфотон(збир од дисулфотон, дисулфотон сулфоксид и дисулфотон сулфон изразено како дисулфотон)
Фенсулфотион (збир од фенсулфотион, неговиот оксигенски аналог и нивните сулфони, изразено како

фенсулфотион)
Фентин, изразен како трифенилтин катјон
Халоксифоп (збир од халоксифоп, неговите соли и естри вклучувајќи ги конјугатите, изразено како халоксифоп)
Хепталор и транс-хептахлор епоксид, изразено како хептахлор
Хексахлоробензен
Нитрофен
Ометоат
Тербуфос (збир од тербуфос, негов сулфоксид и сулфон, изразен како тербуфос

Табела бр.5.2 Пестициди кои не треба да се употребуваат во земјоделско производство на почетна формула за доенчиња и последователна формула за доенчиња

Хемиско име на супстанција
Алдрин и диелдрин, изразено како диелдрин
Ендрин

Табела бр. 6 Преглед на временскиот период, бројот на земени мостри регионите од кои се земаат и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот на резидуите од пестициди или метаболити на пестициди.

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри од производи (за анализа на присуство на активни материи од пестициди или метаболити на пестициди) поделени по градови	Број на вкупно земени мостри од производи	Јануари-декември 2018 година	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на резидуи од пестициди или метаболити на пестициди 787.500,00
Преработена храна на житна основа и детска храна за доенчиња и мали деца				
Скопје	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Куманово	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Велес	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Кавадарци	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Струмица	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Штип	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Битола	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Струга	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Гостивар	4 мостри		4 мостри	50.000,00
Почетна формула за доенчиња и во последователна формула за доенчиња				
Скопје	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Куманово	3 мостри		3 мостри	37.500,00

Велес	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Кавадарци	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Струмица	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Штип	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Битола	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Струга	3 мостри		3 мостри	37.500,00
Гостивар	3 мостри		3 мостри	37.500,00

IV.4. Мониторинг за определување на присуството на тешки метали и нитрати во одредени видови прехранбени производи

Тешките метали доаѓаат во човековото тело преку храната, водата за пиење и преку воздухот. Како елементи тешките метали како кадмиумот и оловото трајно се депонираат во коскената срцевина и се причинители за разни видови на тешки заболувања (анемија, леукемија, проблеми во развој кај младата популација итн.).
Секое внесување на храна со ниво на тешки метали над дозволените вредности претставува висок ризик за здравјето на потрошувачите, поради што и се спроведуваа оваа мониторинг програма.
Мониторинг на тешки метали е предвиден да се прави на прехранбени производи кои се одгледуваат во Република Македонија во региони во кои, согласно анализата на Министерството за животна средина и просторно планирање, има најголема концентрација на тешки метали во почвата.
Согласно анализата во Вардарскиот регион има зголемени концентрации на тешките метали, кадмиумот и оловото (Pb) заради што е предвидено земање на примероци за анализа од Велешкиот, Неготинскиот и Кавадаречкиот регион. Определувањето на прехранбените производи во кои ќе се следи концентрацијата на тешки метали е согласно со годишното производство. Препорачан број на мостри за анализа, со вкупно 12 мостри од трпезно грозје од Вардарскиот регион кој ги вклучува Велешкиот, Неготинскиот и Кавадаречкиот регион (по 4 мостри од секој регион), 12 мостри од винско грозје (по 4 мостри од Велешкиот, Неготинскиот и Кавадаречкиот регион).
Следење на концентрациите на тешки метали е и во спанаќот, 15 мостри, и марулата, 15 мостри, по 5 од Вардарскиот регион (Велешки, Неготински и Кавадаречки) како и 12 мостри за утврдување на присуство на тешки метали во компир во Берово, Кратово и Крива Паланка. Производите кои ќе се предмет на мониторинг се застапени и успешно се произведуваат во Република Македонија, а определувањето на производите е направено и согласно препораките на европските експерти, при што е земено во предвид, заради големите количини на минерали и витамини и ризичната популација која ги консумира, малите деца.
Исто така во мониторингот е предвидено и земање на мостри за определување на присуство на нитрати кое ќе се испитува во спанаќ и зелена салата, во Вардарскиот, Скопскиот, Полошкиот и Југо источниот регион со вкупно 27 мостри.
Испитувањето на тешки метали и нитрати е во согласност со одредбите од Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминенти, ќе се изведува со вкупно 93 мостри.

Табела бр. 7: Резултати од испитуваното присуство на тешки метали во трпезно грозје, регион Вардарскиот регион (Велешкиот,Неготинскиот и Кавадаречкиот) , за мострите кои ќе се земаат во соодветната сезона .

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за тешки метали Pb,	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Велешки, Неготински и Кавадаречки регион

Трпезно грозје	12		0,1 mg/kg	

Табела бр. 8: Резултати од испитуваното присуство на тешки метали во винско грозје, регион Вардарски (Велешки, Неготински и Кавадаречки) , за мострите кои ќе се земаат во соодветната сезона.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за тешки метали Pb	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Велешки, Неготински и Кавадаречки регион
Винско грозје	12		0,1 mg/kg	

Табела бр. 9: Резултати од испитуваното присуство на тешки метали во спанаќ, марула, регион Вардарски (Велешки, Неготински и Кавадаречки), за мострите кои ќе се земаат во соодветната сезона.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за тешки метали Pb	Максимално дозволено ниво (МДН mg/kg):	Велешки, Неготински и Кавадаречки регион
Спанаќ	15		0,3	
Марула	15		0,3	

Табела бр. 10: Резултати од испитуваното присуство на тешки метали во компир, регион Вардарски (Неготински), Велешки и Скопски, за мострите кои ќе се земаат во соодветната сезона.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за тешки метали Pb	Максимално дозволено ниво (МДН mg/kg):	Скопски Неготински, Велешки
Компир	12		0,05//0,1(излупен)	

Табела бр. 11: Резултати од испитуваното присуство на нитрати во спанаќ, зелена салата, регион Вардарски (Скопски, Полошки) и Струмички, за мострите кои ќе се земаат во соодветната сезона.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за нитрати, mg /kg	Максимално дозволено ниво (NO3 mg/ kg):	Скопски, Струмички
Свеж спанаќ,	12		3500 ,	
Зелена салата - под пластеници - на отворено - под пластеници - на отворено	15		 5000, 4000, 4000, 3000	 1 октомври 31 март 1 април 30 септември

Табела бр. 12: Прикажан е видот на мострите, регионите од кои се земаат, динамиката и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот на тешки метали и нитрати во прехранбените производи

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства

Земање на мостри на производи за анализа на присуството на тешки метали и нитрати	Број на вкупно земените мостри	јануари -декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на тешки метали 319.500,00
1. Мостри од трпезно грозје за анализа на тешки метали во Неготински, Кавадаречки, Велешки	4 мостри од секој регион (12 мостри)	август – септември 2018	12 мостри	41.220,00
2. Мостри од винско грозје за анализа на тешки метали во Велешки, Неготински и Кавадаречки регион	4 мостри од секој регион (12 мостри)	август – септември 2018	12 мостри	41.220,00
3 Мостри од спанаќ за анализа на тешки метали во Велешки, Неготински и Кавадаречки регион	5 мостри од секој регион (15 мостри)	Март-октомври 2018	15 мостри	51.525,00
4.Мостри од марула за анализа на тешки метали во Велешки, Неготински и Кавадаречки регион	5 мостри од секој регион (15 мостри)	Март-октомври 2018	15 мостри	51.525,00
5.Мостри од компир за анализа на тешки метали во Скопски Неготински, Велешки	4 мостри од секој регион (12 мостри)	Март-октомври 2018	12 мостри	41.220,00
6.Мостри од спанаќ за анализа на нитрати во регион Вардарски (Скопски, Полошки)	4 мостри од секој регион (12 мостри)	Март-октомври 2018	12 мостри	41.220,00
7.Мостри од зелена салата на нитрати во Скопски, Струмички	5 мостри од секој регион и во двете сезони - време на берба (15 мостри)	1 октомври 31 март 2018 1 април 30 септември 2018	15 мостри	51.525,00

Мониторингот со определување на присуство на точно определени тешки метали во определени региони оптеретени поради загадување или поради природна оптеретеност на почвата во регионите со тешки метали на национално ниво во одредени видови храна планирани се 24 мостри. Овој мониторинг е планиран согласно со истражувањата за присуство на тешки метали во почвата, врз основа на користена литература за направеното истражување на загаденоста на почвите со тешки метали во Република Македонија од Природно математички факултет – катедра за хемија. Овие тешки метали не се предвидени со Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминенти, но определување на нивното присуство на точно определени производи во овие региони се од национален интерес за заштита на здравјето на населението во Република Македонија.
Планираните мостри за определување на присуство на точно определени тешки метали во определени региони оптеретени поради загадување или поради природна оптеретеност на почвата во регионите со тешки метали се дадени во Табела 14.

Табела 13. Преглед на мостри од одделни видови храна во различни региони за специфични тешки метали согласно со истражувањата за присуство на тешки метали

Регион	Велес и неговата околина	Вардарскиот регион, Кавадарци	Вардарскиот регион, Велес	Полошкиот регион, Тетово	Источниот регион: Штип	Југоисточен Регион, Радовиш
Производ кој ќе се мониторира	кромид	грозје	Трпезно грозје	пиперки	домат	Винско грозје
Тешки метали кои ќе се следат	Fe,(железо), Ni(никел) и Cr(хром), Mn (манган) и Co(кобалт) .	Fe,(железо), Ni(никел) и Cr(хром), Mn (манган) и Co(кобалт) .	Cd(кадмиум), Pb(Олово), Hg(жива) , As(арсен) , Zn(цинк).	Cr 6+, шестваленте н и вкупен Хром, As(арсен,), Sb (антимон), Cn (цијаниди)	арсен(As), кадмиум (Cd), кобалт (Co), хром (Cr), бакар (Cu), жива (Hg), никел (Ni), олово(Pb), цинк (Zn), манган (Mn) и Cn - (цијаниди).	Cu2+, Fe, 2+ Zn2+, Mn2+, SO42-. и Cn - цијаниди
Број на мостри кои треба да се земат за мониторингот	4	4	4	4	4	4

Табела 14. Прикажан е видот на мострите, регионите од кои се земаат, динамиката и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот согласно со истражувањата за присуство на тешки метали

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Количество на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри на производи за анализа на присуството на тешки метали и нитрати	Број на вкупно земените мостри	јануари -декември 2018	Количество на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на тешки метали 270.000,00
1. Мостри од кромид за анализа на тешки метали во Велес и неговата околина	4 мостри	август – септември 2018	4 мостри	45.000,00
2. Мостри од винско грозје за анализа на тешки метали во Кавадаречки регион	4 мостри	август – септември 2018	4 мостри	45.000,00
3 Мостри од трпезно грозје за анализа на тешки метали во Вардарски регион - Велес	4 мостри	Март-октомври 2018	4 мостри	45.000,00
4.Мостри од пиперки за анализа на тешки метали во Полошки регион - Тетово	4 мостри	Март-октомври 2018	4 мостри	45.000,00
5.Мостри од домат за анализа на тешки метали во Штип	4 мостри	Март-октомври 2018	4 мостри	45.000,00
6.Мостри од грозје вино за анализа на тешки метали Радовиш	4 мостри	Март-октомври 2018	4 мостри	45.000,00

IV.5. Мониторинг за определување на присуството на микотоксини во одредени видови прехранбени производи

Предмет на мониторирањето ќе бидат млекото, сокот од јаболка, белиот и интегралниот леб, пченкарното и пченичното брашно, сушено овошје со исклучок на сушени смокви, и преработени производи од сушено овошје, намененти за директна исхрана на луѓето или како состојба во прехранбени производи, сушени смокви, следните видови зачини: видовите Capsicum (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер), Видовите Piper (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,Myristica fragrans (морско оревче), Zingiber officinale (ѓумбир), Curcuma longa (куркума) , мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини и зачини, вклучувајќи исушени зачини: видовите Piper (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,Myristica fragrans (морско оревче), Zingiber officinale (ѓумбир), Curcuma longa (куркума), видовите Capsicum (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер), мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини, кои се присутни во исхраната на населението во Република Македонија. Мониторингот ќе се спроведува во поглед на следењето на микотоксините (афлатоксините, охратоксинот А и патулинот) кои се создаваат и се резултат на несоодветни услови на чување на житото и брашното. Микотоксините се термостабилни и можат да се очекуваат во лебот и покрај тоа што лебот се подготвува на висока температура.
Планирано е да се земат по 18 мостри од 7 од предвидените производи, 22 мостри од 4 од предвидените производи и 20 мостри од 1 предвиден производ, за анализа на присуството на микотоксини (афлатоксини, охратоксин А, патулин) во вкупен број од 234 мостри.

Табела бр. 15 : Табела на афлатоксин М во одредени видови храна.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лабораториски резултат за присуство на Афлатоксин М	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
1.Млеко	18		0,05	
2.Млечна храна за доенчиња - почетна формула и продолжена формула	18		0,025	
		Лабораториски резултат за присуство на Афлатоксин В		
3.Храна за доенчиња и мали деца на житна основа	18		0,10	

Табела бр. 16: Присуство на патулин во сок од јаболки.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на патулин:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Сок од јаболки	20		50,0	

Табела бр. 17: Присуство на афлатоксини во бел леб.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксини B_1, $B_1+B_2+G_1+G_2$	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Бел леб	18		B_1=2,0/ $B_1+B_1+G_1+G_2$=4,0	

Табела бр. 18: Присуство на афлатоксини во интегрален леб.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксини B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Интегрален леб	18		B_1=2,0// $B_1+B_2+G_1+G_2$=4,0	

Табела бр. 19: Присуство на афлатоксин и охратоксин А во пченкарно брашно.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$ // охратоксин А:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Пченкарно брашно	9+9		2,0//4,0//5,0	

Табела бр. 20: Резултати од испитуваното присуство на афлатоксин и охратоксин А во пченично брашно.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$ // охратоксин А:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Пченично брашно	9+9		2,0/ 4,0//5,0	

Табела бр. 21: Резултати од испитуваното присуство на афлатоксин во сушено овошје со исклучок на сушени смокви, и преработени производи од сушено овошје, намененти за директна исхрана на луѓето или како состојба во прехранбени производи

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$ //:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Сушено овошје со исклучок на сушени смокви, и преработени производи од сушено овошје , намененти за директна исхрана на луѓето или како состојба во прехранбени производи	22		B_1=2,0// $B_1+B_2+G_1+G_2$=4,0	

Табела бр. 22: Резултати од испитуваното присуство на афлатоксин во сушени смокви

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$ //:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Сушени смокви	22		B_1=2,0// $B_1+B_2+G_1+G_2$=4,0	

Табела бр. 23 Резултати од испитуваното присуство на афлатоксин во следните видови зачини: Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер), Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума) , Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$ //:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Следните видови зачини: Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер), Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума) , Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини	22		B_1= 5, 0// $B_1+B_2+G_1+G_2$= 10,0	

Табела бр. 24: Резултати од испитуваното присуство на афлатоксин во Зачини, вклучувајќи исушени зачини: Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума). Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер).
Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини.

Вид прехранбен производ	Број на земени мостри:	Лаб. рез. за присуство на Охратоксин А:	Максимално дозволено ниво (МДН µg/kg):	Број на позитивни мостри:
Зачини, вклучувајќи исушени зачини: Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума), Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер). Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини.	22		15	

Табела бр. 25: Прикажан е видот на мострите, регионите од кои се земаат, динамиката и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот на микотоксините како и бројот на предвидени мостри

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри од производи за анализа на присуство на микотоксини	Број на вкупно земените мостри	јануари – декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на микотоксини 780.000,00
1. Мостри од млеко за анализа на афлатоксини М	18 мостри		18 мостри	60.000,00
2.Мостри од почетна формула и продолжена формула за анализа на афлатоксини М	18 мостри		18 мостри	60.000,00
3.Мостри од храна за доенчиња и мали деца на житна основа за анализа на афлатоксини В	18 мостри		18 мостри	60.000,00
4.Мостри од сок од јаболка за анализа на Патулин.	20 мостри		20 мостри	66.666,66
5. Мостри од бел леб за анализа на охратоксин А и афлатоксини.	18 мостри		18 мостри	60.000,00
6. Мостри од интегрален леб за присуство на афлатоксин и охратоксин А.	18 мостри		18 мостри	60.000,00
7. Мостри од пченкарно брашно за анализа на афлатоксини охратоксин А	18 мостри		18 мостри	60.000,00
8. Мостри од пченкарно брашно за анализа на афлатоксин и охратоксин А.	18 мостри		18 мостри	60.000,00
9. Сушено овошје со исклучок на сушени смокви, и преработени производи од сушено овошје , намененти за директна исхрана на лугето или како состојба во прехранбени производи за анализа на афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$.	22 мостри		22 мостри	73. 333, 33
10. Сушени смокви За анализа на афлатоксин B_1// $B_1+B_2+G_1+G_2$.	22 мостри		22 мостри	73. 333, 33
11. Следните видови зачини: Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер), Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума) , Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини за анализа на афлатоксин B_1//	22 мостри		22 мостри	73. 333, 33

$B_1+B_2+G_1+G_2$.				
12. Зачини, вклучувајќи исушени зачини: Видовите *Piper* (плодови на истиот, вклучувајќи и бел и црн пипер) ,*Myristica fragrans* (морско оревче), *Zingiber officinale* (ѓумбир), *Curcuma longa* (куркума), Видовите *Capsicum* (сушени плодови од истите, цели или мелени, вклучувајќи и чили пиперки, прашок од чили пиперки, лут црвен пипер и благ црвен пипер). Мешавини од зачините кои содржат еден или повеќе од горе спомнатите зачини за анализа на охратоксин А.	22 мостри		22 мостри	73. 333, 33

IV.6. Мониторинг на материјали и производи кои доаѓаат во контакт со храната

Предмет на мониторирањето ќе бидат керамички производи кои се поизведуваат во Република Македонија за отпустливост за олово и кадмиум, како и пластични материјали и предмети што доаѓаат во контакт со храната, пласирани на пазарите во Република Македонија, поради усогласеност со Правилник за општите барања за безбедност на материјалите и производите што доаѓаат во контакт со храната и Правилникот за посебни барања за безбедност на керамичките производи што доаѓаат во контакт со храната. Планирано е да се земат 30 мостри од керамички производи за анализа на олово и кадмиум, 9 мостри од пластични материјали и предмети што доаѓаат во контакт со храната и 18 мостри од метални кујнски садови и прибор за јадење, односно вкупен број од 57 мостри за испитување на мостри од материјали и производи кои доаѓаат во контакт со храната.

Табела бр. 26: Прикажан е видот на мострите, динамиката и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот на материјалите и производите кои доаѓаат во контакт со храната како и бројот на мостри од секој производ

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри од материјали и производи кои доаѓаат во контакт со храната	Број на вкупно земените мостри	јануари – декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на материјали и производи кои доаѓаат во контакт со храната 127.575,00
1.Мостри од керамички производи за анализа на олово и кадмиум	30		30 мостри по 1 парче	47.250,00

2.Мостри од пластични материјали и предмети што доаѓаат во контакт со храната	9		9 мостри по 1 парче	26.325,00
3.Мостри од метални кујнски садови и прибор за јадење	18		20 мостри по 1 парче	54.000,00

IV.7. Мониторинг во однос на утврдување на присуството на ГМО храна

Мониторирањето на генетски модифицирана храна ќе се спроведува за да се следи и контролира нејзиното пласирање на пазарите во Република Македонија.
Од податоците кои се објавени на страната на Европската Агенција за Безбедност на Храната (ЕФСА) може се следи листата на генетски модифицирана храна , но како податок за определување на производите кои ќе бидат предмет на мониторинг во предвид се земени и информациите кои се истакнати на РАСФФ (Систем за брзо информирање за небезбедни производи од храна и добиточна храна), за генетски модифицирана храна која не е одобрена, а е детектирана на границите на Европската унија.
Со оглед на горе наведеното, проценет број на мостри за мониторирање на генетски модифицирана храна е 42 мостри, по 14 мостри од производите за кои имаме информација дека е генетски модифицирана храна, одобрена или неодобрена во Европската унија, и тоа соја, ориз, пченка.

Табела бр. 27: Прикажан е видот на мострите, периодот на земање мостри и број на мостри кои се земаат од секој производ

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри на производи за анализа на можно присуство на Генетски модифицирана храна	Број на вкупно земените мостри 42	јануари -декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на Генетски модифицирана храна 214. 746,00
1. Мостри од соја	14 мостри	јануари -декември 2018	14 мостри	71. 582,00
2. Мостри од ориз	14 мостри	јануари -декември 2018	14 мостри	71. 582,00
3 Мостри од пченка	14 мостри	јануари -декември 2018	14 мостри	71. 582,00

IV.8. Мониторинг на производи од органско производство во Република Македонија

Мониторирањето во однос на утврдување на присуство на евентуални резидуи од пестициди или метаболити во органски произведени производи во Република Македонија се прави заради следење на употребата на производите за заштита на растенијата во органското производство на храна во Република Македонија. Предвидено е мониторирање на одредени органски производи – вкупно 50 мостри.

Табела бр. 28: Прикажан е видот на органските производи, период на берба и време за земање на мостри, број на мостри

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри за анализа на органски производи	Број на вкупно земените мостри 50	јануари -декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на органски производи 315.500,00
1. Мостри од органско грозје	5 мостри	Септември-октомври 2018	5 мостри	31. 550,00
2. Мостри од органски праски	5 мостри	Јуни-јули 2018	5 мостри	31. 550,00
3 Мостри од јапонско јаболко	5 мостри	Октомври-ноември 2018	5 мостри	31. 550,00
4.Мостри од калинки	5 мостри	Октомври-ноември 2018	5 мостри	31. 550,00
5.Мостри од органски мед	5 мостри	Јуни-септември 2018	5 мостри	31. 550,00
6.Мостри од органско бадеми	5 мостри	Септември-октомври 2018	5 мостри	31. 550,00
7. Мостри од органски сливи	5 мостри	Септември-октомври 2018	5 мостри	31. 550,00
8. Мостри од аронија	5 мостри	Август-октомври 2018	5 мостри	31. 550,00
9. Мостри од јаболка	5 мостри	Октомври-ноември 2018	5 мостри	31. 550,00
10. Мостри од дињи	5 мостри	Август-септември 2018	5 мостри	31. 550,00

IV.9. Мониторинг на храна третирана со јонизирачко зрачење

Мониторирањето на храната третирана со јонизирачко зрачење ќе се спроведува за да се следи и контролира нејзиното пласирање на пазарите во Република Македонија.
При ставање во промет на овој вид на храна треба да се применат сите мерки со кои ќе се обезбеди дека храната третирана со јонизирачко зрачење е во согласност со барањата за безбедност утврдени со Правилник за посебните барања за безбедност на храната произведена со јонизирачко зрачење.
Планирано е да се земат 50 мостри на храна третирана со јонизирачко зрачење и дозволените максимални вредности на дозата на зрачење согласно со Прилог 2 од Правилник за посебните барања за безбедност на храната произведена со јонизирачко зрачење.

Табела бр. 29 : Табела на видови на храна за кои е одобрено третирање со јонизирачко зрачење и максимална вредност на апсорбираната доза

Видови на храна	Максимална вредност на вкупната средна апсорбирана доза (kGy)
Суви билки, зачини и зеленчуци за зачини	10

Табела бр. 30 : Прикажан е видот на храната третирана со јонизирачко зрачење, динамиката и средствата кои се потребни за реализација на мониторингот како и бројот на предвидени мостри

Активност	Индикатор	Временски период за реализација на активноста	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Планирани средства
Земање на мостри за анализа на храна третирана со јонизирачко зрачење	Број на вкупно земените мостри 50	јануари -декември 2018	Број на мостра од секој производ кој ќе се земе	Вкупно планирани средства за мониторинг на храна третирана со јонизирачко зрачење 125. 000, 00
Суви билки, зачини и зеленчуци за зачини	50 мостри	јануари -декември 2018	50 мостри	125. 000, 00

V

За реализација на оваа програма се грижи Агенцијата за храна и ветеринарство на Република Македонија.

VI

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

Бр. 44-8857/1-17
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

174.

Врз основа на член 13 став (2) од Законот за јавно здравје („Службен весник на Република Македонија“ бр. 22/10, 136/11, 144/14, 149/15 и 37/16) и член 16 точка 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14 , 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16 и 37/16) Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

НАЦИОНАЛНА ГОДИШНА ПРОГРАМА
ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

Вовед

Национална годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2018 година (Програмата) е стандарден пакет на мерки и активности кои ги спроведуваат: Институтот за јавно здравје на Република Македонија (ИЈЗ на РМ)и 10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) како и активности кои ги спроведуваат Институтот по медицина на трудот на Република Македонија (ИМТ на РМ), „Медицински факултет Скопје–Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика“ и Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

Програмата содржи мерки, задачи и активности за следење и проценка на здравјето и добросостојбата на населението, идентификување, предвидување, испитување, ублажување на здравствените проблеми и опасности во заедницата.

Во Програмата е утврден видот на задачите, содржината, обемот и роковите за нивно извршување и известување, системот на координација на активностите, мониторинг и евалуацијата како и финансиските средства за реализација на Програмата. Во целина, оваа програма претставува здравствена безбедност на граѓаните во државата.

Цел на програмата

Програмата се изготвува со цел да се зачува и унапреди здравјето на населението, да се овозможи спроведување на основните функции и задачи на јавното здравје,преку организирани мерки и активности што ги превземаат државните органи, институциите , единиците на локаланата самоуправа и други правни и физички лица во соработка со здравствените установи, да се обезбеди соодветен одговор во случај на јавно здравствена потреба и итност и појава на јавно здравствена вонредна околност, обезбедување и спроведување на меѓународните здравствени правила, се со цел да се зачува и унапреди здравјето на населението.

Со задачите од оваа програма се обезбедува остварување на загарантирани права, утврдени потреби и интереси на сите граѓани што имаат карактер на унапредување на здравјето и преземање на мерки и активности за спречување и сузбивање на заболувањата, како и остварување на задачите и активностите на Центрите за јавно здравје и Институтот за јавно здравје на Република Македонија, утврдени со член 48 од Законот за здравствената заштита и препораките на Светска здравствена организација (СЗО).

Извршители на програмата

Програмските активностите предвидени со „Националната годишна програма за јавно здравје„ ги спроведуваат следниве извршители:

А. Центрите за јавно здравје за подрачјето за кое се основани

Б. Институт за јавно здравје на Република Македонија ,

В. Институт за медицина на труд на Република Македонија

Г. Медицински факултет Скопје Институт за епидемиологија и медицинска биостатистика

Д. Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација, Скопје

Сите извршители треба да подготват и доставаат до Министерство за здравство (МЗ) работен план со наведена точна динамика и распоред за реализација на активностите кој е во согласност со стручно методолошките упатства најдоцна до **15. 01. 2018** година.

10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) работниот план го доставуваат и до ИЈЗ на РМ како одговорна институција за координација, следење, стручно методолошка помош, мониторинг, евалуација, квартална верификација и известување за реализацијата на програмските активности .

10-те Центри за јавно здравје (ЦЈЗ) најдоцна до **31.01.2018** година треба да доставаат до ИЈЗ на РМ, комплетен годишен извештај за реализација на Националната годишна програма за јавно здравје за 2017 година за подрачјето за кое се основани.

ИЈЗ на РМ треба најдоцна до **15.02.2018** година да достави до МЗ комплетен извештај за реализација на Националната програма за јавно здравје во Република Македонија за 2017 година, со анализа и стручен коментар за добиенти резулатати како и со предлог мерки за подобрување на состојбата.

10-те ЦЈЗ треба да доставаат до Институтот за јавно здравје на Република Македонија предлог - програма за јавно здравје за 2019 година, најдоцна до **30.09.2018** година.

ИЈЗ на РМ врз основа на предлог програмите на извршителите од 10-те ЦЈЗ треба да подготви и достави до Министерството за здравство текст на активности за „Национална годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2019 година“ , најдоцна до **30.10.2018** година.

Мерки, активности,очекувани резултати и индикатори за реализација на програмските цели

Реализирањето на задачите и активностите се врши организирано во подолу наведените четири основни превентивни јавно здравствени дејности :

I. Социјално-медицинската дејност со здравствена статистика и промоција на здравје
II. Санитарно-хигиенската дејност со здравствена екологија
III. Епидемиолошката дејност
IV. Безбедност и здравје на работа и превентивна здравствена заштита на работниците и земјоделците

10-те ЦЈЗ ги спроведуваат активностите од првите три превентивни јавно здравствени дејности , согласно утврдена методологијата и начин на работа , врз основа на донесени стручно методолошки упатства и со координација и стручно методолошка помош од страна на експерти при ИЈЗ на РМ од сите области.

Програмските активност за „Безбедност и здравје при работа и превентивна здравствена заштита на земјоделците“, ги спроведува Институтот за медицина на труд на Република Македонија.

Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика при Медицински факултет Скопје, ќе спроведе програмски задачи за следење на интрахоспитални инфекции како неопходни постапки кон приклучување на Република Македонија на стандардите на ЕУ за согледување на реалната состојба и следење на болничките инфекции.

Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје ќе го реализира „Пилот Проект за промоција на превентивна физичка активност кај деца со лошо држење на ′рбет (функционална кифоза и функционална сколиоза) “.

А. ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ (ЦЈЗ)

Активностите во сите дејности се реализираат врз основа на „стручно методолошките упатства за секоја дејност“. Спроведувањето на програмските активности и нивната реализацијата се реализира со координација и со стручно методолошка помош од страна на ИЈЗ на РМ.

За потребите на државата и на општините за чие подрачје се основани ги спроведуваат програмски следниве задачи и активности по дејности:

I.Социјално-медицинска дејност со здравствена статистика и промоција на здравје

Во 10-те ЦЈЗ ќе се прибираат и обработуваат збирни и индивидуални статистички извештаи доставени од здравствените установи преку одделенијата за здравствена статистика и информатика каде ќе се спроведе софтверска обработка на податоците според утврдени апликативни програми и врз основа на стручно методолошките упатства.

По извршената логичка и математичка контрола и компјутерски внес на обработените податоци за утврдени заболувања и состојби во амбулантно-поликлиничките и диспанзерски дејности ќе се изготват извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив во амбулантно-поликлиничка, диспанзерска и болничка дејност, како и информации за утврдени заболувања и состојби .

1. Од областа на **здравствена статистика и информатика** од обработените податоци од електронскиот здравствен систем „ мој термин "и извештаите од ЦЈЗ ќе изготват:

1.1 Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес од збирните извештаи за IV тромесечие 2017 година.

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.2. Изготвување на полугодишни збирни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања и состојби за II полугодие 2017година

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.3. Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците од годишни збирни извештаи за кадар здравствени установи за 2017 година

Рок на изготвување: I квартал 2018

1.4. Изготвување и вршење на логичка и математичка контрола, компјутерски внес и обработка на податоци за збирните извештаи од кадар и посети од I тромесечие 2018 година.

Рок на изготвување: II квартал 2018 година

1.5. Изготвување на полугодишни извештаи за кадар и посети и утврдени заболувања и состојби за I полугодие 2018

Рок на изготвување: III квартал 2018 година

1.6 Прибирање и вршење на логичка и математичка контрола на податоците, компјутерски внес и обработка на податоците од збирни извештаи II тромесечие за 2018 година

Рок на изготвување: III квартал 2018 година

1.7. Прибирање, вршење на логичка контрола на податоците од индивидуални извештаи за декември 2017 година и јануари-ноември 2018 година, компјутерски внес и обработка на податоците

Рок на изготвување: континуирано

1.8. Изготвување на публикација " Збирен извештај за вработен кадар во здравствените установи за 2017 година

Рок на изготвување: мај 2018 година

2.Од областа на **социјална медицина со промоција на здравје**, ќе се изготват извештаи/анализи и информации кои содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив и информации за утврдени заболувања и состојби:

2.1 Годишен извештај за евалуација на Националната годишна програма за јавно здравје во 2017 година за подрачјето на Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: 15.01.2018 година

2.2 Анализа на амбулантно-поликлиничкиот морбидитет во 2017 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: јули 2018 година

2.3 Извештај за здравјето на населението во 2017 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: октомври 2018 година

2.4 Анализа за искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во 2017 година за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: март 2018 година

2.5 Анализа на болничкиот морбидитет и морталитет во 2017 година на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје

Рок на изготвување: јуни 2018 година

2.6 Информација за болест или состојба по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста, односно застапеноста во регионот во 2017

Извршител-ЦЈЗ	Болест/состојба
Битола	Малигни неоплазми
Велес	Респираторни болести
Кочани	Болести на дигестивен систем
Куманово	Кардиоваскуларни болести
Охрид	Хронична бубрежна инсуфициенција
Прилеп	Зависност од дроги
Скопје	Повреди
Струмица	Болести на кожата и на поткожното ткиво
Тетово	Дијабет
Штип	Алергични болести

Рок на изготвување : март 2018 година

2.7 Информација за една вулнерабилна група, по избор на секој Центар, во зависност од актуелноста и приоритетите за превенција во регионот

Извршител-ЦЈЗ	Вулнерабилна група
Битола	Деца
Велес	Училишни деца и младина
Кочани	Стари лица
Куманово	Мигранти
Охрид	Жени и деца
Прилеп	Доенчиња
Скопје	Млади адолесценти
Струмица	Лица со посебни потреби
Тетово	Жени во репродуктивен период
Штип	Роми

Рок на изготвување : ноември 2018

Индикатор: под точки 1-7 информации, извештаи и анализи се доставуваат до ИЈЗ на РМ

3. Спроведување на здравствена едукација преку едукативни предавања за целни групи на подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје.

Во рамките на службите за социјална медицина во центрите за јавно здравје, согласно законските одредби, се планираат, програмираат, извршуваат и евалуираат активности од здравствено-воспитната дејност со населението на подрачјето на Центарот. Во оваа смисла, се изготвуваат годишни програми и извештаи, повремени информации и анализи за спроведените здравствено-воспитни активности во одредени периоди, но исто така се пружа стручно-методолошка помош на здравствените установи на подрачјето, се координираат активности со повеќе владини и невладини организации, се одржуваат предавања, трибини, семинари и други форми на здравствено-промотивна активност.

Здравствено-воспитната активност на ниво на ЦЈЗ е со координиран пристап со единиците на локалната самоуправа и насочени се кон : предучилишни и училишни установи, здравствени установи, претпријатија, здруженија, јавни гласила.

Едукативните активности треба да бидат точно дефинирани во работниот акционен план на следниве теми:

- превенција на акутни и хронични незаразни болести општа популација;
- исхрана и здравје-здрави училишни оброци и здравствен ризик од неправилна исхрана (во сите основни и средни училишта),
- здравствениот бенефит од спроведување на редовна физичка активност (во сите основни училишта и предучилни установи);
- активности во периодот на детството, адолесценцијата и раниот адултен период (во секоја паралелка од средното образование се организираат поединечни предавања);

Секој Центар за јавно здравје (ЦЈЗ) треба да достави работен -акционен план до ИЈЗ на Република Македонија и Министерство за здравство , во кој се наведени: место/локација на одржување , број/ количина , време/час на одржување и планирана опфатена популација најдоцна до 15.01.2018 год.

Рок на реализирање: квартално
Индикатор : извештај за број на реализирани едукации со број на учесници на наведена тема

3.1 Одржување на четири трибини (по една во секој квартал) со јавно здравствена проблематика од интерес за подрачјето што го покрива Центарот за јавно здравје .

Рок на изготвување: квартално
Индикатор : извештај за одржана трибина на тема со број на учесници

3.2 Печатење на агитки или брошури на наведените теми за четирите трибини
Рок на изготвување: квартално
Индикатор : доставена брошура

Организирањето на здравствено едукативни активности , промоции и трибини треба да се во корелација со изготвениот промотивен едукативен материјал за здравствено воспитување на населението (агитки и брошури) согласно работниот план и координиран од ИЈЗ на Република Македонија и МЗ.

3.3 Задолжително одбележување на светските денови, недели (Светски ден на срцето, Светски ден на дијабетот, СИДА, туберкулоза, Ден на борба против пушење, Светски ден на сеќавање на жртвите од сообраќајни несреќи, ден за борба против насилство врз жената и други) координирана активност со ИЈЗ на Република Македонија и МЗ.

Рок на изготвување: квартално
Индикатор: Извештај за број на реализирани одбележувања

3.4 Работа на советувалишта за сексуално и репродуктивно здравје и советувалишта за одвикнување од пушење

Во рамките на 10-те ЦЈЗ ќе продолжат да функционираат советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје, каде младите и адолесцентите ќе добиваат бесплатни совети, ќе се спроведуваат доброволните ХИВ тестирања како и советувалиштата за одвикување од пушење кои ќе ги спроведуваат активностите согласно програмата и акциониот план.

Рок на извршување: континуирано
Индикатор: квартални извештаи со број на советувани млади луѓе,спроведени тестирања , реализирања едукации

II. САНИТАРНО-ХИГИЕНСКА ДЕЈНОСТ СО ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА

Активностите во сите дејности ќе се реализираат врз основа на „стручно методолошките упатства за секоја дејност“. Спроведувањето на програмските активности и нивната реализацијата се реализира со координација и со стручно методолошка помош од страна на ИЈЗ на Република Македонија.

1. Процена на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми поврзани со здравствената екологија

1.1 Процена на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водите за пиење и водоснабдувањето како и воспоставување на здравствена евиденција на водоснабдувањето

Во текот на годината секој Центар за јавно здравје врши редовни санитарно-хигиенски теренски извидувања на јавните водоснабдителни објекти со оценка за сигурност на објектот и можност за евентуални загадувања и ризик по здравјето на населението. По хигиено-епидемиолошки индикации се вршат санитарно-хигиенски теренски извидувања и на индивидуални водоснабдителни објекти.

На секој градски водовод се врши санитарно-хигиенски увид 4 пати годишно, локалните селски водоводи и селата без локални водоводи најмалку 1 теренски увид годишно. Останатите јавни објекти - крајпатни чешми, споменички чешми, чешми во рекреативни подрачја и други ќе бидат опфатени најмалку еднаш годишно. Квалитетот на водата се контролира со земање мостри за бактериолошка и физичко-хемиска анализа и се издава стручно мислење.

За оние јавни водоснабдителни објекти со кои стопанисува организација за водоснабдување, обемот и бројот на анализи ќе биде утврден со договор помеѓу ЦЈЗ и јавните комунални претпријатија.

За сите јавни водоснабдителни објекти каде не стопанисува организација за водоснабдување, односно: села со сопствен водовод, села со други видови на водоснабдителни објекти, води со посебни својства - природни минерални, лековити , локални јавни водоснабдителни објекти во и вон населените места (чешми, бунари, извори, и др.), обемот и бројот на следење на квалитетот на вода за пиење согласно програмата рамковно е даден во Табела бр. 1.1

Секој центар изработува „Анализа за проценката на здравственио ризик од водата за пиење, согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу центрите и организациите за јавно водоснабдување, како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности доставена до ИЈЗ на Република Македонија.

Табела број 1.1

Центар за јавно здравје	Број на селски населби	Планиран годишен број на:	
		Санитарно-хигиенски увиди	Лабораториски анализи Физичко-хемиски Бактериолошки
Битола	181	75	900
Куманово	90	90	770
Кочани	86	50	444
Охрид	121	70	460
Прилеп	182	110	1100
Скопје	125	80	500
Струмица	47	47	440
Тетово	180	100	600
Велес	250	162	860
Штип	36	36	800
ИЈЗ	/	50	300
Вкупно:	1172	1136	7174

Индикатор : Анализа за проценката на здравственио ризик од водата за пиење и извештај за број на реализирани увиди и земени мостри

Извршители: 10-те ЦЈЗ

Фреквенција на известување : квартално до МЗ и извештај со коментар во 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 год. до ИЈЗ на Република Македонија

1.2 Следење на состојбата со водоснабдување, санитација и хигиена во училиштата

Процената на ризикот поврзан со фактори во училишна средина врз здравјето на децата и младите во Република Македонија со посебен акцент на пристапот до безбедна вода за пиење, санитација и хигиена на училиштата и училишните тоалети ќе се изврши со санитарно-хигиенски увид во селектираните училишта (со примена на унифициран прашалник/листа за проверка) и земање примероци вода за пиење за лабораториска анализа.

Врз основа на утврдениот статус како и дониените резултати од тестирање на примероците вода, ќе се изврши идентификација на ризик факторите по здравјето на училишната популација, ќе се креира солидна база на податоци за санитарно-хигиенската состојба во училиштата со цел предлагање и превземање мерки за зачувување и унапредување на здравјето на оваа вулнерабилна популација.

Бројот на увиди во училиштата е даден во Табела 1.2.1. и истиот може да се зголемува според актуелни хигиенско-епидемиолошки состојби.

Табела 1.2.1. Следење на санитарно-хигиенската состојба во училиштата во Република Македонија

ЦЈЗ	Бр. на училишта		Тип на училишта		Планиран број на увиди	Реализирани увиди	Интернати	Планиран број на увиди	Реализирани увиди
	село	град	Основни	средни					
Битола	127	28	145	10	75		1	2	
Куманово	66	22	80	8	44		4	4	
Кочани	48	18	60	6	66		/	/	
Охрид	67	20	77	10	40		4	4	
Прилеп	70	9	82	7	66		2	2	
Скопје			156	31	90		7	7	
Струмица	14	11	20	5	25		1	1	
Тетово	78	7	80	5	25		/	/	
Велес	87	29	105	11	60		4	4	
Штип	44	18	54	8	30		2	4	
ВКУПНО	**960**		**859**	**101**	**521**		**25**	**28**	
			960						

* за потребите на програмската активност ќе се изработи соодветно работно упатство

Бројот на земени примероци вода за пиење за лабораториска анализа (во обем од бактериолошка и основна физичко-хемиска анализа) ќе се прикаже во табела 1.2.2 по извршениот санитарно-хигиенски увид со што ќе се креира база на податоци за пристапот до безбедна вода за пиење во училиштата во Република Македонија

Табела 1.2.2. Приказ на водоснабдувањето во училиштата

ЦЈЗ	Училиште		Тип на училиште		Тип на водоснабдителен објект			Примероци вода за пиење за анализа		Интернати	Примероци вода за пиење за анализа	
	село	град	основни	средни	централен	локален	Останато	планирани	реализирани		планирани	реализирани
Битола	127	28	145	10						1		
Куманово	66	22	80	8						4		
Кочани	48	18	60	6						/		
Охрид	67	20	77	10						4		
Прилеп	70	9	82	7						2		
Скопје			1	31						7		

			56									
Струмица	14	11	20	5						1		
Тетово	78	7	80	5						/		
Велес	87	29	105	11						4		
Штип	44	18	54	8						2		
ВКУПНО			859	101						25		

Индикатор: Информација за санитарно-хигиенската состојба во училиштата во Република Македонија со предлог мерки за унапредување на здрава училишна средина и мерки за зачувување и унапредување на здравјето на училишната популација

Извршители: Центрите за јавно здравје

Фреквенција на известување: Годишно, во 4-то тромесечие 2018

Извршители: 10-теЦЈЗ

Фреквенција на известување: 30. ноември 2018

1.3 Процена на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води од јавно-здравствен аспект

Процена на ризикот, е врз основа на утврдениот статус и извршени лабораториски испитувања на површинските води, а особено водите за рекреативно капење од здравствен аспект.

Бројот на увиди и на земање на мостри за бактериолошка и физичко-хемиска и микробиолошка анализа ќе биде најмалку 2 пати годишно даден (Табела 1.3), но истиот може да се зголемува во зависност од актуелни хигиенско-епидемиолошки состојби.

Центарот подготвува „Годишна информација за санитарно-хигиенската состојба и квалитет на водите за капење на подрачјето на Центарот со мерки за асанација за заштита и/или намалување на здравствениот ризик“ која ја доставува до ИЈЗ на Република Македонија

Табела 1.3 Следење на квалитетот на површински води

Центар за јавно здравје	**Санитарно-хигиенски увиди**	**Планиран годишен број примероци вода за физичко хемиска и бактериолошка анализа**
Битола	18	60
Куманово	10	20
Кочани	10	32
Охрид	40	150
Прилеп	10	20
Скопје	35	70
Струмица	14	28
Тетово	26	35

Велес	23	61
Штип	9	27
Вкупно Република Македонија:	**195**	**503**

Индикатор за следење: извештај за број на реализирани увиди и земени мостри
Извршители: 10-те ЦЈЗ
Фреквенција на известување: квартално до МЗ и извештај со коментар во 2^ро^ и 4^то^ тромесечие 2018 до ИЈЗ на РМ

1.4 Процена на здравствено-еколошкиот ризик на хигиенскиот квалитет на воздухот

Остварување на задачата се одвива со проценка на здравствено-еколошкиот ризик преку стационарен и мобилен мониторинг систем на Министерството за животна средина и ИЈЗ на РМ како и испитување на следните видови загадувачки материи во мрежата на центри за јавно здравје:

- Во сите Центри за јавно здравје ќе се следи вкупен аероседимент на 81 мерни места, а во Велес и присуство на Pb, Cd, Zn, Ni и Fe во аероседимент, како и во Куманово Pb, Cd и Zn во аероседимент со вкупно 972 месечни примероци;
- Во Центрите за јавно здравје Скопје и Велес ќе се следат лебдечки честички (чад) и SO2-сулфур двооксид на 9 мерни места со 5475 дневни примероци;
- Олово, кадмиум и цинк во воздухот ќе се следи во Велес на 2 мерни места со вкупно 413 дневни примероци, а во Скопје само олово на 1 мерно место со 14 дневни примероци;
- CO-јаглерод моноксид ќе се следи само во Скопје на 4 мерни места со 56 примероци.

Задачата ќе се реализира со стандардни методи на земање примероци атмосферски воздух и стандардни методи на лабораториска дијагноза. Наодите за чад, SO_2, олово, кадмиум и цинк ќе се презентираат како 24-часовен просек во мг/м^3 воздух, јаглерод моноксидот како часовен просек во мг/м^3 воздух, а аероседиментот како месечен просек во мг/м^2 површина.
Мерните места и бројот на примероци од следењето на аерозагадувањето е даден во табела бр.1.4

Табела бр.1.4

Центар за јавно здравје	**Аероседимент**		**Чад и SO2**		**Pb, Cd и Zn**		**CO**	
	Број на :		Број на :		Број на :		Број на :	
	Мерни места	Месечни примероци	Мерни места	Дневни примероци	Мерни места	Дневни примероци	Мерни места	Дневни примероци
Битола	6	72						
Куманово	4*****	48						
Кочани	4	48						
Охрид	7	84						
Прилеп	9	108						
Скопје	30	360	6	4330	1*	14	4**	56
Струмица	4	48						
Тетово	4	48						
Велес	11***	132	3	1095	2****	413		
Штип	4	48						
Вкупно РМ	**81**	**996**	**9**	**5425**	**3**	**427**	**4**	**56**

* Олово се следи 2 пати годишно по 7 дена во април/октомври во Скопје
** Јаглерод моноксид се следи 2 пати годишно по 7 дена во април/октомври само во Скопје
*** Аероседимент се следи во Велес на 7 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Pb,Cd и Zn и во Кавадарци на 4 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Ni и Fe.
**** Олово, кадмиум и цинк во цврсти честички со високоволуменски узоркува; на воздух на едно м.м. се следи секој ден, а на другото м.м. еден ден во неделата, во Велес

***** Аероседимент се следи во Куманово на 4 м.м. како вкупен аероседимент и со присуство на Pb,, Cd и Zn.

Индикатор: квартален извештај за извршени мерења до МЗ и ИЈЗ на РМ
Фреквенција на известување: Извештај со коментар во 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 до ИЈЗ на РМ

Во случај на индикација за зголемена емисија на загадувачки материи на локации и во услови во кои не се можни мерења од стационарната мониторинг мрежа, Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе примени соодветно мерење со мобилна мониторинг станица и резултатите ќе ги толкува согласно националните и меѓународни стандарди и прописи .

Индикатор: извештај за извршени мерења до МЗ
Фреквенција на известување: квартално
Извршител: ИЈЗ на РМ

1.5 Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето кај предучилишна и училишна популација

Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето на изложеното население се врши врз основа на добиените вредности од извршениот мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух релацијата со податоците за годишната стапка на морбидитетот од неспецифични респираторни заболувања J00 - J99, со исклучок на J10-J18, според МКБ -10 кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и села.

Во случаи на акутни состојби на загаденост на воздухот на ниво на аларм од прв, втор или трет степен, од страна на територијално надлежниот Центар за јавно здравје во најкус рок и по најкус пат ќе се известува Министерството за здравство, Институтот за јавно здравје и Министерството за животна средина и просторно планирање.

Индикатор за следење: Оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и во село, како и на национално ниво по методологијата на СЗО.

Извршители: Центрите за јавно здравје
Фреквенција на известување: Годишно, во прво тромесечие 2018 година

2. Безбедност на храна од јавно здравствен аспект

2.1 Следење на безбедноста на храната наменети за одредени популациони групи со цел да се превенираат болестите поврзани со небезбедна храна

Следење на безбедноста на храната наменета за одредени популациони групи со цел да сепревенираат болестите поврзани со небезбедна храна ќе се врши лабораториска контрола на храната и чистотата на објектите во кои се приготвува храната за предучилишни, училишни установи, ученички, студентски домови, болнички установи и домови за згрижување на стари лица, согласно табелите број 1, 2 и 3 во продолжение. Активноста ќе се изведува согласно Правилникот за микробиолошка безбедност на храната и упатството
изработено од страна на ИЈЗна РМ.

Табела број 1„Следење на безбедноста на храната во образовни установи“

Центар за јавно здравје	**Број на образовни установи**	**Санитарно хигиенски увиди**	**Број на годишни тестирани оброци**	**Број на годишни брисеви**
Битола	6	12	48	60
Куманово	10	20	80	100
Кочани	6	12	48	60
Охрид	5	10	40	50
Прилеп	5	10	40	50
Скопје	15	30	120	150
Струмица	6	12	48	80
Тетово	10	20	160	160
Велес	11	22	88	110
Штип	7	14	56	70
Вкупно	**81**	**162**	**728**	**890**

Табела број 2 Следење на безбедност на храната во болници

Извршители ЦЈЗ	**број на објекти**	**Санитарно хигиенски увиди**	**Број на годишни примероци за бактериолошка анализа**	**Број на брисеви**
Скопје	6	12	48	120
Битола	4	8	32	80
Велес	6	12	48	120
Тетово	2	4	16	40
Куманово	2	4	16	40
Кочани	1	2	8	20
Штип	1	2	8	20
Струмица	1	2	8	20
Прилеп	1	2	8	20
Охрид	3	6	24	60
Вкупно	**28**	**54**	**216**	**540**

Табела бр.3. Следење на безбедност на храната во домови за згрижување на стари лица

Центар за јавно здравје	**Број на објекти**	**Санитарно хигиенски увиди**	**Број на примероци за бактериолошка анализа**	**Број на брисеви**
Скопје	2	4	12	20
Битола	1	2	6	10
Куманово	1	2	6	10

Прилеп	1	2	8	20
Вкупно	5	10	32	60

Индикатор : Извештај со број на земени анализа и превземени мерки од небезбедна храна, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ.

Фреквенција на известување: квартално

2.2 Проценка на хемиската контаминација на храна од пазар од домашно земјоделско производство во различни региони

За проценка на хемиската контаминација во 2018 година ќе се врши лабораториско тестирање и проценка на контаминацијата со тешки метали и микотоксини. Центрите за јавно здравје во Скопје Битола, Куманово и Велес ќе земат и испитаат по 50 примероци на прехранбени шпроизводи од домашно производство за присуство на олово и кадмиум, според табелата бр 1.

Табела бр. 1 Дистрибуција на примероци за анализа на резидуи на метали

Група	**ЦЈЗ Скопје**	**ЦЈЗ Куманово**	**ЦЈЗ Битола**	**ЦЈЗ Велес**	**ИЈЗ на РМ**
Овошје и нивни производи	20	20	20	20	30
Зеленчук и нивни производи	20	20	20	20	30
Жита, брашно, и нивни производи	10	10	10	10	40
Вкупно	50	50	50	50	100

Центрите за јавно здравје во Скопје, Битола, Куманово и Велес ќе земат и испитаат по примероци на прехранбени производи од домашно производство за присуство на микотоксини, според табелата бр 2.

Табела бр.2 Дистрибуција на примероци за анализа на микотоксини

Група	ЦЈЗ Скопје	ЦЈЗ Куманово	ЦЈЗ Битола	ЦЈЗ Велес	ИЈЗ на РМ
Млеко и производи од млеко	10				
Жита, брашно и нивни производи	10	10	10	10	20
Кикирики и слични производи	10	10	10	10	20
Суво овошје	10	10	10	10	20
Кафе, какао, чај, зачини	10	10	10	10	20
Вкупно	50	40	40	40	80

Индикатор за следење: Извештај со анализа на контаминираната храна, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ.
Рок на известување: 2-ро и 4-то тромесечие 2018 година

3. Јавно здравствени аспекти на исхраната

3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички и студентски домови и домови за згрижување на стари лица

Биолошкиот квалитет на исхраната вклучува испитување на енергетската вредност, како и содржината на макронутриенси (јаглени хидрати, масти и протеини) и микронутриенси (витамини и минерали) во единица оброк кој се користи во исхраната на популациите опфатени со следењето.

Во 2018 година, Центрите за јавно здравје (ЦЈЗ) во РМ, по утврдена методологија базирана на база на податоци за состав на храната, ќе ја испитуваат нутритивна вредност на исхраната која се подготвува во овие установи, и тоа:

- во предучилишните установи ке се испитуваат по пет дневни оброци во 4 сезони (пролет, лето, есен, зима);
- во училиштата со организирана целодневна исхрана ќе се испитуваат по пет дневни оброци во две сезони и тоа во пролет (март-април) и есен (ноември –декември);
- во ученичките/студентските домови ќе се испитуваат по седум дневни оброци во две сезони и тоа во пролет (март-април) и есен (ноември –декември);
- во домовите за згрижување на стари лица ќе се испитуваат по седум дневни оброци во четири сезони (пролет, лето, есен, зима).

Во табелата 3.1. се прикажани активностите за секој регион на Центрите за јавно здравје.

Табела 3.1. Преглед на број на објекти и оброци по ЦЈЗ

Регион на центар за јавно здравје	Број на објекти	Број на испитани оборци
Битола	8	156
Куманово	6	116
Кочани	8	140
Охрид	6	108
Прилеп	6	116
Скопје	13	202
Струмица	4	68
Тетово	6	88
Велес	11	192
Штип	6	108
Вкупно	**74**	**1294**

Индикатор за следење: Извештаи за извршените активности доставен до ИЈЗ на РМ

Рок на известување: Годишно, во 4-ти квартал се доставува извештај за квалитетот на исхраната во установите на подрачјето на ЦЈЗ (најдоцна до 1.12.2018 година)

3.2. Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца во функција на рана детекција на прекурсори на можни здравствени ризици за појавана хронични незаразни заболувања

На определен репрезентативен примерок деца од секој регион поединечно за Центрите за јавно здравје, презентирани во табела број 3.2. ќе се вршат испитувања за соодветните популациони групи.

Табела 3.2. Вкупен број на ученици кои ќе бидат опфатени за проценка на нутритивен статус

Регион на Центар за јавно здравје	Деца од предуч. установи (4-5 год.)	Второ одделение	Петто одделение	Прва година средно
Битола	141	324	304	150
Велес	250	334	314	150
Кочани	70	291	271	100
Куманово	100	335	315	150
Охрид	100	317	250	110

Прилеп	70	306	266	70
Скопје	250	375	290	150
Струмица	70	300	250	70
Тетово	200	358	338	150
Штип	70	274	254	70
Вкупно	**1321**	**3214**	**2852**	**1170**

Антропометриски испитувања за определување на растот и нутритивниот статус ќе се вршат со мерење на **телесна висина и телесна тежина** кај деца од предучилишна возраст, второ одделение, петто одделение и прва година средно образование .

За сите популации на деца извештаите ќе се доставуваат електронски до ИЈЗРМ, во ексел документи, по претходно доставен формат на документ од страна на ИЈЗ на РМ.

Индикатор за следење: Извештаи до ИЈЗ на РМ за извршените активности

Рок на известување: Квартално

- Во првиот квартал на 2018 за децата од предучилишни установи (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.04.2018);
- Во вториот квартал за децата од второ одделение (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.07.2018);
- Во третиот квартал за учениците од петто одделение (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.10.2018);
- Во четвртиот квартал за децата од прва година средно образование (извештај до ИЈЗ на РМ најдоцна до 1.12.2018).

3.3. Следење на болничката исхрана

Во 2018 година ЦЈЗ ќе ја испитуваат нутритивната вредност на стандардната исхрана во болниците во Република Македонија кои припаѓаат на подрачјето на соодветниот ЦЈЗ како и при клиниките на Клиничкиот центар во Скопје, Специјалната болница за гинекологија „Мајка Тереза“, Институтот по белодробни заболувања кај децата - Козле и Градската болница „8. септември“ по стандардна методологија, со динамика на испитување на 3 целодневни оброци месечно, во текот на сите 12 месеци.

Испитувањето на биолошкиот квалитет на исхраната вклучува испитување на енергетската вредност, како и содржината на макронутриенси (јаглени хидрати, масти и протеини) и микронутриенси (витамини и минерали) во единица дневен оброк кој се користи во исхраната на болните без специфични нарушувања на органските системи кои би продуцирале исхрана според специфична диета.

Центрите во извештаите ќе наведат за кои болни е спремана храната, односно на кои одделенија е поделена, имајќи ја предвид забелешката од претходниот пасус при одбирање на оброците за анализа.

Во табелата 3.3. се прикажани активностите за секој регион на Центрите за јавно здравје.

Табела 3.3. Следење на нутритивниот квалитет на болничката исхрана

Центар за јавно здравје	**Број на објекти**	**Број на испитани оборци**
Битола	4	144
Куманово	2	72
Кочани	1	36
Охрид	3	108

Прилеп	1	36
Струмица	1	36
Скопје	4	144
Тетово	2	72
Велес	3	108
Штип	1	36
Вкупно	22	792

Индикатор за следење: Извештаи за извршените активности до МЗ и ИЈЗ на РМ

Рок на известување: Годишно, во 4-ти квартал се доставува извештај за квалитетот на исхраната во болниците на подрачјето на соодветниот ЦЈЗ (најдоцна до 1.12.2018 година).

4.Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина

Центарот за јавно здравје Скопје ќе врши мониторинг на бучава на 14 мерни места во Скопје, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Lден, Lвечер, Lноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација .

Центарот за јавно здравје Битола ќе врши мониторинг на бучава на 15 мерни места во Битола и Кичево, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Lден, Lвечер, Lноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација .

Центарот за јавно здравје Куманово ќе врши мониторинг на бучава на 10 мерни места во Куманово, два пати годишно со одредување на индикаторите за изложеност Lден, Lвечер, Lноќ, во тек на пролет и есен. Во текот на годината ќе извршат проценка на индикаторите за ефекти, вознемиреност и нарушување на спиењето кај репрезентативен примерок од возрасната популација.

Извршители: ЦЈЗ Скопје, ЦЈЗ Битола, ЦЈЗ Куманово

Индикатор за следење: Извештаи за извршените активности со анализа и проценка на здравствениот ризик од бучавата, доставени до МЗ и ИЈЗ на РМ

Рок на известување: 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 година

III. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

ЦЕЛ 1 Зајакнување и подобрување на ефикасноста на системот на следење на заразни болести

Мерка 1.1. Собирање, обработка и анализа на пријави за заразни заболувања и пријави за изолиран/докажан микробиолошки причинител на заразна болест и активности по НПЈЗ

1. ЦЈЗ/ПЕ ќе вршат прибирање на збирни неделни извештаи од ПЗЗ (матични лекари) на нивното подрачје, внесување во посебен софтвер и статистичка обработка и анализа на доставените податоци, а по анализата на неделните извештаи, ЦЈЗ/ПЕ во електронска форма ќе доставаат неделен извештај до ИЈЗ.
2. Теренски увид од страна на ЦЈЗ/ПЕ, при појава на алерт од одреден синдром.
3. Доставен извештај до ИЈЗ за резултатите, причинителот и превземените мерки за сузбивање на заболувањето по извршениот увид од страна на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Редовни теренски увиди кај матичните доктори за контрола на пријавување во АЛЕРТ системот, спроведени од ЦЈЗ/ПЕ
5. Изработување на неделни, месечни, тримесечни, шестмесечен и годишен извештај за АЛЕРТ системот.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ,ИЈЗ, матични доктори.

Индикатор (показател на успешност)
1. Број на обработени неделни извештаи добиени од ПЗЗ.
2. Број на изготвени неделни извештаи доставени до ИЈЗ.
3. Број на теренски увиди.
4. Број на информации/извештаи од теренски увиди.
5. Број на навремено доставени месечни, тромесечни, шестомесечни и годишен извештај за АЛЕРТ системот.

ЦЕЛ 2 Подобрување на состојбата со задолжителната имунизацијата и намалување на бројот на заболени од вакцино-превентабилните болести

Мерка 2.1 Контрола и евалуација на задолжителната вакцинацијата

Активности:
1. Теренски увиди во вакцинални пунктови.
2. Изготвување на квартални и шестмесечен табеларни извештај за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини.
3. Изготвување на годишен табеларен и наративен извештај за спроведената имунизација за 2018 година во ЦЈЗ/ПЕ, со опфат одделно за секоја вакцина/ревакцина.
4. Теренски увид и изготвување на информација по пријава за поствакцинална несакана реакција.
5. Спроведување на медиумска локална кампања за придобивките од имунизацијата кај населението.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со вакцинални пунктови и ИЈЗ.

Индикатори (показатели на успешност):
1. Опфат над 95% со сите вакцини предвидени во редовниот календар за имунизација;
2. Број на доставени до ИЈЗ, тримесечни и шестмесечни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат од ЦЈЗ/ПЕ;
3. Број на изготвени извештаи за состојбата со поствакциналните реакции;
4. Број на реализирани теренски увиди и изготвени информации.

Мерка 2.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детска парализа

Мерката ќе се спроведува преку активниот надзор над акутна флакцидна парализа (АФП), достава до ИЈЗ на "Неделните извештаи за активен надзор на АФП", навремен одговор при пријава на АФП случај со цел да се одржи "статусот земја ослободена од полио".

Активности:

1. По добивање на итна пријава за АФП случај ИЈЗ ќе го контактира ЦЈЗ/ПЕ каде е регистриран случајот со цел ЦЈЗ/ПЕ да направи контрола на опфатот на вакцинацијата против полио.
2. ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши увид во вакциналните пунктови за проверка на опфатот со ОПВ вакцина.
3. ЦЈЗ/ПЕ од блиските контакти на АФП случајот - деца на возраст до 15 години зема материјал за вирусолошко испитување и согласно правилата го транспортира до вирусолошката лабораторија при ИЈЗ.
4. Изработка на епидемиолошки анкети за АФП случаи/контакти.
5. Изготвување на годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП/полиомиелитис во земјата и остварувањето на индикаторите за успешен надзор.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со вакцинални пунктови и ИЈЗ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на доставени неделните извештаи за АФП;
2. Број извршени епидемиолошки увиди, изготвени епидемиолошки анкети;
3. Број на земени и испратени материјали за лабораториско тестирање до ИЈЗ;
4. Број на изготвени месечни, тримесечни и годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП.

Мерка 2.3 Елиминација на мали сипаници и рубеола во Р. Македонија

Активности:

1. Континуирано следење на вакцинацијата со МРП вакцината.
2. Обработка на пријави и навремено доставување на истите до ИЈЗ.
3. Изработка на епидемиолошки анкети за секој случај на мали сипаници и/или рубеола, и навремено доставување до ИЈЗ.
4. За секој пријавен клинички случај, ЦЈЗ/ПЕ веднаш ќе обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и контактите, и ќе се достави за анализа во вирусолошката лабораторија при ИЈЗ, за потврдување/отфрлање на дијагнозата.
5. При сомневање за појава на епидемија, се прави епидемиолошки увид на терен и се изготвува информација и се информира ИЈЗ.
6. Во случај на епидемија се подготвуваат неделни/месечни ажурирани информации за актуелната состојба и преземените мерки.
7. Согласно Националната програма за елиминација, секој случај на исипна треска задолжително треба лабораториски да се потврди/отфрли.
8. Организирање на кампања на ниво на ЦЈЗ/ПЕ за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ во соработка со ИЈЗ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза кај клинички случаи, и случаи на исипни трески;
2. Број на извршени епидемиолошки увиди за контрола на вакцинација;
3. Број на епидемиолошки увиди при пријава на случај на мали сипаници/ рубеола;
4. Број на изготвени информации;
5. Број на изготвени неделни/месечни информации/извештаи;
6. Број на организирани кампањи за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините;

ЦЕЛ 3 Намалување на оптоварувањето со заразни заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Мерка 3.1 Зајакнување на капацитетите здравствениот систем за дијагностика на причинителите и утврдување ризик фактори при зголемен број (кластер) или епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Активности:

1. Навремена обработка на пријави од овие заболувања за детекција на кластери особено кај деца на возраст од 0-4 години.
2. Вршење на теренски увид при зголемен број на заболени од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.
3. Обезбедување на материјал за потврда, а по потреба и за конфирмација на причинителот во микробиолошките лаборатории на ИЈЗ.
4. Зголемување на капацитетите на ниво на ЦЈЗ/ПЕ, за дијагноза на микробиолошки причинители на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.
5. Извештаи/информации од теренски истражувања при појава на кластери/епидемии.
6. Континуирани обуки на лицата кои работат со храна за минимум хигиенски стандарди.
7. Континуирани теренски увиди во објектите кои работат со храна и земање на материјал за контрола и проверка на храната.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со МЗ, ИЈЗ, АХВ и ДСЗИ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени пријави и детектирани кластери.
2. Број на извршени контроли/увиди на терен.
3. Број на земени материјали за лабораториска дијагностика.
4. Број на изготвени извештаи/информации.
5. Број на извршени обуки/обучени лица
6. Обезбедени опрема и човечки ресурси за дијагноза на поголем број на различни причинители на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода.

ЦЕЛ 4 Зајакнување на системот за следење, контрола и одговор на болнички стекнатите инфекции и антимикробната резистенција

Мерка 4.1 Спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции

Активности:

1. Спроведување на епидемиолошки увиди (програмски и по индикации) на подрачјето на секој ЦЈЗ.
2. Земање материјали за микробиолошки анализи со цел контрола на моменталната состојба.
3. Изготвување и доставување на информации/извештаи до ИЈЗ, МЗ, ДСЗИ и здравствената установа каде е направен увидот за надзор над ИХИ.
4. Обработка на микробиолошките изолати на болничките инфекции во електронски систем за следење.
5. Навремено доставување до надлежните институции на пријавите за интрахоспитална болест и микробиолошкиот изолат.
6. Докажување на резистенција на микроорганизмите кон антимикробните средства во лабораториите на ЦЈЗ/ПЕ и во лабораториј ата на ИЈЗ.
7. Следењето на потрошувачката на антимикробни средства и доставување на извештај во ИЈЗ.
8. Изготвување на месечни, квартални и годишен извештај за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ, ДСЗИ, болници

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на извршени теренски увиди;
2. Број на земени материјали за микробиолошки анализи;
3. Број на информации/извештаи;
4. Обука на медицински професионалци од ЦЈЗ, лаборатории и болници за докажување на антимикробна резистенција, нејзино следење и пријавување,
5. Обука за следење и известување за потрошувачката на антимикробни средства.
6. Број на изготвени месечни, тромесечни извештаи и годишен извештај.

ЦЕЛ 5 Одржување ниска преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции

Мерка 5.1 Превенција на хепатитис Б и Ц на подрачјето на ЦЈЗ/ПЕ

1. Обработка на пријави и направени теренски увиди за пријавени случаи на вирусен хепатит Б или Ц.
2. Изготвување на епидемиолошка анкета и обезбедување на материјал за лабораториска дијагноза од секој нов случај.
3. Навремено доставување на пријави и анкети до ИЈЗ за вирусен хепатит Б или Ц.
4. Водење на евиденција за секое носителство или хронична болест од овие хепатити, и достава на истите до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ,

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на обработени пријави, теренски увиди.
2. Број/процент на извршени анкети и обезбедени биолошки материјали од секој нов случај.
3. Број на пријави за хроничен случај или носителство.
4. Број на изготвени информации.

Мерка 5.2 Подобрување на системот за надзор над сексуално преносливи инфекции

Активности:
1. Навремено доставување на анонимна пријава и анкета до ИЈЗ, за секој случај на СПИ на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
2. Поврзување на граѓански сектор со јавно-здравствени установи во делот на анонимно пријавување на бројот на извршени анонимни советувања и тестирање кај клучни популации.
3. Број на одржани семинари/предавања за превенција и заштита од СПИ, особено кај младата популација (во средни училишта).

Извршители: ЦЈЗ во соработка со ИЈЗ,

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на обработени и доставени анонимни пријави за случај и изолат за ХИВ и СПИ.
2. Број на направени и доставни анкети од случаи за ХИВ и СПИ.
3. Број на направени и пријавени тестови за ДДСТ (одделно од ЦЈЗ и Граѓански организации).
4. Број на одржани едукативни обуки / предавања.

ЦЕЛ 6 Намалување на оптоварувањето со зоонози и вектор-преносливи инфекции

Мерка 6.1 Подобрување на систем за надзор и контрола на зоонози и вектор преносливи заболувања во Република Македонија

1. Преземањето на мерки и активностите согласно Акциониот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Информации за преземени мерки и активност согласно Акцискиот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ) и доставување до ИЈЗ.
3. Спроведување на дезинсекција против комарци на територијата на РМ (по општини), согласно Акциониот план за превенција од ВПБ.
4. Подготовка на оперативни планови за ДДД на ниво на локална самоуправа.
5. Достава на квартален и годишен извештај за спроведена дезинсекција на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
6. Задолжително теренско истражување при пријавен случај на зоонози и ВПБ.
7. Изготвување на информација и навремено известување на ИЈЗ за појава на случај и теренско истражување.
8. Обезбедување на материјал и достава на истиот до лабораториите на ИЈЗ за лабораториска дијагностика на случаи на вектор преносливи заболувања.
9. Доставување на годишен извештај за ВПБ и доставување на истиот до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, ЕЛС.

Индикатори:
1. Број на информации за преземени мерки согласно Акцискиот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Број на информации за изготвени оперативни планови за ДДД на ниво на локална самоуправа.
3. Месечни (во сезона), квартален и годишен извештај за спроведена дезинсекција на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Број на извршени теренски увиди и изготвени информации.
5. Број на земени примероци лабораториски материјал.
6. Годишен извештајза ВПБ.

Мерка 6.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на маларијата во Република Македонија

Активности:
1. Континуирано следење на лицата кои патуваат во земји со ендемска маларија (согласно СЗО водич за патници во меѓународен сообраќај).
2. Континуирано земање на материјал за периферна размаска и густа капка крв
3. Теренски увид при појава на случај на маларија.
4. Пријавениот случај од ЦЈЗ/ПЕ врши увид и епидемиолошка акета на клиниката.
5. Изготвување на информација од теренскиот увид до ИЈЗ и ДСЗИ.
6. Доставување на пријава и епидемиолошка анкета до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, КИБФС, МЗ.

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на обработени пријави од случаи на маларија.
2. Број на увиди во КИБФС/болници од каде е пријавен случај.
3. Број на направени анкети од случаи на маларија.
4. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза од случаи и патници кои се враќаат од земји со ендемска маларија.
5. Изготвени информации до ИЈЗ.

ЦЕЛ 7 Намалување на оптоварувањето со инфлуенца и заболувања слични на инфлуенца

Мерка 7.1 Зајакнување на системот за надзор и одговор кон заболувања слични на грип и акутни респираторни инфекции

Активности:

1. ЦЈЗ/ПЕ во сезоната на грип континуирано ќе вршат прибирање и обработка на групни пријави на ниво на ЦЈЗ/ПЕ.
2. ЦЈЗ/ПЕ во сезоната ќе обезбеди материјали од лица со симптоми на грип или слични на грип за лабораториска дијагностика.
3. Ќе обезбеди материјал за ретестирање или типизација на Influenza virus.
4. При појава на зголемен број на лица со грип, ќе извршени теренски увиди, во здравствени установи, училишта, градинки.
5. За состојбата од терен ќе подготват информации и навремено ќе ги доставаат до ИЈЗ.
6. Секој микробиолошки изолат навремено го пријавува до ИЈЗ.
7. Набавка на вакцини против сезонски грип пред отпочнување на сезоната ЦЈЗ/ПЕ.
8. Изготвување неделни извештаи за спроведена имунизација против сезонски грип на подрачјето на ЦЈЗ/ПЕ и доставување о ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ, МЗ, ЗУ

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на обработени и доставени групни пријави за грип до ИЈЗ.
2. Број на доставени материјали до лабораторијата на ИЈЗ.
3. Број на извршени теренски увиди, во здравствени установи, училишта, градинки.
4. Број на информации од теренските увиди.
5. Број на доставени неделни групни пријави до ИЈЗ.
6. Број на доставени пријави за микробиолошки изолати.
7. Број на набавени и аплицирани вакцини против сезонски грип.
8. Број на неделни извештаи за спроведена вакцинација на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ

Мерка 7.2 Зајакнување на системот за надзор над сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ)

Активности:

1. Следење на појава на сериозни респираторни инфекции (САРИ) на ниво на ЦЈЗ/ПЕ.
2. Навремено пријавување на САРИ до ИЈЗ.
3. Земање и достава на материјал до лабораторијата на ИЈЗ, од хоспитализираните пациенти.
4. Теренски увид во клиниката каде е регистриран САРИ случајот.
5. Извештај од теренскиот увид.

Извршители: ЦЈЗ,ИЈЗ ,болници

Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на пријави/извештаи за нови случаи на САРИ.
2. Број на случаи на САРИ од кои е земен биолошки примерок и се лабораториски тестирани.
3. Број на направени теренски увид.
4. Број на иготвени информации од теренски увиди.

ЦЕЛ 8 Одржување и понатамошен тренд на намалување на оптоварувањето со туберкулоза

Мерките и активностите за намалување на оптоварувањето со туберкулоза се претставени во посебна Програма за заштита на населението од туберкулоза и се во надлежност на Институтот за туберкулоза и белодробни заболувања и диспанзерите за ТБЦ во земјата.

ЦЕЛ 9 Систем за следење и одговор кон појава на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат

Мерка 9.1 Воспоставување на систем за надзор кон нови заразни болести кои повторно се појавуваат

Активности:
1. ЦЈЗ/ПЕ ќе изврши епидемиолошки теренски увиди при појавана случаи на нови заболувања или заболувања кои повторно се појавуваат и ќе достави навремена информација до ИЈЗ.
2. ЦЈЗ/ПЕ ќе обезбеди материјал за лабораториско испитување и ќе го достави до ИЈЗ.
3. По потреба во соработка со ИЈЗ ќе се изготват информации за населението, упатства за работа на здравствени установи и друг информативен материјал.

Извршители: ЦЈЗ, ИЈЗ МЗ и ЦЈЗ/ПЕ.
Индикатор:
1. Број на теренски увиди и информации.
2. Број на земени материјали и доставени до референтната лабораторија на ИЈЗ.
3. Број на информации за население и упатства за работа на здравствениот кадар.

ЦЕЛ 10 Воспоставување на систем за брза реакција во случај на епидемии и кризни состојби

Мерка 10.1 Формирање на тимови за брза реакција во случај на епидемии или кризни состојби

Активности:
1. Воведување на единствен и интегриран информациски систем за брз проток на информации поврзани со заразни заболувања.
2. Воведување на систем за приправност на епидемиолошката служба при ЦЈЗ/ПЕ.
3. Вршење на епидемиолошки истражувања, согласно протокол за истражување на епидемии и брза реакција во кризни состојби на подрачје на ЦЈЗ/ПЕ.
4. Навремена достава на пријави и епидемиолошки анкети до ИЈЗ.
5. По потреба земање на материјал за лабораториско докажување/потврдување на причинителот.
6. Изготвување на информации и доставување до МЗ и ДСЗИ.
7. Изработка и доставување на Пријави и Одјави за епидемии на заразна болест од ЦЈЗ/ПЕ до ИЈЗ.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ, ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, АХВ

Индикатори (показатели на успешност):
1. Воведен систем за приправност на ниво на ИЈЗ/ЦЈЗ со ажурирани контакти.
2. Број на извршени епидемиолошки истражувања согласно Протокол.
3. Број на пријави и епидемиолошки анкети.
4. Број на земени материјали за лабораториско тестирање/конфирмација.
5. Број на теренски епидемиолошки увиди и изготвени информации.
6. Број на доставени Пријави и Одјави на епидемија.

Здравствено-воспитна и едукативна дејност и публикации

ЦЈЗ/ПЕ ќе врши континуирана здравствено-воспитна и едукативна дејност во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести на подрачјето кое го покриваат преку:

1. Изготвување на информативно-едукативен материјал - брошури, флаери, постери, публикации за заразни заболувања, наменет за широката јавност и за здравствени работници.
2. Настапи/написи/интервјуа во средствата за јавно информирање (ТВ, весници, списанија), со цел информација и едукација на пошироката јавност.

Извршители: ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор: Број на одржани предавања, број на изготвени информативни материјали (брошури, летоци и сл), број на настапи во јавни медиуми.

Б. ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЈЗ на РМ врши координација, следење, мониторирање и евалуација над спроведувањето на Програмските јавно-здравствени активности и пружа стручно методолошка помош на 10-те ЦЈЗ.

Овие активности ИЈЗ на РМ ги спроведува континуирано преку квартални теренски увиди во сите здравствено превентивни дејности во секој ЦЈЗ, а врз основа на Упатство со методологија за менаџирање и управување со програмата. За спроведената активност секој сектор во ИЈЗ на РМ подготвува извештај за координација, следење, стручно методолошка помош и реализација на програмските активности од страна на сите извршители и констатирана состојба со коментар.

Индикатор: детален извештај од секој сектор на ИЈЗ на РМ
Рок на известување: квартално

ИЈЗ на РМ како врвна јавна здравствена установа во превентивната медицина, ги обезбедува и располага во текот на цела година со потребните реагенси за дијагностика на причинителите на заразни заболувања согласно програмските активности.

Реализирањето на задачите и активностите се врши организирано во сите превентивни здравствени дејности за што до Министерството за здравство се доставува извештај во рок и фреквенција согласно програмата, а при вонредни околности и јавно здравствени закани, фреквенцијата на известувањето е веднаш.

1. СОЦИЈАЛНО МЕДИЦИНСКА ДЕЈНОСТ
1.1. Здравствена статистика и информатика

Во тек на 2018 година ќе продолжи спроведувањето на статистичките истражувања од областа на здравството.

Во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација ќе се прибираат и обработуваат збирни и индивидуални статистички извештаи доставени од здравствените установи преку одделенијата за здравствена статистика и информатика при 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија и податоците од електронски здравствен систем „мој термин“.

1.1.1 Збирни евиденции

Збирни извештаи содржат податоци со кои се прикажува работата на здравствените установи во Република Македонија, кадарот вработен во нив како и податоци за утврдени заболувања и состојби во амбулантно-поликлиничките и диспанзерски дејности.

Во тек на 2018 година од здравствените установи во Република Македонија преку 10-те ЦЈЗ, ИЈЗ на РМ ќе изврши обработка на пристигнатите податоци од збирните извештаи на:

- Збирни извештаи за II полугодие за 2017 година, годишни збирни извештаи за 2017 година, и збирни извештаи за IV тромесечие за 2017 година за хигиенската исправност на намирниците и предметите за општа употреба и извештаи за несреќи на работа;
- Збирни извештаи за I полугодие за 2018 година и тромесечни извештаи за I, II и III тромесечие за 2018 година.

Од доставените збирни извештаи за 2017 година по извршената логична и математичка контрола и компјутерски внес на податоците, во Центарот ќе се изготват:

1.1.2 Годишни збирни извештаи за кадар и извршена работа за 2017 година за Републиката

Индикатор:	доставени извештаи до МЗ
Рок на изготвување:	Мај 2018 година

Од доставените збирни извештаи за 2018 година по извршената логична и математичка контрола и компјутерски внес на податоците, во Центарот ќе се изготват:

1.1.3 Полугодишни збирни извештаи за кадар и извршена работа на ниво на Република Македонија за I полугодие 2018 година

Индикатор:	доставени извештаи до МЗ
Рок на изготвување:	Септември 2018 година

1.2 Стручно-методолошка помош од областа на здравствена статистика

Центарот за статистика преку теренски квартални посети во 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија ќе спроведе стручно методолошка помош за правилна примена на МКБ-10 и примената на другите параметри во збирните извештаи со цел за квалитетна обработка на податоците од збирните евиденции, како и здравствените установи во соработка со стручните лица од центрите за јавно здравје на подрачјата што ги покриваат, што ќе допринесе подобрување во доставувањето на здравствено-статистичките податоци по однос на квалитет и квантитет.

Индикатор:	доставен извештај до МЗ за теренска посета и стручно-методолошка помош во ЦЈЗ
Рок на изготвување:	квартално

2. Здравствени публикации во Република Македонија за 2017 година

Заради поширока достапност за користење на здравствено-статистичките податоци од збирните и индивидуалните здравствено-статистички евиденции во тек на 2018 година ќе бидат изготвени следниве публикации:

2.1 Здравствена карта на Република Македонија, 2017

Здравствената карта на Република Македонија за 2017 година, ќе ја презентира состојбата на здравствената заштита во Република Македонија по однос на организационата структура, здравствените дејности и здравствениот кадар, морбидитет и морталитет.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Декември 2018 година

2.2 Амбулантно-поликлинички морбидитет во Република Македонија, 2017

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

2.3 Мрежа на болничките здравствени установи за 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Мај 2018 година

2.4 Специјалистички служби во Република Македонија во 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Мај 2018 година

2.5 Кадар во здравствени установи во Република Македонија во 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

2.6 Болнички морбидитет во Република Македонија, 2017

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Ноември 2018 година

2.7 Морталитет во Република Македонија во 2017 година

Во тек на 2018 година со обработка на податоците за умрени лица во 2017 година превземени од Државниот завод за статистика ќе биде изготвена ова годишна публикација на ниво на Република Македонија.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Октомври 2018 година

3. Регистри за незаразни болести

Регистрите ќе се изготват од прибираните и обработените податоци од индивидуалните евиденции доставени од здравствените установи преку 10-те центри за јавно здравје во Република Македонија и пдатоците од електронски здравствен систем „мој термин“.

3.1 **Регистар за шеќерна болест** на Република Македонија за 2017 година

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: јуни 2018 година

3.2 **Регистар на професионални заболувања** на Република Македонија за 2017 година
3.3 **Регистер на исхемична болест на срцето** на Република Македонија за 2017 година
3.4 **Регистер на брубрежна инсуфициенција** на Република Македонија за 2017 година
3.5 **Регистер на сообраќаен травматизам** на Република Македонија за 2017 година
Индикатор: доставени регистри
Рок на изготвување: септември 2018 година

4. Здравствени публикации во Република Македонија за 2017 година по повод на Светски денови

4.1 Малигни неоплазми во Република македонија, 2014-2016

Информацијата ќе биде изготвена **по повод на Светскиот ден за борба против ракот**. Во информацијата ќе бидат користени податоци за морталитетот и морбидитетот од малигните неоплазми во Република Македонија.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Февруари, 2018 година

4.2 Состојба со циркулаторни болести во Република Македонија, 2015-2017

Информацијата ќе биде изготвена во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација, **по повод на Светскиот ден на срцето**.

Индикатор: доставена публикација
Рок на изготвување: Септември, 2018 година

5. Одржување и развој на веб-страна на ИЈЗ на РМ, изготвување публикации, информации, анализи, брошури и други материјали преку ин дизајн во ПДФ формат за потребите на Центарот за статистичка обработка на здравствените податоци, публицистика и едукација како и за потребите на сите сектори во ИЈЗ на Република Македонија и Министерство за здравство.

Индикатор: квартален извештај за поставени материјали на ВЕБ страна
Рок на изготвување: Задачата е континуирана

6. Социјално-медицинска дејност со промоција на здравје

6.1 ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2017 ГОДИНА - АКТИВНОСТИ НА СЕКТОРОТ ЗА ПРОМОЦИЈА, АНАЛИЗИ И СЛЕДЕЊЕ НА НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ

Овој извештај има за цел од доставените стручни материјали и извештаи за работа од службите за социјална медицина во центрите за јавно здравје (ЦЈЗ), да го прикаже обемот и видот на реализираните задачи и активности за ЦЈЗ предвидени со Националната годишна програма за јавно

здравје во Република Македонија за 2017 година, а исто така да се прикажат и сите реализирани активности и задачи од Секторот за промоција, анализа и превенција на незаразни болести согласно истата програмата.

Индикатор:	Изготвен извештај
Рок:	15.01.2018 година

6.2 ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИЗВРШЕНИ АКТИВНОСТИ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РМ ВО 2017 ГОДИНА СОГЛАСНО НАЦИОНАЛЕН АКЦИОНЕН ПЛАН ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

Цел на информацијата е воведување на изедначена методологија за прибирање, следење и анализа на податоците за сите видови болести на мажите и жените и за користените здравствени услуги, како и подигање на квалитетот и достапноста на здравствените услуги за мажите и жените. Содржина: Спроведување на кампањи и други информативни мерки за промоција на постоечките превентивни програми континуирано, со цел унапредување на здравјето на мажите и жените и превенција на најчестите состојби во однос на морбидитетот. Организација и спроведување на промотивни акции и кампањи, пропратени со печатен материјал, со посебен акцент на одбележување на соодветни светски денови, недели и сл., а исто така Секторот за промоција, анализи и следење на незаразни болести ќе подготвува стручни материјали и ќе организира прес конференции.

Индикатор:	Изготвена информација
Рок:	февруари 2018 година

6.3 ИНФОРМАЦИЈА ЗА ИСКОРИСТЕНОСТА НА БОЛНИЧКИТЕ КАПАЦИТЕТИ ВО ЗДРАВСТВЕНИТЕ УСТАНОВИ ВО РЕПУЉБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2017 ГОДИНА

Анализата на искористеноста на болничките капацитети во здравствените установи во Република Македонија ќе има за цел да ја прикаже организационата поставеност, територијалната дистрибуција, кадровската обезбеденост, функционалната активност и искористеноста на болничките капацитети во Р. Македонија, преку анализа на основните показатели за болничката дејност за 2017 година. Болничката дејност е важен составен сегмент на севкупниот здравствен систем, преку која се обезбедува краткотрајна и долготрајна болничка здравствена заштита на населението, вклучувајќи дијагностика, лекување и рехабилитација, со болничка нега и третман на најтешките болни кои воопшто не можат да се згрижуваат или се лекуваат неефективно и неквалитетно во амбулантно-поликлинички услови и преку домашно лекување. Во оваа дејност исто така, се обезбедува медицинско згрижување и нега на родилки и новороденчиња во стационарни услови. Од ваквата основна функција произлегува потребата во болничко-стационарната дејност да се концентрира голем број на високо-стручен специјалистички и субспецијалистички лекарски кадар, а исто така и друг квалификуван кадар и најсовремена медицинска опрема со висока технолошка вредност. Болницата покрај куративна обезбедува и превентивна здравствена заштита, посебно здравствено-воспитна работа и едукација. Од друга страна, стационарните институции се и едукативна база за практично оспособување и стручно усовршување на здравствените работници од различни профили, како и значајни носители на научно-истражувачката дејност во областа на медицината.Анализата ќе претставува ретроспективно истражување на организацијата, обезбеденоста, работата и искористеноста на болничко-стационарните установи во целина и по општини, во период 1990, 2009-2017 г. со детален приказ на работата и искористеноста на болничките капацитети во 2017 година. Ќе се користи дескриптивен, епидемиолошки и статистички метод на истражување. Ќе се извршат статистички пресметувања карактеристични за болничката дејност: број на постели на 1 000 жители, број на постели на 1 лекар, стапка на хоспитализација на 1 000 жители, просечно траење на лекување, зафатеност на болничката постела, искористеност на болничката постела, функција на болничката постела.При изготвувањето на Анализата покрај анализите за искористеноста на болничките капацитети доставени од сите центри за јавно здравје и извештајот на службата за болничко-

стационарно лекување обр. бр. 3-21-60, ќе се користат и стручни материјали и публикации од областа на болничката здравствена заштита, изготвени од Секторот за промоција, анализа и следење на незаразни болести и Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација при Институтот за јавно здравје на Република Македонија, публикации издадени од други институции во Републиката (Министерство за здравство, Државен завод за статистика и т.н.) и публикации од Светската здравствена организација. Од оваа задача ќе биде изготвена и публикација.

Индикатор:	Изготвена информација
Рок:	Јули 2018 година

6.4 НАЦИОНАЛЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА ЕЛИМИНАЦИЈА НА СИТЕ ФОРМИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА ВРЗ ЖЕНИТЕ - АКТИВНОСТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Цел на акцискиот план е подобрување на пристапот на жените до квалитетна здравствена заштита и здравствени услуги. Подобрување на информираноста и засилување на одговорноста за сексуално и репродуктивно здравје. Интегрирање на родовата перспектива во сите здравствени интервенции и политики како и прибирање и анализа на податоци распределени според пол. Содржината односно активностите на акцискиот план ќе бидат: Одржување на работилници за обука и едукација на патронажните сестри со цел да дејствуваат во руралните средини за секоја жена да има матичен гинеколог; квартален мониторинг на работа на советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје во Центрите за јавно здравје; изработка на здравствено пропаганден материјал за контрацепција, планирање на семејство. Организирање на кампања за подигање на свеста во врска со сексуалното и репродуктивното здравје

Индикатор:	Изработен акциски план за ИЈЗ septemvri
Рок:	2018

7. АНАЛИЗА НА БОЛНИЧКИОТ МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Изготвувањето на Анализата на болничкиот морбидитет и морталитет се остварува заради потребата од континуирано следење и анализа на болничкиот морбидитет како значаен показател на здравствената состојба на населението, што истовремено овозможува пореално планирање и прилагодување на стационарните капацитети и структурата на постелниот фонд во согласност со постојната и очекувана патологија што бара болничка здравствена заштита.Се додека не се изготви софтвер за компјутерска обработка на индивидуалниот извештај за стационарно лекувано лице од болничко-статистичкиот материјал, податоците ќе се прибираат од сите болнички установи, ќе се обработуваат во центрите за јавно здравје и ќе се доставуваат во Институтот за јавно здравје на РМ - Скопје. Болничката дејност претставува важен дел на целокупниот здравствен систем преку кој се обезбедува стационарна здравствена заштита на населението. Со овој вид на здравствена заштита се опфаќаат болните кои не можат да се згрижат преку пружање на амбулантно-поликлиничка здравствена заштита. Основната функција на болничко-стационарната дејност е да обезбедува дијагностицирање, лекување, рехабилитација, болничка нега и третман на болните, но и да обезбедува медицинско згрижување и нега на родилки и новороденчиња во стационарни услови.Прикажани се показатели за развиеноста и функционалната активност на болничко-стационарната дејност, како посебно ниво на здравствена заштита. Морбидитетот е индикатор кој ги прикажува интензитетот, оптовареноста и честотата на појавата на болестите, односно хоспитално лекуваните на одредено подрачје.Болничкиот морбидитет учествува во отсликувањето на патологијата на населението, овозможувајќи меѓудругото и предвидување на трендовите во

наредниот период. При изготвувањето на задачата, преку примена на дескриптивен, епидемиолошки и статистички метод на работа, ќе се претстават следните состојби и параметри:

- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување и стапки на морбидитет на 10000 жители, по групи на болести, вкупно за Републиката;
- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување по здравствени организации, вкупно за Републиката;
- лекувани болни и остварени болнички денови со просечно траење на лекување според центрите за јавно здравје и подрачјата кои ги покриваат
- број на умрени лица во болничките установи.

При изготвувањето на Анализата покрај анализите за болничкиот морбидитет доставени од сите центри за јавно здравје и извештајот на службата за болничко-стационарно лекување обр. бр. 3-21-60, ќе се користат и стручни материјали и публикации од областа на болничката здравствена заштита, изготвени од Секторот за промоција, анализа и следење на незаразни болести и Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, публицистика и едукација при Институтот за јавно здравје на Република Македонија, публикации издадени од други институции во Републиката (Министерство за здравство, Државен завод за статистика и т.н.) и публикации од Светската здравствена организација .Анализата ќе содржи аналитички, табеларен и графички приказ на состојбите.

Индикатор:	Изготвена анализа
Рок:	септември 2018

8. ИЗВЕШТАЈ ЗА ЗДРАВЈЕТО И ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2017 ГОДИНА

Извештајот се изготвува согласно принципите за изработка на извештај за здравјето во земјите членки на ЕУ објавен на веб страната на Директоратот за здравство и заштитана потрошувачите (Health and Consumer Protection Directorate General).

Материјалот ќе содржи:

- Демографски карактеристики на населението во Р. Македонија;
- Индикатори за животен стил;
- Здравствен систем со мрежа на здравствени установи и финансирање на здравствена заштита во РМ;
- Животна средина и здравје;
- Здравствена состојба и здравствена заштита на жените, децата и на училишните деца и младина, старите лица и Ромите;
- Контрола на незаразни болести;
- Контрола на заразни болести и
- Информатички систем како поддршка на политиките за успешно спроведување на реформите за јавно здравје

Во 2018 година ќе се прибираат податоци кои ќе послужат за анализа на материјално-финансиската состојба на јавните здравствени установи во 2017 година. Оваа анализа ќе биде составен дел на Извештајот за здравјето на населението во Република Македонија во 2017 година. Анализата ќе ги содржи приходите и расходите на Фондот за здравствено осигурување и јавните здравствени установи во Република Македонија, како и финансиските обврски на јавните здраствени установи и достасаните а ненамирени обврски од страна на јавните здравствени установи. Од анализата ќе произлезат предлог мерки за подобрување на материјално-финансиската состојба во здравството.Согледувањето на состојбите, приоритетните здравствени проблеми и потребите за здравствена заштита на населението во Републиката, е во функција на систематско и планско преземање на мерки за подобрување на здравствената состојба на населението во Р. Македонија.

Индикатор:	Изготвен извештај

Рок: ноември 2018

9. ИЗГОТВУВАЊЕ ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА СОВЕТУВАЛИШТАТА ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ ВО 10-ТЕ ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Цел: Да се унапреди пристапот до информации за заштита на сексуалното и репродуктивното здравје и да се зголеми бројот на посетите на младите лица во младинските советувалишта при Центрите за јавно здравје во Република Македонија.

Министерство за здравство работата на советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје, ја внесе како редовна програмска задача во „Националната годишна програма за јавно здравје во 2012 година"; Идејата е да се следи работата и одржливоста на советувалиштата во континуитет. Заради согледување на работата на советувалиштата и нивната корисна улога со која во голема мера придонесуваат кон подобрување на здравјето на младите, во 2017 година ќе се обнови дата базата, ќе се изврши внес на податоци од документацијата за работата, искористеноста, квалитетот на здравствените услуги, бројот на вкупните посети според одделните пунктови, видот на бараните услуги, бројот на издадени контрацептивни средства, дадените совети и промотивни материјали. Овие податоци ќе се добиваат од 10-те, советувалишта при ЦЈЗ и потоа ќе следи обработка, анализа и презентација на податоците во Извештај за работата на советувалиштата за сексуално и репродуктивно здравје.

Индикатор: Изготвен извештај
Рок: квартално

10. ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА СОВЕТУВАЛИШТАТА ЗА ОТКАЖУВАЊЕ ОД ПУШЕЊЕ ВО 10-ТЕ ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ

Целта на советувалиштата за откажување од пушење е да се обучат здравствените работници и граѓаните да се откажат од пушењето и да се обучат да им помогнат на други луѓе да се откажат од пушење. Со спроведување на програмата Институтот за јавно здравје ќе ја следи работата и одржливоста на советувалиштата во континуитет. ИЈЗ ќе врши промоција на Советувалиштата за откажување од пушење кои се наоѓаат во 10-те Центри за јавно здравје преку медиумски кампањи кои ќе ги спроведува и печатење и дистрибуција на брошури. Преку доставување на извештаи и анкетни прашалници од страна на Советувалиштата за откажување од пушење, квалитетот на здравствените услуги, бројот на вкупните посети, дадените совети и промотивни материјали, ќе следи обработка, анализа и презентација на податоците во форма на Извештај.

Индикатор: Изготвен извештај
Рок: квартално

11. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СМРТНОСТ ОД ЦЕРЕБРОВАСКУЛАРНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Цереброваскуларните болести влегуваат во дисфункциите или болестите кои се поврзани со компликации на крвните садови што го снабдуваат мозокот. Хипертензијата е најважната причина, која ги оштетува крвните садови. Хроничната хипертензија предизвикува трајни промени во грдабата на крвните садови како: стеснување, вкочанетост и деформирање.Информацијата за смртност од цереброваскуларни заболувања во Р.Македонија ќе се изготви врз основа на податоците добиени од Пријава / Потврда за смрт и лекарски извештај за смрт, прибрани од Државниот завод за статистика, а обработени во Центарот за статистичка обработка на здравствени податоци, поблицистика и едукација во Институтот за јавно здравје. Во информацијата ќе бидат презентирани апсолутни

броеви, стапки на морталитет и процент на застапеност на заболените по пол, возраст и дијагноза. Ќе бидат дадени предлог мерки за превенција од овие заболувања.

Индикатор:	Изготвена информација
Рок:	септември 2018

12. АНАЛИЗА НА БУЏЕТОТ НА КЛИНИЧКИТЕ БОЛНИЦИ ВО ШТИП, ТЕТОВО И БИТОЛА ВО ФУНКЦИЈА НА ПОДОБРУВАЊЕ НА ЕФИКАСНОСТА НА КОРИСТЕЊЕ НА БУЏЕТСКИТЕ СРЕДСТВА

Анализата ќе овозможи согледување на разликите на ефектите од финансирањето преку споредување на вложувањата во трите клинички болници. Изборот е направен за клиничките болници надвор од Скопје кои покриваат поголем регион и кои претендираат да се развиваат како регионални центри за прифаќање на поголем дел на пациенти од регионот, со што би требало да се растерети Клиничкиот центар во Скопје. Во компаративната анализа ќе бидат анализирани трошоците направени во клиничките болници кои даваат ист вид на здравствени услуги. Ќе бидат споредувани фиксните и функционално зависните трошоци во однос на морбидитет, број на посети кај лекар и население кое може да ги користи услугите од клиничките болници. Излезните ефекти на функцијата на трошоците ќе бидат мерени со утврдување на индексот на ефикасност на вкупните трошоци или некои останати категории трошоци како што се фиксните трошоци, функционално зависните трошоци или капитално зависни трошоци. Овој метод на анализа на ефикасноста на системите е погоден за компарирање на ефикасноста на самиот систем во временски серии, компарирање на аналогни системи во зависност од нивната големина како и анализирање на системот во однос на стандардни функции на истиот. Методот дава можност, преку определување на средна вредност на индексот на ефикасност, да се добие претстава за движењето на системот во однос на поставените цели како излезни ефекти на финансирањето.

Индикатор:	Изготвена информација
Рок:	јуни 2018

13.АНАЛИЗА НА ТРОШОЦИ ВО ЗДРАВСТВОТО НИЗ ПРИЗМА НА ТРОШОЦИТЕ КОИ ГИ ПОКРИВА ЗДРАВСТВЕНОТО ОСИГУРУВАЊЕ И ТРОШОЦИТЕ КОИ ГРАЃАНИТЕ ГИ ПЛАЌААТ ДОПОЛНИТЕЛНО ОД ЛИЧНИОТ БУЏЕТ

Во Република Македонија (РМ), според податоците објавени од СЗО, во периодот од 2005 до 2011 година, за здравство номинално се трошат во просек 434 милиони евра или реално 377 милиони евра на годишно ниво. Реалниот трошок за здравството го покажува реалниот износ на потрошени средства за здравството, изземајќи го влијанието на инфлацијата. Што значи дека во РМ, реално на годишно ниво, за здравство се трошат 57 милиони евра помалку, земајќи ја предвид ерозијата на вредноста на средствата предизвикана со инфлацијата. При што 64% од вкупните трошоци за здравство се јавни буџетски трошоци, а 36% претставуваат приватните трошоци за здравство. Речиси целиот износ на приватни трошоци е направен со средства од личниот буџет на граѓаните (99%). Ова го покажуваат досегашните анализи и согледувања поврзани со финансиските средства кои се алоцираат во здравството. Имајќи ги во предвид овие податоци се наметнува потреба од понатамошна анализа која треба да го покаже трендот на учеството на јавните буџетски средства и учеството на средства од личниот буџет на граѓаните. Анализата на трошоците ќе го опфати периодот од 2012 – 2016 година а основна цел ќе биде утврдување на фактичката состојба, односно издвојувањето на финансиските средства за здравствена заштита од страна на Фондот за здравствено осигурување (Фонд) и Буџетот на Министерството за здравство (МЗ) по години и учеството на граѓаните од личниот буџет.

Индикатор:	Изготвена информација

Рок: септември 2018

14. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА КАРИЕРЕН РАЗВОЈ ВО СПЕЦИФИЧНАТА ПРЕВЕНТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Кариерата може да се дефинира како насока на индивидуалниот професионален развој, делејќи ги професионалните подеми и падови во текот на работниот век на поединецот. Објективниот аспект на следење на кариерата традиционално се поврзува со системот за професионален развој и напредување. Кариерата, набљудувана и од субјективна и од објективна гледна точка, претставува меѓусебно поврзано последователно следење на работењето, позициите и работното искуство на работникот, во текот на работниот век. Следењето на кариерата ни овозможува согледување на промените во неговите/ нејзините можности и ставови, неговата/нејзината успешност, искуство и однесувањето. Следење на кариерен развој во специфична превентивна здравствена заштита во Република Македонија, се однесува на Институт за јавно здравје и 10-те Центри за јавно здравје. Идејата за следење на кариерниот развој доаѓа од потребата да се надгради и подобри системот за професионален и кариерен развој на здравствените работници и соработници и на тој начин да придонесе за подигање на квалитетот на здравствени услуги, кои ќе доведат до подобрување и унапредување на здравјето на населението. Оваа информација ќе содржи општи податоци за вработените во ИЈЗ и 10-те ЦЈЗ, од кои: пол, возраст над 50 години и профил на вработените.Идејата за анализа на овие податоци е со цел да се обезбеди и оддржи соодветен и квалитетен кадар кој ќе овозможи и институционален и индивидуален напредок на задоволство на двете страни и ќе претставува добра основа за подобрување и унапредување на здравствениот систем во рамките на превентивната здравствена заштита, во Република Македонија. Една од активностите за следење на професионален и кариерен развој на вработените во ИЈЗ и 10-те ЦЈЗ, е обезбедување меѓународна експертиза од земјите кои имаат успешни здравствени системи. Овој пристап овозможува добрата практика што постои во овие земји да биде земена предвид во процес на надградување на постојниот систем за кариерен развој на здравствените работници во државата.Публикација за „Следење на кариерен развој во специфична превентивна здравствена заштита во Република Македонија“, ќе се објавува на годишно ниво.

Индикатор: Изготвена информација
Рок: февруари 2018

15. ИНФОРМАЦИЈА ЗА СОСТОЈБИ СО БОЛЕСТИ НА ЗАВИСНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Информацијата ќе даде осврт на бројот на лекувани болни од никотинизам, алкохолизам и наркоманија во болничките одделенија во психијатриските болници, општите и клинички болници, како и во Универзитетската клиника за психијатрија во 2017 година. Податоците ќе бидат добиени од 10-те центри за јавно здравје на ниво на здравствени организации, по пол и возраст на лекуваните случаи од овие зависности.

Индикатор: Изготвена информација
Рок: октомври 2018

16 Здравствена промоција – здравствено воспитување

- Организација и спроведување на промотивни кампањи, предавања и трибини, пропратени со печатен материјал за правилна исхрана, физичка активност, штетност од пушење цигари и алкохол, употреба на дроги и сл.
- Одбележување на соодветни светски денови, недели (пр. Светски ден на срцето, Светски ден на дијабет, Светски ден за борба против пушењето, Светски ден на остеопороза, и др.)

Индикатор: Извештај за активностите
Рок: Квартално

16.1 ИЗВЕШТАЈ ВО ВРСКА СО СЛЕДЕЊЕ И КООРДИНАЦИЈА НА ПРОМОТИВНО-ЕДУКАТИВНИТЕ АКТИВНОСТИ НА 10-ТЕ ЦЈЗ

Цел на Извештајот е да се прикаже работата на Центрите за јавно здравје согласно програмските задачи од областа на здравствената едукација и промоција. Содржината на извештајот ќе се состои од спроведените активности на центрите, односно одбележување на светски денови, одржани едукативни предавања, одржани трибини, изработка и печатење на промотивен материјал и креирање и одржување на веб страна на секој центар.

Индикатор: изготвен извештај
Рок: квартално

16.2 ОДРЖУВАЊЕ НА 4 РАБОТИЛНИЦИ НА ТЕМА: "ПРОМЕНА НА НЕГАТИВНИТЕ НАРАТИВИ КОН ПАЦИЕНТИТЕ ВО КОНТЕКСТ НА ПОДОБРА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА"

Цел на одржувањето на работилниците е да се подигне свеста кај здравствените работници за промена на негативните наративи кон пациентите со што ќе се подобрат комуникациските вештини и ќе се зголеми задоволството на пациентите при добивање на здравствената заштита. Содржина на работилницата ќе биде: Вовед со основни поими за наративна медицина, нејзини принципи и цели, методи на промени на ниво на поединец и/или заедница, користење на современата култура и креативниот активизам во промена на наративите, мапирање на идните активности со заклучоци од работилницата. При едукацијата ќе бидат применети повеќе различни методи, како на пример: предавање, работа во група, проекција на видео филм, панел дискусија. Учесници ќе бидат доктори и медицински сестри од болничките здравствени установи во јавното здравство.

Индикатор: извештај за одржани работилници
Рок: квартално

I. САНИТАРНО ХИГИЕНСКА ДЕЈНОСТ СО ЗДРАВСТВЕНА ЕКОЛОГИЈА

ИЈЗ на РМ како координатор на активностите во рамките на оваа превентивна здравствена дејност, го следи, мониторира, верифицира и квартално го известува МЗ за динамиката на реализирањето на активностите и доставувањето на извештаи/анализи и информации од страна на 10-те ЦЈЗ како извршители .

1. Процена на здравствено-еколошкиот ризик и приоритетни јавно-здравствени проблеми поврзани со здравствената екологија

1.1 Процена на здравствено-еколошкиот ризик во врска со квалитетот на водите за пиење и водоснабдувањето како и воспоставување на здравствена евиденција на водоснабдувањето преку изработка на анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, врз основа на извештаите од извршените увиди и анализи од страна на 10-теЦЈЗ за остварените активности.

Индикатор за следење: Анализа за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу центрите и организациите за јавно водоснабдување.
Рок на известување : 2^{ро} и 4^{то} тромесечие 2018 година

1.2 Вирусолошка анализа на водата за пиење

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе спроведе вирусолошка анализа на водата за пиење која е предвидена со Правилникот за безбедност на вода (Службен весник на РМ број 46/08 година) во дел В, табела: индикаторски дополнителни параметри, испитување на вируси: ентеро, полио, ехо, коксаки, рео, адено, хепатит А вирус и други (пример:. норовирус, ротавирус, хепатит Е вирус-ХЕВ).
Мониторинг на вирусите во водата за пиење ќе ги опфати 7-те града со број на жители над 40.000 и тоа во :

- Куманово, Битола, Прилеп, Тетово, Велес, Охрид и Штип , со по една (1) годишна анализа и
- во Скопје со фреквенција еднаш (1) месечно

во период од мај до декември 2018 година (вкупно 8 анализи годишно), преставени со временска рамка и количина во табела број 1 .

Согласно програмските активности и извршените увиди и анализи спроведени со договор помеѓу Институтот за јавно здравје на Република Македонија и Јавните комунални претпријатија кои се одговорни за јавно водоснабдување, ќе се изготви „Анализа на проценката на здравствениот ризик од потенцијално присуство на вируси во водата за пиење“ како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности.

Табела број 1

Подактивности	Рокови/ временски период	Индикатори	Број
Мониторинг во 7 града со над 40000 жители	Еднаш годишно	Анализирани примероци	7
Мониторинг во Скопје	Еднаш месечно, мај-декември	Анализирани примероци	8
Проценка на здравствен ризик од присуство на вируси во вода за пиење	Два пати годишно, 2. и 4. тромесечие	Извештај	2

Индикатор за следење: Анализа/извештај на проценката на здравствениот ризик од потенцијално присуство на вируси во водата за пиење.
Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија
Фреквенција на известување: 2 пати годишно, во 2 и 4 тромесечие 2018 година

1.3 Процена на здравствено-еколошкиот ризик од квалитетот на површинските води од јавно-здравствен аспект

Врз основа на утврдениот статус и извршени лабораториски испитувања на површинските води, а особено водите за рекреативно капење од здравствен аспект извршени од страна на 10-те ЦЈЗ во РМ, ќе се изработат извештаи за санитарно-хигиенската состојба и квалитет на водите за капење на подрачјето на Републиката со мерки за асанација за заштита и/или намалување на здравствениот ризик со проценка на ризикот и истите ќе бидат составен дел од годишниот извештај.

Индикатор за следење: Доставени два извештаја до МЗ
Рок на известување: 2^{po} и 4^{то} тромесечие 2018 година

1.4. Санитарно-хигиенски увиди и стручна проценка на состојбата на Филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода за пиење

Институтот за јавно здравје на Република Македонија ќе врши редовен увид во начинот на функционирање и одржување, а во функција на подобрување на состојбата на филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода за пиење во : Берово, Битола, Велес, Виница, Куманово, Пехчево, Пробиштип, Струмица, Свети Николе и Охрид.

Предвидено е да се направат вкупно два (2)увиди во филтер станици во секој квартал , освен во третиот квартал (летната сезона) кога ќе се направат вкупно 4 увиди во филтер станици за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода пиење.

Врз основа на извршените увиди ИЈЗ на РМ ќе подготви стручни проценки за начинот на функционирање и одржување на Филтер станиците за кондиционирање на површински води кои се наменети за вода пиење квартално , како и збирен извештај за состојбата како составен дел од Годишниот Извештај за остварените активности.

Индикатор за следење: извештај
Рок на известување: квартално

1.5 Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето кај предучилишна и училишна популација

Проценката на ризикот од хигиенскиот квалитет на воздухот врз здравјето на изложеното население се врши врз основа на добиените вредности од извршениот мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух релацијата со податоците за годишната стапка на морбидитетот од неспецифични респираторни заболувања J00 - J99, со исклучок на J10-J18, според МКБ -10 кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и села.

Индикатор за следење: Оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни (0-6 годишна возраст) и училишни деца (7-14 годишна возраст) во град и во село, како и на национално ниво по методологијата на СЗО .
Рок на известување: 30 ноември 2018

2. Безбедност на храна од јавно здравствен аспект

2.1 Процена на здравствениот ризик од безбедноста на храната која ја консумира населението

Со цел превенција на болестите поврзани со небезбедна храна ќе бидат анализирани сите достапни податоци за безбедноста на храната која се увезува, произведува и става во промет во РМ, во една интегрирана анализа со приказ на трендови и препораки за надминување на констатираните состојби.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната и предметите кои се во допир со храната
Рок на известување .декември 2018

2.2 Процена на здравствениот ризик од безбедноста на храната која ја консумираат вулнерабилните групи како што се предшколски и школски деца, болни лица и стари лица во домови.

Со цел превенција на болестите поврзани со небезбедна храна ќе бидат анализирани сите податоци за безбедноста на храната која се припрема и послужува во градинки, училишта, ученички домови, болници, старечки домови од аспект на микробиолошката безбедност и степенот на чистота во институциите во една интегрирана анализа со приказ на трендови и препораки за надминување на констатираните состојби.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната во образовни, здравствени институции и старечки домови.
Рок на известување: 2-ро и 4-то тромесечје

2.3 Проценка на присуството на хемиска контаминација на храна од пазар од домашно земјоделско производство во различни региони

Лабораториско тестирање на 100 примероци од зеленчук, овошје и нивни производи од пазарите на територијата на Република Македонија, за резидуи на пестициди. Примероците ќе бидат земени од оние региони (Скопје, Тетово, Охрид, Струмица, Кочани), каде што не постои можност да испитуваат Центрите за јавно здравје. Во истите региони ќе бидат земени и анализирани 100 примероци за резидуи на микотоксини, и тоа жита и нивни производи, кикирики и слични производи, суво овошје, зачини.

Проценка на здравствениот ризик од хемиска контаминација на зеленчукот со пестициди и микотоксини, анализирани во Институтот и Центрите за јавно здравје, со препораки за исхрана на населението на Република Македонија.

Индикатор за следење: Извештаји за извршените активности до МЗ
Рок на известување: 2-ро и 4-то тромесечие 2018 година

3. Исхрана и исхранетост на популациони групи во РМ

3.1. Следење на биолошкиот квалитет на исхраната во предучилишни установи, основни училишта, ученички/студентски домови и домови за згрижување на стари лица

Врз основа на извршените анализи на 10-те ЦЈЗ за одредување на биолошката вредност на целодневни оброци во исхраната која се подготвува во предучилишните установи за престој на деца и за ученици кои имаат организирана целодневна исхрана во основни училишта и ученички/студентски домови, ИЈЗ на РМ ќе изготви целосен извештај на национално ниво за карактеристиките на исхрана во испитуваните популациони групи.

Индикатор: Извештај до МЗ на национално ниво.
Рок на известување: 05.12.2018 година

3.2. Следење на нутритивниот статус кај предучилишни и училишни деца во функција на рана детекција на прекурсори на можни здравствени ризици за појава на хронични незаразни заболувања

ИЈЗ ќе изготви извештај за состојбите кај децата во однос на степените на зголемена телесна тежина, здебеленост и потхранетост, по региони и на национално ниво за Република Македонија, за популациоиите групи на деца на предучилишна возраст, ученици од второ одделение, ученици од петто одделение и ученици од прва година средно образование, проследен со проценка на здравствениот ризик.

Индикатор:	Извештај до МЗ за карактеристиките на нутритивниот статус на испитуваните популациони групи, со преваленца на зголемена телесна тежина, здебеленост и потхранетост како и проценка на здравствениот ризик кај истите на национално ниво.
Рок на известување:	15.04.2018 за децата на предучилишна возраст; 15.07.2018 за учениците од второ одделение; 15.10.2018 за учениците од петто одделение; 15.12.2018 за учениците од прва година средно образование.

Цена:

3.3. Следење на болничката исхрана

Врз основа доставените извештаи на испитаната нутритивна вредност на исхрана во стационарните установи во РМ, ИЈЗ на РМ ќе изготви извештај за нутритивниот квалитет за исхраната во болниците во Република Македонија.

Индикатор: Извештај до МЗ за нутритивниот квалитет за исхраната во болниците во Република Македонија.
Рок на известување: 05 декември 2018година

3.4. Проценка на просечниот дневен внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија

Врз основа на податоците објавени во публикацијата на Државниот завод за статистика „Потрошувачка на домаќинствата во Република Македонија, 2013“, ИЈЗ на РМ ќе го процени просечниот дневен диететски внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија.

Индикатор: Извештај до МЗ за просечниот дневен диететски внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија.
Рок на известување: 05 декември 2018 година

4. Проценка на здравствениот ризик од бучавата во животната средина

Со цел превенција на болестите поврзани со изложеност на зголемено ниво на бучава ќе се изврши анализа на податоците за индикаторите $L_{ден}$ и $L_{ноќ}$, во урбаните средини Скопје, Куманово, Битола и Кичево, согласно стандардизирана методологија. Исто така ќе бидат одредени индикаторите за ефекти кај изложената популација, како што се вознемиреност и нарушување на спиењето.

Индикатор за следење: Анализа и проценка на здравствениот ризик од изложеност на бучава во животната средина со препораки за управување со ризикот.
Рок на известување декември 2018 година

5. Информација за проценка на експозицијата и идентификација на здравствениот ризик на експонирани работници

Во 2018 година ќе се подготви Информација за проценка на екпозицијата и специфичниот доза-одговор ефект кај 1300 лица професионално експонирани на јонизирачки зрачења, а врз основа на агрегирани податоци од извршени периодични прегледи за следење на здравствената состојба согласно законската регулатива за безбедност и здравје при работа, најмалку еднаш годишно со предлог за минимизирање на здравствениот ризик.

Индикатор за следење:	Изготвени Информации за наодите, проценетиот ризик и предлог мерки за санација
Рок на известување:	3^{то} тромесечие 2018 година

6. Изработка на мислења и стручна проценка на елаборати од областа на животната средина

Институтот за јавно здравје на Република Македонија, на барање од Министерството за здравство, изработува мислења и стручна проценка на елаборати од областа на животната средина со разгледување на стручната документација .

Индикатор за следење:	Подготвени и доставени стручни мислења до МЗ Извршител: ИЈЗ на Република Македонија
Фреквенција на известување:	веднаш и квартално

7. Спроведување на активности за одговор на климатските промени топлотни бранови и ладно време

Програмските активности предвидени се согласно „Стратегијата за одговор и справување со климатски промени и усвоениот план за одговор при топлотни бранови и ладно време се дадени како преглед во табела 1

Табела 1

Активност
Изработка на Флаери за општа популација со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од топлотни бранови
Изработка на Флаери за општа популација со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од студено време
Изработка на Флаери за матични лекари, работници со препораки за превенција од штетни ефекти по здравјето од студено време (1.500 примероци за матични лекари и 1.000 примероци за работници)
Оддржување и функционирање на инфо телефонската линија за 10 месеци (5 во лето и 5 во зима)
Оддржување и функционирање на веб страна и откупување на СМС пораки

Индикатор:	Извештај за реализирани активности
Рок на известување:	квартално
Извршител:	ИЈЗ на Република Македонија

8. Проценка на хумана експозиција на тешки метали кај населението во Република Македонија

Во рамките на Националната годишна програма за јавно здравје континуирано се следи контаминацијата на медиумите на животна средина (храна, вода, воздух) преку континуиран годишен мониторинг. Во досегашната практика кај нас се уште не е направен биолошки мониторинг за одредување на степенот на присуство на тешки метали во организмот на населението (хуман биомониторинг).

Концентрацијата на тешки метали во организмот на популација зависи од специфичните експозициони услови (место на живеење – географска дистрибуција, пол, возраст, етничка припадност, услови и стил на живот, професионална експозиција).

Утврдување на базичното ниво на изложеност на популацијата на Република Македонија кои живеат во близина на 5 од претходно дефинираните жешки точки на загадување (РЕК Битола,

Злетово-акумулатори, ФЕНИ-Кавадарци, челичарница МАКСТИЛ, топилница за олово – Велес) ќе се направи преку одредување на концентрацијата на 4 тешки метали во крв – олово, жива, кадмиум и манган.

Со истражувањето ќе бидат опфатен репрезентативен примерок на населението во секоја од посочените локации и од едно условно неконтаминирано подрачје во Република Македонија (вкупно 1000 жители).

Ова истражување ќе биде прво од ваков тип кај нас, и ќе има за цел да се отпочне со воспоставување на националните стандарди за изложеност на населението на хемиски штетни супстанци кои во организмот се внесуваат преку медиумите на животната и работната средина. Во испитувањето врз основа на одредување на концентрациите на тешките метали во крв на населението ќе се направи и проценка на ризикот во однос на група на лица кои живеат во условно неконтаминирано подрачје во Републиката.

Извршители:	ИЗЗ на Република Македонија
Индикатор:	Извештај за хуманата експозиција на тешки метали кај населението во Република Македонија
Рок за извршување:	31 октомври 2018 година

9. Безбедност и здравје на работа

1. Продолжуваат активностите за воспоставување на регистарот за професионални болести и регистарот за повреди на работа.
2. ИЗЗ Република Македонија врз основа на одлуката на Владата на Република Македонија ќе работи на изготвување на Стратегијата за безбедност и здравје на здравствени работници

Тренинг центарот при ИЗЗ на Република Македонија формиран со одлука на Владата на Република Македонија ќе одржи 4 работилници за обука на здравствени работници за справување со ризиците на работното место.

10. Следење на содржината на радиоактивните елементи од природно и/или вештачко потекло во животната средина во Република Македонија

10.1. Цели

- Определување на степенот на изложеност на населението на јонизирачко зрачење од радиоактивните елементи присутни во животната средина од природно или вештачко потекло т.е. од дејности во Република Македонија и/или контаминации во трети земји со глобални импликации

10.2. Програмски активности

10.2.1. Мониторинг на радиоактивноста во воздухот преку следење на надворешното гама зрачење, како и преку следење на радиоактивноста во атмосферските талози и аеросолите.

Определување на амбиентален дозен еквивалент преку 24 часовен мониторинг на алерт системот со 12 мерни станици во република Македонија.

Алфа, бета, Sr-90 и гама спектрометрија во седмични примероци на атмосферски талози и аеросоли во Скопје, Гевгелија и Битола

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.2. Мониторинг на содржина на радионуклиди во географските води

Содржина на радионуклиди во географските води се испитува во примероци од вода земени од реката Вардар (кај мостот во Гевгелија), реката Лепенец (на вливот во Вардар) и од Охридското Езеро (кај селото Радожда). Примероците се земаат на почетокот на секој месец, еднократно.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.3. Мониторинг на содржина на радионуклиди во води за пиење

Се испитува радиоактивноста на водите од водоводите од Скопје и Охрид. Примероците од вода се собираат секојдневно, во количина од 1 литар, и од нив се прави збирна месечна мостра.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.4. Мониторинг на содржина на радионуклиди во храната

Се испитува радиоактивноста во млекото, лебот, пченицата, брашното, градинарските производи, овошјето, месото и рибата од пазарите во Република Македонија

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.5. Мониторинг на радиоактивноста на добиточната храна

Радиоактивноста на добиточната храна од Република Македонија се испитува во примероци од трева, сено, јачмен, пченка и концентрат, од следните подрачја: Скопје, Охрид, Гевгелија, Маврово, Битола и Злетово. Примероците се земаат во соодветната сезона, еднократно.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.6. Мониторинг на радиоактивноста во почвата

Примероците од почва се земат два пати годишно, во април и во октомври, од Скопје, Злетово, Битола, Охрид, Гевгелија и Маврово. Од Скопје и Злетово се земаат примероци од три длабочини: 0-5 cm, 5-10 cm и 10-15 cm, а од другите мерни места од 0-15 cm

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.7. Мониторинг на технолошки зголемена природна радиоактивност

Иницијална карактеизација на влијание врз животната средина на дејности кои не работат со извори на јонизирачко зрачење но технолошките процеси резултираат во зголемени вредности на радиоактивните елементи по потекло од природата.

Приоритет ќе биде даден на квартални анализи на радиоактивноста во почви од околината на постројките, определување на гама доза на лице место, анализи на испустите и нус продуктите од: Термоелектраната Битола, депонијата со фосфор гипс од ХИ Велес, Топилницата за олово и цинк Злетово, Фени Кавадарци, Бања Негорци и Дебар.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија

10.2.8. Мониторинг на влијание врз животната средина од Нуклеарно медицинските оддели и времените складишта со радиоактивен отпад

Квартални анализи на радиоактивноста во почви од околината на објектите и определување на гама доза на лице место кај 3 НМ оддели во Скопје, еден во Битола, еден во Тетово и 17 времени и/или интерни складишта со радиоактивен отпад

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Табела 1 Табеларен приказ на активности, локации, индикатори и буџет

	активности	**Локации**	**Индикатори**	**Број /годишно**
10.21	**Автоматски мониторинг на надворешно гама зрачење од 12 станици во Република Македонија и рано известување на радиајциони несреќи**	Скопје, Велес, Неготино, Гевгелија,Струмица, Берово, Крива Паланка, Дебар, Кичево, Крушево, Охрид и Битола	Доза uSv/h дневно ажурирана на веб страница на ИЈЗ и на веб страница на EURDEP	4380
	Надоградба на системот за автоматски мониторинг според ЕУ насоки	Скопје, Велес, Неготино, Гевгелија, Струмица, Берово, Крива Паланка, Дебар, Кичево, Крушево, Охрид и Битола	инсталирани станици според ЕУ насоки	12
	Радиоактивни елементи во воздухот-аеросоли			
	Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	144
	Гама спектрометриска идентификација и квантификација	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	144
	Содржина на стронциум-90	Скопје, Битола и Гевгелија	Квартален извештај	6
	Атмосферски талози			
	Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	389
	Гама спектрометриска идентификација и квантификација	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	36
	Содржина на стронциум-90	Скопје, Охрид, Гевгелија	Квартален извештај	6
	Радиоактивни елементи во површински води			
	Содржина на вкупни алфа и бета емитери	Вардар, р. Лепенец, Охридско езеро	Квартален извештај	36
	Радиоактивни елементи во води за пиење			
	Содржина на вкупни алфа и бета емитери		Квартален извештај	24
	Храна			
	Градинарски култури	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
	Гама спектрометриска идентификација и квантификација		Квартален извештај	15
	Содржина на стронциум-90		Квартален извештај	15
	Лозарски култури	пазари во Република		

	Македонија		
Гама спектрометриска идентификација и квантификација		Квартален извештај	2
Содржина на стронциум-90		Квартален извештај	2
Овоштарски култури	пазари во Република Македонија		
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			5
Содржина на стронциум-90			5
леб, млеко, брашно	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			20
Содржина на стронциум-90			20
месо, риба	пазари во Република Македонија	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			3
Содржина на стронциум-90			3
Добиточна храна	Скопје, Охрид, Гевгелија, Маврово, Битола и Злетово	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			16
Содржина на стронциум-90			16
Радиоактивни елементи во почвата	Скопје, Злетово, Битола, Охрид, Гевгелија и Маврово	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			18
Содржина на стронциум-90			6
Мониторинг на технолошки зголемена природна радиоактивност	Термоелектраната Битола, депонијата со фосфор гипс од ХИ Велес, Топилницата за олово и цинк Злетово, Фени Кавадарци, Бања Негорци и Дебар.	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			56
амбиентален дозен еквивалент			56
Мониторинг на влијание врз животната средина од Нуклеарно медицинските оддели и времените складишта со радиоактивен отпад	3 НМ оддели во Скопје, еден во Битола, еден во Тетово и 17 времени и/или интерни складишта со радиоактивен отпад	Квартален извештај	
Гама спектрометриска идентификација и квантификација			88
амбиентален дозен еквивалент			88

11. Следење на изложеност и ризик од Радон

11.1. Цели

Целите на радонската програма на Република Македонија се

- мапирање на територијата на Република Македонија во поглед на радонскиот потенцијал поврзано со ризиците од изложеноста на радонот по географски и геолошки подрачја
- продолжување со определување на изложеноста на радонот во училиштата и градинките со акцент на Североисточниот, Вардарскиот, Полошкиот и Скопскиот регион
- дијагностички мерења во училишта/градинки од останатите региони кои во претходните мерења покажаа зголемени вредности,
- одржување на национална база на податоци која примарно ќе биде основа за ремедијација на радонот од постојни објекти како и градба на нови објекти,
- координирани мултисекторски активности со повеќе сектори од државната управа преку Радон групата координирана од Институтот за јавно здравје ,

11.2. Програмски активности

11.2.1. Определување на концентрацијата на радонот во детски градинки и училишта

Определувањето на просечната годишна ефективна доза од изложеност на Радонот ќе се врши со:

- поставување на пасивни детектори во 700 училишта и градинки во Североисточниот, Вардарскиот, Полошкиот и Скопскиот регион, шест месечни мерења на радонот за зимски и летен период,
- дијагностички мерења со поставување на 300 детектори во училишта/градинки од останатите региони кои во претходните мерења покажаа зголемени вредности,
- лабораториска обработка, отчитување и пресметка на активност кај вратените експонирани детектори
- дополнителни мерења на дозата на јонизирачко зрачење на лице место

За објектите каде ќе се измерат вредности над референтните, или каде резултатите се невалидни, мерењата ќе бидат повторени на истите локации.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Индикатори: Набавени дополнителни 1000 радон детектори, поставени радон детектори на лице место, отчитување и пресметка на активност на вратени детектори, резултати од доза на гама зрачење на лице место, резултати од дијагностички мерења на лице место

11.2.2. Определување на концентрацијата на радонот во почвата

Определувањето на концентрацијата на радонот во почвата ќе се врши со теренски мерења со активна метода.

Мерењата ќе бидат извршени на 100 приоритетни од геолошки аспект локации. Селекцијата ќе биде извршена во консултација со Геолошкиот институт на Република Македонија и користење на релевантните геолошки мапи.

Валидираните податоци ќе бидат континуирано внесувани во посебна база на податоци и на мапа на Република Македонија.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија и Геолошки институт на Република Македонија

Индикатори: Годишен Извештај со резултати и приказ на радонската мапа на Р. Македонија и интегрираната Европска мапа одржувана од Европската унија

11.2.3. Мониторинг на содржина на радиоактивни елементи во градежни материјали

11.2.3.1 Определување на концентрацијата на радиоактивните елементи во градежните материјали во прометот во Република Македонија, согласно релевантните законски прописи за максимално дозволени содржини на радиоактивни елементи во градежните материјали.

Тестирање со гамаспекторметриски метода - 200 примероци на цемент, песок, камени агрегати, мермер, гипс и други градежни материјали или суровини.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија во соработка со Министерство за економија

Индикатори: Извештај од извршени анализи на содржината на радиоактивност во примероци од градежни материјали

11.2.4. Креирање и одржување на Национална радонска база на податоци

Податоците, по претходна валидација ќе бидат внесени во база на податоци која дополнително ќе содржи информации и за гео-координатите на извршените мерења, вид на градежен материјал на објектот, тип на градба, година на градба, начин на греење, вентилација, катност, и сл.

Од добиените податоци ќе се креира мапа на Република Македонија за изложеност на населението на радон во објекти за живеење и работа и истата континуирано ќе се ажурира.

Извршител: Институт за јавно здравје на Република Македонија

Индикатори: Годишен извештај и ажурирани мапи објавени на веб страницата

11.2.5. Промоција

11.2.5.1

Изработка на информативни материјали и упатства наменети за општа популација, училишта, градинки и здравствени работници.
Организација на предавања, трибини и работилници за превенција и ремедијација на радонот.

Изработка и одржување на веб страница за радон.

Извршители: Институт за јавно здравје на Република Македонија во соработка со членовите на радон групата.
Индикатори: Печатени материјали, веб страница за радон и Извештаи после секоја активност.

III. ЕПИДЕМИОЛОШКА ДЕЈНОСТ

МЕРКИ, АКТИВНОСТИ И ПОКАЗАТЕЛИ НА УСПЕШНОСТ

ЦЕЛ 1 *Зајакнување и подобрување на ефикасноста на системот на следење на заразни болести*

Мерка 1.1 Собирање, обработка и анализа на пријави за заразни заболувања и пријави за изолиран/докажан микробиолошки причинител на заразна болест и активности по НПЈЗ

Активности:

1. Внесување и анализа на индивидуални пријави за заразни заболувања во посебен софтвер со цел дневно да се следи состојбата со заразните заболувања во Републиката.
2. Внесување во посебна база и анализа на пристигнатите пријави за изолиран или на друг начин докажан причинител на заразно заболување од микробиолошките лаборатории со цел откривање и следење на резистентноста на микробиолошките причинители и преземање на превентивни мерки.
3. Дневна обработка и анализира на епидемиолошките анкети пристигнати од страна на ЦЈЗ/ПЕ со цел да се утврди евентуална епидемиолошка поврзаност на случаите, детекција на кластери и епидемии, како и навремен одговор.
4. Изработка и дисеминација на неделни, месечни, квартални и годишни извештаи за заразни болести.
5. Спроведување на теренски увиди во Центрите за јавно здравје и нивните подрачни единици за контрола на пријавување и евиденција на заразни заболувања и микробиолошки докажани причинители.
6. Квартален мониторинг, координација и верификација на спроведените програмските активности на ЦЈЗ и укажување на стручно методолошка помош,
7. Изготвување на извештај од увидите за квартален мониторинг од областа на контрола превенција и одговор на заразните заболувања.
8. Изготвување на предлог Национална програма за јавно здравје во Република Македонија за 2018 година (дел за контрола, превенција и одговор на заразните заболувања) и доставување до МЗ.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ
Индикатори (показатели за успешност):

1. Број на обработени индивидуални пријави за заразна болест;
2. Број на обработени лабораториски пријави за изолиран/докажан причинител на заразно заболување;
3. Број на обработени епидемиолошки анкети;
4. Број на изработени извештаи од добиените пријави за заразни болести;
5. Број на доставени извештаи и информации до МЗ, ДСЗИ и други надлежни институции;
6. Навреме изготвена и доставена Програма за јавно здравје во дел за контрола, превенција и одговор на заразни заболувања;
7. Број на извештаи од опфатени ЦЈЗ/ПЕ каде е извршен квартален мониторинг и дадена стручна методолошка помош.

Квантитативни цели за секој индикатор се дадени во Акцискиот план за спроведување на мерките и активностите предвидени во Програмата за јавно здравје за 2018 година.

Мерка 1.2 Воведување на интегриран информациски систем за следење на заразни болести

Активности:

1. Дизајн и пилотирање на софтвер за електронско поврзување на ЦЈЗ /ПЕ со ИЈЗ или надградба на информацискиот здравствен систем „Мој термин“ со модул за заразни болести, со што ќе се овозможи:
   а) следење на заразните болести во момент кога ќе биде генерирана пријавата

б) проверка дали се исполнети условите предвидени во „дефиниција на случај“
в) навремена детекција и одговор при евентуалните кластери на заразни болести.

1. Примена на дефиниција на случај, согласно законска регулатива и критериуми на Европскиот центар за контрола и превенција на заразни болести.
2. Обука на корисниците за работа со информацискиот систем.
3. Воведување на електронски систем за следење на микробиолошките изолати и поврзување на истиот со системот за следење на заразни болести.
4. Изготвување на интегриран информациски систем кој ќе овозможи анонимно пријавување на случаите на СПИ од информациските системи на здравствените институции (матични лекари, болници и лаборатории).

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, Мој термин, и ЦЈЗ/ПЕ

Индикатори (показатели за успешност):

1. Развиен функционален информациски систем за следење заразни болести.
2. Пилотирање на системот на лимитиран број корисници на ниво на ПЗУ, ЦЈЗ и ИЈЗ.
3. Обука на корисниците за употреба на системот.

Мерка 1.3 Рано известување и предупредување преку следење на синдроми на заразни болести (АЛЕРТ- систем)

Во 2018 година преку АЛЕРТ-системот ќе се врши надзор над синдроми на заразните заболувања, преку обработка и анализа на збирни неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ, како дополнителен систем за рано откривање и брз одговор при појава на зголемен број (кластери и епидемии) на заболени лица со заразна болест.

Активности:

1. Прибирање на збирни неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ, статистичка обработка и анализа на доставените податоци.
2. Теренски епидемиолошки увиди за контрола на пријавувањето во АЛЕРТ системот;
3. Изработување на неделни, месечни, тримесечни, шестмесечен и годишен извештај за АЛЕРТ системот.
4. Дисеминација на сите изготвени документи и извештаи, што ќе се врши преку интернет страната www.alert.mk, со нејзино постојано ажурирање, како и преку електронска достава до надлежните институции.

Извршители: ИЈЗ
Индикатори (показатели за успешност):

1. Број на обработени неделни извештаи од ЦЈЗ/ПЕ;
2. Број на теренски увиди; едукација на терен
3. Број на изработени месечни, тромесечни, шестмесечни и Годишен Извештај за АЛЕРТ системот, ажурирање на веб-страната на АЛЕРТ системот.

ЦЕЛ 2 Подобрување на состојбата со задолжителната имунизација и намалување на бројот на заболени од вакцино-превентабилни болести

Мерка 2.1 Контрола и евалуација на задолжителната вакцинација

ИЈЗ на РМ ќе врши контрола на спроведената задолжителна имунизација на сите нивоа и ќе укажува стручно-методолошка помош преку теренски увиди. При теренските увиди, посебно внимание ќе се обрне на опфатот на лицата кои подлежат на имунизација, навременото спроведување, чувањето и транспортот на вакцините, одржувањето на студениот синџир, правилна апликација на вакцини. На терен, ќе се врши и контрола за доставените податоци подлежечки лица за

вакцинација од надлежните служби. Ќе се врши следење на појавата на поствакцинални несакани реакции со цел да се следи безбедноста на вакцините кои се користат во Р. Македонија.

Активности:

1. Прибирање, обработка и анализа на тримесечни, шестмесечни и годишни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат по ЦЈЗ/ПЕ и по потреба препораки за преземање на мерки за подобрување на состојбите.
2. Изготвување на табеларен шестмесечен извештај за вакцинален опфат по ЦЈЗ/ПЕ, по видови вакцини и ревакцини.
3. Изготвување на годишен табеларен и наративен извештај за спроведената имунизација за 2018 година во републиката, по ЦЈЗ/ПЕ, со опфат одделно за секоја вакцина/ревакцина.
4. Теренски увиди за контрола на сите аспекти во процесот на задолжителна вакцинација.
5. Прибирање, обработка и анализа на Пријавите за поствакцинални несакани реакции и подготвување на шестмесечен и годишен извештај.
6. Изготвување на Предлог Програма за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија во 2019 година, која ќе биде доставена до МЗ.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ.

Индикатори (показатели на успешност):

1. Опфат над 95% на национално и регионално, и над 90% на локално ниво со сите вакцини предвидени во редовниот календар за имунизација;
2. Број на пристигнати и обработени тримесечни, шестмесечни и годишни извештаи за спроведената вакцинација и постигнатиот опфат по ЦЈЗ/ПЕ;
3. Број на изготвени табеларни и наративни извештаи, шестмесечни и годишни за реализираниот опфат во републиката,
4. Број на пристигнати иобработени Пријави за поствакцинални несакани реакциии и изготвени извештаи;
5. Број на реализирани теренски увиди и изготвени информации со препорачани и преземени мерки;
6. Изготвена и доставена Предлог Програма за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија во 2019 година.

Мерка 2.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на детска парализа

Мерката ќе се спроведува преку активниот надзор над акутна флакцидна парализа (АФП), прибирање и обработка на "Неделните извештаи за активен надзор на АФП", навремен одговор при пријава на АФП случај со цел да се одржи "статусот земја ослободена од полио".

Активности:

1. По добивање на итна пријава за АФП случај веднаш ќе биде направен теренски увид, при што ќе биде направена епидемиолошка анкета, проверен вакциналниот статус на пријавеното лице и неговите блиски контакти.
2. Во соработка со ЦЈЗ/ПЕ ќе биде направена контрола на опфатот на вакцинацијата против полио на подрачјето каде е регистриран случајот.
3. Ќе се обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и неговите контакти во соработка со ЦЈЗ/ПЕ и ќе биде испратен во референтната лабораторијата на СЗО во Софија, Бугарија.
4. Во случај на откривање т.н. "жежок случај" на АФП, ИЈЗ итно ќе го извести МЗ и СЗО – Копенхаген, ќе направи теренски увид и истовремено ќе предложи итни мерки вклучувајќи дополнителна или вонредна имунизација.
5. Пополнување на "Формулари за неделно пријавување на случаи на полиомиелитис и АФП" кои се доставуваат до МЗ и неделно пријавување во CISID (Centralized information system for infectious diseases) база на податоци на СЗО.
6. Изготвување на месечни, тримесечни извештаи за АФП случаи, преземени мерки во врска со нивното регистрирање и доставување до МЗ.

7. Изготвување на Годишен Извештај за спроведувањето на надзорот над АФП/полиомиелитис во земјата и остварувањето на индикаторите за успешен надзор
8. Ажурирање на Планот за акција за одржување на статусот "ослободен од полиомиелитис" на Република Македонија (План),
9. Доставување на годишни информации до СЗО Копенхаген.
10. Организирање на работилница за здравствените работници со цел обновување на знаењата за пријавувањето на АФП.

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, ЦЈЗ/ПЕ

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на добиени и обработени неделните извештаи за АФП;
2. Број на изготвени и пријавени "Формулари за неделно пријавување на случаи на полиомиелитис и АФП" во CISID - дата база на СЗО;
3. Број извршени епидемиолошки увиди, епидемиолошки анкети;
4. Број на земени и испратени материјали за лабораториско тестирање во Софија;
5. Број на теренски увиди за контрола на вакцинален опфат при регистриран "жежок случај", број на доставени информации и преземени мерки на теренот;
6. Број на изготвени месечни, тримесечни и годишен извештај за спроведувањето на надзорот над АФП;
7. Изготвување на индикаторите за спроведениот надзор во 2018 година, ажурирање на две-годишниот План и доставување до МЗ и СЗО;
8. Одржана работилница за обновување на знаењата за пријавувањето на АФП.

Мерка 2.3 Елиминација на мали сипаници и рубеола во Р. Македонија

Континуирано ќе се имплементираат мерките и активностите за елиминација на мали сипаници и рубеола, согласно состојбата во земјата и регионот и ажурираната *Програма за елиминација на мали сипаници, рубеола и превенција на конгенитална рубеола инфекција во Република Македонија 2015-2020,* во согласност со новите цели за Европскиот Регион и Акцискиот план за елиминација на мали сипаници и конгенитална рубеола инфекција во Македонија.

Активности:
1. Ажурирање на Програмата за елиминација на малите сипаници и превенција на конгенитална рубеола инфекција, за период 2015-2020.
2. Организирање на регионални семинари за здравствените работници со цел презентирање на актуелна состојба во Република Македонија и целите предвидени со ажурираната Програма.
3. Обработка на пријави и епидемиолошки анкети за мали сипаници и/или рубеола, внесување на податоците во дата база и нивна анализа.
4. За секој пријавен клинички случај, веднаш ќе се обезбеди материјал за вирусолошко испитување од заболениот и контактите, и ќе се достави за анализа во вирусолошката лабораторија при ИЈЗ (СЗО референтна), за потврдување/отфрлање на дијагнозата.
5. Согласно националната програма, секој случај на исипна треска задолжително треба лабораториски да се потврди/отфрли.
6. Координација и континуирано следење на сите активности на регионално и локално ниво, спроведување на теренски увиди и предлагање и преземање на мерки и активности.
7. Континуирано информирање за трендовите на движењето на мали сипаниците кај нас и во светот, како и препораки и други пишани документи на СЗО, ECDC.
8. Дизајн на методологија и спроведување на студија за серопреваленца на антитела за мали сипаници, рубеола и паротитис, со цел да се потврди пријавениот вакцинален опфат, да се утврдат пропусти во вакцинацијата, да се откријат осетливите групи.
9. При сомневање за појава на епидемија, се прави епидемиолошки увид на терен и се изготвува информација со препораки и предлог мерки, се изготвуваат неделни и /или месечни извештаи, според проценка.
10. Месечно пријавување во CISID дата база на Светската здравствена организација (СЗО)

11. Организирање на кампања на ниво на држава за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините.
12. Организирање на едукативни работилници со здравствени работници за комуникациски вештини со родители.

Извршители: Институт за јавно здравје на РМ, во соработка со ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатори (показатели на успешност):
1. Ажурирана Програма за елиминација на мали сипаници, рубеола и превенција на конгенитална рубеола инфекција во Република Македонија 2015-2020;
2. Број на одржани регионални семинари и обуки за имплементација на ажурираната Програма за елиминација на мали сипаници и рубеола, и превенција на конгенитална рубеола инфекција;
3. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза кај клинички случаи, и случаи на испини трески;
4. Број извршени епидемиолошки увиди,
5. Број на обработени пријави и епидемиолошки анкети;
6. Број на изготвени информации со предлог мерки;
7. Број на изработени и доставени до СЗО месечни извештаи за мали сипаници/рубеола;
8. Број на изготвени неделни/месечни извештаи при појава на епидемии;
9. Број на организирани кампањи за подигање на свеста на родителите за безбедноста и бенефитите на вакцините;
10. Број на одржани едукативни работилници со здравствени работници за комуникациски вештини со родители;
11. Број на изготвени месечни информации за трендовите на движењето на мали сипаниците кај нас и во светот;
12. Извештај за спроведена студија за серопреваленца на антитела за мали сипаници, рубеола и паротитис, за утврдување на серопреваленца и откривање на осетливи групи.

ЦЕЛ 3 *Намалување на оптоварувањето со заразни заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода*

Мерка 3.1 Зајакнување на капацитетите здравствениот систем за дијагностика на причинителите и утврдување ризик фактори при зголемен број (кластер) или епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода

Активности:
1. Зајакнување на лабораториски капацитети за дијагноза на микробиолошки причинители (особено вируси и токсини) на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
2. Формирање на мултидисциплинарен тим за истражување на кластери и епидемии кои се пренесуваат преку храна и вода
3. Изготвување на протокол (водич) за истражување на епидемии од заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
4. Спроведување на епидемиолошки истражувања со примена на аналитички методи за одредување на ризик фактори, особено за деца од 0-4 години
5. Извештаи/информации со предлог мерки за спречување на идни епидемии
6. Обука на епидемиолошките служби за примена на аналитички методи на регионално и локално ниво
7. Континуирани обуки на лицата кои работат со храна за минимум хигиенски стандарди

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ, ЦЈЗ/ПЕ, АХВ и ДСЗИ

Индикатори (показатели на успешност):
1. Обезбедени опрема и човечки ресурси за дијагноза на причинители (вируси и токсини) на заболувања кои се пренесуваат преку храна и вода
2. Формиран мултидисциплинарен тим за истражување на епидемии

3. Изработен водич за истражување на епидемии
4. Број на кластери/епидемии кои се испитани со примена на аналитички методи за утврдување на ризик фактори
5. Број на изготвени извештаи/информации
6. Број на извршени обуки/обучени лица
7. Број на извршени контроли/увиди на терен

ЦЕЛ 4 *Зајакнување на системот за следење, контрола и одговор на болнички стекнатите инфекции и антимикробната резистенција*

Мерка 4.1 Спречување и сузбивање на болнички стекнатите инфекции

Активности:

1. Спроведување на епидемиолошки увиди (програмски и по индикации) со укажување на стручно-методолошка помош во ЦЈЗ и здравствените установи на подрачјето на секој ЦЈЗ.
2. По потреба, земање материјали за микробиолошки анализи со цел контрола на моменталната состојба.
3. Изготвување и доставување на информации/ извештаи до МЗ, ДСЗИ и здравствената установа каде е направен увидот и до претседателот на Комисијата за надзор над ИХИ.
4. Изготвување на Правилник за епидемиолошки надзор над појава на болнички стекнати инфекции, базиран на медицина на докази, воведување и придржување кон дефиниција за случај за ИХИ (согласно ЕЦДЦ).
5. Обуки на епидемиолози, микробиолози и членови на болничките комисии за ИХИ за доследно пријавување на случаи на ИХИ, и контрола на истите.
6. Следењето на резистенцијата на микроорганизмите кон антимикробните средства и обезбедување на податоци базирани на докази за АМР.
7. Следењето на потрошувачката на антимикробни средства.
8. Изготвување на квартални и годишен извештај за спречување и сузбивање на болнички стекнати инфекции и за спроведените мерки и активности.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ, ЦЈЗ, ДСЗИ, болници

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на извршени теренски увиди,
2. Број на земени материјали за микробиолошки анализи;
3. Број на информации/извештаи;
4. Изготвен нов Правилник со стандардизирана методологија и нови обрасци за известување од страна на болници и ЦЈЗ;
5. Обука на медицински професионалци од ЦЈЗ, лаборатории и болници за примена новата методологија
6. Воведен функционален информациски систем за следење на антимикробна резистенција
7. Број на изготвени тромесечни извештаи и Годишен Извештај

ЦЕЛ 5 *Одржување ниска преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции*

Мерките и активностите за заштита на населението од ХИВ во целост се опишани во Годишната Програма за заштита на населението од ХИВ за 2018 година согласно нацрт Националната стратегија за ХИВ 2017-2021. За одржување на ниската преваленца на ХИВ, сексуално и крвно преносливи инфекции во државата, од особено значење е да се одржат сервисите наменети за клучните популации изложени на најголем ризик.

Мерка 5.1 Подобрување на системот за надзор над сексуално и крвно преносливи инфекции

Активности:
1. Обработка и анализа на секој случај на сексуално и крвно пренослива инфекција

2. Ажурирана анонимна пријава и анкета за ХИВ и сексуално и крвно преносливи инфекции со цел обезбедување на минимален сет податоци за следење
3. Поврзување на граѓански сектор со јавно здравствени установи во делот на анонимно пријавување на бројот на извршени анонимни советувања и тестирање кај клучни популации

Извршители: ИЈЗ во соработка со МЗ, здравствени институции од областа, граѓански организации

Индикатори (показатели на успешност):
1. Ажурирана пријава (анонимна) за ХИВ СПИ
2. Воведено софтверско решение за електронско пријавување
3. Број на направени и пријавени тестови за ДДСТ

Цел 6 *Намалување на оптоварувањето со зоонози и вектор-преносливи инфекции*

Мерка 6.1 Подобрување на систем за надзор и контрола на зоонози и вектор преносливи заболувања во Република Македонија

1. Координирање и континуирано следење на преземањето на мерки и активностите согласно Акциониот План за справување со вектор преносливи болести (ВПБ).
2. Следење на спроведените активности за извршена дезинсекција против комарци на територијата на Република Македонија (по општини), согласно Акциониот план за превенција од ВПБ.
3. Одржување на координативни состаноци за размена на информации и искуства меѓу институции поврзани со надзор и контрола над вектори, ВПБ и зоонози.
4. Задолжително теренско истражување при пријавен случај на зоонози и ВПБ.
5. Зајакнување на капацитетите за лабораториска дијагностика на случаи на вектор преносливи заболувања.
6. Континуирана набавка на тестови и реагенси за дијагностика на клучни зоонози и вектор преносливи заболувања (веќе присутни во Македонија и со потенција за импортирање).
7. Воведување на интегриран сеопфатен информациски систем за надзор на заразни болести вклучувајќи зоонози и ВПБ, и микробиолошки изолати.
8. Воспоставување на систем за редовна размена на информации меѓу АХВ и ИЈЗ.
9. Создавање на мрежи за размена на информации поврзани со зоонози и вектор преносливи заболувања со соседните земји.
10. Изготвување на годишен извештај заразни болести со посебен осврт на ВПБ.

Извршители: ИЈЗ на РМ, ЦЈЗ/ПЕ, АХВ, МЗ, ДСЗИ, ЕЛС.
Индикатори:
1. Број на лабораториски потврдени случаи на зоонози и вектор преносливи болести (ВПБ)
2. Број на информации за извршени теренски увиди;
3. Број на информации за изготвени оперативни планови и стручни мислења за ДДД на ниво на локална самоуправа;
4. Број на одржани координативни состаноци за размена на информации и проценка на ризик
5. Број на анализирани вектори за присуство на причинители на ВПБ
6. Воспоставен систем за размена на информации меѓу АХВ и ИЈЗ
7. Изработен и доставен годишен извештај

Мерка 6.2 Одржување на резултатите постигнати со ерадикација на маларијата во Република Македонија

Активности:
1. Континуирано следење на епидемиолошката состојба со појавата и раширеноста на маларијата во околните земји и во светот, посебно каде таа ендемски се појавува.

2. Изготвување на стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања патници кој одат на аџилак со посебен осврт на вакцинација и хемиопрофилакса согласно препораки на СЗО.
3. Изготвување на стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања кај патници во меѓународниот сообраќај.
4. Преземање на сеопфатни против епидемиски мерки при пријавен случај на маларија
5. Подобрување на лабораторски капацитети за дијагностика.
6. Изготвување и доставување на информации за најдената состојба и преземените мерки до МЗ и ДСЗИ.
7. Изготвување на годишен извештај за состојбата и заболените од маларија за 2018 ќе биде изготвен доставен до СЗО и МЗ
8. Годишен извештај за состојбата со маларија во склоп на годишниот извештај за заразни болести.

Извршители: ИЈЗ на РМ, ЦЈЗ/ПЕ, КИБФС, МЗ.
Индикатори (показатели на успешност):
1. Изготвено стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања патници кој одат на аџилак.
2. Изготвено стручно-методолошко упатство за превенција од појава на заразни заболувања кај патници во меѓународниот сообраќај.
3. Број на извршени епидемиолошки увиди,
4. Број на земени материјали за лабораториска дијагноза
5. Изготвени информации до СЗО, МЗ
6. Изготвен годишен извештај.

ЦЕЛ 7 Намалување на оптоварувањето со инфлуенца и заболувања слични на инфлуенца

Мерка 7.1 Зајакнување на системот за надзор и одговор кон заболувања слични на грип и акутни респираторни инфекции

Активности:
1. Континуирано следење на состојбата со грип и заболувања слични на грип регионално и во светски рамки.
2. Прибирање, обработка и анализа на добиените пријави за поединечни случаи на грип, вон сезоната.
3. Прибирање, обработка, анализа и евалуација на информации и групни пријави во тек на сезоната на грип (40 недела 2018 до 20 недела2019).
4. Лабораториско испитување за докажување на грип и други причинители на вирусни респираторни заболувања.
5. Засилување на епидемиолошкиот и вирусолошкиот надзор преку зголемување на бројот на сентинел места за надзор над заболувања слични на грип (ИЛИ) и други акутни респираторни инфекции (АРИ) за опфат на повеќе од 2% од населението.
6. Редовно неделно доставување на епидемиолошки и вирусолошки извештаи во базата на податоци – TESSy на Европскиот центар за превенција и контрола на заразни болести – ЕЦДЦ.
7. Теренски увиди во ЦЈЗ и ПЗУ / сентинел места во и вон сезона на грип со изготвени информации.
8. Изготвување неделни и месечни и годишен извештај за состојбата со грип.
9. Зголемување на опфат со вакцинација против грип кај лица постари од 64 години.

Извршители: ИЈЗ на РМ/МЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ЗУ

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на обработени групни и индивидуални пријави за грип.
2. Број на земени материјали за лабораториска дијагностика.
3. Број на извршени лабораториски испитувања.
4. Број на извршени теренски увиди.

5. Број на изготвени неделни и месечни информации.
6. Изготвен годишен извештај.
7. Број на неделни извештаи од сентинел системот за надзор над ИЛИ и АРИ.
8. Број на навремено доставени извештаи во базата на податоци – TESSy.
9. Број на изготвени и адаптирани материјали за промоција на вакцинација против грип.
10. Број на вакцинирани лица вклучувајќи ги лицата над 65-годишна возраст и лицата со зголемен ризик од компликации.

Мерка 7.2 Зајакнување на системот за надзор и одговор во услови на многу висок интензитет на активноста на грип и при пандемија на грип

1. При појава на пандемски грип, по потреба ќе се ревидираат и изработат стручни упатства, протоколи за следење, вакцинација на приоритетни групи, согласно Оперативниот план.
2. Во случај на пандемија, ќе се вршат теренски увиди, а за состојбата и преземените мерки, ќе бидат изготвени информации.
3. Континуирана лабораториски дијагноза од случаи сомнителни на пандемиски грип
4. Воспоставување на лабораторија со трето ниво на биосигурност (BSL-III) во рамките на Институтот за Јавно Здравје
5. Редовни координативни состаноци помеѓу здравствен сектор, АХВ, ЦУК и други релевантни институции
6. Учествува во работата на стручните комисии при МЗ.

Извршители:
ИЈЗ на РМ/МЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, ЗУ АХВ, ЦУК и други релевантни институции

Индикатори (показатели на успешност):
1. Број на извршени теренски увиди
2. Број на земени материјали
3. Број на лабораториски испитувања
4. Број на изготвени информации
5. Број одржани состаноци на комисии,
6. Број на ажурирани/изготвени упатства, протоколи, водичи
7. Формирана BSL- III лабораторија

Мерка 7.3 Зајакнување на системот за надзор над сериозни акутни респираторни инфекции (САРИ)

Активности:
1. Подобрување на сентинел надзор над сериозни респираторни инфекции (САРИ).
2. Активно вклучување на клучни болници за ефикасно и ефективно следење на групите со висок ризик.
3. Обезбедување на лабораториски примероци од хоспитализирани пациенти со САРИ.
4. Извештаи за смртни случаи асоцирани со САРИ.
5. Спроведување на студија за проценка на оптоварувањето на здравствениот систем со САРИ.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со сентинел болници
Индикатори (показатели на успешност):

1. Број на пријави/извештаи за нови случаи на САРИ, во текот на една недела/сезона
2. Број на случаи на САРИ од кои е земен биолошки примерок и се лабораториски тестирани

3. Број на пријави за смртни случаи заради САРИ.
4. Број на изготвени повратни неделни информации

ЦЕЛ 8 *Одржување и понатамошен тренд на намалување на оптоварувањето со туберкулоза*

Мерките и активностите за намалување на оптоварувањето со туберкулоза се претставени во посебна Програма за заштита на населението од туберкулоза и се во надлежност на Институтот за туберкулоза и белодробни заболувања и диспанзерите за ТБЦ во земјата.

ЦЕЛ 9 *Систем за следење и одговор кон појава на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат*

Мерка 9.1 Воспоставување на систем за надзор кон нови заразни болести кои повторно се појавуваат

Активности:
1. Следење на најновите стручни и научни сознанија од референтни институции (WHO, ECDC, CDC и др.),
2. Соработка со националните институции од областа на јавно здравје од регионот (меѓу гранична соработка).
3. Епидемиолошки проучувања и препораки при појава на случаи на нови заболувања или заболувања кои повторно се појавуваат.
4. Подобрување на капацитетите за лабораториска дијагноза на нови и заразни болести кои повторно се јавуваат.
5. Континуирана набавка за дијагностика на клучни заболувања од оваа група.
6. Задолжителна лабораториска дијагноза на сомнителните случаи.
7. Изготвување на периодични информации за состојбата со вие заболувања во земјата и светот
8. По потреба изготвување на информации за населението, упатства за работа на здравствени установи и друг информативен материјал.

Извршители: ИЈЗ на РМ во соработка со МЗ и ЦЈЗ/ПЕ.

Индикатор:

1. Број на изготвени информации/ упатства/ препораки.
2. Број на теренски увиди.
3. Број на земени материјали.
4. Број на извршени лабораториски анализи во референтни лаборатории во земјата.
5. Број на извршени лабораториски анализи во референтни лаборатории надвор од земјата.

ЦЕЛ 10 *Воспоставување на систем за брза реакција во случај на епидемии и кризни состојби*

Мерка 10.1 Формирање на тимови за брза реакција во случај на епидемии или кризни состојби

Активности:
1. Воспоставување на единствен информациски систем за надзор над заразни болести за брза детекција на кластери на случаи од заразни болести

2. Формирање на дежурни епидемиолошки служби (систем за приправност) на ниво на ИЈЗ кои се (достапност 24/7)
3. Формирање на мулти-секторски тимови за истражување на епидемии (особено за зоонози и болести кои се пренесуваат преку храна и вода)
4. Подготовка на Протокол на здравствен сектор со методологија на работа, чекори и надлежности при истражување на епидемии и брза реакција во кризни состојби.
5. Анализа на добиени информации при зголемен број на заболени или епидемии од страна на ЦЈЗ,
6. Спроведување на теренски увиди од стручни тимови на ИЈЗ при појава на зголемен број на заболени или епидемии.
7. Земање на материјал за лабораториско тестирање/конфирмација на причинителот.
8. Изготвување и доставување до МЗ и ДСЗИ на информации со предложени и преземени против епидемиски мерки.
9. Обука на стручни кадри од ЦЈЗ/ПЕ за примена на аналитички методи при истражување на епидемии.
10. Анализа и евалуација на Пријави и Одјави за епидемии на заразна болест од ЦЈЗ/ПЕ
11. Изготвување на годишен сумарен извештај, во рамките на годишниот извештај за заразни болести во Република Македонија. Посебен извештај за епидемии од национален интерес се доставува и до СЗО.

Извршители: ИЈЗ во соработка со ЦЈЗ/ПЕ, ДСЗИ, АХВ

Индикатори (показатели на успешност):
1. Функционален информациски систем за следење на пријави на заразна болест
2. Формирани дежурни екипи на ниво на ИЈЗ/ЦЈЗ со ажурирани контакти
3. Формирани мулти-секторски тимови за брз одговор при кризни ситуации/епидемии
4. Изготвен протокол за здравствен сектор за истражување на епидемии и брз одговор во кризни ситуации
5. Број на теренски епидемиолошки увиди и изготвени информации.
6. Број на обработени Пријави и Одјави на епидемија.
7. Број на обработени пријави и анкети во епидемија
8. Број на земени материјали за лабораториско тестирање,
9. Број на одржани обуки за истражување на епидемии и број на обучени лица

Соработка со меѓународни релевантни институции

Институтот за јавно здравје на РМ е во тесна соработка со меѓународни релеватни институции како СЗО и ECDC.

Соработката на ИЈЗ на РМ со СЗО се остварува преку следниве активности:
1. Редовна комуникација и размена на релевантни информации од областа на заразни заболувања и учество на состаноци и експертски групи.
2. Одговарање на задолжителен прашалник за напредокот и планот за елиминација на мали сипаници и конгенитална рубеола инфекција на годишно ниво.
3. Изготвува годишен извештај за статусот на земјата во однос на елиминацијата на мали сипаници и рубеола.
4. Изготвува годишен извештај за спроведените активности за ерадикација на полиомиелот и одржување на статусот „земја ослободена од полио“.
5. Годишен извештај за спроведена имунизација, како и резултатите од спроведениот надзор над вакцино-преветабилните заболувања.
6. Годишен извештај за заразни заболувања од интерес (по возрасни групи, инциденца и лабораториска потврда).
7. Годишен извештај за регистрирани епидемии на територија на Република Македонија.

8. Годишен извештај за сексуално преносливи болести (по пол, возраст и лабораториска потврда).
9. Годишен извештај за состојбата со маларија.
10. Годишен извештај за антимикробна резистенција за бактерии од интерес.
11. Обработка на податоци за регистрирани заразни заболувања и за спроведената имунизација на територијата на Република Македонија за програмата „Здравје за сите".

Извршители: ИЈЗ на РМ.
Индикатор: Број на Годишни извештаи.

Соработката со Европскиот центар за контрола и превенција на заразни заболувања (ЕЦДЦ) се спроведува преку:

1. Редовна комуникација и размена на релевантни информации од областа на заразни заболувања и учество на состаноци и експертски групи.
2. Достава на неделни извештаи за грип во системот за следење на заразни заболувања на ЕЦДЦ - TESSy.
3. Редовно изготвување и доставување на извештаи поврзани со регистрирани случаи на гонореја, Хепатит А и WNV.
4. Доставување на податоци за болнички стекнати инфекции кај лица кои престојуваат пократок и подолг период во здравствени установи и болнички стекнати инфекции.

Извршители: ИЈЗ на РМ
Индикатор: Број на годишни и редовни извештаи.
Здравствено-воспитна и едукативна дејност и публикации

Во врска со спречувањето и сузбивањето на заразните болести, здравствено-воспитната и едукативна активност ќе се врши преку следниве активности:

1. Стручна подготовка на соодветен информативно-едукативен материјал - брошури, летоци, постери, публикации за заразни заболувања, наменети за широката јавност и за здравствени работници.
2. Настапи/написи/интервјуа во средствата за јавно информирање (ТВ, весници, списанија), со цел едукација и информирање на поширокатa јавност.
3. Редовно ажурирање на веб-страницата www.iph.mk со информации, упатства и препораки за актуелните епидемиолошки состојби со заразните болести, имунизацијата и др. информации од областа во Република Македонија и светот.

Извршители: Институт за јавно здравје на РМ.

Индикатор*:* Број на печатени едукативни материјали, настапи во медиуми, број на информации, упатства, препораки на веб-страната на ИЈЗ.

Извештаи и публикации:

- Неделни извештаи за состојба со заразни болести во Република Македонија
- Неделни извештаи од АЛЕРТ системот
- Неделни извештаи за состојбата со грипот во Р. Македонија и Европа
- Месечни извештаи за закани и болести кои се превенираат со вакцинација
- Месечни Билтени за состојбата и движењето на заразните болести во Република Македонија
- Месечни извештаи од АЛЕРТ системот и надзор над АФП
- Тромесечни извештаи за: АЛЕРТ, ИХИ, АФП, бруцелоза, заразни заболувања, превентивна дејност (табеларно и наративно)
- Шестмесечни извештаи за: АЛЕРТ, ИХИ, АФП, опфат со задолжителна вакцинација

- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за задолжителна имунизација на населението во Република Македонија
- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за заштита на населението во Република Македонија од ХИВ/СИДА
- Годишен Извештај за движењето на заразните болести во Република Македонија
- Годишен Извештај за спроведувањето на Програмата за спречувањето и сузбивањето на бруцелозата кај луѓето во Република Македонија
- Годишен Извештај за следење на болнички стекнати инфекции
- Годишен Извештај за спроведувањето на АЛЕРТ системот
- Годишен Извештај за АФП надзор во Република Македонија
- Годишен Извештај за реализација на Националната програма за јавно здравје

В .Институт за медицина на трудот на Република Македонија, Скопје

Безбедност и здравје на работа и превентивна здравствена заштита на работниците и земјоделците

1. Оценка на здравствената состојба и работната способност кај земјоделците во Република Македонија со посебен осврт на можните оштетувања на здравјето од употребата на пестицидите

Спроведувањето на оваа програмска активност вклучува **изведување на 300 превентивни медицински прегледи кај земјоделците и руралното население** во неколку места од Република Македонија по случаен избор, со употреба на мобилната клиника која има функција на мобилен дијагностички центар со што се обезбедува достапност на услугите од медицината на трудот и до најоддалечените места.Прегледите ќе се состојат од: преглед од специјалист по медицина на трудот, спирометриско иследување на белодробната функција, ЕКГ наод во мирување, основен лабораториски преглед на крвта и уринатa, психолошки тестирања и токсиколошки анализи со одредување на серумската холинестераза и концентрација на јаглерод моноксид и карбоксихемоглобин во крв , како и дополнителни испитувања по индикации, кај одреден број на испитаници во ИМТ на Република Македонија (специфични токсиколошки анализи, дополнителни пулмоалерголошки иследувања, офталмолошки, оториноларинголошки, невропсихијатриски преглед и брошура "Ти си земјоделец чувај го своето здравје");

Вид на активност	количина	Цена (ден.)	Вкупно
Превентивни прегледи	300	400,00	120.000,00
Промотивен материјал	3000 флаери	10,00	30.000,00

Рок на извршување : октомври 2018година
Извршител : ИМТ на Република Македонија
Индикатор: Доставен извештај до МЗ

2.Усвојување и промоција на Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Република Македонија

Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест е изработена во 2016 год. Како драфт верзија од страна на експертскиот тим на Институтот за медицина на трудот на Република Македонија, во рамките на Националната годишна програма за јавно здравје во Република Македонија за 2016 година.Според актуелните препораки елиминирањето на болестите

предизвикани од азбест претставува приоритет за заштита на здравјето на работниците, јавното здравје и животната средина, па усвојувањето на Националната програма треба да се темели на одлука на Владата со која ќе се обезбеди нејзината имплементација, согласно обврската која произлегува од Пармска Министерска конференција за здравје и животна средина од 2010 година.

Промоцијата на Националната програма ќе овозможи зголемување на свесноста за проблемот на азбестот во работната и животната средина преку соодветно информирање на клучните партнери од оваа област и пошироката јавност.

Вид на активност	количина	Цена (ден.)	Вкупно
Медиумска кампања печатење на флаери	3000	10,00	30.000,00
Едукативни семинари за здравствени работници	2	15.000	30.000,00
Интерсекторски работилници	2	15000	30.000,00
Тркалезна маса	1	10.000	10.000,00

Соодветно реализираната промоција на Програмата ќе претставува солидна основа за развој на интерсекторски пристап кон проблемот. Мерките за зголемување на свесноста треба да вклучат мултисекторски пристап преку ангажирање на индивидуи од различни таргет групи (експерти во областа, работодавачи, работници, НВО, истражувачи, новинари, креатори на политиките, инспекциски органи и др.).

Во таа насока се планира организација на медиумска кампања, преку организирање на 2 едукативни семинари, 2 интерсекторски работилници и одржување на тркелезна маса како и изработка и дисеминација на флаери, брошури и водичи во кои ќе бидат вклучени начините на експозиција на азбестот и мерките кои треба да се преземат за елиминација на болестите предизвикани од азбестот, наменети за различни целни групи.

Изработка на Национален план за акција за елиминирање на болестите предизвикани од азбест во Република Македонија кој претставува оперативен план со кој се овозможува остварување на целите на Националната програма за елиминирање на болестите предизвикани од азбест.

Акциониот план ќе се изготви како одржлив со дефинирана временска рамка ,со индикатори за следење и ќе спроведе со методата чекор по чекор врз основа на податоците од Националниот профил за азбест и специфичната состојба во Република Македонија.

Индикатор: Извештај за спроведени активности по квартали
Извршител : ИМТ на Република Македонија
Рок на извршување : прво тромесечие 2018 – едукативни семинари
Второ тромесечие 2018 – интерсекторска работилница, печатење на пропаганден материјал и изработка на акционен план
Трето тромесечие -2018 тркалезна маса

Г. Институт за епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје

Мониторинг на болничките инфекции како индикатор за квалитетот на здравствената заштита во Република Македонија

Истражувањето ќе биде спроведено на три оддели за интензивна нега во рамките на Клинички Центар "Мајка Тереза" - Скопје. Одделите ќе бидат селектирани по пат на случаен избор согласно времето на спроведување на истражувањето. Студијата ќе биде имплементирана во две фази и тоа:

Мониторингот на болничките инфекции ќе се спроведе преку реализирање на следните поставени задачи:

1. Следење на инциденцата на интрахоспиталните инфекции во ТОАРИЛ континуирано во текот на цела година.

2. Следење на инциденцата на постоперативните интрахоспитални инфекции на на три оддели за интензивна нега, како и најчестите причини за нивно настанување - пилот студија.

3. Спроведување на 10 акредитиранii едукации на медицинските сестри, техничари и лекари за спречување и сузбивање на болничките инфекции, со стекнување компетенции хармонизирани на ниво на ЕУ.

4. Информирање и едуцирање на хоспитализираните болни за појавата и начините за спречување и самоспречување на болничките инфекции (изработка на 1000 брошури за пациенти).

5. Воведување на специфична компјутерска бази на податоци за интрахоспиталните инфекции која ќе го поврзува ТОАРИЛ со Институтот за Епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет,Скопје (ексел статистика, СПСС).

Преглед на реализација на активности е прикажан во табела бр.1

Планира на задача	Активности	Локација	Организации за имплементација	Индикатор	Единечна цена
Задача I	Следење на инциденцата на интрахоспиталните инфекции во ТОАРИЛ континуирано во текот на цела година.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Извештај за спроведено истражување, направена статистичка анализа и утврдување на инциденцата и дистрибуцијата на болничките инфекции поврзани со здравствената заштита во ТОАРИЛ	80.000,00
Задача II	Следење на инциденцата на постоперативните интрахоспитални инфекции на една од хируршките клиники, како и најчестите причини за нивно настанување - пилот студија.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Извештај за спроведено истражување, направена статистичка анализа и утврдување на инциденцата на постоперативните инфекции на една од хирурчките клиники	80.000,00

Задача III	Спроведување на специфична едукација на медицинските сестри, техничари и лекари за спречување и сузбивање на болничките инфекции, со стекнување компетенции хармонизирани на ниво на ЕУ.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Организирање и спроведување на две специфични едукации во првиот и третиот квартал на здравствениот персонал на ТОАРИЛ за инфекциите поврзани со здравствената заштита како и потребата од редовно вакцинирање на персоналот.	30.000,00
Задача IV	Информирање и едуцирање на хоспитализираните болни за појавата и начините за спречување и самоспречување на болничките инфекции (изработка на брошура за пациенти).	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Информирање и едуцирање на пациентите преку изработка и дистрибуција на 2000 брошури посебно наменета за оваа цел.	30.000,00
Задача V	Воведување на специфична компјутерска база на податоци за ИХИ на ТОАРИЛ.	ТОАРИЛ (Ургентен центар, Интензивна нега, Ортопедија и Трауматологија)	Институтот за епидемиологија и биостатистика, Медицински Факултет, УКИМ, Скопје; Министерство за здравство	Изготвување и имплементирање на специфична компјутерска база за ИХИ на ТОАРИЛ.	80.000,00

Рок на известување : второ и трето тромесечие 2018
Извршител : Институтот за Епидемиологија и биостатистика со медицинска информатика на Медицински факултет, Скопје
Индикатор: Доставени извештаи до МЗ

Д. Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

Проект за промоција на превентивна физичка активност кај деца со лошо држење на 'рбет (функционална кифоза и функционална сколиоза)

Пилот проект за да се направи рана дијагноза кај школски деца од шесто до деветто одделение од подрачјето на општина Карпош и општина Центар за деформитети на 'рбетот со цел функционалната сколиоза и кифоза не преминат во структурна.

Проектот има за цел со посебни вежби во базен водени од стручно лице да се корегира лошото држење на 'рбетот кај оваа возрасна популација на деца и да се создаде навика за понатамошно практикување на истите вежби. Констатирано е дека оваа возрасна група на деца со лошо држење на 'рбетот во денешно време е доста голема.

За таа цел Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација со организирање на посебна програма вежби во базен сака да придонесе во детектирањето, превенцијата и лекувањето на овие деформитети.

Пилот проектот ќе започне со преглед на 'рбетот кај децата од страна на доктор физијатар. Кај децата кај кои ќе се констатира деформитет на 'рбетот ќе бидат вклучени во програмата вежби во базен.

Вежбите ќе се спроведуваат под надзор на стручни лица (дипломирани физиотерапевти и наставник по спорт) 3 пати во неделата по еден час. По спроведените вежби децата ќе пливаат. Контролни прегледи ќе се спроведуваат по спроведени 10 часа вежби во базен.

Вид на активност	Единица цена (месечно)	вкупно
Трошоци за одржување на базенот	30.000,00	360.000,00
Ангажирање на стручни лица за преглед	20.000,00	240.000,00
Ангажирање на стручни лица за спроведување на вежби	10.000,00	120.000,00

Рок на извршување: јануари -декември 2018 година

Индикатор: квартални извештаи со број на прегледани деца и часови на спроведени вежби

Извршител: Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје

ИЗВЕСТУВАЊЕ, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

ИЈЗ на Република Македонија треба да го следи, насочува и координира изведувањето/учинокот во обем согласно програмата на 10-те ЦЈЗ , преку непосредни теренски увиди кај секој извршител квартално.

ИЈЗ на Република Македонија ја следи и динамиката на реализација на планираното, реализацијата на активностите од страна на 10-те ЦЈЗ од стручно методолошки аспект , како и следење на показателите за успешноста (учинокот) .

Верификацијата на технички документи подразбира проверка на квалитетот во однос на општи стандарди за квалитет и/или претходно дефинирани стандарди и се спроведува секој квартал со потпис и печат од страна на верификаторите од ИЈЗ на Република Македонија на извештајот .

ИЈЗ на Република Македонија врши верификација на образец/извештаите за реализирани програмски активности на квартално ниво што ги подготвуваат Центрите за јавно здравје пред доставувањето на истите до Министерството за здравство за исплата. Извештаите ќе се доставуваат во печатена форма на унифицирани/стандардни обрасци со дефинирана форма и содржина на финансискиот и изведбениот дел на извештајот.

ИЈЗ на Република Македонија за спроведениот мониторинг за констатитараната состојба и доставува детален извештај до МЗ на квартално ниво со копии од заврените извештајни обрасци за секој ЦЈЗ по дејности.

Показателите за успешност ќе се дефинираат во 2 групи:

- Показатели за следење на напредокот кои се директно поврзани со активностите и овозможуваат мерење дали предложената активност се изведува според планираното следејќи ги стручно методолошките упатства.

- Показатели на ниво на исходи кои одразуваат резултати што одговараат на намената на програмата или некои нејзини компоненти.

Мониторингот над реализацијата на програмските активности кои ги спроведуваат ИЈЗ на Република Македонија , ИМТ , Институтот за епидемиологија и биостатистика со медицинска инфоатика на Медицински факултет,Скопје и Јавна здравствена установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје, ги врши Министерството за здравство преку директен увид во работата и преку континуиран мониторинг за следење на програмата .

ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Активностите од програмата ќе се реализирааат врз основ на табеларно прикажани цени на активностите во табела број 1 за ЦЈЗ и во табела број 2 прикажани се цени за активности реализирани од страна на ИЈЗ на РМ.

Од ставката вонредни состојби ќе се финансираат превентивни активности при појава на јавно здравствена вонредна околност пред и во тек на евентуална епидемија или вонредни состојби согласно заклучок на Комисијата за заразни болест, како и превентивни активности и против епидемиските мерки кои ги спроведуваат Центрите за јавно здравје во регионите со прогласена кризна состојба , за справувување со зголемен прилив на мигранти во Република Македонија согласно заклучоците на Главниот штаб на Центарот за управување со кризи за спречување на појава на заразни заболувања и епидемии.

Табела број 1

АКТИВНОСТ	Програмски Ценовник по ЦЈЗ				
	Тетово, Велес	Струмица, Штип, Кочани	Куманово, Битола	Скопје	Прилеп, Охрид
1.Годишен извештај за реализација на програмата за 2017 година (еднократно)	100000,00	100000,00	100000,00	100000,00	100000,00
2.Епидемиолошки теренски увиди /анкети	70000,00	40000,00	60000,00	125000,00	50000,00
3.Обработка ,анализа и подготовка на извештаи (пријави за заразни ,ИХИ, АФП, грип и др.)	70000,00	50000,00	65000,00	100000,00	55000,00
4.Следење на спроведувањето на имунизацијата	50000,00	30000,00	40000,00	100000,00	35000,00
5.Следење на вакцино превентабилни и заразни болести	60000,00	35000,00	50000,00	100000,00	40000,00
6.Дезинфекција по епидемиолошки индикации за $м^2$	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
7.Дератизација по епидемиолошки индикации по мамец	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
8.Дезинсекција ларвицидна по индикации $м^2$	25,00	25,00	25,00	25,00	5000,00
9.Дезинсекција адултна по индикации по хектар	40,00	40,00	40,00	40,00	40,00
10.Микробиолошки анализи по епидемиолошки индикации (единечна цена по анализа)	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00
11.Санитарно хигиенски теренски увиди	55000,00	40000,00	45000,00	65000,00	45000,00
12.Физичко/хемиска и бактериолошка анализа на мостри храна	35000,00	30000,00	25000,00	40000,00	20000,00
13.Физичко/хемиска и бактериолошка анализа на мостри вода	200000,00	90000,00	150000,00	120000,00	150000,00
14.Анализа на пестициди во храна	20000,00	0.00	20000,00	0,00	0,00
15.Анализа на микотоксини во производи	15000,00	0.00	15000,00	45000,00	0,00
16.Анализа на мостри брисеви од површини	150000,00	40000,00	90000,00	200000,00	60000,00
17.Антропометрија	65000,00	25000,00	45000,00	60000,00	60000,00
18.Аероседимент	35000,00	20000,00	20000,00	75000,00	20000,00
19.Вкупен аероседимент со тешки метали	55000,00	0.00	20000,00	35000,00	0,00
20. Следење на Чад,SO2	5000,00	0,00	0,00	5000,00	0,00
21.Следење на CO	0,00	0,00	0,00	25000,00	0,00
22.Анализа на биолошка вредност на храна	16000,00	10000,00	15000,00	30000,00	18000,00

23.Присуство наPb,Cd и Zn во цврсти честички во висок волуменски честички од воздух	35000,00	0,00	20000,00	15000,00	0,00
24.Анализа на нутритивен квалитет на болничка храна	15000,00	5000,00	9000,00	18000,00	5000,00
25.Анализа на бучава	0,00	0,00	15000,00	30000,00	15000,00
26.Внес и статистичка обработка на податоци и одржување на веб страната	70000,00	50000,00	60000,00	140000,00	55000,00
27.Обработка на пријави за хронични незаразни болести ЦЈЗ	60000,00	35000,00	50000,00	100000,00	45000,00
28.Квартална изработка на Информации, анализи од социјална медицина	80000,00	55000,00	70000,00	140,000.00	60,000.00
29.Споведување на здравствена едукација за целни групи на подрачјето што го покрива, трибини ,брошури, светски денови	60000,00	40000,00	50000,00	100000,00	55000,00
30.Советувалишта за сексуално и репродуктивно здравје и одвикнување од пушење	45000,00	45000,00	45000,00	100000,00	45000,00
31.Епидемиолошки/санитарно хигиенски увид при вонредни состојби (единечна цена)	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00

Цените се прикажани како единечна квартална цена , освен под точките 1,6,7,8,9,10 и 31 .

Табела број 2

активност	цена 2018	вид
Годишен извештај за реализација на Национална програма за јавноздравје во Република Македонија за 2017 година за подрачјето на 10-те ЦЈЗ и ИЈЗ во сите области	500.000,00	еднократно
Годишен извештај за 2015 за движење на заразни,АФП, опфат со имунизација, АЛЕРТ, ИХИ	50.000,00	извештај
Прибирање,обработка и анализа на пријавите ,анкети и друго од областа на епидемиологијата, добиени од ЦЈЗ	100.000,00	квартално
Месечни епидемиолошки извештаи/ билтени (заразни, алерт, АФП)	90.000,00	месечна
квартални епидемиолошки извештаи (алерт,заразни,АФП)	30.000,00	извештај
Седмодневни извештаи / табеларни за движењето на заразните заболувања по ЦЈЗ и подрачниединици	20.000,00	неделно
Седмодневни извештаи за движење на грип од 40-20 недела	20.000,00	неделен

Теренски епидемиолошки увид за превземање мерки во ЦЈЗ поепидемиолошкииндикации и ургентни состојби	30.000,00	увид
Теренски увиди за елиминација на автохтоните морбили и конгенитална рубеола	30.000,00	увид
Следење на релизација на оперативните планови за елиминација на морбили/рубеола и полиомиелит преку теренски увиди во 10-те ЦЈЗ	30.000,00	квартално
Следење на релизација на плановите за спроведувањето наконтинуирана имунизација преку теренски увиди во 10-теЦЈЗ	30.000,00	квартално
Следење на маларија,тропски и карантински ургентни состојби и институции кои се вклучени во следење, дијагностика и терапија на карантински заболувања,	30.000,00	квартално
Информирање за трендовите на движење на заразните заболувања, доставување на стандарди и упатства	25.000,00	квартално
Следење на имплементација на активности согласно Оперативниот план за справување со вирусот на западен нил (West Nile virus)	25.000,00	квартално
Следење на грипот и други вирусни респираторни заболувања и лабораториско докажување	25.000,00	квартално
Следење на системот за синдромско пријавување АЛЕРТ	50.000,00	квартално
Следење на активностите за спречување и сузбивање на интрахоспитални инфекции преку теренскиувидиво ЦЈЗ и земање на материјали за микробиолошки анализи по потреба	30.000,00	квартално
Лабораториска потврдана West Nile virus(10)	1.100,00	анализа
Лабораториска потврда на респираторни вирусни (200)	1.480,00	анализа
Лабораториска потврда на морбили, рубеола (100+200)	1.100,00	анализа
Лабораториска потврда на грип (Real PCR)(200)	4.600,00	анализа
Вирусолошка анализа вода (15)	4.500,00	анализа
Извештај со проценка за вирусолошка анализа на вода (2)	20.000,00	анализа
Филтер станици увиди со извештај	30.000,00	квартално
Квартален мониторинг,координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областана епидемиологијата	100.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од области на епидемиологијата	50.000,00	квартално

Внес и компјутерско-статистичка обработка на податоци од интерес согласно закон за евиденции во здравство	100.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од областа на статистика	50.000,00	квартално
Збирни извештаи за кадар и извршена работа за 2015 година и 2016 година од областана статистика (2)	25.000,00	извештај
Изработка н а публикации од областа на статистиката (7)	25.000,00	публикација
Изработка на Регистри на пациенти болни од рак , дијабет за Република Македонија за 2015 (6)	30.000,00	регистер
Анализиза: амбулантно поликлинички морбидитет , искористеноста на болничките капацитети и болничкиот морбидитет и морталитет во РМ за 2015	30.000,00	анализа
Извештај за здравјето на населението во Република Македонија во 2015 г.	30.000,00	извештај
Извештаи од делот на социјална медицина и промоција (советувалиште репрод.пушење)	50.000,00	квартално
Извештај за реализирани промотивни активности во 10-те ЦЈЗ	25.000,00	квартално
Стручно методолошка помош од областа на социјална медицина со промоција	50.000,00	квартално
Квартален мониторинг, координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областа на социјалн медицина со промоција	100.000,00	квартално
Здравствена промоција – здравствено воспитување (спроведување на промотивни акции и кампањи, едукативни трибини)	100.000,00	квартално
Извештај за проценката на здравствениот ризик од водата за пиење, согласно програмските активности(2х)	30.000,00	квартално
Извештај здравстениот ризик и квалитет на површински води (2х)	30.000,00	извештај
Извештај со оцена на морбидитетот на респираторните заболувања кај предучилишни и училишни деца на национално ниво	50.000,00	извештај
Извештај за анализа и проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната и предметите кои се во допир со храната.	50.000,00	извештај
со проценка на ризикот од алиментарен дневен внес на хемиски контаминент	50,000,00	извештај
Информација просечниот дневен алиментарен внес на резидуи на пестициди и микотоксини	30.000,00	информација
Извештај за Проценка на ризикот од алиментарен дневен внес на хемиски контаминенти-пестициди,микотоксини	50.000,00	извештај
Извештај за проценка на здравствениот ризик на безбедноста на храната вообразовни, здравствени институции и старечки домови.	50.000,00	извештај
Анализа на пестициди во храна (100)	1.500,00	анализа
Анализа на микотоксини во производи(80)	1.500,00	анализа

Извештај со проценка на просечниот дневен внес на макро и микронутриенси на населението во Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештаи за нутритивниот квалитет за исхраната на болните во Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештај за состојбите кај децата во однос на степените на здебеленост/ потхранетост, порегиони и на национално ниво за Република Македонија	50.000,00	извештај
Извештај за наодите на ниво на бучава и категоризација на ризикот со мерки за превенција или санација	50.000,00	извештај
Информација за проценка на експозицијата и идентификација на здравствениот ризик на експонирани работници	50.000,00	информација
Следење на јонизирачко зрачење на амбиентален воздух- надворешно гама зрачење	300.000,00	квартално
Следење на јонизирачко зрачење на воздух, вода, почва, храна Ср90	75.000,00	квартално
Следење на јонизирачко зрачење ,вода , воздух, почва алфа и бета	300.000,00	квартално
Следење на гама зрачење вода , воздух,почва и храна	6.000,00	квартално
Квартален извештај за наодите со коментар	20.000,00	квартално
Набавка радон детектор (2000)	2.000.000,00	еднократно
Лабораториска подготовка и отчитување на пасивни радон детектори(2000)	250,00	анализа
Мерење на радон во почва	300,00	анализа
извештај за радон активности (2х)	25.000,00	извештај
Оддржување и функционирање на инфо телефонската линија за 10 месеци (5 во лето и 5 во зима)	3.000,00	месечно
Оддржување и функционирање на веб страна и откупување на СМС пораки (10 месеци)	1.000,00	месечно
Печатење на флаер за климатски промени (22.500) и 10.000 за радон)	10,00	флаер
Стручно методолошка помош од областа на санитарна хигиена со здравствена екологија	50.000,00	квартално
Квартален мониторинг, координација и верификација на програмските активности над ЦЈЗ со извештај од областа на санитарнахигиена со здравственаекологија	100.000,00	квартално
Изработка на мислења и стручна проценка на елаборати од аспект заштита на здравјето	50.000,00	квартално
Анализа лабораториска на примерок од мобилна мерна станица	50.000,00	анализа

За реализација на програмата за 2018 год. потребни се следните средства по извршители прикажани во табела број 3.

Во зависност од степенот на реализација на активностите, финансиските средства може да се прераспределуваат помеѓу извршителите.

Табела број 3

	Извршители	Вкупен износ (ден.)
А	**ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - Скопје**	**13.500.000,00**
Б	**Институт за медицина на труд - Скопје**	**250.000,00**
В	**Медицински факултет Скопје-Институт за епидемиологија со биостатистика и медицинска информатика**	**300.000,00**
Г	**Јавна Здравствена Установа Завод за физикална медицина и рехабилитација Скопје**	**720.000,00**
Д	**Министерство за здравство (вонредни/кризни состојби)**	**2.500.000,00**
Ѓ	**ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ**	
1.	Центар за јавно здравје – Штип	**2.000.000,00**
2.	Центар за јавно здравје - Тетово	**3.000.000,00**
3.	Центар за јавно здравје - Струмица	**2.000.000,00**
4.	Центар за јавно здравје – Прилеп	**2.300.000,00**
5.	Центар за јавно здравје – Скопје	**5.000.000,00**
6.	Центар за јавно здравје – Куманово	**3.930.000,00**
7.	Центар за јавно здравје – Охрид	**2.500.000,00**
8.	Центар за јавно здравје – Кочани	**2.100.000,00**
9.	Центар за јавно здравје – Битола	**2.400.000,00**
10.	Центар за јавно здравје – Велес	**3.500.000,00**
	ВКУПНО: Ѓ	**28.730.000,00**
	ВКУПНО: А+Б+В+Г+Д+Ѓ	**46.000.000,00**
	Основен буџет	**33.000.000,00**
	Сопствени средства на МЗ	**13.000.000,00**

Неизмирени обврски за 2017 година ќе се исплатуваат во рамките на планираните средства согласно донесениот буџет за 2018 година

Вкупните средства за реализација на оваа програма ќе се обезбедат од Буџетот на Република Македонија за 2018 година во износ од 33.000.000,00 денари и од сопствени средства на Министерство за здравство во висина од 13.000.000,00 денари.

Исплатата на средствата по Програмата ќе се врши квартално од страна на Министерството за здравство, врз основа на доставените фактури и верифицирани извештаи.

Фактурирањето ќе се врши по утврдените програмски цени, на стандарден образец за фактура, објавен на веб страната на Министерството за здравство со извештај во прилог.

Следење на спроведувањето на Програмата ја врши Министерството за здравство и по потреба поднесува Извештај до Владата на Република Македонија.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија".

Бр. 44-409/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

175.

Врз основа на член 99 став (7) од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 99/09, 57/10, 36/11, 54/11, 13/12, 55/13, 163/13, 42/14, 199/14, 146/15 и 31/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

ГОДИШНА ПРОГРАМА
ЗА ИЗГРАДБА, ПРОДАЖБА И ОДРЖУВАЊЕ НА СТАНБЕНИОТ ПРОСТОР ВО СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

ПРВ ДЕЛ

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Со оваа програма се уредува изградбата, продажбата и одржувањето на станбениот простор во сопственост на Република Македонија за 2018 година, преку утврдување на глобалната цел и посебните цели на програмата, физичките и финансиските показатели за станбената изградба, изворите на финанасирање, продажбата на станбениот простор, стопанисувањето со станбениот простор, одржувањето, подобрувањето на условите на домувањето, утврдувањето на висината на закупот, евидентирањето, организирањето и изградбата на станбен и деловен простор каде инвеститор е Република Македонија.

Проектирани цели на програмата

Глобална цел на програмата:

- Интензивирање на стопанската активност на глобално ниво со проектирани инвестициони активности на полето на градежништвото, изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи и контролирано намалување и одржување на цената на становите наменети за продажба и станови за станбено необезбедени лица (млади брачни двојки, инвалидизирани лица, самохрани родители, самци и други станбено необезбедени лица), како и релаксирање на условите на продажба со цел поголема достапност на становите за задоволување на станбените потреби на граѓаните на Република Македонија, како и одржување на станбени згради и станови во сопственост на Република Македонија

Посебни цели на програмата

- Довршување на почнатите програми за изградба и одржување на станови сопственост на Република Македонија;
- Отпочнување на изградба на нови објекти со станови наменети за продажба, како и повеќегодишни проекти за ваков вид на објекти;
- Изградба на објекти за индивидуално домување;
- Изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи;
- Изградба, адаптација и реконструкција на објекти согласно донесени Одлуки на Владата на Република Македонија;

- Изградба на источна и западна трибина на Национална Арена Филип II Македонски, рушење на постојната источна и западна трибина, фасадно обликување и илуминација на Национална Арена Филип II Македонски, реконструкција на јужна трибина и реконструкција на спортскиот терен (борилиште) на Национална Арена Филип II Македонски, довршување целосно на изградбата на поттрибинскиот простор на северна трибина, целосна изградба на поттрибинскиот простор на источна и западна трибина, опремување на Национална Арена Филип II Македонски (борилиште и поттрибинскиот простор) и учество во изградбата на инфраструктурна мрежа и објекти;
- Реализација на програми на Владата на Република Македонија со цел обезбедување на станови за посебна категорија на граѓани;
- Изградба на објект за потребите на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје;
- Изградба на катна гаража во Охрид;

- Стопанисување со станбен и деловен простор;
- Инвестиционо и тековно одржување на станбен и деловен простор;
- Подобрување на условите на домувањето во постојните станбени згради и станови;
- Утврдување на висината на закупот и политиката на склучување договори за закуп на станбен и деловен простор;
- Водење на единствена евиденција на станбен и деловен простор со кој стопанисува Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје;
- Организирање и изградба на станбен и деловен простор чиј инвеститор е Република Македонија и
- Продажба на станови сопственост на Република Македонија.

Локациите се обезбедени на земјиште во сопственост на Република Македонија.

Во оваа програма се дадени физички и финансиски показатели на објектите со станбен и деловен простор.

За сите станови кои се наоѓаат на локации кои не се задржуваат со ДУП и истите не се внесени во оваа годишна програма потребно е да се продолжи со постапката за продажба на лицата – носители на станарско право на тие станови.

Становите наменети за продажба во новопредвидените објекти за изградба, во целост ќе се финансираат од продажба на станбениот и деловен простор во изградба.

ВТОР ДЕЛ

ИЗГРАДБА НА СТАНБЕН И ДЕЛОВЕН ПРОСТОР ВО ТЕКОТ НА 2018 ГОДИНА

ГЛАВА I
ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЛИ

I.1. Довршување на станови во градба од предходни програми наменети за продажба

Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје на територија на Република Македонија во претходните години има во градба вкупно 1 објект со 25 стана со вкупна површина од 1.315,31 м^2 и гаражи со површина од 493,33 м^2.

Завршување и предавање во употреба на објектот се предвидува во 2019 година. Досегашниот физички напредок на овој објект изнесува 19,62%, во 2018 година ќе се реализираат 40,19%, а останатите 40,19% ќе се реализираат во 2019 година. Довршувањето на становите во градба од претходните годишни програми наменети за продажба се дадени во Прилог 1, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7 кој е составен дел на оваа програма.

I.2. Изградба на објекти со станови наменети за продажба

На територија на Република Македонија во 2018 година се планира да започне изградба на вкупно 8 нови објекти со 567 стана со вкупна површина од 35.003,40 м^2, деловен простор со површина од 6.515,26 м^2, гаражи со површина од 11.210,78 м^2 и 77 подруми со површина од 429,73 м^2.

Завршување и предавање во употреба на објектите се предвидува во 2019 - 2020 година. Досегашниот физички напредок на овие објекти изнесува просечно 1,00%, во 2018 година ќе се реализираат 19,06%, а останатите 79,94% ќе се реализираат во 2019 - 2020 година. Становите ќе се продаваат по пазарни продажни цени, и тоа 100% од продажната цена во тек на градбата.

Изградбата на објектите со станови наменети за продажба се дадени во Прилог 2, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7, на оваа програма.

I.2.1. Повеќегодишни проекти за изградба на објекти со станови наменети за продажба

На територија на Република Македонија во наредниот период се планира изградба на вкупно 42 нови објекти со 1.958 стана со вкупна површина од 124.212,21 м^2, деловен простор со површина од 5.507,04м^2, гаражи со површина од 14.242,75 м^2 и 1.059 подруми со површина од 7.291,90 м^2.

Завршување и предавање во употреба на објектите се предвидува во 2019 - 2021 година. Досегашниот физички напредок на овие објекти изнесува просечно 0,25%, во 2018 година ќе се реализираат 0,10%, а останатите 99,65% ќе се реализираат во 2019 - 2021 година. Становите ќе се продаваат по пазарни продажни цени и тоа 100% од продажната цена во тек на градбата.

Повеќегодишните проекти за изградба на објектите со станови наменети за продажба се дадени во Прилог 2.1, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7, на оваа програма.

Предвидена е и изградба на 5 (пет) објекти во Скопје и 1 (еден) објект во Битола на локации на кои постојат објекти во кои живеат лица со станарско право, кои не се задржуваат согласно важечки ДУП, а на локациите е планирана станбена изградба. За лицата кои имаат станарско право ќе се обезбеди решавање на станбеното прашање.

Адресите на овие станови се прикажани во Прилог 2.1.

I.3. Изградба на објекти за индивидуално домување

Продолжување на активностите за изградба на 100 објекти за индивидуално домување на целата територија на Република Македонија со околу 300 стана со површина од околу 21.000,00 м^2. Во реализација се 18 објекти со 54 стана со површина од 3.718,74 м^2 и тоа во општина Илинден во населба Илинден 8 објекти со 24 стана и површина од 1.874,28 м^2 , во општина Ѓорче Петров во населба Ѓорче Петров 5 објекти со 15 стана и површина од 964,38 м^2 и во општина Гази Баба во населба Мацари 5 објекти со 15 стана и површина од 880,08 м^2.

Физичките показатели се дадени во Прилог 3, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7, на оваа програма.

I.4. Изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи

Со оваа програма, се планира продолжување на активностите за изградба на објекти со станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи и тоа 32 објекти со 1.746 стана со вкупна површина од 76.613,71 м^2, деловен простор со површина од 2.160,94 м^2, гаражи со површина од 353,97 м^2 и 1.702 подруми со површина од 10.750,84 м^2.

Деловниот простор ќе биде издаден под закуп, а од закупнината ќе се одвојуваат средства за одржување по претходно изготвена програма.

Објектите се рализираат во период на градба 2007-2020 година.

Досега се изградени 16 објекти со 731 стан и тоа еден објект во Македонска Каменица со 29 стана, два објекти во Скопје - објект 3.1 и 3.2 Ѓорче Петров Јурија со вкупно 102 стана, еден објект во Кавадарци со 30 стана, еден објект во Охрид со 71 стан, еден објект во Кичево со 32 стана, два објекти во Кочани со 72 стана, еден објект во Крива Паланка со 46 стана, еден објект во Битола со 78 стана, еден објект во Штип со 91 стан, еден објект во Берово со 51 стан, еден објект во Ресен со 18 стана, еден објект во Демир Хисар со 25 стана, еден објект во Македонски Брод со 10 стана и еден објект во Прилеп со 76 стана.

Во градба се 2 (два) објекти со 111 стана и тоа еден објект во Струмица со 41 стан и еден објект во Гостивар со 70 стана.

Во 2018 година со градба ќе отпочнат 6 (шест) објекти со 549 стана и тоа еден објект во Пехчево со 34 стана, еден објект во Виница со 39 стана, еден објект во Свети Николе со 54 стана, еден објект во Скопје - објектот ГП 2.02 од ДУП Градска Четврт С 16 - општина Бутел (стара ознака Босна и Херцеговина Б 9.3 О-4) со 312 стана, еден објект во Пробиштип со 48 стана и еден објект во Неготино со 62 стана.

Останатите 355 стана во Шуто Оризари, Сарај, Гевгелија, Куманово, Тетово, Велес и Дебар ќе се реализираат во периодот 2019-2020 година.

Просечната цена на чинење за изградба изнесува 564 евра/м^2 плус ДДВ.

Распределбата на овие станови под закуп се врши согласно Одлуката за распределба на социјалните станови како и условите за нивно користење изградени по програмата за изградба и одржување на станови сопственост на Република Македонија

Досегашниот физички напредок на целиот проект изнесува просечно 38,75%, во 2018 година ќе се реализираат 12,74%, а останатите 48,51% ќе се реализираат во 2019-2020 година.

Физичките показатели се дадени во Прилог 4, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7, на оваа програма.

I.5. Довршување и изградба на објекти по Одлуки на Владата на Република Македонија

Согласно донесените Одлуки на Владата на Република Македонија, Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје во текот на 2018 година ќе ги довршува со градба или ќе отпочне со градба на следните објекти:

Ред. бр.	Објект	Предмет на работа	Реализација
1	2	3	4
1	Национална Арена Филип II Македонски	Изградба на источна и западна трибина на Национална арена Филип II Македонски во Скопје, рушење на постојната источна и западна трибина, фасадно обликување и илуминација на Национална арена Филип II Македонски во Скопје, реконструкција на јужна трибина и реконструкција на спортскиот терен (борилиште) Национална арена Филип II Македонски во Скопје, довршување целосно на изградбата на поттрибинскиот простор на северна трибина, целосна изградба на поттрибинскиот простор на источна и западна трибина, опремување на Национална арена Филип II Македонски во Скопје (борилиште и поттрибинскиот простор) и учество во изградбата на инфраструктурна мрежа на објекти	Изградба
2	Објект државни институции ГП 7.1.1 ДУП Централно градско подрачје на Град Скопје - Мал Ринг во Скопје.	Изградба на објект за потребите на Акционерското друштво за изградба и одржување на станбен простор и деловен простор од значење за Републиката -Скопје	Изградба
3	Катна Гаража ГП 1.2 (Центар за култура Григор Прличев) во Охрид	Изградба на катна гаража во Охрид	Изградба

Физичките показатели се дадени во Прилог 5, кој е составен дел на оваа програма, односно финансиските показатели се дадени во Прилог 7, на оваа програма.

Со станбена изградба која се очекува да се одвива во текот на 2018 - 2021 година се претставуваат: 4.350 стана со вкупна површина од 240.863,37 м^2, деловен простор со површина од 14.183,24 м^2, гаражи со површина 26.300,83 м^2 и 2.838 подруми со површина од 18.472,47 м^2.

Рекапитуларот на предвидената станбена изградба е даден во Прилог 6 кој е составен дел на оваа програма.

ГЛАВА II

ФИНАНСИСКИ ПОКАЗАТЕЛИ СО ДИНАМИКА НА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ОБЈЕКТИТЕ И СРЕДСТВАТА

II.1. Финасиски показатели за довршување на станови во градба од претходни програми наменети за продажба

Вкупното чинење на објектот со станови во градба од поранешните програми, наменети за продажба, изнесува 56.443.693,00 денари плус ДДВ. До крајот на 2017 година вложувањата во овој објект изнесува 11.409.943,00 денари плус ДДВ, а потребните средства за негово целосно завршување изнесуваат 45.033.751,00 денари плус ДДВ од кои во 2018 година ќе се вложат 22.516.875,00 денари, кои ќе ги финансира Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје, а ќе се обезбедат од предвидените извори на финансирање во Глава III од оваа програма. Останатите 22.516.875,00 денари ќе се вложат во текот на 2019 година

Објектот се очекува да биде завршен со градба во 2019 година.

II.2. Финасиски показатели за изградба на објекти со станови наменети за продажба за 2018 година

Вкупното чинење на објектите со станови наменети за продажба изнесува 1.943.882.881,00 денари плус ДДВ. До крајот на 2017 година вложувањата во овие објекти изнесуваат 19.466.034,00 денари плус ДДВ, а потребните средства за нивно целосно завршување изнесуваат 1.924.416.847,00 денари плус ДДВ. Во текот на 2018 година ќе се вложат средства во висина од 370.500.786,00 денари плус ДДВ, кои ќе ги финансира Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје, а ќе се обезбедат од предвидените извори на финансирање во Глава III од оваа програма. Останатите 1.533.916.061,00 денари ќе се вложат во текот на 2019-2020 година.

За овие објекти се очекува нивно квалитетно довршување и давање во употреба во 2019-2020 година.

II.2.1. Финасиски показатели за повеќегодишните проекти за изградба на објекти со станови наменети за продажба

Вкупното чинење на објектите со станови наменети за продажба од повеќегодишните проекти изнесува 4.860.182.182,00 денари плус ДДВ. До крајот на 2017 година вложувањата во овие објекти изнесуваат 12.135.251,00 денари плус ДДВ, а потребните средства за нивно целосно завршување изнесуваат 4.848.046.931,00 денари плус ДДВ. Во текот на 2018 година ќе се вложат средства во висина од 4.847.191,00 денари плус ДДВ, кои ќе ги финансира Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје, а ќе се обезбедат од предвидените извори на финансирање во Глава III од оваа програма. Останатите 4.843.199.741,00 денари ќе се вложат во текот на 2019-2021 година.

За овие објекти се очекува нивно квалитетно довршување и давање во употреба во 2019-2021 година.

II.3. Финансиски показатели за изградба на објекти за индивидуално домување

Вкупното чинење на објектите за индивидуално домување кои што се во реализација изнесува 156.926.581,00 денари плус ДДВ. До крајот на 2017 година вложувањата во овие објекти изнесуваат 1.389.408,00 денари плус ДДВ. За нивно целосно завршување потребни се средства во висина од 155.537.172,00 денари плус ДДВ. Во текот на 2018 година се очекува да се вложат средства во износ од 20.000.000,00 денари плус ДДВ, кои ќе ги финансира Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје, а ќе се обезбедат од предвидените извори на финансирање во Глава III од оваа програма. Останатите 135.537.172,00 денари плус ДДВ ќе бидат вложени во текот на 2019 година.

II.4. Финансиски показатели за изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи

Вкупното чинење на објектите со станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи (изградба на социјални станови) изнесува 3.410.091.203,00 денари со ДДВ. Вредноста на чинење без ДДВ, но со вклучена вредност на градежното земјиште на локациите предвидени за изградба на објектите, како и вкалкулирани 4% за имплементација на Проектот изнесува околу 50,7 милиони Евра. 50% (25,35 милиони Евра) се обезбедуваат со кредит од Банката за развој при Советот на Европа (Проект F/P 1674). Останатите 50%, како и изградбата на деловниот простор и трошоците за ДДВ се финансирани од страна на Владата на Република Македонија со средства од Буџетот за 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 2017 и 2018 година, како и со средства на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје од сопствено работење.

За изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи исплатени се средства во висина од 1.321.533.906,00 денари кои се обезбедени од следните извори:

- 671.987.194,00 денари платени од страна на Република Македонија (од досегашните Буџети на Република Македонија и средства од сопствено работење на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје);

- 649.546.712,00 денари од кредитот од Банката за развој при Советот на Европа и

- 264.378.381,00 денари предвидени средства за изградба на социјални станови се на жиро сметката на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје, од Проектот ФП 1674 со состојба од 31.10.2017 година.

Во 2018 година потребни се средства во висина од 330.000.000,00 денари, кои се обезбедуваат на следниот начин:

-20.000.000,00 денари предвидени средства за изградба на социјални станови во Буџетот на Република Македонија за 2018 година се од основен Буџет и

-310.000.000,00 денари предвидени средства за изградба на социјални станови во Буџетот на Република Македонија за 2018 година се од Заеми - кредит од Банката за развој при Советот на Европа.

II.5. Финансиски показатели за довршување и изградба на објекти по Одлуки на Владата на Република Македонија

Вкупното чинење за довршување и изградба на објектите по одлуки на Владата на Република Македонија изнесува 3.448.229.735,00 денари со ДДВ. До крај на 2017 година вложени се средства во висина од 2.074.513.470,00 денари со ДДВ. За целосно довршување на овие објекти потребни се уште 1.413.716.265,00 денари со ДДВ, а во 2018 година ќе бидат вложени средства во висина од 438.072.761,00 денари со ДДВ. Изворите на средства за овие објекти се наведени во Глава III од оваа програма.

За изградба на Источна и Западна трибина на Национална Арена Филип II Македонски, рушење на постојната источна и западна трибина, фасадно обликување и илуминација на Национална Арена Филип II Македонски, реконструкција на јужна трибина и реконструкција на спортскиот терен (борилиште) на Национална Арена Филип II Македонски, довршување целосно на изградбата на поттрибинскиот простор на северна трибина, целосна изградба на поттрибинскиот простор на источна и западна трибина, опремување на Национална Арена Филип II Македонски во Скопје (борилиште и поттрибинскиот простор) и учество во изградбата на инфраструктурна мрежа на објекти, во 2018 година потребни се средства во висина од 50.000.000,00 денари со ДДВ, кои се обезбедуваат од предвидените извори на финансирање во Глава III од оваа програма.

Вкупното чинење на објектот за потребите на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје изнесува 677.669.410,00 денари со ДДВ. До крај на 2017 година вложени се средства во висина од 289.596.649,00 денари со ДДВ. За целосно завршување на објектот потребни се средства во висина од 388.072.761,00 денари со ДДВ. Во 2018 година се очекува да се вложат средства во висина од 388.072.761,00 денари со ДДВ, кои се обезбедуваат со банкарски кредит.

За изградба на катна гаража во Охрид во 2018 година не се предвидуваат средства.

Рекапитуларот на финансиски средства е даден во Прилог 7 на оваа програма.

ГЛАВА III

ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ВО ДЕЛОТ ЗА ИЗГРАДБА НА СТАНБЕН ПРОСТОР НА ТЕРИТОРИЈАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

За реализација на Програмата во делот за изградба на станбен простор, во 2018 година вкупно потребни се средства во висина од 1.185.937.613,00 денари, кои се обезбедуваат од следните извори на финансирање:

За изградба на станови за лица во социјален ризик:

-20.000.000,00 денари предвидени средства за изградба на социјални станови во Буџетот на Република Македонија за 2018 година се од основен Буџет и

-310.000.000,00 денари предвидени средства за изградба на социјални станови во Буџетот на Република Македонија за 2018 година се од Заеми - кредит од Банката за развој при Советот на Европа.

За изградба на објектот ГП 7.1.1 мал ринг за потребите на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката – Скопје:

-388.072.761,00 денари од банкарски кредит.

ОСТАНАТИ ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ

Останатите 467.864.852,00 денари потребни за реализација на Програмата во 2018 година се обезбедуваат од следните извори на финансирање:

III. 1. Приходи од ануитети за 2018 година од продадени станови, деловни простории, гаражи и подруми со одложено плаќање.

Ануитети од продадени станови, деловни простории, гаражи и подруми во износ од 72.453.000,00 денари:

Ануитети 72.453.000,00 . . . . . 72.453.000,00 денари

Вкупно III.1. 72.453.000,00 денари

III 2. Приходи од закупнина на станбен и деловен простор за 2018 год. за проширување на материјалната основа.

Закупнина за станбен простор .
43.801.000,00 денари x 23,5%. . . . . 10.293.235,00 денари

Закупнина за деловен простор
151.372.000,00 денари x 23,5% . . . . . 35.572.420,00 денари

Вкупно III.2. 45.865.655,00 денари

III.3. Паркинг, Стадион и Катни гаражи:

51.000.000,00 денари

Вкупно III.3. 51.000.000,00 денари

III.4. Побарување – Тутунски комбинат Прилеп:

25.240.620,00 денари

Вкупно III.4. 25.240.620,00 денари

III. 5. Од продажба на станови, деловен простор, гаражи и подруми во објекти на залиха:

Очекувани приходи 244.353.485,00 денари

Вкупно III.5. 244.353.485,00 денари

III. 6. Стопанска банка - наменски сметки:

Очекувани приходи 28.996.515,00 денари

Вкупно III.6. 28.996.515,00 денари

Извори на финансирање	(денари)
III.1 Приходи од ануитети	72.453.000,00
III.2 Приходи од закупнина на станбен и деловен простор	45.865.655,00
III.3. Паркинг, Стадион и Катни гаражи	51.000.000,00
III.4. Побарување – Тутунски комбинат Прилеп	25.240.620,00
III.5. Од продажба на станови, деловен простор гаражи и подруми во објекти на залиха	244.353.485,00
III.6. Стопанска банка – наменски сметки	28.996.515,00
Вкупно:	467.909.275,00

Потребни средства за реализација на Програмата во делот на станбена изградба за 2018 година	467.864.852,00 денари
Очекувани приходи од извори на финансирање за реализација на програмата во делот на станбена изградба за 2018 година	467.909.275,00 денари

Разликата од 44.483,00 денари ќе се користи како фонд за ликвидност

ТРЕТ ДЕЛ

Продажба на станови сопственост на Република Македонија

Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката врши продажба на станови сопственост на Република Македонија и тоа :

1. Станови кои се градат или се изградени по претходни програми и со оваа програма, наменети за продажба;

2. Станови кои се користат од лица без соодветен акт за доделување и користење, согласно Законот за домување ;

3. Станови за кои во актот за доделување и/или во договорот за закуп е утврдено право на откуп, согласно Законот за домување;

4. Продажба на станови изградени по „Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи“ и

5. Продажба на станови во општествена сопственост за кои корисниците не го остариле правото на откуп, односно правото на пренос на правото на користење на стан согласно членовите 131 и 132 од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 99/09, 57/10, 36/11, 54/11, 13/12, 55/13, 163/13,42/14, 199/14, 146/15 и 31/16) како и согласно членот 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на Република Македонија“ бр.199/14).

1.Станови кои се изградени по претходни програми и со оваа програма, наменети за продажба

1.1 Станови за станбено необезбедени лица (млади брачни двојки, инвалидизирани лица, самохрани родители, самци и други станбено необезбедени лица)

Становите наменети за станбено необезбедени лица (млади брачни двојки, инвалидизирани лица, самохрани родители, самци и други станбено необезбедени лица), ќе се продаваат согласно Одлуката за продажба на станови на кои права, должности и одговорности во поглед на располагањето има Република Македонија.

Становите ќе се продаваат на млади брачни двојки, со возраст на двајцата сопружници најмногу до 38 години и кои се во брак најмногу 10 години во зависност од бројот на децата, и самохрани родители во зависност од период на самохран родител и бројот на децата, инвалидизирани лица, самци и други станбено необезбедени лица кои се државјани на Република Македонија и кои не поседуваат стан, куќа или куќа за одмор и рекреација во лична сопственост, во сопственост на брачниот другар и децата на територија на Република Македонија. Предност при купување на овие станови ќе имаат брачните парови, самохрани родители, инвалидизирани лица, самци и други станбено необезбедени лица кои имаат постојано место на живеење во местото каде е изграден станот. Спроведување на постапката за распределба на становите во зависност од бројот на бодови ќе се врши по електронски пат во Министерството за транспорт и врски. Постапката и начинот на плаќање ќе се врши согласно Одлуката за продажба на станови на кои права, должности и одговорности во поглед на располагањето има Република Македонија.

1.2 Станови изградени и во градба од претходни програми

Станови изградени и во градба од претходни програми, наменети за продажба, ќе се продаваат со 100% плаќање од пазарната продажна цена и во постапка определена со акт на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката.

1.3 Станови наменети за продажба во објекти предвидени за изградба согласно оваа програма

Становите наменети за продажба во објекти предвидени за изградба согласно оваа програма, ќе се продаваат со 100% плаќање од пазарната продажна цена и во постапка определена со акт на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката.

За реализација на ваквиот начин на продажба на становите од точките 1.2 и 1.3, од особена важност се одредбите на Законот за катастар на недвижности и неговата примена.

Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката, може да ја организира продажбата на становите преку користење на финансиски услуги од деловните банки, како и странски (меѓународни) финансиски институции или конзорциуми.

2. Предмет на продажба се станови сопственост на Република Македонија кои се користат од лица без соодветен акт за доделување и користење на станот

Продажбата на овие станови се врши во готово или на одложено плаќање со учество од 30% од цената на станот, а остатокот од цената се исплатува најмногу до 180 еднакви месечни рати со годишна камата од 7,2%.

Вредноста на станот се определува согласно со Уредбата за методологијата за утврдување на вредноста на станот, како и методологијата за утврдување на висината на закупнината, висината на непрофитната закупнина, начинот на плаќање на закупнината, просторните норми, начинот на користење на станот, постапката за доделување на непрофитни станови, станови за службени потреби, за привремен закуп, закуп на станови за определена намена.

Во вака утврдената продажна цена се додава и надоместок за претходното користење на станот која се пресметува во висина на закупнината којашто важела во периодот на користењето на станот.

Неплатениот надоместок за претходното користење на станот може во цел износ да се додаде на продажната цена на станот.

Од влегувањето во сила на Законот за домување во месец август 2009 година, голем дел од постапките за откуп на станот кои се водат пред Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје како и постапките за закуп на станот кои се водат пред Комисијата за станбени прашања при Владата на Република Македонија се завршени, така што се очекува во 2018 година финално да се реализира продажбата и закупот на станови по овој основ.

3. Продажба на станови за кои во актот за доделување и/или во договорот за закуп е утврдено право на откуп

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за домување ("Службен весник на Република Мекедонија" бр.163/13) е предвидена продажба на станови за кои во актот за доделување и/или во договорот за закуп е утврдено право на откуп.

Продажбата на овие станови се врши во готово или на одложено плаќање со учество од 30% од цената на станот, а остатокот од цената се исплатува најмногу до 180 еднакви месечни рати со годишна камата од 7,2%.

Вредноста на станот се определува согласно со Уредбата за методологијата за утврдување на вредноста на станот, како и методологијата за утврдување на висината на закупнината, висината на непрофитната закупнина, начинот на плаќање на закупнината, просторните норми, начинот на користење на станот, постапката за доделување на непрофитни станови, станови за службени потреби, за привремен закуп, закуп на станови за определена намена.

Во вака утврдената продажна цена се додава и надоместок за претходното користење на станот која се пресметува во висина на закупнината којашто важела во периодот на користењето на станот.

Неплатениот надоместок за претходното користење на станот може во цел износ да се додаде на продажната цена на станот.

Во евиденцијата на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје има станови за кои во актот за доделување и/или договорот за закуп е уврдено право на откуп. Барањето за откуп на станот, овие лица имаат право да го поднесат во рок од една година од влегувањето во сила на Законот за изменување и дополнување на Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр.163/13), а доколку не поднесат барање за откуп, ќе се сметаат за лица кои користат стан во сопственост на Република Македонија под закуп.

Поголем дел од постапките за продажба на овие станови се завршени, така што се очекува во 2018 година финално да се реализира продажбата на становите по овој основ.

4. Продажба на станови изградени по „Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи"

Согласно Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за услови и критериуми за распределба на станови изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи" од Владата на Република Македонија под бр.42-8897/1 од 02.12.2014 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.181/14), корисниците на станови изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи" ФП 1340, барањата за откуп на станот можеа да ги поднесат до Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје до 31.03.2015 година.

Условите за откуп на станот се предвидени во зависност од висината на приходите во семејното домаќинство и тоа:

-Лица со ниски приходи – со минимално учество од 5%, рок на отплата на станот 30 години, со фиксна каматна стапка 4% ;

-Лица со просечни приходи – со минимално учество од 20%, рок на отплата на станот 30 години, со фиксна каматна стапка 4% и

-Лица со високи приходи - минимално учество од 30%, рок на отплата на станот 30 години, со фиксна каматна стапка 4% .

Исто така и корисниците кои поднеле барање за закуп, а спаѓаат во некоја од трите категори иимаат право на откуп на станот во иднина со тоа што во договорот за закуп им е предвидено и тоа право.

5. Продажба на станови во општествена сопственост за кои корисниците не го остариле правото на откуп, односно правото на пренос на правото на користење на стан согласно членовите 131 и 132 од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија" бр. 99/09, 57/10, 36/11, 54/11, 13/12, 55/13, 163/13, 42/14, 199/14, 146/15 и 31/16) како и согласно членот 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на Република Македонија" бр.199/14).

Корисниците на станови во општествена сопственост кои не го остариле правото на откуп, односно правото на пренос на правото на користење на стан согласно членовите 131 и 132 од Законот за домување („Службен весник на Република Македонија" бр. 99/09, 57/10, 36/11, 54/11, 13/12, 55/13, 163/13, 42/14, 199/14, 146/15 и 31/16) како и согласно членот 7 од Законот за изменување и дополнување на Законот за домување („Службен весник на Република Македонија" бр.199/14), се категоризираат во четири групи по однос на остварени приходи во заедничкото домаќинство, и тоа:

1. Лица во социјален ризик - кои се приматели на социјална или постојана парична помош;
2. Лица со ниски приходи - чиј што вкупен приход во заедничкото домаќинство е максимум една и пол просечна нето плата (според последниот објавен податок од Државниот завод за статистика на Република Македонија);
3. Лица со просечни приходи - чиј што вкупен приход во заедничкото домаќинство изнесува помеѓу една и пол просечна нето плата и две и пол просечни нето плати (според последниот објавен податок од Државниот завод за статистика на Република Македонија) и
4. Лица со високи приходи - чиј што вкупен приход во заедничкото домаќинство изнесува над две и пол просечни нето плати (според последниот објавен податок од Државниот завод за статистика на Република Македонија).

Овие лица може да поднесат барање за откуп на стан до Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје.

Вредноста на овие станови се определува согласно Уредбата за методологија за утврдување на вредноста на станот, како и методологијата за утврдување на висината на закупнината, висината на непрофитната закупнина, начинот на плаќање на закупнината, просторните норми, начинот на користење на станот, постапката за доделување на непрофитни станови, станови за службени потреби, за привремен закуп и закуп на станови за определена намена.

Доколку овие лица имаат заостанат долг по основ на закупнина, истиот заедно со засметаната камата може да го платат пред склучување на договорот за купопродажба на стан или истиот во целост може да се додаде на продажната вредност на станот.

ЧЕТВРТ ДЕЛ

Стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката и негово инвестиционо и тековно одржување

ГЛАВА I

Стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката

Инвестиционо и тековно одржување на станбен простор

1. Оцена за состојбите

Оцената за состојбите во врска со одржувањето на станбениот простор во оваа програма се прикажува преку: физичките показатели наведени во Прегледи на станови по „квалитет на градбата", „структура на станови", „вкупно станови со вкупна површина" и според „статус на користење".

1.1 Физички показатели за станбените згради и станови

Состојбата на станбениот фонд кој е предмет на инвестиционо одржување искажан преку физички показатели врз основа на 20.10.2017 година според квалитетот на градба, структурата на станови, бројот на вкупно станови со вкупна површина и според статус на користење се прикажува како што следи:

1.1.1 Бројот на станови според квалитетот на градба
Табела 1

Реден број	Подружница	Квалитет на станови			Вкупно станови
		тврда	монтажна	субстандардни	
1	2	3	4	5	6
1	Скопје	1,112	490	322	1,924
2	Битола	421	7	25	453
3	Охрид	150	10	5	165
4	Прилеп	315	0	0	315
5	Кичево	108	18	21	147
6	Кочани	270	0	0	270
7	Куманово	130	4	112	246
8	Штип	430	0	3	433
9	Кавадарци	50	1	47	98
10	Струмица	208	8	68	284
11	Тетово	214	4	40	258
12	Велес	213	18	22	253
	вкупно:	3.621	560	665	4.846

Вкупниот број на станови сопственост на Република Македонија според кавалитетот на градба искажани со состојба 20.10.2017 година изнесува 4.846 од кој број искажани според квалитетот на градба се:

- бројот на станови од тврда градба изнесува 3.621 стана;
- бројот на станови монтажна градба изнесува 560 стана и
- бројот на станови во субстандардна состојба изнесуваат 665 стана.

1.1.2. Број на станови според структурата
Табела 2

Ред. број	Подружница	Собност на станови					Вкупно станови	Вкупно гаражи	Вкупно станови и гаражи	Вкупна површина на станови и гаражи
		1*	2*	3*	4*	гарсоњери				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Скопје	624	537	256	57	450	1,924	323	2,247	94,861.66
2	Битола	140	242	41	16	14	453	0	453	24,737.34
3	Охрид	31	113	8	0	13	165	0	165	8,488.13
4	Прилеп	199	101	11	4	0	315	0	315	15,760.30
5	Кичево	43	64	38	2	0	147	0	147	6,760.32
6	Кочани	104	124	41	1	0	270	0	270	15,676.00
7	Куманово	94	106	44	2	0	246	0	246	13,286.76
8	Штип	112	144	34	8	135	433	2	435	22,416.00
9	Кавадарци	15	76	3	1	3	98	0	98	4,950.00
10	Струмица	75	140	25	1	43	284	0	284	15,153.37
11	Тетово	76	120	39	16	7	258	0	258	12,866.53
12	Велес	68	137	41	7	0	253	0	253	15,943.28
	вкупно:	1.581	1.904	581	115	665	4.846	325	5.171	250.899,69

Бројот на двособни станови е најголем и изнесува 1.904 стана, бројот на еднособни станови изнесува 1.581 бројот на трособни станови изнесува 581, бројот на четирисобни станови е 115 стана и бројот на гарсоњери изнесува 665 стан.

1.1.3. Површина на становите

Табела 3

Реден број	Подружница	Вкупно станови	Површина во м^2
1	2	3	4
1	Скопје	1,924	90,240.20
2	Битола	453	24,737.34
3	Охрид	165	8,488.13
4	Прилеп	315	15,760.30
5	Кичево	147	6,760.32
6	Кочани	270	15,676.00
7	Куманово	246	13,286.76
8	Штип	433	22,380.00
9	Кавадарци	98	4,950.00
10	Струмица	284	15,153.37
11	Тетово	258	12,866.53
12	Велес	253	15,943.28
	вкупно:	4.846	246.242,23

Вкупната површина на становите сопственост на Република Македонија искажано врз основа на состојба 20.10.2017 година изнесува 246.242,23 м^2.

Според површината на становите може да се констатира дека најголем број на станови има во Скопје 1.924 со површина од 90.240.20 м^2, што претставува 36,65 % од вкупната површина.

1.1.4. Бројот на станови според статусот на користење

Табела 4

Ред. бр.	Подружница	Со станарско право	Со времено решение	Без соодветен акт за доделување и користење на станот	Друг вид корисник	Вкупно станови
1	2	3	4	5	6	7
1	Скопје	360	441	635	498	1,934
2	Битола	104	222	56	22	404
3	Охрид	24	113	2	26	165
4	Прилеп	89	142	48	36	315
5	Кичево	9	61	30	47	147
6	Кочани	6	182	18	64	270
7	Куманово	55	91	19	81	246
8	Штип	36	156	97	144	433
9	Кавадарци	13	43	19	23	98
10	Струмица	72	125	53	34	284
11	Тетово	68	21	41	128	258
12	Велес	45	168	11	29	253
	вкупно:	881	1.765	1.029	1.132	4.807

Разликата во вкупниот број на станови (од 10 стана) која се јавува за Подружница Скопје во претходните табели 1, 2 и 3 (1.924 стана), споредено со податоците во Табела 4 (1.934 стана), произлегува од состанарски однос на станарите и 49 за станови во Битола кои во претходната табела се прикажани, а истите се празни, рушени или од друга причина без корисник.

Бројот на становите искажан со состојба 20.10.2017 година според статусот на користењето од страна на корисниците на становите со статус на станарско право изнесуваат 881 стан.

За разлика од останатиот број на станови за кои не е решен статусот на корисниците, овој број на корисници во пракса не предизвикува посебни проблеми, затоа што е решен нивниот статус во однос на користењето. Меѓутоа, за останатите видови на корисници, статусот на користењето на становите е проблематичен се до неговото конечно решавање.

Рекапитуларниот приказ на корисниците со нерешен статус на користењето е следниот:

- корисници на станови со времени решенија	1.765
-корисници на станови без соодветен акт за доделување и користење на станот	1.029
-корисници на станови со друг вид на користење	1.132
ВКУПНО:	3.926

Корисници на станови со времени решенија

Во оваа категорија на корисници на станови со времени решенија во најголем број случаеви се станови ангажирани за реализација на „Програмите за уредување на градежно земјиште на Општините“, како и станови ангажирани за ранливи категории на граѓани, распределени станови по Проектот ФП 1340 и Проектот ФП 1674.

Корисници на станови без соодветен акт за доделување и користење на станот

Во оваа категорија согласно Законот за домување под користење на стан сопственост на Република Македонија без соодветен акт за доделување и користење, се подразбира користење на стан од страна на лице кое е вселено и користи стан во сопственост на Република Македонија без акт за доделување и користење на станот издаден од надлежен орган и без Договор за користење односно закуп на станот.

Друг вид на корисници

Во категорија друг вид на корисници спаѓаат становите во сопственост на поранешните ЈУ Републики, како и станови издадени по основ на закуп согласно на Законот за домување, станови на хаусмајстори, нераспределени станови согласно Проектот ФП 1340 и Проект ФП 1674, лица со Решенија за закуп и право на откуп по услови на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје.

Извори на средства

Основен извор за финансирањето на активностите околу одржувањето на станбен простор претставува закупнината како цена на услугите за користење на становите наменети за одржување.

Висината на средствата од закупнината со кои се реализира оваа програма, во делот за одржување на станбен простор се утврдува со Одлука на Одборот на Директори на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје.

Поаѓајки од ваквите основи, апсолутните износи на финансиските средства во 2018^{та} година за одржување на станбен простор на ниво на Република Македонија изнесуваат вкупно 12.458.150,00 денари или поединечно по Подружници:

Табела 5

Ред. број	Подружница	Број на станови	Површина во м^2	Вкупно планирана наплатена закупнина	Одржување на станбен простор планирани 25%
1	2	3	4	5	6
1	Скопје	1,924	90,240.20	19,800,000.00	4,950,000.00
2	Битола	453	24,737.34	3,780,000.00	945,000.00
3	Охрид	152	8,085.00	1,803,600.00	450,900.00
4	Прилеп	310	15,500.00	2,700,000.00	675,000.00
5	Кичево	157	7,272.78	1,300,000.00	325,000.00
6	Кочани	313	17,585.00	3,900,000.00	975,000.00
7	Куманово	240	13,000.00	2,000,000.00	500,000.00
8	Штип	420	21,850.00	5,200,000.00	1,300,000.00
9	Кавадарци	98	4,950.00	1,051,000.00	262,750.00
10	Струмица	278	14,831.30	3,888,000.00	972,000.00
11	Тетово	230	11,673.55	1,180,000.00	295,000.00
12	Велес	253	15,943.28	3,230,000.00	807,500.00
	вкупно:	4,828	245,668.45	49,832,600.00	12,458,150.00

Распределбата на планираните средства наменети за одржување на станбен простор по Подружници е направена согласно планираниот број на становите и планираната наплатена закупнина за 2018^{та} година, а согласно актот на Акционерското друштво за изградба со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје, што е и основна рамка за вложувањата и интервенциите од страна на Подружниците.

ГЛАВА II

Инвестиционо и тековно одржување на деловен простор од значење за Републиката

I.ОЦЕНА ЗА СОСТОЈБИТЕ

1.Преглед на деловен простор од значење за Републиката според територијална распределеност

Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје, покрај станбениот простор стопанисува и со деловен простор од значење за Републиката, прикажан во физички показатели во следниов табеларен преглед:

Табела 1

Реден број	Подружница	Вкупно деловен простор	
		број	Површина во м^2
1	2	3	4
1	Скопје	539	73,043.60
2	Битола	431	26,113.00
3	Охрид	16	1,532.73
4	Прилеп	16	3,834.00
5	Кичево	10	307.33
6	Кочани	7	110.00
7	Куманово	148	6,836.61
8	Штип	21	1,045.00
9	Кавадарци	18	1,034.00
10	Струмица	19	1,113.00
11	Тетово	15	901.90
12	Велес	27	629.00
	Дирекција	1	220.00
	Трансформација	38	27,738.08
	вкупно:	1,306	144,458.25

Бројот на деловните единици на ниво на Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката-Скопје на 20.10.2017 година изнесува вкупно 1.306 деловни единици со вкупна корисна површина од 144.458,25 м^2.

Согласно оваа табела најголем број деловни единици има во Скопје 539 со вкупна површина 73.043,60 м^2 и Битола со 431 деловни единици со вкупна површина 26.113,00 м^2.

Табела 1.А.

Ред. бр.	Подружница	ТРАЕН КАРАКТЕР		ВРЕМЕН КАРАКТЕР		Вкупно деловен простор на стопанисување
		Тврда	Монтажна	Тврда	Монтажна	
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*
1	Скопје	356	0	66	117	539
2	Битола	377	0	23	31	431
3	Охрид	12	0	0	4	16
4	Прилеп	16	0	0	0	16
5	Кичево	10	0	0	0	10
6	Кочани	7	0	0	0	7
7	Куманово	62	0	7	79	148
8	Штип	19	0	0	2	21
9	Кавадарци	13	0	5	0	18
10	Струмица	12	0	0	7	19
11	Тетово	14	0	0	1	15
12	Велес	8	0	0	19	27
	Дирекција	1	0	0	0	1
	Трансформација	36	0	0	2	38
	вкупно:	943	0	101	262	1,306

Според квалитет на градба од вкупно 1.306 деловни единици:

- 943 деловни единици се од траен карактер и
- 363 деловни единици се од времен карактер.

II. ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА

Основен извор на средства за финансирање на активностите околу тековното и инвестиционото одржување на деловните згради и деловните простори претставува закупнината.

Мерките и активностите кои во текот на 2017та година беа превземени за зголемување на висината на наплатата на закупнината, планираните средства за 2018та година кои ќе бидат ангажирани за одржување на деловните згради и деловните простории на ниво на Република Македонија, се прикажани во Табелата број 2.

Табела 2

Ред. бр.	Подружница	Број на деловни единици	Површина на деловниот простор во м^2	Вкупно планирана наплатена закупнина	Одржување на деловен простор планирани 16%
1	2	3	4	5	6
1	Скопје	511	53,492.91	96,227,628.00	15,396,420.48
2	Битола	431	26,113.00	34,560,000.00	5,529,600.00
3	Охрид	18	1,678.00	1,002,000.00	160,320.00
4	Прилеп	23	4,164.00	1,500,000.00	240,000.00
5	Кичево	15	568.68	1,100,000.00	176,000.00
6	Кочани	8	258.00	160,000.00	25,600.00
7	Куманово	148	6,836.61	8,000,000.00	1,280,000.00
8	Штип	21	1,045.00	437,000.00	69,920.00
9	Кавадарци	18	1,034.00	210,000.00	33,600.00
10	Струмица	19	1,113.00	469,952.00	75,192.32
11	Тетово	15	901.90	210,000.00	33,600.00
12	Велес	27	629.00	1,100,000.00	176,000.00
	Дирекција				0.00
	Трансформација	38	27,738.08		0.00
	вкупно:	1,292	125,572.18	144,976,580.00	23,196,252.80

Според прикажаната табела вкупните планирани средства за одржување на деловните згради и деловни простории изнесуваат 23.196.252,80 денари.

III. МЕРКИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ И ПОЛИТИКА НА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ДЕЛОВЕН ПРОСТОР ОД ЗНАЧЕЊЕ ЗА РЕПУБЛИКАТА

Мерки за одржување

При реализацијата на оваа програма треба да се имаат во предвид следните мерки заради обезбедување на подобри услови за одржување на деловниот простор:

1. Да се склучат Договори за тековно и инвестиционо одржување со можен обем на работи, согласно определбите на Законот за јавните набавки и истиот ќе служи како основа за утврдување на пресметките за реализација на работите на одржувањето.

2. Заради избегнување на појава од одредени можни штети, Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење на Републиката-Скопје треба да ги превземе сите мерки на обезбедување и осигурување, со цел да се спречат ваквите појави, дефинирајќи ги заемните обврски со корисниците на деловните простории како закупци, како и преку другите надлежни органи во Републиката.

ГЛАВА III

Подобрување на условите на домувањето во постојните станбени згради и станови

Поаѓајќи од досегашното искуство како и од утврдените обврски, Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење на Републиката-Скопје при реализација на оваа програма, а заради обезбедување подобри и поефикасни услови за одржување на постојните станбени згради и станови, треба да го спроведе следното:

1. При спроведувањето на јавната набавка за инвестиционо одржување како оперативно дејствие во одржувањето на станбените згради и станови, треба да се поаѓа од претходно извршена анализа на станбените згради и станови преку изготвување на техничка документација со предмер на количините на работа и нивната вредност.

2. Планот за јавни набавки треба да кореспондира со паричните средства наменети за одржување на станбените згради и станови утврдени во оваа програма.

3. При интервенциите за одржување на повеќестанбените објекти-станбени згради, со мешовита сопственост, од особена важност е досегашното дефинирање на делот на интервенциите кои се на терет на средствата предвидени со оваа програма.

Реалното дефинирање на средствата за делот што се однесува за становите во сопственост на Република Македонија во повеќестанбените објекти-станбени згради, во секој случај, треба да биде и облигационо регулирано, преку соодветен договор за интервенции во одржувањето со сопствениците на посебните делови, почитувајќи го притоа донесениот План за одржување на станбената зграда.

За реализација на предходното во станбените згради со мешовита сопственост потребна е соработка со заедницата на сопственици, односно со управителот на станбените згради кои на собирот на сопственици донеле одлука со зградата да управува управител, се со цел да се постигне рационална, економична и ефикасна реализација на интервенциите во одржувањето на станбениот објект.

4. Заради избегнување на одредени можни штети од негрижата од одржувањето на станбените објекти од било кои субјективни или објективни причини, (заедница на сопственици, поединци, сопственици и друго) Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење на Републиката-Скопје да покрене иницијатива за отстранување на причините кои би довеле до можни штети.

При отстранување на причините за можните штети, Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење на Републиката-Скопје треба да ги користи сите овластувања што се дадени со позитивните законски прописи, а особено одредбите на Законот за домување како основен нормативен акт од областа на домувањето и да ги информира и да инсистира органите надлежни за оваа област да интервенираат за остранување на причините кои би довеле до можни катастрофи.

ПЕТТИ ДЕЛ

Реализација на програмата

Оваа програма ќе ја реализира Акционерското друштво за изградба и стопанисување со станбен простор и со деловен простор од значење за Републиката - Скопје, согласно Законот за домување и претставува основа за отпочнување на постапка за добивање на одобрение за градење, согласно прописите за градење на објекти.

ШЕСТТИ ДЕЛ

Завршна одредба

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-325/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

Прилог 1

I.1 Довршување на станови во градба од предходни програми, наменети за продажба												
Град	Локација (објект)	Катност	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми		Локација		
				број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)	КП	површина (m2)	КО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Скопје	ГП 4.40 Букурешка бб (нова ознака ГП 5.44)	П+4	1	25	1.315,31		493,33			3060	720	Карпош
	Вкупно I.1.		**1**	**25**	**1.315,31**	**-**	**493,33**		**-**			

Службен весник на Република Македонија

Прилог 2

I. 2. Изградба на објекти со станови наменети за продажба												
Град	Локација (објект)	Катност	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми		Локација		
				број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)	КП	површина (m2)	КО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Скопје	Објект 1.12 РЦ Аеродром	П+4+Пк	1	55	3.788,97	470,40	706,00			1734/1, 1734/22, 1734/32	2544	К.Вода 2
	ГП 04.01 Јужен дел-централно градско подрачје	П+6+Пк	1	126	8.206,79	2.866,59	1.137,78	42	254,60	13574/3	1.953	Центар 1
	Катна гаража ГП 02.04 Јужен дел-централно градско подрачје	П+2	1				2.400,00			13573/3	781	Центар 1
	Објект 1.2 МЗ Тафталиџе 30 УБ Здравко Цветковски	П+7	1	98	5.880,00	840,00	2.016,00			дел 2789/1 дел 2790 дел 2791/1 и 2789/2	2823	Карпош
	ГП 4.66 Милан Мијалковиќ бб	П+3+Пк	1	49	2.842,00		945,00			2058	2211	Кисела Вода 1
	ГП 2.1 ДУП Дебар маало 1	П+5+Пк	1	84	4.872,00	812,00	1.624,00			5175/8 5176/6 5176/9 5117/7 5117/15 5117/16 5175/6 5175/7 5176/7 5176/8 5177 5178/11 5178/12 5178/14 5178/15 5180/1 5180/2 5181/4 5117/14 5186/6	1209 53 137 1 49 33 2 1 1 6 190 40 495 2 8 104 16 10 1 1	Центар1
	ГП 3.1 ДУП Дебар маало 1	П+5+Пк	1	120	7.146,00	1.191,00	2.382,00			5175/9 5176/10 5179/3 5181/9 5175/10 5176/11 5178/8 5181/2 13739/9 5178/18	4 210 874 3 791 1 1275 48 90 18	Центар1
	Објект 3.9 РЦ Аеродром	П+6+Пк	1	35	2.267,64	335,27		35	175,13	1734/24	1067	К.Вода 2
	Вкупно I.2.		**8**	**567**	**35.003,40**	**6.515,26**	**11.210,78**	**77**	**429,73**			

Прилог 2.1

I. 2.1. Повеќегодишни проекти за изградба на објекти со станови наменети за продажба

Град	Локација (објект)	Катност	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми		Локација		
				број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)	КП	површина (m2)	КО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Скопје	ГП 16.11 ДУП Дебар маало 2	П+3+Пк	1	10	600,00		150,00			10056/1	309	Центар 1
	ГП 5.45 Букурешка бб	П+4+Пк	1	30	1.580,00		480,00			3060/2	596	Карпош
	ГП 2.58 Локалитет Клинички блок Димитар Мирчев бб	П+4+Пк	1	46	4.200,00		1.400,00			403/2, 415, 416, 414, 413, 417/1, 417/3, 410, 404/2, 412, 421/4	1469	Центар 2
	Г.П.6.5. Локалитет Црква-УЕ Б	П+12+Пк	1	182	10.920,00	420,00	2.725,00			755/19	2712	Кисела Вода 2
	Максим Горки бр.9	П+3+Пк	1	9	463,50	329,60		9	220,00	11961	393	Центар 1
Битола	АРМ четврт 1 Блок 2 објект 2.1	П+5	1	83	5.130,00		2.210,00			17595/1 дел	44360	Битола
	АРМ четврт 1 Блок 2 објект 2.2	П+5	1	59	3.300,00		1.912,00					
	Булевар 1 Мај бб П1	П+4+Пк	1	48	2.513,29	386,08		48	386,08	4720/3 4725/3	763 210	Битола
	Довлеџик 3 Ламела 1,2,3,4 и 5	П+5 и П+6	1	134	8.380,81	377,92		134	318,74	5876/9 6034/4 6035/2 6034/6 5877/5 6033/2	4088 1827 882 2834 697 26	Битола
	Довлеџик 4 Ламела 1,2,3,4 и 5	П+5 и П+6	1	134	8.380,81	377,92	1.262,50	134	318,74			
	Цар Самоил 59	П+2+Пк	1	10	600,00	120,00		10	100,00	12570	523	Битола 3
	Булевар 1 Мај бб П2	П+4+Пк	1	42	2.251,46	309,70		42	309,70	4725/2	1261	Битола
Охрид	Бејбунар блок 7.10	П+5+Пк	1	62	3.692,00		633,78			6605/1 6606/1	2306	Охрид
	Бејбунар блок 7.11	П+5+Пк	1	63	3.752,00		644,00			6605/1 6606/1	2306	Охрид
	ГП 2.18 ул. Железничка бб	П+3+Пк	1	20	1.200,00	320,00		20	320,00	8819	907,8	Охрид 2
	Стан. дел. комплекс Маларична	П+4	3	150	7.500,00					15546		Охрид 3
Прилеп	Борка Талески бр. 76	П+1+Пк	1	4	280,80	109,42	35,47	4	64,59	17936/1	234	Прилеп
Кочани	Гр. Парцела 2.1 за КП бр. 12948/1 КО Кочани Блок 2	П+4+Пк	1	53	3.144,66			53	569,60	12948/1	1559	Кочани
Куманово	ГП 4.1 Урбан Блок 45 Моша Пијаде бб	П+4+пк	1	70	4.425,00	944,00	1.062,00			20298 20299	2263	Куманово
Штип	Г.П. 19 Енгелсова бр. 2 и 4	П+12	1	116	7.200,00		1.400,00			4447 4431/1	1464	Штип 3
	Центар Г.П. 2.7 Михајло Апостолски бр. 5 и 6	П+2+Пк	1	9	473,63	157,00		9	157,00	8336/1	351,13	Штип
Кавадарци	ГП Б.42	П+3+Пк	1	10	731,25			10	146,25	11602	325	Кавадарци2
	Б-3 Блажо Алексов бб	П+4+Пк	1	19	1.280,00	214,60		19	206,00	11500	1289	Кавадарци
Неготино	ГП 265 УЗ 1	П+4+Пк	1	20	1.274,00	255,00	328,00			8774	729	Неготино
Струмица	УРБАН БЛОК 36-10	П+6	10	500	35.500,00	0,00	0,00	500	3.500,00	7034/20	18072,1	Струмица
Тетово	Т.107.1 Гостиварска Ламела 2 и 3	П+6+Пк	1	67	4.890,00			67	448,00	8670	4064	Тетово 2
Гостивар	Урбан Блок 1 Гр. Парцела А1 .486	П+3	1			908,80			227,20	4576/1 4576/2 4569/3 4577/4	310	Гостивар

Струга	Плитишта	П+2	4	8	549,00	277,00				2832/1 3189/1 3188/2 2831/6	7377	Струга
Изградба на објекти на локации кои не се задржуваат согласно важечки ДУП, а на локациите е планирана станбена изградба												
Скопје	ул. Никола Тримпаре бр. 29											
	ул. Шитска бр. 32											
	ул. Иво Лола Рибар бр. 125А											
	Бул. 3-та Македонска бригада бр. 3/49											
	ул.Симеон Кавракиров бр. 22											
Битола	ул. Јане Сандански бр. 30											
	Вкупно I.2.1		**42**	**1.958**	**124.212,21**	**5.507,04**	**14.242,75**	**1.059**	**7.291,90**			

Прилог 3

I.3 Изградба на објекти за индивидуално домување

Град	Локација (објект)	Катност	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми		Локација		
				број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)	КП	површина (m2)	КО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Скопје	нас. Ѓорче Петров Г.П.2.45	П+1+Пк	1	3	180,02					5188/2 дел. 5188/1 дел 13539/4	353	Ѓорче Петров 3 - Дексион
	нас. Ѓорче Петров Г.П. III-24	П+1+Пк	1	3	180,02					10098	637	Ѓорче Петров 3 - Дексион
	нас. Ѓорче Петров Г.П.2.46	П+1+Пк	1	3	180,02					5188/1	343	Ѓорче Петров 3 - Дексион
	нас. Ѓорче Петров Г.П.14.16	П+1+Пк	1	3	180,02					9115/2 9097	356	Ѓорче Петров 6
	нас. Ѓорче Петров Г.П.2.3.2	П+2	1	3	244,30					9892/4 дел9892/1 дел9891/1	297	Ѓорче Петров 2 - Мирче Ацев
	Општина Гази Баба нас. Маџари Г.П. 10.4	П+1+Пк	1	3	180,02					2142/215	301	Маџари
	Општина Гази Баба нас. Маџари Г.П. 10.2	П+1+Пк	1	3	170,01					2142/213	301	Маџари
	Општина Гази Баба нас. Маџари Г.П. 10.8	П+1+Пк	1	3	170,01					1978/40	298	Маџари
	Општина Гази Баба нас. Маџари Г.П. 10.27	П+1+Пк	1	3	180,02					1978/5	283	Маџари
	Општина Гази Баба нас. Маџари Г.П. 8.52	П+1+Пк	1	3	180,02					1978/36 2142/211 2853/14	313	Маџари
	нас. Илинден Г.П. 18.41	П+2	1	3	224,27					2524	283	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.40	П+2	1	3	224,27					2524	288	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.39	П+2	1	3	224,27					2524	320	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.42	П+2	1	3	224,27					2524 дел 2438/96	334	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.26	П+2	1	3	244,30					2527/1 дел 2438/96	428	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.28	П+2	1	3	244,30					2527/1	482	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.27	П+2	1	3	244,30					2527	477	Илинден
	нас. Илинден Г.П. 18.29	П+2	1	3	244,30					2527/1	455	Илинден
	Вкупно I.3.		**18**	**54**	**3.718,74**							

Прилог 4

I.4..Изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи

Град	Локација (објект)	Катност	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми		Локација		
				број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)	КП	површина (m2)	КО
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Скопје	Ѓорче Петров Јурија 3.1 (завршен)	П+4+Пк	1	51	2.000,30	66,38	146,00	51	134,06	600/8 608/2 760/3 2455/3	220 340 607 290	Оризари Крушопек
	Ѓорче Петров Јурија 3.2 (завршен)	П+4+Пк	1	51	2.000,30	66,38	207,97	51	134,06	760/2 1/3 2455/2	62 548 828	Оризари Крушопек
	ГП 2.02 од ДУП Градска Четврт С 16 - Општина Бутел (стара ознака Босна и Херцеговина Б 9.3 О-4)	П+13	1	312	16.000,08	707,62	0,00	268	784,44	11968/3 11969/6 11963/4	1.886 2.792 763	Скопје
	Шуто оризари	П+4	2	51	2.295,00			51	306,00			
	УВ 41 ГП 8 Сарај	П+5	1	58	2.610,00			58	470,00	10373	2200	Сарај
Битола	БЛР 1 Ц 1 (завршен)	П+3, П+4	1	78	3.197,71	0,00	0	78	750,12	269/2, 270/4, 281/3, 282/2	3.500,00	Битола
Ресен	Кумсал 2 (завршен)	П+4+Пк	1	18	695,17			18	88,27	4228	400	Ресен
Демир Хисар	Блок 1 (5а) (завршен)	П+3+Пк	1	25	1.059,49			25	106,93	1769	2.059	Демир Хисатр
Охрид	Расадник Блок 3 (завршен)	П+5	1	71	2.912,50			71	336,00	6606,6608	3.083	Охрид
Гевгелија	ГП 5.6.1	П+4	1	49	2.499,00			49	637,00	6727/1	2.025	Гевгелија
Прилеп	Точила 2 Блок 2/4 (завршен)	П+4	1	76	3.221,00			76	580,00	11985 11989	2.200	Прилеп
Кичево	Календерица 2 прв објект (завршен)	П+4	1	32	1.216,16	236,50		32	113,45	640/2 642/2 643 630 641 644 645 4344	410 64 101 154 91 330 374 232	Кичево
Македонски Брод	објект 6.15 УЕ бр.2 (завршен)	П+2	1	10	422,00	262,46		10	141,84	3239 дел	640	Македонс. Брод
М.Каменица	Првомајска бб згр.1 (завршен)	П+4+Пк	1	29	1.165,07			29	158,10	4232/3	300	Македонс. Каменица

Кочани	Драчевик Б 2.1. XIII бригада (завршен)	П+3+Пк	1	29	1.136,45			29	140,69	15631	7152	Кочани
	Драчевик Б 2.2 XIII бригада (завршен)	П+3 П+4	1	43	1.658,50	150,30		43	192,40			
Берово	Моша Пијаде бб (завршен)	П+3+Пк П+4+Пк	1	51	2.061,23			51	400,00	1848-1853	1030	Берово
Пехчево	Борис Кидрич Ламела 2	П+4+Пк	1	34	1.364,50			34	137,85	1184 дел 1185 дел 1227 дел 2193 дел	1005	Берово
Виница	Плачковички одреди Л1 Виница	П+2	1	39	1.637,90	120,00		39	323,74	8075/4	3205	Виница
Куманово	ГП 1.19 ул 11 Октомври бб	П+6	1	68	3.264,00			68	448,00	16448;16449	986,40	Куманово
К.Паланка	Маршал Тито бб (завршен)	П+5	1	46	1.842,92	348,20		46	188,09	3649/1 3649/2 3650/1 3650/2	2700 624 1453 587	Крива Паланка
Штип	Б-10 Сењак 2 (завршен)	П+4	1	91	3.434,52			91	649,92	918/1	2.800	Штип 1
Свети Николе	Б-4 Лозов Расадник ул Питу Гули	П+4	1	54	2.160,00	0	0	54	432,00	9284/3	2200	Сб. Николе
Пробиштип	Блок К1, Пробиштип УЕ 27 ул Христијан Тодоровски Карпош	П+4	1	48	2.168,12	0	0	48	338,00	1005/1,1560, 1561,1564,1565 і 1566	2690	Пробиштип
Кавадарци	Б-2 Блажо Алексов бб (завршен)	П+4+Пк	1	30	1.234,50	203,10	0,00	30	194,40	11500/3	1536	Кавадарци
Неготино	Блок 1 Урбана Заедница 3 ГП 1.15	П+3	1	62	2.842,00			62	711,90	9580/2	2509	Неготино
Струмица	Ѓорѓи Василев бр. 44	П+4	1	41	1.837,86			41	256,64	7367	2295	Струмица
Тетово	Гостиварска бб Ламела 1 (од вкупно 3 ламели)	П+6	1	54	2.415,00			54	448,00	8670	3780	Тетово 2
Гостивар	Тоскалар А2 Ламела 1 и Ламела 2	П+4	1	70	2.883,18			70	440,19	5888/1 5890/2 5839/3 5875/10	904 1928 135 286	Гостивар 2
Дебар	Венац 2 Ламела 1 и 2	П+4+Пк	1	46	2.024,00	0,00	0,00	46	396,00	5538		Дебар
Велес	Блок 40.дел индустриска зона - Локалитет 1 ГП 2.1	П+4	1	29	1.355,25			29	312,75	17616	1.054	Велес
	Вкупно I.4.		**32**	**1746**	**76.613,71**	**2.160,94**	**353,97**	**1702**	**10.750,84**			

Службен весник на Република Македонија

Прилог 5

I.5. Довршување и изградба на објекти по Одлуки на Владата на Република Македонија		
Објект	**Предмет на работа**	**реализација**
1	**2**	**3**
Национална Арена Филип II Македонски	Изградба на источна и западна трибина на Национална арена Филип II Македонски во Скопје, рушење на постојната источна и западна трибина, фасадно обликување и илуминација на Национална арена Филип II Македонски во Скопје, реконструкција на јужна трибина и реконструкција на спортскиот терен (борилиште) на Национална арена Филип II Македонски во Скопје, довршување целосно на изградбата на поттрибинскиот простор на северна трибина, целосна изградба на поттрибинскиот простор на источна и западна трибина, опремување на Национална арена Филип II Македонски во Скопје (борилиште и поттрибинскиот простор) и учество во изградбата на инфраструктурна мрежа на објекти	изградба
Објект државни институции ГП 7.1.1 ДУП Централно градско подрачје на Град Скопје - Мал Ринг во Скопје.	Изградба на објект за потребите на Акционерското друштво за изградба и одржување на станбен простор и деловен простор од значење за Републиката –Скопје	Изградба
Катна Гаража ГП 1.2 (Центар за култура Григор Прличев) во Охрид	Изградба на катна гаража во Охрид	Изградба

Прилог 6

Група на објекти	Број на објекти	станови		деловен простор	гаражи	подруми	
		број	површина (m2)	површина (m2)	површина (m2)	број	површина (m2)
1	2	3	4	5	6	7	8
I.1. Довршување на станови во градба од предходни програми, наменети за продажба	1	25	1315,31	0	493,33	0	0
I.2.Изградба на објекти со станови наменети за продажба	8	567	35.003,40	6.515,26	11.210,78	77	429,73
I.2.1. Повеќегодишни проекти за изградба на објекти со станови наменети за продажба	42	1.958	124.212,21	5.507,04	14.242,75	1.059	7.291,90
I.3 Изградба на објекти за индивидуално домување	18	54	3.718,74	0,00	0,00	0	0,00
I.4.Изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи	32	1.746	76.613,71	2.160,94	353,97	1.702	10.750,84
ВКУПНО	**101**	**4.350**	**240.863,37**	**14.183,24**	**26.300,83**	**2.838**	**18.472,47**

Прилог 7

ГРУПА НА ОБЈЕКТИ	Земјиште (експропријација (ден)	Геомеханички работи (ден)	Проектирање урбанистички, идеен основен проект (ден)	Ревизија (ден)	Надомест за уредување на градежно земјиште (ден)	Вредност на градежно, градежно занатски работи и инсталации (ден)	Надворешни приклучоци, партерно уредување, паркинзи, контрола на бетон (ден)	трафостаница (ден)	Дополнителни непредвидени работи и разни такси (ден)	Вкупно чинење на објектите (ден)	Isplateno do kraj na 2017 god (den)	Потребни средства за вкупно довршување (ден)	Потребни средства само за 2018 год. (ден)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
I.1 Довршување на станови во градба од предходни програми наменети за продажба	0	86.000	876.375	133.000	10.160.292	43.087.222	39.060	1.200.000	861.744	56.443.693	11.409.943	45.033.751	22.516.875
I.2 Изградба на објекти со станови наменети за продажба	71.304.066	1.495.069	33.271.826	5.018.736	314.905.272	1.456.678.459	1.657.027	21.113.559	38.438.867	1.943.882.881	19.466.034	1.924.416.847	370.500.786
I.2.1 Повеќегодишни проекти за изградба на објекти со станови наменети за продажба	112.639.000	6.650.534	86.319.965	10.670.872	487.665.484	3.970.288.324	4.291.395	99.493.959	82.162.649	4.860.182.182	12.135.251	4.848.046.931	4.847.191
I.3 Изградба на објекти за индивидуално домување	0	0	1.437.729	0	10.779.925	140.500.000	141.830	1.660.500	2.330.000	156.926.581	1.389.408	155.537.172	20.000.000
I.4 Изградба на станови за лица во социјален ризик и други ранливи групи	5.855.551	4.973.344	43.852.407	2.989.614	238.784.644	2.972.340.700	230.439	78.095.682	55.201.347	3.410.091.203	1.321.533.906	2.088.557.297	330.000.000
I.5 Довршување и изградба на објекти по Одлуки на Владата на Република Македонија										3.488.229.735	2.074.513.470	1.413.716.265	438.072.761
СЕ ВКУПНО	**189.798.617**	**13.204.947**	**165.758.301**	**18.812.223**	**1.062.295.617**	**8.582.894.705**	**6.359.751**	**201.563.701**	**178.994.608**	**13.915.756.276**	**3.440.448.012**	**10.475.308.264**	**1.185.937.613**

176.

Врз основа на член 22 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“, бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16 и 163/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗРАБОТКА НА ПРОСТОРЕН ПЛАН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2018 ГОДИНА

1. Средствата за реализација на оваа програма се обезбедени во раздел 12101, програма 3, подпрограма 30, категорија 42, ставка 425 договорни услуги, утврдени во Буџетот на Република Македонија за 2018 година во износ од 6.000.000,00 денари.

2. Средствата од точка 1 од оваа програма ќе се користат за:

2.1. Заостанати обврски по договор за изработка на извештај за стратегиска оценка за влијанието врз животната средина за изработка на Просторен план за Националниот парк Пелистер 62.000,00 денари.

2.2. Изработка на просторни планови за националните паркови и за регионите 3.500.000,00 ден.

2.3. Изработка на нов Просторен план на Република Македонија 1.238.000,00 денари.

2.4. Изготвување на Годишен извештај за спроведување на Просторниот план на Република Македонија за 2017 година 1.200.000,00 денари.

3. За начинот и динамиката на спроведување на оваа програма ќе се грижи Министерството за животна средина и просторно планирање.

4. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-961/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

177.

Врз основа на член 22, став (2) од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 199/14, 44/15, 193/15, 31/16 и 163/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ИЗРАБОТКА НА УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ, РЕГУЛАЦИСКИ ПЛАНОВИ НА ГЕНЕРАЛНИ УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ, УРБАНИСТИЧКО – ПЛАНСКА ДОКУМЕНТАЦИЈА И УРБАНИСТИЧКО – ПРОЕКТНИ ДОКУМЕНТАЦИИ ЗА 2018 ГОДИНА

I

1. Со оваа програма се утврдува изработка на урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации во 2018 година. Средствата за реализација на оваа програма се утврдени во Буџетот на Република Македонија, раздел 13001 Министерство за транспорт и врски – Програма 3 – урбанизам и градежништво, Потпрограма 30 – урбанизам и градежништво, ставка 425 – договорни услуги, потставка 425640 – изработка на просторни и урбанистички планови, со вкупен износ од износ од 15. 000.000, 00 денари, и тоа:

1.1. Урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации за кои се прифатени предлози доставени во електронска форма преку информацискиот систем е-урбанизам или во писмена форма, од страна на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје во текот на јавниот повик од член 22 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 199/14, 44/15,193/15, 31/16 и 163/16);

1.2. Изработка на урбанистички планови и урбанистичко планска документација за Технолошки индустриски развојни зони и урбанистички планови и урбанистичко планска документација за индустриски зони;

1.3. Изработка на државна урбанистичко планска документација за брана и акумулација „Слупчанска Река“, Општина Липково;

1.4. Изработка на државна урбанистичко планска документација за брана и акумулација „Конско“со придружни објекти (дел од хидросистемот “Конско”), Општина Гевгелија;

1.5. Изработка на архитектонско урбанистички проект заради утврдување површина за градење на нов објект за потребите на Одделот за криминалистичко-технички испитувања и вештачења при Министерството за внатрешни работи, во рамки на КП бр.2499/1, запишана во Имотен лист бр.58415 за КО Центар 2;

1.6. Изработка на државна урбанистичко планска документација за прифатен центар за странци за потребите на Секторот за гранични работи и миграции при Министерството за внатрешни работи на КП бр. 35, запишана во Имотен лист бр.2140 за КО Бардовци;

1.7. Изработка на државна урбанистичко планска документација за казнено поправен дом „Идризово“;

1.8. Изработка на заштитно конзерваторски основи за урбанистичките планови и урбанистичко-планските документации од потточките 1.1, 1.2 и 1.13 од оваа програма;

1.9. Изработка на ажурирани геодетски подлоги урбанистичките планови и урбанистичко-планските документации од потточките 1.1; 1.2; 1.3;1.4; 1.5; 1.6; 1.7 и 1.13 од оваа програма;

1.10. Изработка на студии или елаборати за стратешка оценка на влијанието врз животната средина за урбанистичките планови и урбанистичко-планските документации од потточките 1.1; 1.2; 1.3;1.4; 1.6; 1.7 и 1.13 од оваа програма;

1.11. Изработка за услови за планирање на просторот за урбанистичките планови и урбанистичко-планските документации од потточките 1.1; 1.2; 1.3;1.4; 1.6; 1.7 и 1.13 од оваа програма;

1.12. Изработка на услови за планирање за урбанистичките планови и урбанистичко-планските документации кои не се предвидени со оваа програма, а чија изработка е финансирана од Буџетот на Република Македонија, согласно член 25, став 11 од Законот за просторно и урбанистичко планирање („Службен весник на Република Македонија“ бр.199/14, 44/15, 193/15, 31/16 и 163/16);

1.13. Исплата на средства по доставени фактури за урбанистички планови, урбанистички планови за четврти, урбанистичко - плански документации, услови за планирање на просторот и елаборати за стратешка оценка на влијанието врз животната средина, а чие изготвување е започнато согласно Годишната програма за изработка на урбанистички планови и државна и локална урбанистичка планска документација во Република Македонија во 2013 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.4/13, 69/13, 130/13 и 163/13), Годишната програма за изработка на урбанистички планови и државна и локална урбанистичка планска документација во Република Македонија во 2014 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.15/14, 143/14, 161/14 и 182/14), Годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови и државна и локална урбанистичка планска документација, урбанистичко планска документација за туристичка развојна зона, урбанистичко планска документација за автокамп и проект за инфраструктура во Република Македонија за 2015 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 196/14 и 62/15), Годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации за 2015 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 215/15), Годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации за 2016 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 9/16, 29/16 и 68/16) и Годишната програма за финансирање на изработка на урбанистички планови, регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации за 2017 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 192/16 и 114/17), а согласно условите утврдени со програмата, договорот и протоколот.

2. Изработката на урбанистичките планови, регулациските планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко-планската документација и урбанистичко-проектната документација од оваа програма се врши од страна на Агенцијата за планирање на просторот на Република Македонија. Реализација на оваа програма се врши врз основа на договор меѓу Министерството за транспорт и врски и Агенцијата за планирање на просторот како и договор меѓу Министерството за транспорт и врски и подносителот на предлогот за изработување на урбанистички план или урбанистичко планска документација во случаите на финансирање од нивна страна или кофинансирање.

3. Исплатата на средствата од точка 1 на оваа програма ќе ја изврши Министерството за транспорт и врски за секоја задача одделно во зависност од степенот на извршување на задачата, а врз основа на барање за исплата со приложени: програма, договор, протокол за урбанистичките планови регулациски планови на генерални урбанистички планови, урбанистичко – планска документација и урбанистичко – проектни документации како и извештај за степенот на извршената задача доставен од Агенцијата за планирање на просторот, при што исплатата ќе се врши на следниот начин:

- за урбанистичките планови 50 % од вредноста на задачата ќе се исплати по изработување на планската програма, а 50% по изработување на предлогот на урбанистичкиот план;

- за регулациските планови на генерални урбанистички планови 50% од вредноста на задачата ќе се исплати по одобрување на планска програма, а 50% од вредноста на задачата ќе се исплати по обезбедено позитивно мислење од надлежната комисија за урбанизам;

- за урбанистичко планските документации 50 % од вредноста на задачата ќе се исплати по изработување на планската програма, а 50% од вредноста на задачата ќе се исплати по обезбедување на позитивен извештај од стручна ревизија на урбанистичка планска документација;

- за урбанистичко – проектните документации 100% од вредноста на задачата ќе се исплати по нивно изработување и доставување во информацискиот систем е - урбанизам.

- заштитно конзерваторските основи, ажурираните геодетски подлоги, студиите или елаборатите за стратешка оценка на влијанието врз животната средина како и елаборатите за услови за планирање за урбанистички планови и урбанистичко-плански документации ќе се исплатат по нивно изработување.

4. Министерството за транспорт и врски за реализираните буџетски средства доставува извештај со финансиски показатели до Владата на Република Македонија, заклучно со 31.12.2018 година.

II

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 44-8743/1-17	Претседател на Владата
23 јануари 2018 година	на Република Македонија,
Скопје	**Зоран Заев,** с.р.

178.

Врз основа на член 22-а став 3 од Законот за продажба на земјоделското земјиште во државна сопственост („Службен весник на Република Македонија“ бр.87/13, 106/13, 137/13, 61/15, 97/15, 215/15 и 53/16), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 23.1.2018 година, донесе

М Е Т О Д О Л О Г И Ј А
ЗА ПРОЦЕНА НА ПАЗАРНАТА ВРЕДНОСТ НА ЗЕМЈОДЕЛСКО ЗЕМЈИШТЕ ВО ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ ПОД ОРАНЖЕРИИ И ОБЈЕКТИ КОИ СЕ ВО ФУНКЦИЈА НА ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

Член 1

Со оваа методологија се врши процена на пазарната вредност на земјоделското земјиште во државна сопственост под оранжерии и објекти кои се во функција на земјоделското производство.

Член 2

Пазарната вредност на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се утврдува според просечната цена на извршените купопродажби на земјоделско земјиште во приватна и државна сопственост во општината во која се наоѓа земјоделското земјиште во годината која и претходи на годината за која се врши процената на земјоделското земјиште.

Доколку не се извршени купопродажби на подрачјето на општината во претходната година во смисла на став 1 од овој член, како пазарна вредност се зема просечниот надоместок за метар квадратен експроприрано земјоделско земјиште на подрачјето на општината согласно со прописите за експропријација.

Доколку нема податоци од ставот 2 на овој член пазарната вредност се утврдува според соодветни споредбени податоци за земјоделското земјиште кои се во промет во општините кои се соседни на општината на чие подрачје се наоѓаат недвижностите.

Член 3

Пазарната вредност на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се пресметува по метар квадратен површина на оранжеријата и објектите кои се во функција на земјоделското производство во зависност од елементите содржани во оваа методологија.

Член 4

При утврдување на пазарната вредност на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се земаат во предвид местоположбата на земјоделското земјиште, степенот на уреденост на земјоделското земјиште и видот и намената на објектите изградени на земјоделското земјиште.

Член 5

Под местоположба на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се подразбира близината на земјоделското земјиште до градска среднина или друго населено место.

Доколку земјоделското земјиште од став 1 на овој член е оддалечено над 1.500 метари од градска средина или друго населено место пазарната вредност се намалува за 20% од утврдената пазарна вредност.

Доколку земјоделското земјиште од став 1 на овој член се наоѓа во подрачје кое има статус на специфично подрачје (ридско-планинско, погранично, рурално и друго подрачје со намален развој) пазарната вредност се намалува за 30% од утврдената пазарна вредност.

Член 6

Под степен на уреденост на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се подразбира присуство на инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична инсталација) како и пристапност до пат.

Доколку до земјоделското земјиште не постои соодветна инфраструктура предвидена во став 1 на овој член пазарната вредност се намалува за 10% од утврдената пазарна вредност за секоја инсталација поединечно која недостасува.

Доколку земјоделското земјиште нема пристап до пат со широчина од најмалу четири метри дополнително се намалува за 10% од утврдената пазарна вредност односно за 20% доколку пристапниот пат не е асфалтиран.

Член 7

Под видот и намената на објектите изградени на земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија се подразбираат оранжерии и објекти кои се во функција на земјоделско производство.

За земјоделското земјиште под оранжерии пазарната вредност се намалува за 20% од утврдената пазарна вредност.

За земјоделското земјиште под објекти кои се во функција на земјоделско производство пазарната вредност се намалува за 30% од утврдената пазарна вредност.

Член 8

Земјоделското земјиште во државна сопственост од член 1 на оваа методологија кое е определено како технолошка целина на оранжеријата односно технолошка целина на стопанскиот двор и е неизградено пазарната вредност се намалува за 40 % од утврдената пазарна вредност.

Член 9

Извештајот за проценката содржи податоци за нарачателот на проценката, намена на проценката, опис на недвижноста, сопственичкиот статус на недвижниот имот, елементи според кои се врши проценката и заклучок за усвоената пазарна цена на недвижниот имот.

Извештајот за проценка содржи и одреден број на фотографии како илустрација на карактеристиките на недвижноста.

Член 10

Оваа методологија влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“

Бр. 44-916/1
23 јануари 2018 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
Зоран Заев, с.р.

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. – Скопје
бул. „Партизански одреди" бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – Мартин Костовски
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2018 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија" излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: Печатница ЕВРОПА 92 ДООЕЛ, Кочани.

Цената на овој број е 280 денари.

ISSN 0354-1622
2018016